

Rätt upp och ner

En biografi om

Clara Sigrid Gunilla GUNNI Hermelin f Pauli

MINNESANTECKNINGAR

UTDRAG UR DAGBÖCKER

BREV OCH FOTON

Nedskrivet och sammanställt av
Aino Jonah och Johan Hermelin
2018-06-30

Innehållsförteckning

INLEDNING	7
BAKGRUND	7
FÖRTECKNING ÖVER FARMOR GUNNIS DAGBÖCKER OCH BREV.....	8
<i>Dagbok</i>	8
<i>Brev</i>	8
<i>Övriga böcker</i>	8
MINNESANTECKNINGAR OM MITT LIV OCH MINA VÄNNER	9
MIN FARFAR GUSTAF PAULI	9
GUSTAF OCH WENDELA FICK FRI SKOLGÅNG.....	10
MIN PAPPA GUSTAF PAULI.....	10
SÅ TRÄFFADES PAPPA OCH MAMMA	12
MINA SLÄKTINGAR.....	13
PAPPA OCH MAMMA BOSATTE SIG PÅ SÖDERMALMS TORG 6	15
LIVET PÅ NYGÅRD.....	17
FLYTEN TILL DROTTNINGGATAN	23
DANSKLUBBAR OCH BALER	24
EBBA GICK SIN EGEN VÄG	25
EXAMEN OCH ARBETE.....	27
PAPPAS SISTA ORD.....	28
VÅRT NYA HEM I ÖREBRO	29
SANATORIUM I SCHWEIZ.....	32
JAG HAR LEVT BRA UTAN FASTERS PENGAR.....	33
MÖTET MED ROBERT	34
EBBA OCH MAGDA VAR INTE GLADA.....	35
VALLSNÄS - ÖVERTAGANDET	36
DE FÖRSTA ÅREN.....	37
LIVET PÅ WALLSNÄS	38
FLYTEN TILL BLIXSTA	41
ROBERT VALDES IN I SKOLRÅDET OCH JAG I KYRKORÅDET.....	41
VI VAR MYCKET LYCKLIGA PÅ BLIXSTA	42
MINA SYSTRAR	44
TILLBAKA TILL WALLSNÄS.....	45
10 ÅRS SJUKDOM	46
HADE KUNNAT TA TYGLARNA, MEN.. ..	46
ROBERT VAR EN DJUP ORIGINELL PERSONLIGHET	47
18 ENSAMMA ÅR	47
GUNNIS DAGBÖCKER.....	49
BAKGRUND	49
INTRODUKTION	49
<i>Familjen</i>	49
<i>Farmors barn</i>	49
<i>Skola</i>	50

<i>Hemmaflicka</i>	51
1920.....	52
1925.....	52
<i>Mors död och begravning. Roberts 50 årsdag</i>	52
1933.....	54
<i>Jag fyllde 50 år</i>	54
1934.....	55
<i>Gustaf dog, Elisabeth föddes, barnen på lasarett, Rolf dog,</i>	55
1935.....	56
<i>Robert 60 år, rheumatism, många föredrag, Elisabeths har många gåvor, jag önskar att Sten vaknar upp, Karl och Lena behärskar sig och att Jan lär sig lyda</i>	56
1936.....	57
<i>Mycket föredrag, ett gott år, barnen kärleksfulla och lyckliga</i>	57
1937.....	57
<i>Mycket oro och bekymmer, Robert sämre, över 80 föredrag, barnen utvecklas, Sten ytlig</i>	57
1938.....	58
<i>Flyttade till Wallsnäs, Sten har utvecklats, Karl behöver mogna, Lena energisk, Lars har motgångar, Ängslan för jan, Värre med Robert, Nykil ledsamt</i>	58
1939.....	59
<i>Lars, Lisa och Lena i Tyskland, Nils förlovning, kriget bröt ut september, många föredrag, Robert klen, lyckad julbjudning</i>	59
1940.....	60
<i>Vattenledningarna frusna, Nils krigsbröllop, Lars förlovning, ensam höst,</i>	60
1941.....	61
<i>Jag är icke o har icke varit det som Robert behöft och som jag en gång trodde jag skulle få bli. Ebbas begravning.</i>	61
1942.....	61
<i>Ransonering men ingen nöd, Aino föds, Lars bröllop, Ebbas begravning, Hermelinsmöte, glad jul</i>	61
1943.....	63
<i>Bra år tillsammans med Robert, gräl med barnen, svåger Adolf dog</i>	63
<i>Min 60-årsdag</i>	64
1944.....	64
<i>Jag har inte varit glad, Lars olycka, flickorna går inte ihop</i>	64
1958.....	66
<i>Robert vill inte vara på sjukhuset, mycket värk. Robert dog. Barnen sammanträdde. Många föredrag, Medevimöte. Barnbarn döps, konfirmeras och tar realexamen</i>	66
1959.....	72
<i>Ett lyckligt år, TV roar mig inte, golven slipade, fick inte åhörarna med mig, trivs med Nykilsborna, såg inte svansen av en älg, Sanatoriet i Skodsborg, Dag fina betyg, nästan hittat min gamla Lisa igen</i>	72
1960.....	77
<i>Jan opererades för något bakom näsan och har startat egen firma, Lars deklarerade åt mig, dop på Söverstad, ännu ett Medevimöte, jag föll jag omkull på gatan och bröt ett ben i höger handled</i>	77
1961.....	84
<i>Nutidens mänsikor kan inte skriva brev, Karl fyllde 40 och Nils 50, På måndag far jag till Egypten och Jerusalem, Araberna älskar man mest, Karl är nog den som är mest lik pappa, Hermelinsmöte på Forresta, Jan är svullen i ansiktet, Sten vill sluta arrendet.</i>	84

1962.....	91
<i>Jag vill inte hålla föredraget. Familjebolagets årsstämma, Kyrkoherden tycker rätt illa om mig. Mycket synd om Brita. Gud vakar över oss o möter oss på andra sidan. Är jag för gammal? Ska jag sluta? Jag vet inte än. Folk är vänliga vid mig, oförklarigt vänliga men... Mina bibelstudier i Linköping har nu börjat. Gammeldomen gick över. Lille Fredrik är så duktig o pigg. Ingen behöver gamla gumman.....</i>	
1963.....	98
<i>Vår s.k. husandakt var nog ett stort missgrepp, Jag ägde en frid fullkomligt oförståndig och lättsinnig. Ainos vän från Amerika, James kom till Blixsta. ....</i>	
1964.....	103
<i>Jag fick mycket applåder. Det är lustigt jag har fått en viss gåva att tala, men jag har ingen organisationsförmåga. Hon frågar alla om råd och blir bara mer och mer rådlös. Vigsel i Drothems kyrka. ...</i>	
1965.....	108
<i>Nu vill jag tala rent ut. Han bjöd 800 000 kr. Vad kräver Gud mer. Roligasfte kräftsiva de varit med om. Hör jag hemma här? Jag vet inte.....</i>	
1966.....	112
<i>syskonen är fortarande kritiska och litet hårda. 3 föredrag i Målilla, Vena och Kisa och så ett i Norrköping. Jan är dålig han svimmade en dag och låg medvetlös bland sina mattor, då en kund fann honom. Jag är rädd för 1966, tycker mig se så många kors där. Bibelstudium i Linköping. Liv och död växla. Det är så i detta livet... </i>	
1967.....	116
<i>Jag förstod, att Jan var dödsdömd. Jag har varit med om flera enskilda nattvardsgångar. Inga har gripit mig som denna. Lördagen den 15 april 1967 insomnade Jan i sitt hem. Jag är ingen prima husmor, har aldrig varit det och nu sämre än någonsin. Ingen sprit ingen lyx, bara vänlig samvaro .....</i>	
1968.....	122
<i>Jag hade god kontakt med publiken, de var över 100. .Kanske slutar jag nu fara omkring o prata. Hovpredikanten var missnöjd. Egentligen behövs jag inte mer. Alla barnen fick 50,000. ....</i>	
1969.....	126
<i>Herre, om Du behöver mig så tag mig, låt mig detta år, som kanske är mitt sista, få tjäna Dig och Ditt rike. Jag bakade 40 kringlor o 2 sorters småbröd, bra att ha. Det är ett under med Harald. ....</i>	
1970.....	128
<i>Föll i govett o bröt lårbenshalsen. Jag är betydligt sämre än barnen tror. ....</i>	
1971.....	130
<i>Med spegel sköter jag såret. . Aldrig har jag så roligt som i Medevi-kretsen. Var med på släktmötet. Inte vidare roligt. Minnesord kan barn och barnbarnläsa om 50 år, om de nu gitter göra sig det besväret. Lycklig men kraftlös. ....</i>	
1972.....	132
<i>Syster brita "förlossades", Det har varit ett långt o hårdt lidande. Hon var Robets ideal för en kvinna, inte jag. För en gångs skull hade han inte bråttom. Båda önskar skiljsmäsas.....</i>	
1973.....	136
<i>Jag har inte varit den jag borde. Jag har felat på annat sätt, kanske ofta där jag ville som bäst. Vår nye unge kung får det inte lätt. Förtidsanmäla mig på något slags ålderdomshem.....</i>	
1974.....	139
<i>Jag är glad som jag brukar. Jag kom hit 1910, för 64 år sedan. Kan inte böja mig, då står jag på näsan. ....</i>	
1975.....	141
<i>Det är inte alls Lars som kör iväg mig. Uppbrottet till Ekbacken 11 maj. Många vänner komma. Inte betyder jag mycket här. ....</i>	
1977.....	142

<i>Gud har en mening med varje människas liv.</i>	142
1978.....	142
<i>Jag är sjuk, har ont i foten. Folk är så obegripligt snälla.</i>	142
1979.....	143
<i>Kan knappt gå mer, fast jag har ju hissen.</i>	143
1980.....	143
<i>Jag talade i nära två timmar. Det gick rätt bra.</i>	143
THORSVI FAMILJEN.....	144
SVÄRFAR CARL MAXIMILIAN.....	144
SVÄRMOR ELISE MÖRNER.....	144
SYSKONEN	144
<i>Anna</i>	144
<i>Knut</i>	145
<i>Adolf</i>	145
<i>Yngve</i>	145
<i>Thorsten</i>	145
<i>Ernst</i>	145
<i>Ingrid</i>	145
<i>Eva</i>	146
<i>Brita</i>	146
OM NILS.....	148
1915 - 1925	148
<i>Brudnabb, spanska sjukan., bäddar sängen, kör parhästar, hugger ved, underkänd i rättskrivning o räkning, road av scouterna, hjälpsam o snäll.</i>	148
1926-1935	150
<i>Pappas trogna hjälpare i allt arbete. karaktären fördjupades, Flytt till Blixsta, sköttte ensam djuren o sin egen matlagning, ungdomsföreningen i Drothem, Hamra lantmannaskola, första pristagare i rotfrukts odling, dansar han flitigt på stadshotellet. rycker Nils in på I 4. Ser mörkt på jordbruket och framtiden. Vacker känsla av att vara storebror. Han är man nu. Yppar inte sina tankar för någon</i>	150
1936-1940	151
<i>En viss äventyrlusta. Gustaf Mauritz Paulis blod förnekar sig nog ej. Det finns nog starkast hos min förstfödde. litet disharmonisk, övertog arrendet av Blixsta. betala sitt arrende o sköter sig ordentligt, byta ringar i en buske vid Roxen. Kyrkan nästan full av folk. 7000 granater regnade över dem på några timmar. Leder hemvärnet.</i>	151
1941-1954	154
<i>Praktexemplar. Sergant. Fänrik i luftvärnet. Köpte Blixsta. Ljuvligt lugn. Lottorna och Ungsvenskarna. Misslyckat traktorköp. Snäll och lättskött. Snälla o blyga, inte Johan. Arrendet på Tomtaholm. Blixsta i främmande händer.</i>	154
1948	157
BREV	159
ELISE TILL ROBERT	159
<i>Thorsvi 1 april 1907</i>	159
<i>Thorsvi 25/11 1907</i>	160

<i>Lund 16/10 1908</i>	161
<i>Thorsvi 6-5 1909</i>	162
<i>Thorsvi Den 20-7 1909</i>	163
<i>Thorsvi 1 maj 1910</i>	164
<i>Thorsvi 21-7 1910</i>	165
SVÄRMOR ELISE TILL GUNNI	165
<i>Marstrand den 17 februari 1910</i>	166
BRODER ADOLF TILL ROBERT	166
EVA VON SCHANTZ TILL HENNES SYSKON	168
<i>Lunnaby den 31-5 1940</i>	168
<i>Lund den 8 november 1943</i>	169
INGRID WRANGEL TILL BRODER ROBERT OCH SVÄGERSKA GUNNI	169
EVA VON SCHANTZ TILL BRODER ROBERT	170
<i>Lunnaby 22/3 1947</i>	170
ROBERT TILL SONEN NILS	171
<i>Vallsnäs den 2-9 1956</i>	171
BRITA TILL BRODER ROBERT OCH SVÄGERSKA GUNNI	172
<i>Lunnaby 18/8 1958</i>	172
GUNNI TILL MAMMA EMMA OCH SYSTER EBBA	173
<i>Askov den 16. Juli 1908</i>	173
GUNNI TILL SVÄRMOR ELISE.....	174
<i>Wallsnäs, Nykil, Den 2 December 1910</i>	175
GUNNI TILL MAMMA EMMA PAULI	175
<i>Wallsnäs den 16 Januari 1911</i>	176
<i>Wallsnäs Söndagen den 21 December 1913</i>	177
<i>Wallsnäs den 27 Februari 1917</i>	178
<i>Wallsnäs, Nykil, Den 1 April 1917</i>	179
<i>Wallsnäs den 20 December 1921</i>	180
SVÄGERSKA BRITA TILL GUNNI	181
<i>Thorsvi 26 jan. 1914</i>	181
GUSTAF MAURITZ PAULI	183
PAULIBOKEN	183
FLICKAN I STADSGÅRDEN	184
<i>Förord</i>	184
<i>Första tidskiftet</i>	184
<i>Ynglingarne</i>	184
<i>En Afton i slutet av november 1829 (sid. 167).</i>	185
<i>15 juli 1831 Brev från Pauli till Axner (sid. 224)</i>	185
<i>15 februari 1834 Brev från Pauli till Axner (sid. 316)</i>	186

Inledning

Bakgrund

Denna biografi består av

- Gunnis dagböcker och brev som till vissa delar har renskrivits av Aino Jonah i början på 2000-talet
- Minnesanteckningar om Gunnis uppväxt, nedtecknade 1979 och som renskrivits av Elle och Johan Hermelin samma år
- Minnesanteckningar om livet från Gunni och Roberts bröllopet till de allra sista åren
- En beskrivning över Gustaf Mauritz Pauli sammanställd av Aino Jonah

Gunnis har gjort anteckningar i många olika böcker. Samma händelser har beskrivits på flera ställen och på lite olika sätt. Vi har satt ihop alla anteckningarna så att det blir någon slags logik utan att ändra i Gunnis text. Vårt sätt att sätta ihop texten har därför skapat upprepningar, syftfel etc. Det är inte något Gunni ska lastas för.

Släktträden är framtagna genom Hermelinska släktföreningens abonnemang av My Heritage.

Som källmaterial finns också ljudinspelningar på kasettband som Lena Roberts:dtr Hermelin arrangerat och Hermelinska släktföreningen digitaliserat. Inspelningarna håller på att sammanställas för att senare kunna avlyssnas på hemsida.

/Johan Hermelin

Farmor skrev om alla sina barn från de föddes till så länge hon orkade skriva. I början skrev hon med kortare intervaller. Hon behandlade varje barn i tur och ordning. En dagbok kan t.ex täcka Nils uppväxttid på tre fyra ställen, i tidsordning. Jag har enbart skrivit av hennes betraktelser över hennes äldste son (min far) som jag hittade i 3 olika dagböcker.

/Aino Jonah

Förteckning över Farmor Gunnis Dagböcker och Brev

Dagbok

1. 1911—1944 Barnen, högtider, om Robert, Mormors död, Roberts och mitt hem
2. 1945—1954 Barnen, allmänt
3. 1958—1962 Allmänt, Ernst Hermelin, Brita Hermelin, Thorsvi Familjen
4. 1962—1966 Allmänt
5. 1966—1968 Allmänt
6. 1968—1971 Allmänt
7. 1972—1974 Allmänt
8. 1975 - 1980 Allmänt, Tankar, Mors bön för barn och barnbarn

Brev

1. Brev till föräldrar på Thorsvi
2. Brev från Robert till Brita, etc
3. Brev från Gunni till Robert 1936—56
4. Brev från faster Brita till Gunni
5. Brev från faster Brita till pappa Robert o Gunni
6. Brev från broder Rolf
7. Brev från Brita till Gunni
8. Gamla brev
9. Brev från Gunni till syster Ebba 1910—1913
10. Brev från Gunni till mamma Emma
11. Brev från mamma Elise

Övriga böcker

- Grå bok   Levnadsbeskrivning från mitt Barndomshem Fram till 1940-talet, Skrivet c:a 1959
- Svart bok   Släkten, Axel Hermelin, Pauli
- Svart bok   Tal
- Liten gul   Dagboksanteckningar över föredragsresor 1941—1944, notbok

Minnesanteckningar om mitt liv och mina vänner

Min farfar Gustaf Pauli

Om min farfar Gustaf Mauritz Pauli står det väsentligaste i Pauliboken. Jag vill bara tillfoga några rader.

Farfar var troligen Lings lärjunge, en smidig, kraftig man, vad man kallar stilig. Efter rymningen från Karlberg var han en tid i Finland som gymnastik- och simlärare. Därefter for han till Ryssland. Där undervisade han så småningom i gymnastik och fäktning vid militärskolor och t.o.m. en del kungliga personer. Han fick rätt bra inkomster och betalade igen de skulder han hade haft och som han måst fara ifrån när han lämnade Sverige.

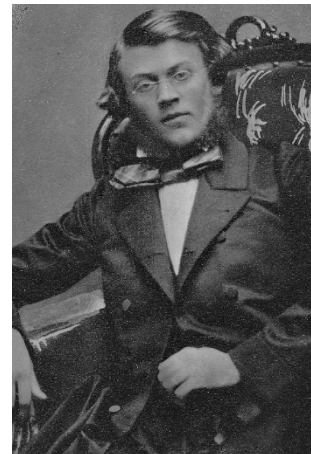
*Farmor **Clara** Catharina
Pauli f Bergström*

Farfar gifte sig med en svenska, som hette Clara Bergström, dotter till en svensk köpman som hade flyttat över till Petersburg. Om farmor vet jag inte mycket. Min pappa sade några gånger när han satt och såg på mig: "Vad Du är lik min mor." De fick två barn, Gustaf och Wendla.

Farfar var mycket frikostig mot nödlidande. När hans maka sade: "Skall Du inte alls tänka på Dina egna barn?" lär han ha svarat: "Det kommer igen till dem på annat sätt." Och det har det gjort. De har aldrig behövt lida nöd. Ett exempel på hans vänlighet och Claras hjälpsamhet var också hans besök på ett sjukhus hos en döende svensk sjöman, som inte kunde ryska. Där fick farfar hans klocka och hans sista hälsning till sin mor. Klockan och hälsningen

vidarebefordrades till modern i Sverige. Själv fick farfar efter det besöket smittkopporna och dog efter några dagar. Då flyttade hustru och barn över till hustruns föräldrar.

Fem eller sex år efter farfars död gifte farmor om sig med prästen Ansbach i franska församlingen i Petersburg. Han var en fint bildad och god man. Pappa talade alltid med stor vördnad och tillgivenhet om honom. De fick tre söner. Den äldste, Alfred, blev en framstående man, författare och medlem av franska akademien m.m. Honom skall jag berätta mera om längre fram. På äldre dagar bodde Ansbachs i Schweiz.

*Farfar **Gustaf** Mauritz
Pauli omkr 1858.*

*Bonusfarfar prästen
Alfred Ansbach*

Gustaf och Wendela fick fri skolgång

Faster Wendla Pauli

Efter farfars död fick barnen som erkänsla för vad farfar hade uträttat då han undervisade rysk militär i den Lingska gymnastiken fri skolgång i Petersburgs bästa skolor. Faster Wendla bodde nog hos sin mor, hos Ansbachs, men pappa mest hos morfadern Bergström. Där uppfostrades han till svensk demokrat och lärde sig riktig svenska. Faster fick delvis en rysk uppfostran. Enligt Dostojevskij bestod den i följande: "Man skall tro och älska Gud. Man skall hylla tzaren. Han är den som upprätthåller ordning och fred i landet. Man skall älska det ryska folket som är fromt och arbetsamt." Man skall alltså inte ha några dumma önskningar om kunskaper, frihet och ansvar. Man skall vara nöjd med sin ställning som livegen, då en husbonde bestämmer allt till det bästa (om nu sådana finns). Faster hade nog litet sådana tankar, men aldrig pappa.

Vad fick barnen för kristendom? De var döpta som protestanter och Bergströms var det också. Skolan och alla kamraterna var hos båda en ekumenisk vidsynhet, ovanlig på den tiden.

Genom Bergströms hade vi släktingar i Finland: Ruths, Hougbergs och Köllerfelts. Hougbergs var ofta över i Sverige. De var mycket sympatiska. Det blev inga barn efter dem.

Min pappa Gustaf Pauli

När Pappa tagit sin studentexamen for han glad över till Sverige och återvände aldrig till Ryssland. Han kom till Uppsala. I Sverige hade han inga släktingar eller vänner. Det var litet av ett äventyr. Han hade mycket litet pengar med sig, men började snart undervisa kamrater i språk. Han talade svenska, franska och även tyska lika bra som sitt modersmål ryska. Han var road av att undervisa och hade nog stora anlag för det. Men första tiden såg man med misstroende på honom som rysk. Följande visa om "långe P" av Pelle Ödman visar det:

Att han från Ryssland kommen var
var nog att svensken reta.
Att han var en beskedlig karl
Det kunde ingen veta.
Helt mystisk fann man hans person
Det viskades: "Han är spion:"

Att han skrev in sig som student
i Dalakarl's nation,
det røjde, det blev känt,
Än klarare spion.

*Pappa Carl **Gustaf** Pauli
1836-1906*

Man såg i honom tzarens van.
Ja, gubben Ekholm tror så än.

Man såg i honom tzarens van.
Ja, gubben Ekholm tror så än.

Men Lundberg var en modig karl
och närmade sig varligt
Och frågte om hans uppdrag
var för Sverige mycket farligt
Men länge P. han grät och svor
Att svensk var både far och mor.

Nu fruktan var med ens förbi,
och hur man månde granska
Så var han rätt "poli"
och talte utmärkt franska.
Och snart fick han lektioner ge
och bildade en socité.

Ja, han gav språklektioner åt kamrater och med det underhöll han sig och kunde lämna Uppsala utan ett
uns skuld. Rätt ovanligt.

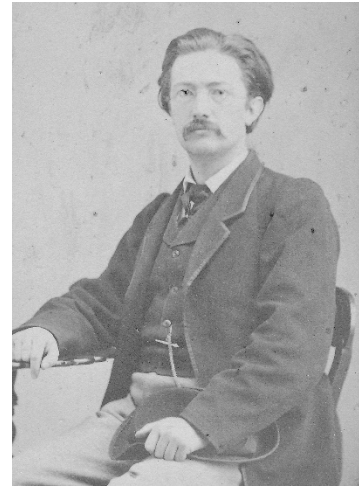
För att ge en bild av min far hämtar jag ett utdrag ur Pauliboken:

"Hans personlighet, hans karaktär och lifsåskådning, hans sätt att leda och verka i lifvet belysas bäst af
och framstå lefvande och klara för oss genom den skildring af honom som en af hans forna elever,
öfverstelöjtnanten m.m. N.D. Edlund, Kungl. Första Lifgrenadierregementet, Linköping, lämnat och som
vi därför här återgifva:

Bland alla de lärare, som på min tid tjänstgjorde vid Kungl. Krigshögskolan, fanns ingen, som så fäst sig i
mitt minne som läraren i ryska språket, kanslissekreteraren C.G. Pauli. Mer än någon annan tog han vid
sin undervisning hänsyn till, att hans elever voro vuxna män, officerare sedan flera år tillbaka.

Han använde hvarken stora ord eller åthäfvor. Stilla och lugnt förstod han att genom hela sin
personlighet vädja till hvars och ens hederskänsla, samtidigt som han genom sin undervisningsmetod
förstod att väcka ett sådant intresse för sitt ämne, att alla täflade om första platsen, icke för betyget och
poängens skull, utan för att glädja läraren och framlocka ett erkännande från hans läppar. Han slösade
icke med den varan, och äfven berömmet höll han i dämpad form, i känslan af den strängaste rättvisa
och sträfvan att icke göra den mindre begåfningen missmodig, som kanske nedlagt ett minst lika
samvetsgrant arbete på uppgiften utan att röna samma framgång.

Jag kan icke erinra mig att en enda gång hafva hört ett ord af klander från hans mun, riktadt mot vare sig
någon af hans elever eller någon annan människa. Ett förlåtande löje af medlidande var den skarpaste

*Vännen Pelle Ödman
skrev en visa om pappa*

form han tillät sig att gifva sin kritik af oförmågan eller lättjan, om sådan någon gång kunde misstänkas ligga bakom.

Man kände för honom verklig vördnad. Man såg i honom en natur, djupare än vanliga hvardagsmänniskor, en filosof, som gjort allvar af den kristendom, de flesta endast bekänna med munnen. Enhvar af hans elever kände sig af honom omfattad med faderlig vänskap. Det var en verklig högtid, när man någon gång hedrades med en inbjudning till hans hem. På sin landtegendom Nygård, ett par mil norr om Stockholm, vid Vallentunasjöns idylliska strand, utöfvade han en gammaldags svensk gästfrihet. Där, i kretsen af sin sällsynt älskvärda familj, lät han den ljusa och varma sidan af sin natur komma fram i all sin rikedom. Där fick man bilden af hans ädla mänsklighet full och hel.

Han blef oss en lärare i högre mening. Ett föredöme ej blott i lära utan i lif.

Det är nu länge sedan hans röst tystnat för alltid här nere, men ljus och ren, i fasta konturer står hans bild kvar hos enhvar, som han en gång hedrade med sin vänskap."

Så träffades pappa och mamma

Kamrater hade pappa förutom Pelle Ödman många andra, bland dem Edvard Lidfors, sedermera professor i Lund. En sommar skulle Lidfors fara ned till Östergötland för att hälsa på sin fästmö Anne-Marie Swartling. Han begärde, och fick lov, att taga med sig sin vän Gustaf Pauli. Färden styrdes mot Eriksberg i Kolmården. Där träffade pappa också Anne-Maries syster Emma. Hon lär ha varit mycket söt, vänlig och rar. Det blev kärlek från första ögonblicket. Frieriet lär ha skett på en vandring i Kolmården när de vid en stätta gick över en gårdsgård. Det där hade vi barn många och på någon festdag ville vi framställa det i en tablå. Men hur i vår matsal framställa en stätta. Vi tog lilla trappstegen från köket. Brita klädde ut sig till pappa och Magda till mamma och de skulle se kärligt på varandra. Men till vår stora sorg kunde pappa och mamma inte alls gissa vad det skulle föreställa. De såg ingen likhet mellan stättan och trappstegen.

Genom vännen prof. Edvard Lidfors och hans fru Anne-Marie f Swartling träffade pappa Emma Swartling som senare blev hans fru och min mamma

Mina släktingar

Swartlings bodde på Eriksberg om somrarna och i Norrköping på vintrarna. Swartlingarna var betydande män i Norrköping, både morfar Anders Erik och hans bror Lars Magnus. De var spannmålshandlare. Fäderna hade varit mjölnare och längre tillbaka stålsmeder i Svartebo (därav namnet). Det sas, att Göteborg skryter över sina vitsar och vitlingar och Norrköping över sina Schwartzar och Swartlingar.

Det enda arv efter morfar jag har som säger något är två vällästa böcker av Kirkegaard samt att mamma berättade, att när det kom engelska fartyg där kaptenen var kväkare så kunde morfar sitta halva natten och prata med dem. Religiösa intressen måste han ha haft. Han var gift med Karin Moselius, som dog redan i 50-årsåldern. Hon skall ha varit mycket god och from. Hennes tvillingsyster Sofie var gift med prosten Sjögren i ö. Eneby, som var farfar till flickorna Sjögren. Han hade en son också, Mårten, som var förtjust i min mamma, Emma Swartling. Han gifte sig sedan t.o.m. två gånger, men han glömde ej sin första kärlek. När han var död fann man i hans plånbok ett ungdomsporträtt av Emma Swartling. Jag var glad att få det. Hans döttrar var sedan mycket på Wallsnäs.

Morfar Anders Erik Swartling och mormor Karin Swartling f Moselius

Kanske betydde jag en del för dem, särskilt för Karin. När Greta blev ensam var det Stina och Lars som hjälpte henne. Lars ordnade med begravningen. Det blev Mårtens älskade Emmas barn som in i det sista blev hans barns vänner och hjälpare. Kanske besannades min farfars ord "Det kommer igen till dem på något sätt."

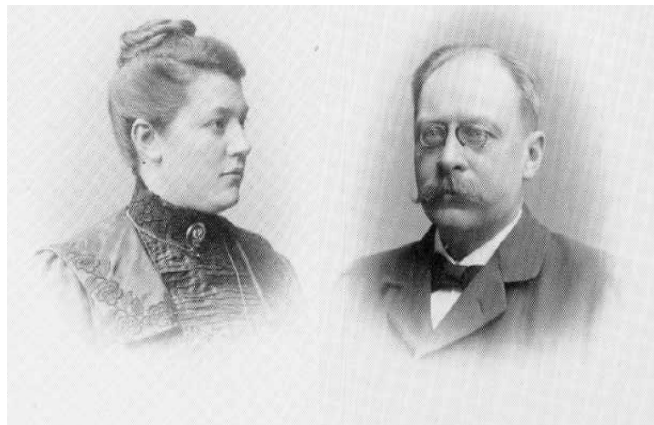
Lars Magnus Swartling hade två söner, officer Regnhold, gift med Stina von Hofsten. De hade fem söner. Bengt, den äldste, bjöd mig på Karlbergsbal.

Mormor, Karin (*hon kallades för Karin men var döpt till Catharina*) Swartling, skall ha varit en ovanligt god och hjärtevarm kvinna. Hennes far, Moselius härstammade från Lasse i Mossen, ett torp nära Skänninge, därav namnet Moselius. Han gick i skola i Skänninge och blev präst (jag tror i Västra Husby). Hans son, min morfar, blev köpman i Norrköping och rådde om ett helt kvarter, men vid den stora eldsvådan, som ödelade stora delar av staden, brann allt upp. Och oförsäkrat var det som det mesta var på den tiden. Han stod på bar backe. Hustrun och de tre barnen skickades till svärfadern, prosten Schenmark i Konungsund. Han lär ha varit Linköpings stifts lärdeste präst och en framstående man. Där växte barnen upp och

Prästen Lars Schenmark och hans hustru

det var också älsklingsplatsen för barnbarnen, d.v.s. min mor och hennes syskon. Schenmark ligger begravnen på Konungsunds kyrkogård. Själv var han son till prästen Lars Schenmark i Rönö på Vikbolandet, som anförde sina sockenbor och körde bort ryssen som gjorde strandhugg på Vikbolandet. Hans porträtt finns i sakristian och hos mitt barnbarn Johan.

Elin och Hugo Swartling

Hugo Swartling var gift med Elin Arvidsson. De bodde i Stockholm om vintrarna och vi umgicks mycket. Om somrarna bodde de på Engelsberg och där var jag flera somrar. Jag gick då på seminariet och läste med Lars och Arvid, de äldsta sönerna.

På Engelsberg hade jag roligt. Där var kräftkalas och kafferep och utfärder hit och dit med grannarna: konstnären Olof Arborelius med familj. De bodde i flygeln. På själva bruket bodde brukspatron Claes Timm med sin mor, tant Ella (Gabriella), född Arosenius. Hennes

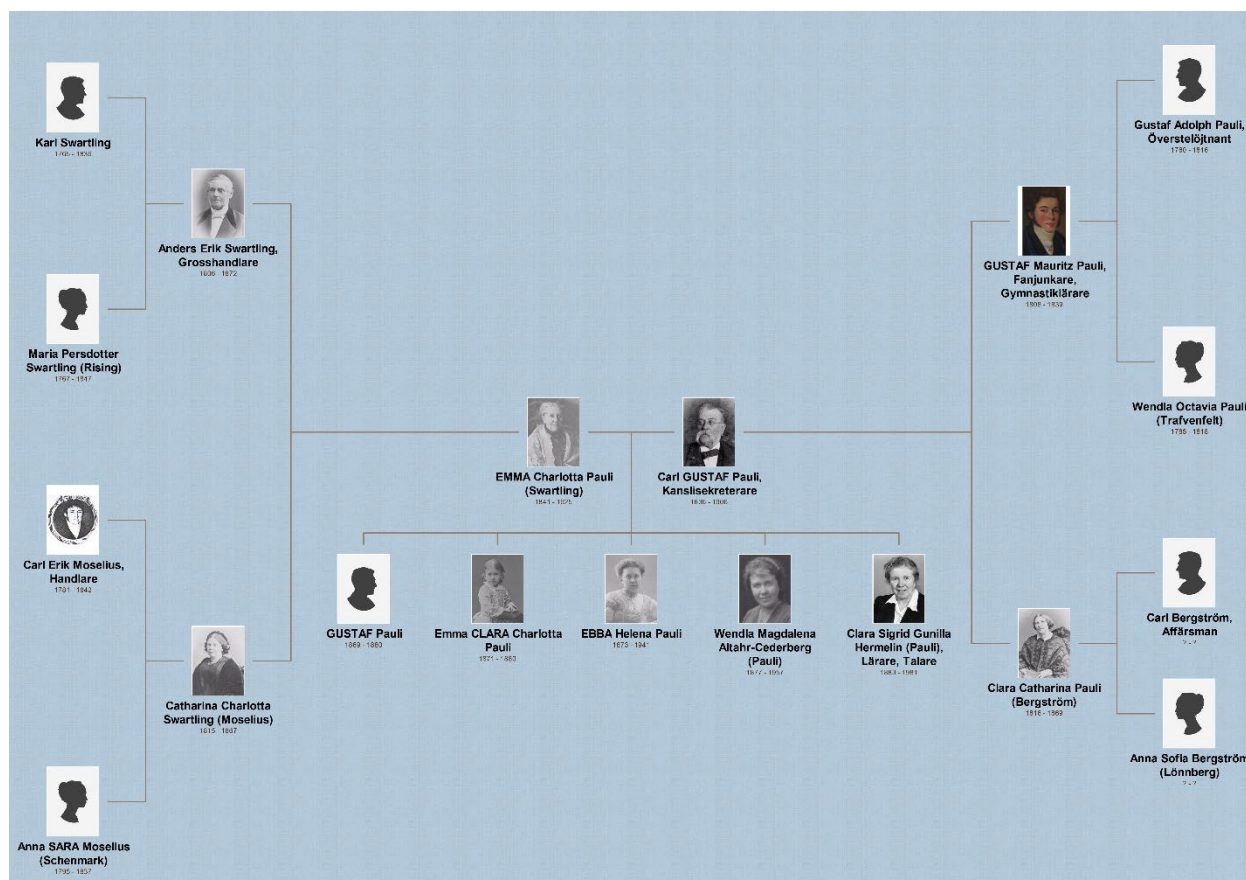
brorson Gabriel Arosenius gifte sig sen med min väninna Mary Detthow. Att Claes Timm och jag hade en stilla flirt skall inte förnekas. Tant Ella tyckte om det. Men lyckligtvis blev det ingenting. Han var mycket äldre än jag också. Men han lämnade ett gott minne efter sig. Så fanns där kronofogden Lange och artisten Borgström med två döttrar och många andra. Ja, där var roligt.

Anders Erik, min morfar, hade 5 barn: Anne Marie, som var gift med professor Lidfors. De hade 5 barn:

Sonen Erik, begåvad, studentledare, omtalad, stor ateist, och mycket radikal; levde inte så bra. Pappa gillade honom ej. Bengt, advokat, försvarade en del osympatiska brottslingar. Det skall en advokat kanske göra, men min pappa gillade honom ej. Döttrarna var mycket radikala de också. Karin var gift med författaren Alfred Jensen. Deras dotter Tåte skrev vänligt till min 95-årsdag. Hon heter Tåte Thorén-Ölander och bor på Eknadsvägen 4 i Nacka. Gerda var gift med doktor Geijerstam och Hedvig var gift med professor Strömgren. Hon var på Wallsnäs en gång och vi brevväxlade in i det sista.

Den andra dottern var Sara. Hon var gift med prosten Widegren i Falun. Hon var humoristisk och trevlig. Hon fick 4 barn. David blev sjöman och försvann i Amerika. Han är död, men ingen vet hur och var. Märta såg jag aldrig. Ingrid var gift med docent Juel. Hon var rätt ofta på Nygård. Hon och Magda tyckte inte alls om varandra. Kaja gift och skild med konstnären Malmqvist och mor till Zandro Malmqvist. Henne kände Ni alla. Hon målade porträtt och var egentligen trevlig. Hon bodde många år i Stockholm och var på Wallsnäs.

Fiken (egentligen Sofi), var gift med Filip Hagberg, som hade en stor gård i Söderköpingstrakten. Schwerin-Hagbergska stiftelsen har med dem att göra (Sverkerskolan). Äktenskapet var olyckligt. Deras son Harald (mindre begåvad, för att inte säga ej riktigt normal) var på Wallsnäs några gånger. Jag var på hans begravning.

Min mamma hade en enda bror, Carl, lektor i Strängnäs. Hans son Birger var ofta hemma. Fadern dog när han tog studenten, modern var tidvis sinnessjuk. Birger var mycket begåvad. Han studerade Stjärnhjelm och skrev en avhandling om honom. Han var mycket på Nygård, det var den fasta punkten i hans liv, där trivdes han. Pappa tyckte om honom och det gjorde vi alla. Många trodde att det skulle bli parti mellan honom och mig, men det var aldrig någon kärlek, bara förtrolig syskonvänskap. Han dog i en lunginflammation. Vi tre systrar var på begravningen, och många kamrater, men knappast några andra släktingar. Ja, som sagt, det där om släkten kan vara bra att veta.

Pappa och Mamma bosatte sig på Södermalms torg 6

Pappa och mamma gifte sig i Norrköping i Swartlingska hemmet. Jag tror inte att det var i någon kyrka. Faster Wendla var bjuden hon med. Hon bodde tidvis hos pappa och mamma. Mamma var oändligt snäll vid henne. Tidvis var hon i Schweiz, dit Ansbachs flyttade på äldre dagar och tidvis var hon i Finland. Jag borde ha nämnt att pappa som ung student, 1857 eller -58, for till Schweiz för att hälsa på dem och då hörde, och även träffade han Henri Dunant - Röda Korsets skapare. Pappa blev gripen av Dunant som bad honom att föra över R.K. till Sverige. Pappa var kanske den förste svensk som Dunant träffade, och pappa lovade genast. Det var lite vågat. Han var en ung student utan några inflytelserika släktingar och vänner, men han höll sitt löfte, uppsökte helt enkelt personer, som kunde tänkas intresserade. Det blev en R.K.-förening i Stockholm och pappa blev sekreterare i den.

Som gifta bosatte sig mina föräldrar i Stockholm. Pappa var lärare. När morfar dog och de fick det Swartlingska arvet, som för den tiden var ganska stort, köpte pappa huset Södermalms torg 6. Där inrättade han en av Stockholms första flickskolor. Familjen bodde där själva också. De fick fyra barn: Gustaf, ovanligt begåvad och älsklig - 11 år, Clara, mycket klen - 9 år, och småbarnen Magda och Ebba - 7 och 2 år.

Familjen levde enkelt. Den hade just inget umgänge. De var dock med i den s.k. Stockholmsväckelsen ledd av lord Radstock, men endast i periferin. Lord Radstock talade någon gång med tolk, men oftast på franska eller engelska. Det kunde i allmänhet inte vanliga stockholmare. Det blev de högst bildade som tog del. Ser man på medlemsförteckningen i Lars Österlins bok märker man att det var mest högre officerare och ämbetsmän.

System Clara Pauli 1871-1880

Axel och Anna Rappe f Hermelin

Pappas ungdomsvän Axel Rappe var en verksam medlem. Som krigsminister höll han en söndagsskola för barn och lär ha gjort det bra. Väckelsen gjorde mycket gott i diakoni och mission, men mest bland medlemmarna själva. Det gick dock sällan i arv till deras barn. Därav kommer, tror jag, uttrycket "Guds barn är nog bra, men barnbarnen är sämre".

Hos Rappes, jag var bjuden dit en gång omkring 1903, satt ett anslag över skrivbordet "Jag och mitt hus vilja tjäna Herren". Där fanns inget vin. Man

bjöds på mandelmjök. Ingen dans förekom heller, men döttrarna uppförde levande charader.

Lord Radstock hade lämnat Sverige omkring 1882. Så småningom övertog prins Oskar Bernadotte rörelsen, men honom gillade pappa inte alls. Deras andliga hem blev Ersta och doktor Bring.

Redan någon gång på 70-talet kom som flyktingar från Polen en familj Hajdukevits (ett antaget namn, de hette något mycket finare). De sökte upp pappa, eftersom han kunde ryska. Pappa hjälpte dem mycket. De blev en sorts portvakt vid slöjdskolan, där pappa också gav lektioner. Det betydde tak över huvudet för dem. Där kunde de också sälja papper och pennor och dylikt och tjäna en slant. Svägerskan Falkovska blev kammarfru hos drottningen. De hade tre barn, en son, som med tiden kom in i polska legationen. Dottern Joseffa, som gifte sig med Armfelt, någon slags sekreterare hos påven i Rom, men också ägare till en stor gård i Östergötland. Jag träffade dem på en av mina föredragsresor. Hon talade mycket om min far och hur han hade hjälpt familjen. Jag brevväxlade en tid med både henne och Armfelt. De måste lämna gården av ekonomiska skäl. Nu är båda döda. Men den första krans som kom till min fars

begravning var från familjen Hajdukevits. Dottern Vanda dog ogift. Jag såg henne ofta hos faster Wendla.

Livet på Nygård

Pappa var glad i sin skola och i sina små barn. Det var en enkel, lycklig familj. Men åren -81 och -82 gick en svår scharlakansfeber i Stockholm. På något över en vecka dog Gustaf och Clara. Ebba och Magda var så sjuka att både läkare och föräldrar trodde att de skulle dö också. Mamma blev så nedbruten att hon blev offer för en stark depression. Hon brydde sig inte om varken hushåll eller barn. Stackars pappa. Den lyckliga familjen var inte lycklig längre. Den var högst olycklig. Pappa talade med en läkare, kanske en husläkare, om mammas tillstånd, och han sa vad ingen modern läkare skulle ha sagt: "Ett nytt barn är det enda som kan rädda henne".

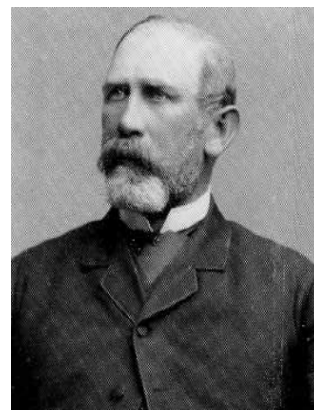

Gunni omkring 1890

Så kom jag till världen (1883). Jag är ett ordinerat barn. Jag var en skrikig och led unge, men annars var det inget fel på mig. Och mamma blev frisk och återfick aldrig sin depression. Men både hon och småsystern var kroppsligen mycket klena. "Lämna Stockholm och bosätt Er på landet:" rådde samme läkare, och pappa lydde också nu. Huset Södermalms torg 6 och hela skolan såldes och pappa köpte Nygård i Täby, 2 mil norr om Stockholm.

Han kunde nu inte fortsätta som lärare utan blev ämbetsman, kanslisekreterare i Lantförsvarsdepartementet. Det betydde att han fem dagar i veckan for med vagn kl 6 till Täby station och därefter med tåg till Östra stationen. Elektriska spårvagnar fanns inte då. Han fick gå från Östra till kanslihuset mitt emot slottet. Det är en halv mil. Han gick i värme och köld, i blåst och snö. Pappa var en stor stark karl och i början gick det bra, men till slut, efter 12 - 14 år var han slut. Vanskötta förkylningar gjorde väl sitt till. Jag minns alltid pappa hostande. Ja, han blev alldeles slut, mer därom senare.

Förstod sig pappa på jordbruk? Nej, inte alls. Det hade han inte lärt sig varken i Petersburg eller Uppsala. Vem vet om han kunde skilja på ett råg-ax och ett veteax, och det bör ju en lantbrukare kunna. Men han hade en väldig energi, och han studerade litteratur om jordbruk allt vad han kunde. Och så hade han en vän, Wilhelm Löwen på Häringe, som hjälpte honom i allt. Han var vår älsklingsfarbror, ingen tyckte vi barn så mycket om som honom. Och för pappa var han ovärderlig. Och så fick vi en utmärkt rättare, som var lika mån om Nygårds jordbruk, som hade han ägt det själv. Hans hustru "madam Andersson" var mammas stora hjälp vid byk och slakt och rengöring. Deras dotter Agnes blev min bästa vän och ständiga lekkamrat.

Vännen Wilhelm Löwen

Det sämsta på alla gårdar var ofta statarbostäderna. De var dragiga, halvruutna och fulla av råttor, löss och annan ohyra. Det första pappa byggde var en ny statarbyggnad. Den var vitrappad, rejåla rum,

nytapetserade och med syrenbersåer utanför. Men ingången var bakifrån från skogen och inte från landsvägen och det ansågs galet. Denna byggnad kallades ofta för "Gali vänt". Snyggt var det men ack så opraktiskt. Det fanns inte en garderob. Kläderna fick de ha på vinden. Det fanns inte något skafferi. Smör, mjölk och eventuellt kött fick de ha i en potatiskällare, som nog var ovanligt stor, men låg en bit bort. Men folk var nöjda, för rummen var trevliga. De flyttade aldrig. Vi hade samma folk hela tiden. Kusken Fredrikson, oxdrängen Karlsson, smeden Lundvall och ladugårdskarlen Holmberg. Han och rättare Andersson bodde i flygeln. Holmberg var ogift så han åt i köket hos oss. Han dog efter några år och då fick vi en ny ladugårdskarl. Alla hade många barn. Karlsson mest. Det var en ny för varje år. En gång sa pappa åt honom: "Nu får Karlsson inte skaffa fler barn, mor orkar inte med fler, och lön och stat räcker inte till så många." Karlsson svarade: "Kanslisekreteraren har så rätt, men si man går nu inte och tittar i mjöllåren först." Pappa tyckte svaret var så bra så han höjde både stat och lön.

Alla söndagar gick pappa och rättare Andersson en runda kring ägorna och såg på allt. Pappa lärde sig så småningom. Mest road var han nog av djuren, införde svart och vit boskap, som trivdes och förökade sig bra. Alla uthus underhölls väl och nytt byggdes. Det blev en välskött gård. Men inte levde vi på gården. Vi hade det bra, men enkelt på pappas lön. Inte bar sig gården. Mjölken betalades med 7 öre litern. Liknande underpris på kött, säd och potatis. Virket och skogen användes till brasved och reparationer, men jag kan inte minnas att vi sålde någon skog i större skala.

En av farbror Löwens pojkar, en 12-åring, var hemma hos oss några dagar, och sa då till mamma: "Vi hör till den sortens fattiga, som har rysligt mycket mat, men aldrig några pengar." Det var den stora sanningen med alla jordbrukare. Kom man in i matboden på en herrgård eller bondgård, nog fanns där mat. En gris nedsaltad i en tina, en ko i en annan. Korvar i massor och rökta skinkor hängde i taket. På spett hängde paltbröd och runda rågkakor. Mjöllåren var fulla och potatis och kålrötter i källaren. Egentligen hade ofta statarna också mycket mat. Staten var 3 liter söt och 3 liter skummad mjölk om dagen, rätt rikligt med råg och vetemjöl. Korn och annat åt grisen och hönsen, potatisland, fri vedbrand och fri bostad men - - - ynkligt liten lön.

Huset på Nygård var trevligt omgivet av en väl vårdad trädgård. Det innehöll 10 rum; alla med skurgolv och kakelugnar, som skulle eldas, fotogenlampor som skulle putsas och fyllas. Det fanns ingen vattenledning. En tunna kördes varje morgon upp från sjön och från tunnan bars vatten med hinkar in till en tunna i köket. Dricksvatten hämtade vi i en källa i skogen. Tvättställ fanns i alla sovrum. Vi hade alltid två jungfrur, och det behövdes.

*Nygård ligger i Täby kommun,
vid Täby kyrkby strax norr om Stockholm*

*Mamma Emma Pauli f Swartling
1841-1925*

den begåvade. Det insåg både pappa och mamma och Anna Baeckman. Hon fick sen fara till Stockholm och ta en del privata lektioner. Magda var inte road av läsning. Därför skaffade vi henne en kamrat. Genom bekantas bekanta fick vi reda på lilla Brita Hermelin från Torsvi.

Hur fann mamma sig? Mamma var en utmärkt gamla tiders husmor. Hon lagade inte själv mat och jag såg henne aldrig baka, men hon lärde upp jungfruarna. Huset var alltid väl skött och allt var på sin plats. Maten var god och riklig. Och det var ett stort hushåll: mamma, pappa, tre barn, en guvernant, efter några år Brita Hermelin, som kamrat åt Magda, ladugårdskarlen Holmberg och ofta hantverkare i maten och ofta gäster som stannade i 2-3 veckor.

Guvernanten var i 6 år Anna Baeckman, den snällaste och samvetsgrannaste man kunde finna. Hon var mycket religiös, hörde till den Bernadottska riktningen. Franska och tyska undervisade pappa delvis i själv. Ebba var ju

*Guvernanten Anna
Baeckman*

Hennes far hade så länge hållit söner i skola, haft informatorer och guvernanter, så jag tror han tyckte det var skönt att skicka sin yngsta till Nygård för att där få undervisning. Brita var 10 år när hon kom och stannade i 4 år. Vi älskade henne. Magda och hon var vänner livet ut. Och hon trivdes och fann sig hemma. Litet olikt mot Torsvi var det nog. Nygård låg närmare Stockholm och var på sätt och vis modernare. På Torsvi fick barnen inte tala vid bordet. På Nygård fick vi tala, fråga, ha våra åsikter om saker och ting, även olika föräldrarnas. Pappa brukade säga: "Ni är fria medborgarinnor i ett fritt samhälle." Pappas tolerans visade sig bäst i förhållandet till Ebba och Anna Baeckman. Ebba följde i början blint med Anna i allt. Dans och teater var synd som de alls inte ville vara med om. De hade söndagsskola för gårdens barn och sjöng Zions toner. Magda ville dansa och ha roligt. Det fick hon gärna, bara det gick bra till. Jag lekte aldrig med mina systrar. Jag lekte med statbarnen och hade roligt med dem. Jag hjälpte dem att torka disken och se efter småsyskon när deras mammor var borta. Jag tyckte de var mycket

*Min syster Magda Pauli g
Cederberg 1877-1957*

*Min syster Ebba Pauli
1873 - 1941*

roligare än stadsbarnen när jag kom i skolan och fick dem till kamrater. När jag kom sättandes och ville åka i hölassen sa rättare Andersson: "Här kommer en av de våra." Och det menade han och hade aldrig sagt så om Ebba och Magda. Vi tre systrar var olika och det fick vi vara.

Mamma var ej sjuksköterskeutbildad, men hade naturlig fallenhet för sjukvård. Hon skötte alltid våra statare och deras barn när de var sjuka och många från hela socknen kom och bad henne om hjälp. Distriktsköterskor fanns ju ej. Vår husläkare gav mamma fria recept.

En dag under första tiden kom en gammal gumma, Greta Vassberg, in i köket. Hon levde länge, så jag minns henne väl. Vad kunde hon ha för ärende? Hon var från fattighuset. Alla de andra där hade någon "känning" (en släkting eller en före detta husbonde), som de kunde gå till, få ett mål mat och lite gott med sig hem. Greta hade ingen. Men nu hade hon tänkt att den nya frun på Nygård skulle bli hennes känning.

Mamma lovade och Greta fick vad hon önskade; och en tid efteråt gick mamma till fattighuset. Hon hade aldrig varit på ett fattighus förr. Det var en stor röd byggnad uppe på en backe, inga träd eller blommor omkring. I den ena halvan var det skolsal för de två första klasserna. Ett rum var för kvinnor. På övre botten bodde lärarinnan, fröken Moell, och kyrkovaktmästaren Burman, en gammal halt f.d. soldat, och så gubbarna. I kvinnorummet låg 10 gummor. Sängarna stod litet var stans. De verkade vara lumphögar. En av "gummorna" hette Anna. Hon var en lång, kraftig kvinna i 40-årsåldern. Hon var blind. Hon hade blivit blind vid 10 års ålder och då kommit på fattighuset. Hon hade aldrig fått gå i skola eller lära sig något hantverk. Men hon kunde skura och fick ofta komma till bondgårdarna och skura. Då fick hon god mat och en slant med sig hem. Det var det roligaste Anna var med om. En gång frågade jag henne: "Hur kan Anna se att skura när Anna är blind?" Hon svarade skrattande: "Ja, det skall jag säga, jag tar för givet att det är lortigt överallt." Det var nog riktigt.

En morgon ringde telefonen hemma. "Frun på Nygård"... (De sa nog "Hennes nåd") "måste komma hit till fattighuset genast". Olle har blivit så 'ilacker', så han vill slå ihjäl oss allihop." Någon hade sprungit ned till affären och ringt, för inte hade fattighuset telefon. Mamma gick lugnt dit. När mamma fick se Olle förstod hon genast. Olle hade fått slag, mistat talförmågan och var lam i halva kroppen. I sin rörliga arm höll han en hammare. Det var därför de trodde han ville slå ihjäl dem. Mamma sa genast: "Olle vill komma till Hammarby" (det var vårt sjukhus). Då lade Olle ner hammaren, sträckte upp armen och klappade mamma på kinden. Hon hade förstått honom.

Jag glömde berätta vad mamma gjorde med sängarna, som såg ut som lumphögar. Jo, hon skaffade tre täckbågar och tyg, vackert blommigt tyg och stoppning och satte upp dem i vår matsal. Och så bjöd hon grannfruarna att komma och sticka. Det kunde alla. Det får rum fyra personer, möjligen sex, vid var täckbåge. Och så satte de igång. Det tog en vecka eller två, men då hade vi ljusa, vackra täcken till alla sängarna. Och föreståndarinnan tillhölls att väl skura rent sängarna och lägga dit ren halm och rena lakan. Under varje säng stod en kista. Där hade de gamla sina tillhörigheter, rena och smutsiga kläder,

bibel och psalmbok och vad de fått i matväg av "känningen", t.ex. kaffe, socker, en korv, en bit ost, möjligen en köttbit; allt i en skön röra. Jag tror mamma gjorde mycket nytta på fattighuset.

Hade vi något umgänge? Jo, för all del. På Skålhamra bodde brukspatron Ramsay. Hans hustru var sinnessjuk och visade sig aldrig. Huset förestods av tant Lina Skoger. Så var det styvdottern Hilma Gulin och Ramsays egen dotter Eva. Jag tror Hilma var den bästa av dem alla. Vi umgicks flitigt med Ramsays. När de kom till Skålhamra (gården låg på andra sidan sjön) var Eva 32 år och Magda ny konfirmand. - Stor åldersskillnad, men de blev förtrogna vänner, pratade var kväll i telefonen minst 20 minuter. Om den vänskapen alltid var så nyttig för Magda lämnar jag därhän. Eva såg bra ut och hade varit med om mycket. Genom mammas rekommendation fick hon plats att förestå Pauvre Honteux i Stockholm. Sen gifte hon sig med Tavon på Önnesta, en stor gård. Magdas och hennes vänskap höll livet ut.

*Brukspatron Allan
Ramsey*

Så var det ryttmästare Blomstedt på Bälsta, yngre än pappa och mamma. Och i några år ryttmästare Arfvedsons. De hyrde Byle, en halv mil från Nygård. Deras äldste son hade för studiers skull varit i Amerika och kom hem fullt sinnessjuk. "Bismarck var järnkansler. Jag är guldkansler" sa han ofta. Det var för hans skull de flyttade till Byle. Men han blev inte bättre. Ryttmästaren red gärna och tog Magda, som var förtjust i att rida, med sig och lärde henne en del. Hans hustru, tant Adela, var italienska och engelska. Mamma tyckte mycket om tant Adela. När hon skulle plocka krusbär hade hon en brodersax med sig, snoppade först bäret, klippte sen av det direkt ned i en kaffekopp, som hon hade i andra handen. Hon tog aldrig i bäret, men det gick ju inte fort.

Äldsta dottern Nina var förfärligt trevlig. Hon gifte sig med von Knorring. Jag träffade henne många år senare på mina föreläsningsresor. Anne gifte sig i Tyskland, men dog tidigt. Jaques var några och 20 år när jag var 12. Han var på skoj ofantligt artig mot mig. Jag tyckte inte om honom.

Ja, så var det greve Julius Cronhielm på Näsby slott. Han var en musikalisk, poetisk, utmärkt trevlig sällskapsmänniska. Vi var aldrig bjudna på några kalas där. Det ville pappa inte. Men bara pappa, mamma och barn, även lilla jag, bjöds ofta. Han var alltid så vänlig och rar vid mig. Han visade mig roliga saker. Själva hade de inga barn. Hans maka, tant Ebba, var den vackraste jag kände. Jag beundrade henne alltid, minns henne i en lång brun sammetsklänning. Hon var så stilig. Hennes mor, fru Lindblad, och systemen, Erika Lindblad, bodde mest alltid på Näsby. Jag hörde att farbror Julius inte tyckte särskilt mycket om dem. Och en gång, jag var väl elva år, frågade jag pappa varför dom bodde där när farbror Julius inte tyckte om dem. Många föräldrar svarar inte på barns dumma frågor, men pappa svarade, det minns jag så väl. "Farbror Julius är glad och trevlig och du tycker om honom och det gör vi alla, men ser du, ibland dricker han för mycket och blir otrevlig. Då kan det bli tråkigt för tant Ebba, och då är det nog bra om hon har sin mamma där." Min pappa ljög inte för mig utan talade ärligt, fast jag bara var barn. Greven var rätt ofta hemma hos oss och då alltid trevlig. Jag förstår att han hade respekt för pappa. En sommar var han i Tyskland och under resan dog han. Han fördes hem för begravning, och då eldades det

på så att hela slottet brann ned. Det var sommaren 1897 då den stora utställningen var i Stockholm. Just den söndagen då begravningen var, var det en billighetsdag på utställningen och allt vad folk hette var i Stockholm, så det fanns för lite folk när elden skulle släckas.

Om vintrarna bodde vi ju i Stockholm, men om somrarna var vi ofta på färder i Dalarna eller Norrland. Det var under de färderna vi lärde känna Magnus Palmberg och hans familj. En rolig vänskap. Men han dog mycket ung, några och 20 år bara.

Så var det kyrkoherde Jonas Jonsson. Pappa tyckte att han predikade så jämmerligt, att han inte gitte höra på honom, men vi andra gick ofta. Gick vi inte så läste pappa en predikan högt, antingen Funke eller "De dövstumma i templet", vars författare pappa kände och värderade högt. Morgonbön lästes och då var jungfruarna med.

Kyrkoherden hade sin fru Alma och barnen Rakel och Martin och en inackordering, Ella. Hon var alltid stygg och ouppfostrad och det slutade visst illa för henne. Rakel däremot var söt och uppförde sig alltid mönstergillt. Och så hade de lärarinnan Ellen Hallgren. Hon var jämnårig med mina systrar och de umgicks flitigt. Pappa och mamma tyckte också om henne och tyckte lite synd om henne för fru Alma var nog inte rolig att ha över sig. Vi bjöd Ellen till oss på bjudningar utan kyrkoherdens, även på danser där pappa hade bjudit sina elever på generalstaben där han undervisade i ryska. Det var Myhrman, Sjögren, Bouveny och Edlund.

År 1892 dog Britas syster, Anne Rappe på Drätlinge, från 6 barn. Några år efteråt när rara tant Elise Hermelin var hemma på Nygård frågade hon mamma: "Du känner väl ingen som kan ta hand om barnen på Drätlinge och inte flyttar vart halvår. Vi har försökt med många, men det finns ingen som vill stanna och är bra." Då rekommenderade mamma Ellen Hallgren, som fick platsen och stannade livet ut. Barnen älskade henne och efter 18 år gifte sig Adolf Rappe med Ellen. Då var redan den äldsta dottern Märta gift med Ellens bror Carl Hallgren.

Ellen Rappe f Hallgren

En gång långt senare var min mamma hemma på Wallsnäs. När hon for hem till Stockholm igen skjutsade Robert henne till stationen och följde henne in i kupén. Där satt Adolf Rappe. Robert presenterade Rappe och min mor. När Robert hade gått sa Rappe till min mor ungefär så här: "Jag är glad att få tillfälle att tacka fru Pauli för vad Ni gjorde för min hustru Ellen när hon var i Täby prästgård. Ni förstod hur ledsamt hon hade det och tog mycket vänligt hand om henne."

Kyrkoherden hade två systrar, Ida och Lydia Jonsson. De hade hand om lindrigt sinnessjuka på Karby i Täby. De var duktiga och mycket trevliga. Med dem umgicks vi mycket.

Men bönderna då? Vi kände dem och pratade när vi möttes. Mamma var med i syföreningen, men direkt umgicks med dem gjorde vi ej.

Efter greve Julius kom hans bror greve Carl till Näsby. Han hade varit dömd för något och varit i Amerika, men fick efter 10 år komma tillbaka. Jag tror ej det var tjuvnad, snarare landsförräderi i mindre skala. Vad visste en liten flicka? Han träffade pappa på tåget och frågade om han fick göra visit på Nygård. "Nej, gör inte det", svarade pappa. "Vi passar nog inte ihop." En dag en tid efteråt hade syföreningen, dit Ebba Cronhielm hörde, årsmöte på Nygård. Tant Ebba, som fortfarande bodde på Näsby i någon flygel, kom med tåg till Täby station där vi hämtade henne och sen skulle hon hämtas från Näsby med skjuts. Den kom, men körd av greve Carl. Vi barn hörde att det var han och gick in till pappa. "Måste vi inte bjuda in honom?" "Nej", sa pappa, gick in till grevinnan och sa: "Skjutsen från Näsby är här." "Ja, då far jag med detsamma", sa hon och reste. Pappa ville inte ta emot Carl Cronhielm, och det förstod nog tant Ebba. - Man gjorde inte vad man ville med pappa. -

Efter 6 år lämnade Anna Baeckman oss. Hon hade haft stort inflytande på Ebba och jag måste säga också på mig. Jag var nog ett mycket religiöst barn, satt långa stunder på en hög sten vid sjön eller i skogen och hade gudstjänst för mig själv, skrev t.o.m. någon gång predikningar, lärde mig psalmer o.s.v. Och Anna Baeckmans religionsundervisning jämte föräldrarnas gjorde djupt intryck på mig, och det sitter kvar ännu. Vid 15 års ålder konfirmerades jag i Weckholms prästgård för prosten Berg. Ett förtjusande hem och en god präst, men jag kan inte säga att konfirmationstiden gjorde något större intryck på mig. Något religiöst genombrott blev det inte alls. Det var 1900.

Vid den tiden blev min pappa mer och mer sjuk. Han måste sluta sitt arbete. Pappa var klen, måste bo i närheten av läkare. Och vi fick lov att sälja gården och flytta till Stockholm.

Flytten till Drottninggatan

Familjen flyttade från Nygård till Stockholm, jag tror 1900 eller 1901. Vi bodde på Drottninggatan 67. En rätt stor, vacker våning. Jag gick först på en förberedande kurs sedan på högre lärarinneseminariet (HLS), och var lycklig att bo hemma. Flera somrar var jag på Engelsberg hos Hugo o Elin Swartling o läste med Lars och Arvid och hade roligt. Några somrar var vi i Norrland (?) och Dalarna (?) (s.1) åtminstone några veckor.

Det var nog pappa som ville ha mig till lärarinna o som sökte in på HLS. Jag följde hans råd, men var knappt förtjust. Han förstod bättre än jag själv vad jag passade till. På seminariet arbetsamt men roligt. Jag trivdes utmärkt. Mina bästa kamrater var Gulli Schager, Marg Detthow (gift Arosenius) och Siri Nilson. Dem höll jag ihop med så länge jag levde. Det gick nog rätt bra för mig, och jag gick ut med goda betyg.

Gunni ca 1900

Ebba, som hade börjat sitt sociala arbete, och Magda, som gärna ville roa sig litet mer än på Nygård, var glada. Jag som skulle förbereda mig för högre lärarinneseminariet, och tyckte det var skönt att få bo hemma, var också glad. Redan 1896 hade jag satts i skolan, Normalskolan, och fått bo hos faster Wendla. Det var inget roligt och jag var nog inte snäll där. Faster ansåg Ebba begåvad så hon fick vara som hon ville. Magda lyckades hon i mycket uppfostra och göra till en fin flicka, men jag var ohjälplig. Jag bodde hos henne i 3 år. Jag märkte att hon såg ner på min mamma. Hon sa rent ut, att pappa kunde ha

gjort ett förnämre parti. Min söta, rara mamma, hon var mycket sötare än faster: Jag blev arg. När jag hade kamrater hos mig frågade hon alltid: "Vad är hennes far? Vad är hennes mamma född?" Vad brydde jag mig om sådant.

Elsa af Klinteberg

Av mina kamrater tyckte jag mest om Elsa af Klinteberg, Gulli Schager och Karin Lübeck. Faster gillade Karin. Hon såg bäst ut. Min vän Elsa Backman, dotter till specerihand laren, tordes jag inte bjuda hem. Hon blev sen professorska, socialt sett den förnämsta av oss. Om mig sa faster, att jag borde gifta mig med en droskkusk. Den tidens droskkuskar var inte alls som vår tids chaufförer, som sitter skyddade i sina bilar. De förra satt i ur och skur i köld och värme på kuskbocken. De var röda och blå i ansiktet och tog sig ofta, ibland för ofta, en snaps. De var inte särskilt sympatiska.

Jag tyckte det skulle finnas automater med varm mjölk för dem. Den idén tog G.H. von Kock upp och det blev sådana automater i några år, men de bar sig ej ekonomiskt. Men idén var min. Det var väl därför faster tyckte jag kunde gifta mig med en droskkusk.

Dansklubbar och baler

Under tiden hann Magda och jag ha litet roligt. Vi var med i en dansklubb, folkdanser (jämna par). Det var Schagrarna som stod för den. Ferdinand Schager o hans kamrater från Uppsala. Det var roligt. Vi var på baler också hos Ridderbjelkes, Ugglas, m.fl. Jag dansade illa o var inte särskilt uppjuden. Magda mycket mera. Av lärarna betydde U(?)dal Ottslin (?) mest. Efter seminariet ville jag ha som första plats en i familj för att se vilka ämnen jag passade för. Pappa gillade den tanken, men inte faster. I en skola, det kunde gå an, men i en privat familj. Om en sådan plats gällde "Elle a porte' l'uniform" och sedan kunde man aldrig göra ett fint äktenskap. Pappa skrev in mig i lärarnas pensionskassa. Jag skulle nog ändå aldrig bli gift. Att Magda skulle bli gift var självklart. Hon såg nog knappt bättre ut än jag, men hon hade bra figur, dansade bra, klädde sig alltid väl, var trevlig och vänlig. Hon hade många friare och beundrare, bland andra Yngve Hermelin. Men det dröjde. Min första plats var hos Bångs på Sundby i Huddinge. Det var en bra plats. Herr Bång ansågs svagt begåvad, o det var han kanske, men mot mig alltid artig korrekt och vänlig. Signe Bång, född Huss, var väl begåvad, duktig husmor, min goda vän. Hennes mor o syskon var ofta på Sundby o med dem hade jag roligt. Mina elever kunde inte vara snällare. Ingrid läste jag upp till 5:te klass, som hon skulle söka till om något år. Astrid o Ellen läste tillsammans o Gunnar började från början. Alltså 3 läxlag, rätt mycket arbete, men bara roligt. Aldrig några tråkigheter.

Det var hövligt umgänge med grannarna, och jag blev alltid medbjuden. För mig var det ett nytt sorts umgänge. Man spelade kort, mjölnarnattes (?) herrar och damer för sig. Aldrig om pengar. Aldrig några roliga samtal. Människorna rätt tråkiga. Mycket mat.

På hösten husförhör mest för "folket", som bjöds på kaffe. Sedan gåsamiddag för prästen och herrskapen.

En tysk barnfröken hade de ett tag. Hon var ledsam. Artig när herrskapet var närvarande men med oss talade hon illa om dem. Skrev giftermålsannonser men fick inga svar. Jag tyckte helt enkelt illa om henne. Jag var 2 år på Sundby.

Ebba gick sin egen väg

Ebba hade i sitt sociala arbete mycket med Agda Montelius och välgörenhetens ordnande. Jag skulle studera vidare och var som sagt lycklig att få bo hemma och inte vara inackorderad hos faster Wendla. Sista året hade jag bott hos majorskan Julie Kugelberg och haft det bra. Magda ville ju inte studera. Hon ville rida, dansa och ha roligt. Egentligen var hon den som betydde mest för föräldrarna. Hon förstod dem och hjälpte dem bäst.

Ebba var ju den absolut mest begåvade och hade en oändlig energi. Redan som 11-årig flicka då familjen ännu bodde i Stockholm och hon lekte på Katarina kyrkogård, lär hon ha blivit en sorts ledare, som bestämde vad de skulle leka, vem som skulle vara det och det. Längre fram, när hon var 15-16 år, skulle hon väva. Hon skaffade en vävstol, lärde sig varpa och sätta upp och sen väva. Hon skulle kunna allt från början. Hon vävde dock inte så mycket. Var det slakt så var hon med från början och gjorde alla sorters korvar, leverpastejer, palt och paltbröd. Varken mamma eller Magda var egentligen med om slakten. Sen började hon studera. Så länge Anna Baeckman var kvar delade hon helt hennes tro, men när hon efter 6 år lämnade oss läste Ebba Rydberg och Wikner och fick nya tankar. Hon fick fara in till Stockholm och ta lektioner, särskilt i svenska och svensk litteratur samt ett år följa med faster till Schweiz och t.o.m. vara med på universitetsföreläsningar i Genève. Hon gav ut boken "Olika tungomål", som fick god anmälan. Det förvånade mig när jag läste den att hon kunde beskriva så riktigt en del som hon inte kände till, t.ex. en del av studentlivet och Annies far. Jag tyckte boken var rätt oskyldig, men den väckte förfärlig bitterhet hos Anna Baeckman och hennes trossyskon. Ebba var en sommar, strax efter utgivandet av boken, vid Källvik badort. Pappa tyckte det var så lugnt när han hörde att Anna Baeckman också skulle vara där. Jo vackert: Anna och en del av hennes vänner ville inte veta av något umgänge med Ebba. Inte ens när hon en tid var sängliggande sjuk där, besökte de henne. Hon ansågs ha gjort narr av dem och deras tro. Anna, hon hade dock i 6 år varit guvernant i vårt hem men faktiskt som barn i huset. Pappa och mamma hade varit väldigt snälla emot henne. Nu besökte hon oss aldrig, kom inte ens på pappas begravning. Först 10 år senare sökte hon upp mamma och umgicks med Magda och mig, inte med Ebba. Hon kom till mitt hem i Blixsta en gång och höll föredrag i syföreningen. Hon blev ordförande i K.M.A Kvinnliga Missionsarbetare, och gjorde visst mycket nytta.

Ebba gav ut flera böcker. Jag tror "Eremiten" (översatt till flera språk) och "Kamp eller resignation" är de bästa.

En dag stod i en tidning en öppen fråga: "Om Ni fick en halv miljon, vad skulle Ni då göra?" Ebba svarade: "Jag skulle upprätta ett 'settlement' i Stockholm i stil med det engelska i London med barntädgård, folkhögskoleföredrag för äldre och yngre och särskilda föräldramöten." Hon fick ingen halv miljon, men vad som var mer värdefullt, ett brev från Natanael Beskow (de hade aldrig träffats förr) där han sa att det där med ett 'settlement' hade han länge önskat. Skulle de slå sig ihop?

*Gunnis syster Ebba tillsammans
med Natanael Beskow*

De började tillsammans. Det blev den s.k. Birkagården, det sista huset på Karlbergsvägen. Ebba blev föreståndarinna och bodde där. Beskow hade predikningar och föredrag. Men hur fick de pengar? Jo, de första på ett lustigt sätt. Vart år var det Nobelfest då pristagarna fick stora summor. En del av dem ville visa Stockholms stad sin tacksamhet och någon lär ha föreslagit Birkagården. Där kom de första tusenlapparna. Birkagården växte. Det blev så småningom många medarbetare och många gäster. En arbetare lär ha sagt: "Hade kristendomen mött oss så som Beskow predikar hade mycket varit annorlunda." Beskow predikade ju annars i Djursholm. Och det intellektuella Stockholm, både män och kvinnor, reste dit om söndagarna. Man kan gott säga att det blev en väckelse. De kallade den "Kristet Samhällsliv". Till Djursholm kom den s.k. överklassen - till Birkagården arbetarna. De hade också stora offentliga möten som drog mycket folk. Det var ett försök att få de olika parterna att förstå varandra. Talare var på dessa möten

Beskow, Ebba och kyrkoherden Sam Tisell i Norrköping. Den senare var fredsapostel d.v.s. emot allt vad krig och rustningar hette. Han blev nog utsatt för den värsta kritiken. Han ville inte be för försvaret i kyrkan. Kristet Samhällsliv kom att betyda mycket för Sveriges folk. Man lärde sig värdera det enkla arbetet, att se på varandra, inte alltid som bröder, men som olika eller rättare sagt som lika människor. Partierna, socialister och borgerliga, borde inte se på varandra som fiender, men som arbetare mot samma mål. Jämställdheten betonades och accepterades på många håll. Vi ser motsatsen i Finland. Där fanns ingen Beskow. Där är skillnaden mellan samhällsklasserna mycket större (delvis språksvårigheter). De finska mödrarna med barn, som kom till Sverige under kriget varken kunde eller ville tvätta upp åt sina små, knappt att de kunde bädda sina sängar. Man märker det också i litteraturen. Ståndsskillnaden är där större än hos oss.

Ebba orkade i längden inte med Birkagården. Hennes fot, en gammal skada, blev sämre. Läkare ville amputera foten. Det var T.B.C. hon hade. Ebba sa nej, for till Schweiz för solbehandling. Hon var där i två år. Så kom hon hem, något bättre, gick med kryckor. I Schweiz skrev hon "Eremiten", som blev orsak till en rik brevväxling med sjuka människor. Detta gav henne tanken till Lukasstiftelsen. Den fördes fram av henne och Göran Bergstrand.

Sista tiden bodde Ebba i en villa i Danderyd och hade en utmärkt diakonissa som hjälp. Hon dog på Ersta sjukhus. Beskow var ej prästvigd, så begravningen besörjdes av en annan präst. Men Beskow talade. Hon begrovs den 1 augusti 1941 - på dagen 100 år efter vår mors födelse.

Examen och arbete

Jag gick först på en förberedande seminariekurs och kom sen in på Högre lärarinnesseminariet. Det var nog mest pappa som bestämde. Jag hade rätt mycket arbete, men Magda och jag roade oss också. Vi var med i en folkdansklubb, "jämna par" ordnad av Schagrarna. Ferdinand Schager och hans kamrater från Uppsala var ledare. Där var roligt. Vi var på andra baler också, hos Ridderbielkes, Ugglas m.fl. Jag dansade illa, och var inte särskilt uppjuden, Magda mycket mera. Hon såg knappast bättre ut än jag, men hade bättre figur, klädde sig alltid väl och var trevligare. Magda hade många beundrare, bland andra Yngve Hermelin, och många friare. Men det blev inte något av. Att hon skulle bli gift var dock självklart. När pappa skrev in min ansökan till H.L.S. skrev han också in mig i lärarinnornas pensionskassa, för jag skulle nog aldrig bli gift.

Gunni ca 1905

Faster var nöjd med Magda och inverkade nog mycket på henne. Hon slog inte bakut som jag. Men det var inte lyckligt för Magda.

På seminariet gick det rätt bra för mig, och jag gick ut med goda betyg. Bland lärarna betydde Odal Ottelin mest, men för all del rektor Waern och gamle Kaijser också. Av kamraterna blev Gulli Schager, Mary Detthow och Siri Nilsson mina vänner livet ut.

Efter slutad examen valde jag en privat plats. Jag ville pröva mig själv vad jag bäst passade att undervisa i. Det gillade pappa, men faster ogillade det i högsta grad. Plats i en skola, det kunde ju möjligen gå, men privat. Om en sådan plats säger man: "Elle a porté l'uniform." Då kan man aldrig göra ett fint parti.

Jag fick plats hos godsägare Bång på Sundby i Huddinge. Herr Bång ansågs svagt begåvad och det kanske han var, men mot mig var han alltid korrekt och vänlig. Hans hustru Signe, född Huss, var mera begåvad, en duglig husmor. Hon blev min goda vän. Hennes mor och syskon var ofta på Sundby och vi hade roligt tillsammans. Umgänget med grannarna var livligt och jag var alltid medbjuden. Det var för mig ett nytt slags umgänge. Mycket mat, aldrig ett allvarligt samtal, men alltid kortspel. Herrarna för sig och damerna för sig. Det var "mjölnar mattis" vi spelade, aldrig om pengar.

Mina elever kunde inte vara snällare. Dem tyckte jag riktigt mycket om. Det var tre läxlag. Ingrid läste jag upp i 5:e klass. Astrid och Ellen läste tillsammans i 3:e klass och Gunnar var nybörjare. Aldrig några tråkigheter. På höstarna var det husförhör, mest för "folket", som bjöds på kaffe, därefter middag med gås för prästen och grannarna. Typiskt för det hela.

En tysk barnfröken, fräulein Grossmann hade de också. Artig när herrskapet var närvarande, men talade illa om dem annars. Hon skickade in giftermålsannonser, men fick inga svar. Henne tyckte jag rent av illa om.

Pappas sista ord

En dag 1906, sista våren, kom Signe in i skolrummet där vi hade lektionen. Magda hade ringt att pappa var mycket sjuk, o att jag borde komma in. Skjutsen var redan tillsagd. Jag tog första tåg och skyndade hem till Frejgatan, där vi då bodde. När jag kom in i sjukrummet, slog pappa upp ögonen o såg mig. "Är det min lilla Gunni" sa han när jag tog hans hand. Det var hans sista ord. Några timmar senare dog han. Jag satt och höll hans hand i det sista.

Gunni ca 1908

Mamma var sjuk, sängliggande, men kom före slutet. Systrarna var också där. En mycket tung vecka. Vi gick omkring, knappast åt, tyckte att det var slut. Då ringde moster Anne-Marie Lidfors. Hon och morbror Edvard hade flyttat från Lund. Han var med i Nobelkommitén. De bodde helt nära oss. Jag nämner detta för de var så klokt vänliga, gav oss god mat, talade om annat. Ville oss verkligen väl. Tack morbror o moster Lidfors! Heuman begrov min far. Han hade ofta besökt pappa sista tiden o sa som omdöme om honom: "Han trodde så stort om Gud"

En mycket tung vecka. Jag behövde inte fara tillbaka till Sundby förrän efter begravningen. Vi gick omkring, åt knappt, försökte ordna med begravningen. Vi tyckte allt var slut. Då ringde en kväll moster Anne-Marie Lidfors. Nu bjöd de Magda och mig att komma till dem på kvällen. De bjöd på god mat. De var förstående och vänliga. Morbror tog mig under armen och vi gick runt i våningen och språkade om vad jag skulle ägna mig åt för ämnen, om hans arbete på Nobel-institutet o.s.v. Vi behövde den stunden. Tack morbror och moster Lidfors

Ännu några ord om min far. Han gick inte ofta i kyrkan. Särskilt inte i Täby, men ofta läste vi predikan hemma. Morgonbön läste vi alltid och då var jungfruarna med om de ville. Till nattvarden gick far och mor tre gånger om året. En gång när de skulle gå skickade pappa Magda efter en av statkarlarna. Det var något han ville be den mannen om förlåtelse för. En orättvisa? Ett förhastat ord? Det vet bara Gud. Pappa lydde bara bibelns enkla bud, Mat. 5:23-25 "Om Du kommer till altaret med Din gåva och kommer ihåg att Din Broder har något emot Dig, så gå först och förlik Dig med Din Broder." Far lydde Bibeln så som han förstod.

Pappa hjälpte på sitt sätt många människor. Som ämbetsman for han ju fem dagar i veckan till Stockholm och gick till kansliet från Östra stationen. På Engelbrektsgatan var en livsmedelsaffär som innehades av en fru Alfvén. Där gick pappa alltid in och tog ett glas mjölk och en smörgås. Fru Alfvén hade en son som var mer än vanligt begåvad i musik och även i andra avseenden. Hon ville ha råd av någon hur han skulle vidareutbildas. Hon hade ingen som förstod sådant i sin omgivning. Men sådant förstod pappa. Han var ju gammal rektor och visste en hel del om utbildning. Han blev, medan han åt sin smörgås, hennes förtrogne. Han intresserade sig för pojken och talade ofta om honom. Han hette

bestämt Hugo Alfvén. Han gick en stor framtid till mötes, vilket kanske dom flesta känner till. Han bildade bland annat O.D. (Orfei drängar).

Pappa reste ju ofta på tåget, 5 dagar i veckan. Han kände alla. De kallade honom "Värden på tåget". Ofta var där med 2 skolpojkar, söner till direktör Palme på Svalnäs. Föräldrarna var rika och mycket med i sällskapslivet. Pojkarna var fint klädda men andligen vanvårdade. De satt alltid i rökkupén och lyssnade girigt på dumma historier och tvetydiga skämt. Pappa tyckte det var galet och pratade ofta med pojkarna. Till slut köpte han en nyutkommen äventyrsbok. Den hade han i fickan och läste ett kapitel var dag. Det var lagom mellan Östra station och Danderyd där pojkarna steg av. Det gick inte bra för dessa pojkar. De kom till och med i delo med rättvisan. En gång lär en av dem ha sagt: "Hade litet fler gjort som gamle farbror Pauli på tåget och tagit sig an oss vänligt och förståndigt, så hade det inte gått så här galet."

Vårt nya hem i Örebro

När pappa var död var det som om allt var slut. Hur skulle vårt liv bli? Vi beslöt att lämna Stockholm. Efter ännu några veckor på Sundby lämnade jag definitivt den platsen. Jag hade trivts bra, och de hade varit nöjda vid mig, det vet jag. Vi skildes som mycket goda vänner. Jag sökte och fick plats vid Risbergsskolan i Örebro. Vi flyttade dit, Mamma, Magda och jag. Ebba hade sin våning i Stockholm och sitt sociala arbete, dels hos Agda Montelius och Vålgörenhetens ordnande, dels tillsammans med G.H. von Kock. Det senare slutade med att Ebba (som första kvinnan) kom in i en kunglig kommitté för en ny fattigvårdslag. Det tog flera år och många resor både i Sverige och andra länder.

Ibland är det bra att byta miljö, komma i helt nya förhållanden. Det var bra för oss alla att vi flyttade till Örebro. I Örebro fick vi en rätt stor ljus och trevlig våning, V. Änggatan 7. Våra gamla möbler från Nygård passade utmärkt. Och så fick vi en ovärderlig skatt, Naemi. Hon följde oss i, jag tror, 40 år, först så länge mamma levde, sedan hos Magda. Hon var en verkligt gammaldags trotjänarinna. Vi älskade henne och hon oss och sen våra barn. Medan hon var hos Magda, dog hennes syster, den enda anhöriga hon hade i Zinkgruvan, som var hennes hemort. Hon ville resa dit men var rädd för den långa järnvägsresan och alla ombyten. Då tog Magnus Cederberg, Magdas näst äldste son, sin bil, skjutsade henne till Zinkgruvan, var med på hela begravningen, och skjutsade hem henne igen. Tack Magnus.

Trotjänarinnan Naemi

Ibland är det bra att byta miljö, komma i helt nya förhållanden. Det var bra för oss alla att vi flyttade till Örebro. I Örebro fick vi en rätt stor ljus och trevlig våning, V. Änggatan 7. Våra gamla möbler från Nygård passade utmärkt. Och så fick vi en ovärderlig skatt, Naemi. Hon följde oss i, jag tror, 40 år, först så länge mamma levde, sedan hos Magda. Hon var en verkligt gammaldags trotjänarinna. Vi älskade henne och hon oss och sen våra barn. Medan hon var hos Magda, dog hennes syster, den enda anhöriga hon hade i Zinkgruvan, som var hennes hemort. Hon ville resa dit men var rädd för den långa järnvägsresan och alla

ombyten. Då tog Magnus Cederberg, Magdas näst äldste son, sin bil, skjutsade henne till Zinkgruvan, var med på hela begravningen, och skjutsade hem henne igen. Tack Magnus.

Magda var förlovad med Fredrik Cederberg. Pappa såg honom aldrig. Faster gillade honom. Han hade sitt hem i Örebro. Fadern hade ett bryggeri. Sonen Carl var den egentlige bryggaren. Tant Augusta, hans andra fru och styvmor till alla barnen, var inte rolig. Det var nog ibland litet synd om Magda. Med systrarna Kerstin och Anna umgicks vi mycket. De två bröderna Adolf och Nils var sällan hemma. En vän till flickorna Cederberg var Agnes Malmgren. En gång hade Carl C. suttit och skrutit över att folk inte kunde lura honom. Han såg genast om någon ville lura honom. Agnes och jag beslöt att lura honom. Han hade annonserat att han sökte kullor som buteljsköljerskor. Vi klädde oss "slimsklädda", d.v.s. i dalkjol men vanlig blus. Dalska kunde vi båda. Jag sa att jag hette Jäntas Kari Olsdotter från Vikarbyn. Vi fick platserna. Carl skrev upp våra adresser och gick upp på kontoret och sa "Det var de första kullor, som inte bråkade om lön och fritid." Det hade vi inte haft förstånd att göra. När han kom in i sitt vardagsrum fann han sina nyss antagna kullor sitta där och skratta. Han förlät oss, men det satt nog litet hårt åt. Till lysningspresent av honom fick jag sen en samovar. Det var bevis på full förlåtelse.

Vi fick många andra bekanta. Sofie Schaffer, något över de 50, tyckte vi om och hon kom ofta. Hennes mor var det finaste, förnämaste och fattigaste jag träffat. De bodde i några små vindsrum i ett gammalt trähus. På bordet låg adelskalendern och Hammarstens predikningar. När Sofie var över hos oss skickade hennes mor alltid en "lånad" jungfru, gärna en 16-17 års flicka, att hämta Sofie. Det var inte passande att Sofie gick ensam kl. halv 10 på Örebro's rätt beskedliga gator. Sofie var generad å mammans vägnar, men gumman var envis. Passande och fint skulle det vara.

Så var det mina kollegor i skolan. Föreståndarinnan Amalia Lundgren var en rejäl, duktig och på samma gång vänlig person. Vi kom alltid väl överens. Så nämner jag Anna Bergström, mycket äldre än jag, men hon tog hand om mig. Vi gjorde en fotvandring tillsammans genom Västergötland till Göteborg. Dagny Torvall hade hög examen, god begåvning och var socialt intresserad. Hon höll föredrag för Socialdemokraterna i staden. Och när de bad henne hålla en söndagsskola "utan kristendom" gjorde hon det. "De berättade så dumma historier", sa Dagny, "så då är det väl bättre att jag talar om vackra och fina historier." På den tiden var socialdemokrater ofta emot allt vad kyrka och kristendom hette. Men örebrofruarna gillade inte Dagny. Och en gång, på en avslutning i skolan, vi lärarinnor satt där i långa svarta klänningar (de äldsta i sidenklänningar), Dagny och jag satt bredvid varandra och ordföranden, höll gamle lektor Borg ett tal om dem "som stå med ena foten i det kristna samhället (Dagny undervisade i kristendom i skolan) och med den andra foten i hedningarnas läger"(hennes socialdemokratiska söndagsskolor). Han talade om hur farligt det var för henne själv och för barnen. Örebrofruarna nickade

Folkhögskolan Birkagården som startades av min syster Ebba och Natanael Beskov ligger i Birkastan, Stockholm.

instämmande. Efter det kunde inte Dagny stanna i Örebro. Men vart skulle hon ta vägen? Så där dags var de flesta platser redan besatta. Den gången kunde jag hjälpa henne. Genom syster Ebba kom hon till Birkagården, där hon blev mycket uppskattad. Många i Stockholm, särskilt sådana som var anhängare till Natanael Beskow och Kristet Samhällsliv gillade Dagnys föredrag. Till slut kom det en önskan från slottet att Dagny skulle undervisa prinsessan Ingrid. Vad som inte dög åt örebrofruarna dög och gillades på slottet

Så var det mina kollegor i skolan. Föreståndarinnan Amalia Lundgren var en rejäl, duktig och på samma gång vänlig person. Vi kom alltid väl överens. Så nämner jag Anna Bergström, mycket äldre än jag, men hon tog hand om mig. Vi gjorde en fotvandring tillsammans genom Västergötland till Göteborg. Dagny Torvall hade hög examen, god begåvning och var socialt intresserad. Hon höll föredrag för Socialdemokraterna i staden. Och när de bad henne hålla en söndagsskola "utan kristendom" gjorde hon det. "De berättade så dumma historier", sa Dagny, "så då är det väl bättre att jag talar om vackra och fina historier." På den tiden var socialdemokrater ofta emot allt vad kyrka och kristendom hette. Men örebrofruarna gillade inte Dagny. Och en gång, på en avslutning i skolan, vi lärarinnor satt där i långa svarta klänningar (de äldsta i sidenklänningar), Dagny och jag satt bredvid varandra och ordföranden, höll gamle lektor Borg ett tal om dem "som stå med ena foten i det kristna samhället (Dagny undervisade i kristendom i skolan) och med den andra foten i hedningarnas läger"(hennes socialdemokratiska söndagsskolor). Han talade om hur farligt det var för henne själv och för barnen. Örebrofruarna nickade instämmande. Efter det kunde inte Dagny stanna i Örebro. Men vart skulle hon ta vägen? Så där dags var de flesta platser redan besatta. Den gången kunde jag hjälpa henne. Genom syster Ebba kom hon till Birkagården, där hon blev mycket uppskattad. Många i Stockholm, särskilt sådana som var anhängare till Natanael Beskow och Kristet Samhällsliv gillade Dagnys föredrag. Till slut kom det en önskan från slottet att Dagny skulle undervisa prinsessan Ingrid. Vad som inte dög åt örebrofruarna dög och gillades på slottet.

Jag nämner några namn till: Elin Sondén, Kerstin Håkansson, Ingeborg Arvidsson, Ruth Calissendorf och Signe Lundgren, svägerska till Amalia, föreståndarinnan, änka med 4 döttrar. Henne tyckte jag mycket om. Ja, så var det Emil Liedgren, psalmdiktaren. Han var också min kollega.

Tiden i Örebro, tre år, minns jag med glädje. Mamma trivdes så bra. Hon tyckte Örebro påminde om hennes barndoms Norrköping. Hon och jag hade så gott och roligt tillsammans. Där lärde jag riktigt känna min mamma. Vi kom varandra verkligen nära. Vårt umgänge: Magda var ju förlovad med Fredrik Cederberg o hans familj var vi mest med. Kerstin och Anna, gamla farbror Frithiof (han for alltid själv ner till torget och köpte upp matvaror) alltid vänlig. Tant Augusta hans andra fru, inte särskilt rolig, (litet synd om Magda), Carl skötte bryggeriet. Vi spelade honom ett spratt. Han hade suttit och skrutit med att han aldrig lät lura sig. En god vän till familjen, Agnes Malmgren och jag, båda kunde vi litet dalkarlsmåål o var s.k. slims(?)klädda, sökte plats som buteljusköljerskor och - fick platsen. Han förlät oss. Han gav mig som lysningspresent sedan en samovar. Vem fick den sen?

Så hade vi Sophie Scheffer, något över de 50. Hon kom gärna. Hennes mor var det mest förnäma och fattiga jag sett. De bodde i små vindsrum i ett gammalt trähus. På bordet adelskalender o Hammarstens

predikningar. När Sophie var hos oss, skulle hon alltid hämtas av en 16-års "lånad" jungfru. Det var inte passande att Sophie gick ensam hem efter kl.9 på Örebro's rätt oskyldiga gator.

Magdas bröllop firade vi riktigt. Vigsel i stora Stadskyrkan i Örebro och middag på hotellet. Jag vill minnas att Brita, Gulli Schager och jag var tärnor.

Genom min farmor var vi ju släkt med landshövding Bergström. Han var först i Norrland och kom till Örebro sen vi lämnat. Han var mycket stor och tjock. En gång på en resa i Norrland klev han ner sig i ett kärr och behövde få låna nya byxor, men i hela byn fanns inga byxor som gick om honom. Hans bror Gustaf bodde i Örebro på vår tid. En verklig goddagspilt, mycket tjock. Han var gift med Anne Holingworth, en mycket trevlig människa. Fyra barn hade de. En syster Anna Bergström, stor och grov hon med, var också det snällaste jag träffat. Hon gifte sig med en känd läkare.

*Landshövding Gustaf
Bergström – en goddagspilt*

Magda och Fredrik bosatte sig i Stockholm. Mamma och jag var ensamma men vi hade det bara bra.

Sanatorium i Schweiz

Tredje året i Örebro var jag s.k. ordinarie vikarie. Lärarinnorna var sjuka, den ena efter den andra. Till slut blev jag själv sjuk. T.B.C. i ena lungan löd läkarutlåtandet. Ebba var inte heller kry så vi for båda två till Lesin sur Aigle, ett sanatorium i Schweiz. Där var jag över ett halvt år. Några baciller tror jag aldrig de hittade, men jag var nog litet klen så vistelsen där gjorde mig gott. Det var utvecklande också, olika nationer, olika religioner. Jag lärde mig franska och träffade folk från hela världen.

Livet var inte alltid som vid Änggatan i Örebro. Mina närmaste bekanta var en liten rumänska, vacker och rik men mycket sjuk, en rumän Stefanjano och en ung grek, som hade tänkt bli präst, men inte kunde det därför att folket på den ön där han bodde och skulle ha blivit präst på, fordrade att om det var en riktig präst så skulle han ordna små underverk då och då. Och det ville min hederlige unge grek inte. Nu skulle han bli ingenjör i stället. Men han var mycket sjuk och dog snart.

Ebba reste så småningom på studieresor d.v.s. hon studerade fattigvårdsförhållandena i olika länder. Jag for till ett trevligt hotell för friska (ej sjuk längre) några veckor och hade roligt. Folk ville gärna tro att finnar, lappar och svenskar kunde spå. Jag spådde friskt på och det gick bra. Där var en gammal ryska, rätt otrevlig, stygg mot tjänstefolket o.s.v. En kväll satt vi andra och pratade inte precis så vänligt om henne. Då sa jag: "Vad ger Ni mig om jag i morgon kväll säger henne allt vad vi nu sagt och hon inte alls blir arg." De lovade mig ett riktigt konditoribesök. När kvällen kom förde jag in samtalet på att kunna spå i handen och lät påskina att det kunde jag nog. Ryskan ville genast bli spådd. Och jag såg i hennes hand allt vad vi sagt kvällen förut. Men jag såg också att hon hade haft många beundrare och hade fursteblood i sina ådror. Hon blev så stolt och högfärdig och vad jag sagt förut tålde hon tydligen. Jag vann mitt konditoribesök.

Jag tog lektioner i franska för en skicklig lärarinna, översatte en del av Gösta Berling till franska för henne och fick ett fint betyg.

En dag var jag på en tur i en liten ort i Italien och såg en stor katolsk festival med processioner och underliga ceremonier. Man ser mycket nytt och lär mycket på en sådan resa. Olika människor, nationer, religioner.

När vi kom till Lesin, kom den reformerta prästen mycket snart och sökte upp oss. Vi var svenskar, alltså protestanter. Han såg i oss bröder eller i det här fallet systrar och bjöd oss till sina predikningar, som vi alltid var på, och till sina mottagningar, som han hade en gång i veckan. Det egentliga ärendet var nog att om vi blev sämre och döende, vilket ju ofta var fallet med patienterna, så var han redo att komma till oss. Det var en god och fin man.

Jag tog lektioner i franska o fick ett fint betyg. Bevistade en stor katolsk fest med ceremonier och processioner. Och jag utvecklades. Var inte längre bara pappas o mammas barn och Ebbas o Magdas syster, utan mig själv. Lärde känna andra nationer och religioner. Här växte jag, lärde känna nya människor o nya tankar. Jag är tacksam för tiden i Lesin.

Jag har levt bra utan fasters pengar

Ja, våren 1910 for vi hem igen till Örebro och mamma. Vi beslöt oss för att fira sommaren tillsammans hela familjen och hyrde därför en villa i Södertälje. Magda och Fredrik bodde i Stockholm, Magda väntade Carl Gustaf. De kunde bo i villan, Ebba likaså. Ebba och jag kom först för att ställa i ordning. Första morgonen vaknade vi av att telefonen ringde. Det var fasters gamla jungfru Sofi, som sa, att faster dött på natten utan föregående sjukdom. Det blev att tänka på att ordna för begravningen. Onkel Alfred Ansbach kom några dagar före begravningen. Magda talade ogärna franska, Ebba skötte med begravningen, det blev jag som skulle ta hand om onkel. Det gick bra, hade ju lärt mig franska nyss och jag visade honom Stockholm. Vi blev goda vänner. Ja, han tyckte rent av om mig. Fasters testamente lästes upp. Vi tre systrar fick dela möbler och dylikt, men alla pengarna tillföll Magda ensam. Ebba hade de s.k. Paulipengarna, som då delades ut varje år och jag hade inte varit snäll, inte lärt mig av henne, varit opåverkbar. Onkel blev väldigt uppbragt å mina vägnar. Vi andra, även jag, tog det mycket lugnt. Faster hade väl rätt att göra som hon ville med sina ägodelar. Hade jag varit stygg så var det ett lämpligt straff. Vi var kvitt. Jag kände ingen bitterhet och har aldrig behövt lida nöd.

Faster Vendela Pauli

Mötet med Robert

Robert ca 1900

En dag kom en inbjudan från Torsvi. Brita skulle ha en bazar för sin ungdomsförening och hon ville ha min hjälp, ett föredrag eller som spåkärring. Jag valde det senare. Oförväntat kom Robert hem just de dagarna. Vi var mycket tillsammans de dagarna, mer än någon såg. Att spå gick bra. Brita gav mig en del tips om olika personer. När Robert ville bli spådd såg jag i hans hand att han skulle bli gift före jul. Han slog ifrån sig med båda händerna. Men det blev han. Jag kunde allt spå.

Efter några dagar skulle jag resa hem. Båten gick klockan sex på morgonen. Väckarklockan ringde klockan fem. Frukosten var framdukad i salen och gamle Kraft kom med skjutsen. "Jag kan hälsa från baron Robert", sa han, "såg honom när jag gick efter hästen." Hade han varit uppe och inte kommit och sagt farväl åt mig? Det klack till i mig, men jag sa bara "Jaså."

Vid Nygårds brygga steg jag ombord på ångfartyget Caesar och gick ner i damhytten. Och - - - där satt Robert. Han hade cyklat på morgonen till Ekholmen, där båten låg över natten och stigit ombord. Han måste stiga av vid Brandholmssund, så han hade inte lång tid på sig, men hann säga vad han ville. Och jag hann svara vad jag ville. Det tog väl en kvart till Brandholmssund. Därifrån cyklade han hem till Torsvi, lagom till frukosten. Gamle far undrade var han hade varit, men den färden var litet svår att beskriva. För en gångs skull ljög Robert för sin far.

Robert friade på ångfartyget Caesar

När jag kom hem till Södertälje såg jag visst litet upprörd ut. "Gunner ser inte kry ut. Ge henne ett antifebrin", sa Fredrik Cederberg till mamma. "Tror inte det behövs", sa mamma. När vi blivit ensamma sa hon till mig: "Är det Robert?" Och då måste jag erkänna. Något antifebrin fick jag inte.

Efter några dagar kom Robert till Södertälje. Jag mötte honom vid stationen, vi gick en stund och på en bänk vid kanalen gjorde vi upp hur vi skulle ha det. Vi bytte ringar i kyrkan före gudstjänsten. Och så blev det eklatering med middag för Roberts föräldrar och Brita, Ernst och Tyra, och Elias, som just konfirmerats i Södertälje kyrka och alla de mina.

Hela familjen och förresten hela Hermelinska släkten tog vänligt emot mig. De hade nog tyckt det var litet synd om Robert att han skulle gå där nere ensam i Östergötlands skogar. Han behövde litet sällskap.

Jag ville gå på en hushållsskola, men det tyckte inte mamma. Det hade hon aldrig gjort, och jag skulle ju ha jungfru. Men det hade jag allt behövt, om det nu hade hjälpt. Jag har visst inget matsinne. Hösten blev en flyttningens tid, och jag fick inte utan orsak namnet "Packlund". Mamma från Örebro till Stockholm, Magda från sin våning på söder till fasters nu lediga våning och för mig själv från Stockholm och Örebro till Wallsnäs.

Vårt bröllop stod på hotell Rydberg i Stockholm. Där fanns det ett vackert vigselrum. Min konfirmationspräst prosten Berg vigde oss. Med på bröllopet var alla Roberts syskon, farbror Olof, gamle Ehrenswärd, Rappes m.fl.

Efter middagen drog vi oss in i någon salong. Där gick jag fram till Rappes (de var min gudfar och min gudmor) och tackade för en lysningspresent jag fått och pratade en del. Senare sa mamma till mig: "När Du gjorde det, utan att jag först sa till Dig att göra det, förstod jag att nu var Du inte barn längre, utan en vuxen kvinna." Kanske var det så. Vi tog tåget hem, låg över i Norrköping och kom i god tid till Bankeberg, där Oskar mötte med den nya droskan som Robert hade köpt för min räkning. På vägen hem tittade vi in i Nykils prästgård. Prosten Hielm hade bett oss göra det. Tant Augusta Hielm var född v. Koch och litet släkt med Hermelinarna. Hielms var alltid mycket vänliga mot oss. Deras dotter Honorine och jag var jämnåriga. När vi kom till Wallsnäs var där fullt av folk, äroportar och hurrarop. Roberts Hulda hade fin middag åt oss. Efter någon dag lämnade hon oss och jag hade Alida som jungfru och Teres som ladugårdsflicka och litet pass upp. Vardagarna började.

*Nykilsprosten Hielm med fru
Augusta f von Koch*

Ebba och Magda var inte glada

En ledsam sak måste jag säga. Ebba och Magda var inte glada i mitt giftermål. Robert hade ju mycket litet skolunderbyggnad, 1 år i ett läroverk och en kurs på en folkhögskola. Det var allt. Han kunde inga språk och yttrade sig ogärna i en del frågor. De ansåg därför att han var mycket obegåvad. Att han med den lilla undervisning han fått dock skrev så bra svenska och var mycket duktig i all slags räkning bevisar motsatsen. De ansåg honom helt enkelt fullkomligt obegåvad och mig med som gifte mig med honom.

Just vid den tiden började självdeklarationen införas. Ebba sa: "Det kan ju Robert inte göra, så det får Du nog hjälpa honom med." Nu hade han händelsevis blivit satt som instruktör i sin rote i Nykil för alla bönder, så inte behövde jag lära honom det. Han kunde det minsann. Så var det med mycket. En stor brist på begåvning ansåg Ebba också det var att vi var högerfolk. Själv blev hon mer och mer socialdemokrat. Att vi bidrog till den där frivilliga pansarbåten, som då byggdes var ju också en dumhet. Och de båda och en del andra i vårt gamla umgänge sade gärna: "Stackars Gunni, bo där nere i skogarna, långt från Stockholm och förresten från varje stad. Aldrig teater eller bio, inget bildat umgänge, bara bönder, dålig ekonomi och till slut, ett nytt barn varje år." Jag blev arg på det där "stackars". Jag var lycklig. Robert och jag älskade varandra. Varje söndag gick vi långa promenader i skogen, varje kväll en tur ner i ladugården för att se att allt var som det skulle. Vi delade intressena. Och jag var lycklig för varje

litet nytt liv som kom till världen. De var inte alls för många. Inte hade vi så mycket pengar, men vi led aldrig någon nöd. Dagligt bröd hade vi alltid.

Vallsnäs - övertagandet

Ernst o Thyra hade fått köpa Vallsnäs av av mormor Ulla Mörner (de var båda hennes barnbarn). De bodde här ungefär 12 år, och var mycket omtäckta och beundrade i hela socken. Då Ernst sedan jag tror 1907 övertog Marieberg och flyttade dit fick Robert arrendera Vallsnäs. Han var lycklig. Äntligen självständig. Men det var ekonomiskt mycket svårt för honom. Arrendet betalades direkt från mejeriet. Sen var det inte mycket kvar. 1910 gifte vi oss och tack var mitt fars-arv kunde vi köpa gården för 40,000 kr. Ekonomiskt hade vi det fortfarande smått o i socken var det ej roligt. Ernst o Thyra hade varit populära och vi fick ofta uppmaningar att ta exempel av dem. Thyra kunde väva, sylta o laga mat o allting o Ernst hade varit med i det kommunala och det ville inte Robert. Inte hade vi alltid så bra folk heller. Dock vill jag nämna verkliga trotjänare eller vännen Oskar Karlsson Adolfsson o Hjalmar i Skinnarhagen. Jag hade inga vänner i socken. Bussar fanns ej. Det var långt till Linköping och ännu längre till Stockholm. Robert presenterade mig på Lagerlunda och Gismestad, men jag var bara blyg för dem. Jag fick 8 barn på 11 år och orkade kanske inte så mycket mer. Barnen var min stora glädje o lycka och Roberts också. Men roligt var det ej i Nykil.

De första åren

Det blev en lycklig tid. Vi hade roligt ihop. Robert arbetade ju mycket men om söndagarna gick vi alltid en lång promenad i skogarn. Robert hade sinne för konst o för allt vackert. Han hade ju varit 6 år på Österby hos farbror Olof och sett o hört en hel del. Hade han en vacker tavla, kunde han gå i timmar för att finna en lämplig plats där tavlan fick rätt belysning o han älskade att sitta på terrassen o se ut över sjön, särskilt i solnedgången. Kaja Videgren, som flera av Er kände, var ju litet konstnär. Hon sa en gång: "Fredrik har studerat japansk konst o fransk konst och all möjlig konst. Det har inte Robert gjort men han förstår konst. Så mycket umgänge vart det ju inte. För Lagerfelts på Lagerlunda var jag blyg. Där var så fint och förnämt. Trodde inte att jag en gång i framtiden skulle bli verklig vän med Israel. Tant Augusta Hielm tog mig med glädje till en kristen ungdomsgrupp som hon bildat. Prosten var aldrig med. Själv kunde hon varken sjunga eller egentligen tala. Hon läste högt en andaktsbit. Men jag kunde för all del hålla små föredrag om Franciskus, Luther, Calvin m.fl. Det tyckte hon var bra. Men inte kunde jag skapa någon väckelse o det var ju meningen. Vi samlades i olika jordbrukshem drack kaffe, hade vårt möte, o kände en god gemenskap. De unga, som var med blev livet ut de trognaste kyrkobesökarna och de hemmen blev kärnan i församlings livet. Från dem valde man kyrkoråd och kyrkovärdar (innan politiken kom i också i de kyrkliga valen) och de fruarna var villiga att sköta kaffet o annat till dem gamlas dag, julfester o annat. Synd bara att statarbarn o fattigt folks barn aldrig kom med. Sådana fanns det gott om på den tiden. De blev böndernas barn. Kanske berodde det på att de inte hade rum stora nog att ta emot alla, men det hade väl kunnat ordnas.

På det sättet lärde jag känna Nykilsborna. Mest tyckte jag om Svenssons i Träbo, Karlssons i Visäter, B??d?ns i K?laryd. Men vi var tillsammans med Isakssons och många andra.

Bönderna var bra, men patronerna Olai i Åverum, Andersson i Kätterstad och Berggrens på Uttersbo var ledsammare. De var överlägsna på ett tråkigt sätt.

Ernst hade nog plockat in litet pengar på gården, som han ju bara hade för några år. Han tog Marieberg sedan. Robert räknade med framtiden och la ner mera än han tog ut, genom täckdikning och sprängningar av stenar, men det syntes inte så mycket första åren. Patronerna sa litet övermodigt att Robert borde lära av sin bror. Men Robert visste nog vad han gjorde o Robert blev nykterist. Det var inte de. Det vart han för han ville att Wallsnäs skulle bli en nykter, ordentlig gård, och det blev den också. Visst förekom det ett och annat superi men egentligen mycket litet. Vi var med i blå bandsföreningen. , Robert bar sitt blåa band trots smälek från patroner och litet även från släkten.

Bröderna Robert, Ernst och Knut

Anna Bergren på Uttersbo tyckte jag bäst om. Värst var det med barnen när de växte upp. Först försökte vi i Linköping sen i Vadstena. Lika illa, underbetyg och vantrivsel. Och värst av allt, när de kom hem, togs

de om hand av verkligt dåliga statb??? Som lärde dem oseder. Vi beslöt att flytta. Wallsnäs arrenderades ut åt Josef J-son som skötte gården bra. Gift med en flicka Isaksson från Sörbo. Huset hyrdes ut åt andra, sist Arvid Egerström med fru. Han lämnade mest skulder efter sig. Högfärdig o dum. När vi 1938 kom åter till Wallsnäs var patronerna borta och i jämförelse med Egerströms var vi bäst (?) s..29

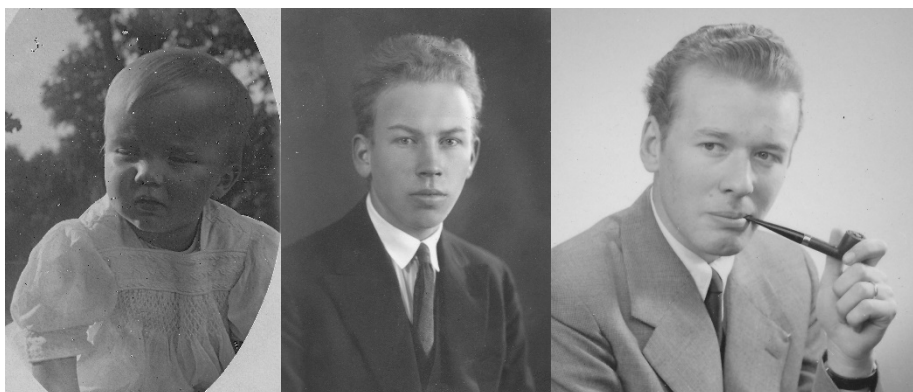
Livet på Wallsnäs

Jag var lycklig. Robert o jag älskade varandra. Jag älskade det vackra underbara Wallsnäs o även det glada Blixsta, längtade aldrig till Stockholm. Jag hade många vänner både i Linköping o Nykil, som kom till mig. Om jag inte hade så mycket pengar, så hade vi alltid vårt dagliga bröd led aldrig någon nöd- Visst hade jag mina sorger, stora sorger, men de bröt aldrig ner mig. Jag hade min enkla barnatro, ärvd från hemmet och delais (?) s. 17 från Anna Baeckman. Kanske var vi båda lite "bakom." I Ebbas ögon var det värsta, att vi var högerfolk, kan man tänka sig, gav bidrag till den där frivilliga pansarbåten, som kom till under kriget. När Ebba i en tidning fick se att jag varit med om att bilda Walkebo högerförening, blev hon verkligen mycket ledsen. "Stackars Ebba," säger jag.

Mamma sa o tänkte aldrig så. Hon förstod att jag var lycklig. Hon hade goda ögon, och hon visste vad ett lyckligt äktenskap var o betydde. Älskade gamla mamma! Hon förstod mer än de flest. Jag måste tillägga att Ebba många gånger hjälpte mig ekonomiskt o skickade massor av julklappar till barnen. Sista åren trivdes hon nog på Wallsnäs. Hon var rätt sjuk. Hon såg kanske att mina barn var lyckliga. Jag var alltid glad åt varje litet liv som föddes, blev bra. Det blev i alla fall folk av dem. De var min o Roberts stora glädje o mormors också. De kunde alla arbeta det hade Robert lärt dem. Och de fick lyckliga hem. Mot mig har de varit vändligt snälla. Mest tyckte Ebba om Rolf och Elisabeth tror jag.

Ebba var en ganska underbar människa, här har jag kanske framställt hennes sämre sidor, men på andra håll o i en del föredrag har jag framställt henne från den rätta sidan. Hennes arbete i Birkagården förstod jag nog bäst i familjen. Där var jag ofta. Magda delade hennes arbete i Lukas stiftelsen till glädje för båda.

Att lille Gustaf dog var ett mycket hårdt slag. Han var så söt o rar. Ett förtjusande barn, det tyckte alla som såg honom. Sen miste jag Rolf o Jan, men de var båda sjuka, lifsfarligt sjuka. Gustaf var frisk som en nötkärna hade inte varit sjuk en dag, förrän den hemska scharlakansfebern kom o rövade bort honom på en vecka. Jag kan inte säga vilket dödsfall som var värst Jans, Rolfs eller Gustafs, men de var alla tre mycket smärtsamma. värst Jans, Rolfs eller Gustafs, men de var alla tre mycket smärtsamma.

Gustaf, Rolf och Jan

Tant Augusta Hielm tog mig med i en nykyrklig förening, som hon hade bildat, och som just då var mycket modernt. Självt kunde hon varken sjunga eller egentligen "tala". Hon läste högt en betraktelse. Men hon ville att jag skulle hålla föredrag om Luther, Calvin, Franciskus och allt möjligt. Och det kunde jag. Mötena hölls i de olika jordbrukarhemmen. Prosten själv var aldrig med. Så lärde jag känna Nykilsborna d.v.s. bönderna och deras familjer. Det var roligt. Det var många jag tyckte om och många Robert kände förut. Jag nämner bara Svenssons i Träbo, Karlssons i Vi-säter, Brodin i Kolaryd, kyrkvärden Pettersson i Visäter och flera andra. Prosten Hielm hade förut varit i Överum och där blivit ett Guds redskap till en omfattande väckelse. Inte kunde jag leda någon väckelse, och det kunde den goda tant Augusta inte heller, men, det vet jag, de ungdomar, som var med förblev hela livet de trognaste kyrkobesökarna. Och de hem där vi kunde samlas, blev i mångt kärnan i församlingen. Den gav en viss struktur åt hela Nykils församling.

Familjen samlad på Vallsnäs omkring år 1923

hur vackert och trevligt vårt Vallsnäs var och hon sa rent ut: "Du har det väl ordnat, allt på sin plats, du

Nog fick jag vänner och kanske en uppgift också. Jag älskade det vackra Vallsnäs och sedan också det rara Blixsta. Jag längtade aldrig till Stockholm eller Örebro. Det där "stackars" ville jag inte höra.

Mamma tyckte aldrig så där som Ebba och Magda. Hon tyckte lika mycket om Robert som om Fredrik, kanske mer. Första gången hon var hos oss, det var väl en vecka ungefär, såg hon allt och lärde känna vårt liv. Hon såg

har det lika ordentligt som Magda, alls inte sämre." Det gladdde mig. Mamma hade goda ögon. Hon visste vad ett lyckligt äktenskap var.

Jag hade bytt yrke. Pappa förde in mig på lärarbanan. Det var nog riktigt. Egentligen tror jag att jag passade till lärare. Disciplinära svårigheter hade jag aldrig. Det hade man inte på den tiden. Än idag, nära 70 år sedan jag slutade, kommer mina snälla elever ihåg mig och tycker det är roligt att se mig. Jag hade

Vallsnäs från framsidan

bra betyg både från Bångs och från Risbergsskolan. Var det fel av mig att byta yrke och levnadsbana? Jag tror inte det. Jag blev maka, mor och husmor. Roberts kvinnoideal var egentligen syster Brita. Det var en rörande syskonkärlek mellan de två. När jag efter Roberts död fick gå igenom hans papper fann jag brev från Brita sedan barndomen troget bevarade. Sådan som syster Brita var, borde en

kvinna vara. Jag var inget ideal, men han älskade mig som sin hustru och var mig alltid trogen. Och jag älskade Brita jag med, kände henne ju sen barndomen. Vi höll av varandra alla tre.

Roberts syster Brita Hermelin

Särskilt duktig i matlagning var jag aldrig. Men både Vallsnäs och Blixsta, de 11 år vi bodde där, var gästfria hem. Folk kom gärna till oss, trivdes och kom åter, inte på stora middagar, men i all enkelhet.

En gång i Ödeshög hade jag haft ett föredrag. Någon tackade för föredraget, men så reste sig en äldre herre och sa: "Jag vill tacka för något annat också. Jag var tjänsteman i hushållningssällskapet under krigs- och kristiden. På några ställen bjöds man på ollonkaffe, som man blev sjuk av. Vi var alltid hungriga. På Vallsnäs bjöds vi på ordentlig mat, enkel mat, men o, vad det var gott: när man var trött och hungrig. Jag ber att få tacka för alla gångerna."

Flytten till Blixsta

Så flyttade vi 1927 till Blixsta. Det klokaste vi kunde göra. Orsaken var delvis att vi ville ge pojkarna mer skolutbildning. Försök i Linköping o Vadstena hade misslyckats.

I 11 år bodde vi i Blixsta. Det var de lyckligaste åren av mitt liv. I Blixsta, ja kan säga i Drothem blev Robert genast populär. Han dikade ut o skötte väl den vanvårdade gården och fick vackra skördar. Han hade fin fina djur. Det gav honom anseende som duktig jordbrukare. Det var han och Artur Östman som började med R.L.F. i Drothem. Men vad som betydde än mer Robert var baron men i motsats till Funckar på Bolltorp o Tåby och Fries på Mariehof, så arbetade han som en hel karl och var vänlig och glad mot alla. Inte alls hög.

Gården stavas omväxlande Blixta, Blixsta eller Bleckstad

Robert var inte van att bli så behandlad. Han var lycklig. För mig blev det ett nytt liv. Jag fick vänner Ebba Hammar, Anna Djurberg, Ingeborg Rustner, Cecilia Funck. Jag kom in i högerarbetet, reste omkring, höll föredrag. Träffade roliga människor. Och kom in i kyrkomötet. Och vad allt detta betydde för mig o hela familjen kan ingen förstå.

Robert valdes in i skolorådet och jag i kyrkorådet

Hur blev det på Blixsta då? En förflyttning kan vara bra. Det var det när vi flyttade till Örebro efter Fars död. Och den här flyttningen var utmärkt fast folk sa att vi var tokiga. Det var mest för barnbarnens skull Till Söderköpings skola kunde de cykla eller skida. De fick bo hemma, jag kunde läsa läxorna med dem. De började bli så stora att de kunde verkligen hjälpa till i jordbruket. De blev "stora rättarlaget." Annars hade vi bara en anställd, gamla Andersson o hans Frida. Korna de utvalt bästa från Wallsnäs, skötte Robert mest själv. Min hjälp var någon flicka från byn som bodde hemma. Bäst var Ameli, smedens dotter. Hon var min hjälp många år. Folk märkte snart att Robert var skicklig jordbrukare och en hygglig granne. Han valdes in i Skolorådet, jag i kyrkorådet. Vi fick faktiskt en annan ställning än i Nykil. Och umgänge? Jag nämner först Ebba Hammar. Vi var verkliga vänner. Jag kunde spring över när jag ville en stund till Kolsta. Men jag nämner också kantor Andersson, Funcks på Fransberg, prostén Torenfält, Ingeborg Rustner, Anna Djurberg o fler. Att jag blev ordförande i en nybliven Högerförening tog Ebba mycket hårdt. Men jag hade roligt av det. Det blev resor i Östergötland och snart nog i hela Sverige. Inte omvände jag många, det var ju mest högerfolk på mötena, men jag försökte uppfostra högerkvinnorna mycket efter kristet samhällslivs principer. Mycket smörja pratade jag nog också. Gjorde många roliga bekantskaper. Ivar Andersson, Gösta Bagge, gamle Magnusson i Skövde, ombudsman Ek.

Att jag var ordförande i Söderköpings, d.v.s. Hammarkinds förening visste Magda men att jag var vice ordförande vid sidan av Ebon Andersson i hela Sveriges kvinnliga högerförening, tro jag aldrig hon förstod. Och det var en del annat hon o Ebba inte kunde fatta. Att jag blev M.V.O. (Riddare eller medlem av Vasaorden) att jag blev den första kvinnan i kyrkomötet (vald en halv dag före Ester Lutteman☺ och att efter biskopen var den enda som talade vid Märtha Hamiltons bår. De hade de svårt att förstå—och jag med.

Vi var mycket lyckliga på Blixsta

Jag var mycket lycklig på Blixsta o Robert med. En glad händelse inträffade, Jan föddes. Han var så rar, jag så lycklig. Rolf förlovade sig med Ingrid Fr??din, men den glädjen blev kort. Rolfs hälsa försämrades. Jag fick läkare utlåtandet: "Han lever inte över sommaren." Han dog redan i maj. Han begrovs i Nykil i lille Gustafs grav. När båren lämnade gården flaggade by på halv stång. Många deltog. Jag hörde så många vänlig uppskattande ord om honom från många olika håll. Inte minst från Adolf o Gunhild. Han hade varit ett år på Thorsvi. De kom till begravningen. Det var 1934. Rolfs sista ord var: "Jag är inte alls rädd för att dö, men jag ville så gärna leva." Man vill det när man är 21 år.

Efter 11 lyckliga år kom vi åter till Vallsnäs. Både vi och Nykil var förändrade. Vi hade nog vuxit och i Nykil fanns ett nytt släkte som inte längre kritiserade oss.

Familien samlad på Blixsta

Hur jag var som mor kan Ni se på ungarna. De är rätt vuxna nu. Men de är inte bara mina barn, de är fars barn också. Han, och kanske litet jag med, lärde Er arbeta och att tycka om arbetet. Det är en viktig sak. Jag tror Ni är hederliga och Ni kan leva och vara lyckliga i små förhållanden. Och Ni är gruvligt snälla och omtänksamma vid Er gamla mor. Kanske det ändå var riktigt att jag bytte yrke och inte fortsatte som lärare.

Kanske skall jag nämna några ord om mina föredrag. När kvinnorna fick rösträtt år 1921 bildades kvinnliga politiska föreningar, så även i Söderköping och Häradshammar. Vi bodde då på Blixsta. Jag blev ordförande och hade vid min sida Ingeborg Rustner och Anna Djurberg. Vi hade möten och föredrag runt om i länet. Vi arbetade riktigt hårt. Anna Waernstedt på Näs var ordförande på Vikbolandet. Hon bad mig att komma över dit och tala. Jag for runt på Vikbolandet. Sedan blev det hela Sverige, från Gällivare till Korsör. Det var

ofta roligt. Pappa gillade det. Någon gång trasslade det till sig, men det var mera sällan. Ombudsman Ek var en god hjälp. Jag fick många politiska vänner: trädgårdsmästare Magnusson från Skövde, redaktör Erik Nilsson från Kalmar och Martin Skoglund från Finspång. Litet förtjänade jag, men det var ganska obetydligt. Jag blev vice ordförande i Högerns kvinno sammanslutning. Ebon Andersson var ordförande. Vi samarbetade bra.

1936 - 44 var jag lekmannaombud i kyrkomötet. Ester Lutherman och jag var de enda kvinnorna. Prästerna var snälla och vänliga vid oss. Jag lärde känna alla biskoparna och många betydande präster. Jag nämner bara Torsten Bohlin, Runestam och Tor André. Några gånger yttrade jag mig. På den tiden var det ingen strid om kvinnliga präster. Sen blev jag kallad att hålla kyrkliga föredrag, man kan gott säga predikningar. Präster kallade mig att tala i kyrkor och församlingshem. Jag talade även hos Frälsningsarmén. Det var aldrig något bråk. En gång efter en predikan i en landsförsamling sa prästen efteråt: "Ni har omvänt mig." Jag undrade vad han menade. "Jo, jag har inte trott på kvinnliga präster tidigare, men nu gör jag det."

Gunni och biskop André

Efter 50-talet reste jag inte så mycket. Robert blev klenare och behövde mig.

Jag har visst här skrivit att min konfirmationstid aldrig kom att betyda så mycket för mig. Jag lärde mig katekesen med alla dess Vad är det från pärm till pärm, men jag levde fortfarande på min gamla barndomstro från föräldrahemmet och gamla Anna Baeckman. Den höll. Den förändrades inte utan växte. Jag har inte minne av någon väckelse, någon frälsning en bestämd timma eller dag. Jag hörde gärna både Heuman och Torenfält, men jag var alltså jämt densamma. Men så kom Medevimötena. Jag har varit med om 30 stycken tror jag. Jag har varit med i bibelstudiegrupper och de sista åren själv fått leda dem. Sådant uppfostrar en människa. Man lär sig att läsa bibeln på ett nytt sätt, försöka förstå vad den verkligen vill lära oss. Ibland kan man hjälpa människor, men ibland står man maktlös, rådlös. Då ser man sin egen litenhet. Det behöver man också lära sig. Medevi har lärt mig mycket. Och där har jag fått kristen gemenskap. Vi säger ju att vi tror på de heligas gemenskap. Det är inte en trosfråga, det är en nådegåva. Också den fick jag i Medevi. Där fick jag verkliga vänner, både kvinnliga och manliga: Isa Tamm, Ingrid Julin, Dannfelt, Gunborg Leijonhuvud, Hjalmar Hilberts, Svantessons, Sten Brogren. De är mina verkliga vänner.

Jag har kanske här skildrat mina systrar som mycket oförstående. Ja, ibland var de det, och det var ej så underligt. De ansåg mig, och det med rätta, litet bakom, lilla syster borta på landet. Och så får de läsa i tidningen, att hon blivit M.V.O. d.v.s. medlem, ej riddare, av Vasaorden, att hon var den första kvinnan i Sveriges kyrkomöte och att hon efter biskopens griftetal var den enda som talade vid Märtha Hamiltons begravning i domkyrkan. Det hade de svårt att förstå och - - - - - det har jag med.

Familjen ca 1925

Mina systrar

Ebba hjälpte oss ekonomiskt mycket och gav oss massor av julklappar. Hon var road av mina barn och lekte alltid med dem när hon var hemma. Men naturligtvis ansåg hon dem också mindre begåvade, särskilt i jämförelse med Cederbergarna. Typiskt är att hon sa: "Det är nog bra för Lars att han har Magnus C. som kamrat i exercisen och som kan hjälpa honom till rätta." Jag tror Lars hade klarat värnplikten utan Magnus hjälp. På ett särskilt ställe har jag beskrivit Ebbas utveckling, för hon var en människa som hela sitt liv växte och utvecklades, i motsats till mig, som hela livet stått stilla. Ebbas arbete i fattigvård och i Birkagården följde jag med intresse, mer än den övriga familjen. I Birkagården var jag ofta. Lukasstiftelsen förstod Magda bättre. Där hjälpte hon Ebba mycket, var med i de s.k. bönegrupperna. Magda sände gärna sina pojkar, särskilt om julloven, till Wallsnäs. Sen fick ju både Rolf och Elisabeth långa tider vara hos Magda i Stockholm. Pojkarna C. var ju mycket söta, trevliga och väluppfostrade som små, mycket mer än mina. Men de lärde sig aldrig arbetets värde och glädje. Det kunde Robert lära sina pojkar. Magda sa en gång: "Mina pojkar ska inte bli jordbrukare och arbeta och slita som Robert. Nej, det vill jag inte." Och de lärde sig inte det heller. Robert lärde sina barn. "Ett fint arbete, det är det man i grunden kan och behärskar och sen utför troget och väl. Ett simpelt arbete är det som man aldrig lärt ordentligt och utför slarvigt." Pojkarna Cederberg (undantag Nils C.) lärde sig aldrig arbetets glädje och värde. Sen gifte de sig så galet. Magda hade fyra söner och åtta sonhustrur.

Carl Gustaf var gift tre gånger. Magnus och Nils två gånger. Frithiof och Marianne höll samman. Men Magda uppskattade egentligen ej Marianne. Jag träffade ju ofta hennes släktingar. Familjen Blomqvists (en mycket ansedd familj i Linköping) omdöme om Frithiof var alltid: "Ja, han arbetar som vanligt" d.v.s. inte alls.

*Syster Magda Cederberg f
Pauli*

Jag saknar mina systrar, särskilt Magda, ofantligt. Med dem var det sista av mitt gamla barndomshem borta. De förstod nog den sista tiden att "stackars Gunni" var den lyckligaste av dem. Ja, Ebba var kanske lycklig. Hon hade många vänner från Birkagården och Lukasstiftelsen. Ja, hon var egentligen uppburen och beundrad. Magda levde ju längre. Vi kom varandra närmare för vart år. Magda sörjde ofta över sina söner sista tiden. Hon dog år 1957. Den präst som jordfäste henne sa i sitt tal: "Jag har sällan träffat någon som så ihärdigt klappat på bönhörelsens port." Det var nog sant. Hennes böner blev hörda. Men egentligen inte förrän efter hennes död. Socialt och ekonomiskt sett har det inte gått så bra för de tre äldsta, som Magda trodde och hoppades så mycket på, men jag tror de är bättre än vad folk tror. De är hederliga och de har lärt av livet. På sin dödsbädd bad Magda mig: "Släpp inte kontakten med Magnus." Jag lovade och har nog hållit det löftet. Han har alltid stått mig närmast. Magnus och jag har alltid stått i god kontakt med varandra, och gör så än. Han är bra, mycket bättre än folk tror.

Tillbaka till Wallsnäs

Robert började allt mer längta efter gamla Wallsnäs, och när Josefs arrende gick ut återvände vi dit. Nils var nu så gammal och erfaren att han kunde ta Blixsta på arrende. Snart nog köpte han det. Och han och Brita gjorde det till ett lyckligt hem. I 30 år bodde vi där på Wallsnäs. Barnen flög ut i världen den ena efter den andra. Vi gick där far och jag, lyckliga att ha varandra. Ibland kom syster Brita o de andra syskonen på besök. Inte mina, Ebba hade dött 1941 och Magda 1957. Jag saknar dem mycket. Alla, både de två och Roberts egna syskon lärde sig att mer och mer uppskatta honom. Far var glad åt sina barn. Alla arbetade och hade lyckliga hem. Och alla vördade honom. Birgitta och Karl-Olof Andersson var ofta hos oss, bodde en tid i Röda stugan, där Robert låtit inrätta en gudstjänst lokal, där kyrkoherden predikade åtminstone en gång i månaden. Om Karl-Olof Andersson sa Robert till mig: "Om Du kommer i juridiska eller andra svårigheter så vänd Dig till honom." Du kan lita på honom."

Ofta var syster Brita hos oss till bådass vår glädje. Roberts och Britas syskonkärlek var rörande. Jag hittade, när han var borta, massor av brev från Brita, från deras tidigaste barndom, troget bevarade. Hon var hans kvinnoideal. Jag var o är inge ideal alls. Men jag var hans hustru, han älskade mig och var mig alltid trogen. Han ville t.o.m. att jag skulle klä mig som Brita. Men jag har nu min egen smak. Han trodde hon kunde laga mat men det kunde hon faktiskt inte. Baka småbröd för all del, men ett riz? Eller vetebak hade hon aldrig klarat. Robert tyckte ofta att jag gav honom dålig mat. Jag hade nog behövt gå

på den där hushållsskolan, men ho vet, om det hjälpt! Jag har inte det rätta matsinnet. Jag tyckte lika mycket om Brita som han. Vi alla tre hade roligt tillsammans och höll verkligt av varandra.

10 års sjukdom

Men så kom efter 10 år ungefär sjukdomen. De sista 10 åren av fars liv var mycket svåra. Han led mycket, led av att inte orka som förr, led av att se en ny tid komma, där hans arbete och planer inte längre värdesattes utan ansågs odugliga. Sista åren var han ganska åderförkalkad. Han, som mer än de flest kunnat förlåta o glömma oförrätter blev ibland bister o misstänksam. Han var det särskilt mot Sten och Stina o Lena. Jag försökte ofta gå emellan, men misslyckades alltid. Jag undrar om barnen förstod hur jag försökte. Det sitter ännu bitterhet kvar hos de tre. Och den har kanske ibland gått över på mig. Jag har åtminstone känt det så. Ibland har jag till och med trott att det fanns kvar hos Dag och Göran. Riktigt förtroende för farmor har de knappt.

Roberts hälsa blev sämre och sämre. Från augusti 1957 till mars 58 var han sängliggande. Jag kunde sköta honom hela tiden. Distriktssköterskan kom ibland. Han ville inte ha någon annan än mig hos sig. Och jag fick inte gå eller fara bort. Jag var inte ifrån honom på de sex månaderna mer än två gånger. Den ena gången på en begravning (Svensson i Träbo) och den andra gången på ett sammanträde. Till julen kom syster Brita till oss. Då var Robert glad. Han dog strax före sin 83:e födelsedag. Det var en lång tid o

Robert Hermelin 1875 - 1958

svår tid, men jag är tacksam för den. Några gånger var han inne på lasarettet men de kunde ingenting göra. Den 27 mars dog han. Jag satt och höll hans hand o Lena o Sten o Stina var där också. Han bara somnade in.

Visst sörjde jag men på samma gång var jag Tacksam. Han kunde inte bli frisk. Och kan började nog bli litet åderförkalkad. Han var orättvis mot Lena och Sten o Stina och mot de underlydande. Inte Stig Johansson, honom höll han på. Men han sa att vi höll ihop alla mot honom. Stackars gamle far! Han hade det svårt. Men likväl ville han ha mig hos sig.

Begravningen var den 4 april, hans födelsedag, i Nykils kyrka. Blidö förrättade jordfästningen. Barnen var där Brita, Gunhild o Adolf, Gösta Rappe, annars inte många. Mycket dåligt väglag.

Begravningen var på långfredagen den 4 april, hans födelsedag. Det var ett ledsamt väder och ett rysligt väglag. Sevarin Blidö jordfäste honom. Brita, Gunhild o Adolf, Gösta Rappe kom, annars inte många. Gulli Schager och naturligtvis alla barnen var med.

Hade kunnat ta tyglarna, men..

Jag har skrivit om Roberts barndom och ungdom och om hur han i mångt och mycket var kusehad, jag kan ej finna bättre ord. När vi gifte oss var nog Robert kär, som andra. Jag hade då kunnat ta tyglarna som det heter, men lyckligtvis gjorde jag inte det. Hade jag det, är jag rädd att han aldrig blivit herre i sitt hus, på sin gård o i livet och det behöver han bli.

En gång var Elisabeth v. Sydow, Roberts kusin här en vecka (Carl V. Sydow var lantbrukselev här då). Efter några dar sa hon till mig: hur kommer det sig att du som dock inte är ett barn och varit självförsörjande m.m. ändock är så osjälvständig i ditt äktenskap?"

Jag svarade: "När jag gifte mig ville jag att min man skulle vara en karl, inte en kärring." Då teg Elisabeth. Hennes Carl Otto var ingen karl. Det var hon som höll i tyglarna.

Ni mina barn skall veta detta. Det är pappa Robert som skapat ert barndomshem. Han har bestämt var möblerna skulle stå, och tavlorna hänga. Han hade mer smak än jag, så det var bara bra. Men han bestämde hur vi skulle leva, gammaldags på gården, köpa så litet som möjligt, alla skulle vara med i arbetet. Arbetet var det viktigaste. Skola, nöjen, umgänge fick komma i andra hand. Morgonbön, som det varit på Thorsvi. Patriarkaliskt, som på Luthers tid. Jag var med om allt, men det var han som stod för det. Han var verkligen Herre i sitt hus. Umgänget och bjudningarna ville han också ha på sitt sätt d.v.s. som det varit på Thorsvi, men där kunde jag inte följa med. Det var han som bestämde vad vi skulle tala om vid bordet, ja till och med vad jag skulle läsa högt för barnen.

Robert var en djup originell personlighet

Jag vet, att Ni barn, nog tycker att jag bort göra mig mer gällande. Men ser Ni Roberts personlighet hade under uppväxtåren blivit undertryckt, den behövde få växa, bli stark. Och den gjorde det. Han blev inte bara Herre i sitt hus, men han blev det på gården i umgänget med människor. Robert var en utpräglad rik personlighet, mycket originell, men han var undertryckt från början. De sista åren, ja de sista 30 åren förstod människor att verkligen värdesätta honom. Och det gjorde de sannerligen inte till att börja med. Det gäller både bröderna, släkten i övrigt, Drothems boarna o även till sist Nykils boarna. Ni barn kan vara glada och stolta över Er far. Han var en djup originell personlighet. Och han växte ännu in i de sena åren innan sjukdomen grep honom. Sjukdomen rår ingen människa på.

Robert och jag älskade varandra mer än Ni barn förstod. Vi var olika, det bröt sig ibland. Men troheten och kärleken bröts aldrig. Och vi ville göra vårt hem till ett gott hem för Er barn. Om vi delvis misslyckades så får Ni förlåta oss.

Robert älskade sin gamla gård, men han älskade sina barn mycket mer. Bland det sista han sa var: "Det viktigaste är att barnen håller sams och är goda vänner. Sälj hellre gården, så att var och en får sitt rättvist o klart än att det för gårdens skull ska bli ovänskap mellan syskonen.

Gamle far skulle ha varit glad åt att Lars köpte gården.

18 ensamma år

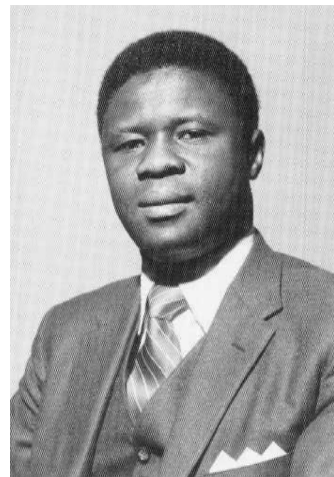
Efter Roberts död följde 18 ensamma år. Barnen mycket snälla och goda. År 1967 dog Jan. Det var hemskt sorgligt. Sista gången jag var där - vi hade alltid förut haft så gott tillsammans. Jan tyckte om mig. Han kände en viss kritik från syskonen men ej från mig. En av de sista gångerna var vi i kyrkan tillsammans. Men sista gången disputerade vi om en bagatell. Jag såg ju att han ej hade långt kvar. Men han ville ej låtsas om det. Vi skulle vara glada o tala om framtiden. De andra kunde det men inte jag. Jag tyckte de spelade teater o det ville jag inte. Men det sårade honom. Han ville att det skulle vara glädje omkring honom. Han skrev ett brev till mig där det stod att jag gjorde det svårare för honom Karin

förstod honom bättre. Var gång jag läste det brevet grät jag. Jag gav det åt Karin. Henne kunde det glädja. Hon hade gjort rätt som spelade teater. Några veckor efteråt ringde hon att nu borde jag komma upp. Slutet var nära o sten skjutsade mig, men vi kom för sent. Han var redan död. Fullt redig in i det sista. (Hon fick godkänt jag underbetyg). Begravning i Skå kyrka. På kyrkogården där är hans ensamma grav med en vacker sten. Karin sköter graven.

Jag stannade i mitt gamla hem i 18 år. Barnen besökte mig ofta och jag var hos dem. Min 75-årsdag firade jag hos Elisabeth. Det gick. Men när jag var 91 år orkade jag inte mer, utan sökte in på Ekbackens ålderdomshem. Jag tror det var riktigt att göra det. Jag orkade inte arbeta längre och ville inte bli någon av barnen till besvär. Och det hade jag blivit snart nog. Det är bra på Ekbacken. Jag har ett bra rum och vi får utmärkt mat, fri läkarvård och fria varmbad. Det materiella är allt bra, men någon sorts själavård existerar inte. Och vi människor har allt både en kropp och en själ. Jag tror barnen förstår mig. Och de kommer ofta till mig.

Det var bara en som opponerade sig mot att jag skulle vara på ett ålderdomshem. Det var James Jonah. Han bjöd mig att bo hos dem i New York. Nordens och söderns barn se olika på de gamla och på familjelivet över huvud taget. Tack för Din medkänsla, James, men jag skulle nog inte passa i New York.

Den 4 april 1975, Robert skulle ha fyllt 100 år den dagen, samlade jag alla barn o barnbarn. Vi lade en krans på hans grav o Nils talade om honom i kyrkan. Sen hem till Wallsnäs. Det var en minnesdag, men ingen sorgedag. Barnbarnen lärde känna varandra, det gjorde en del knappt. Vi var omkring 40 personer. Sen delade jag vad jag ägde i 7 delar så rättvist jag kunde. Tog den nödvändigaste med mig till Ekbacken. Jag är glad att jag gjorde det. Här har jag vad jag behöver o får den vård jag behöver. Inte är här roligt, men det går. I början gjorde jag bekantskaper, gick i kyrkan o.s.v. Men nu har jag blivit så döv har inte samma knotat med folk som förr. Sitter mest ensam på mitt rum, syr eller läser. Jag är inte alls olycklig, gråter aldrig. Alla är så snälla vid mig. Jag blev mycket firad på min 95 årsdag. Jag är mycket trött. Det kanske inte dröjer så länge.

James Jonah

Min 95-årsdag firade jag på Wallsnäs hos Sten och Stina. De gjorde sig mycket besvär. Det kom 40 personer. Men Stina hade gott kaffe och kakor åt alla. Och människor beundrade deras vackra och trevliga hem. Bland de som kom var: barn och barnbarn, Adolf på Torsvi, Gustaf och Carl Fredrik Lagerfelt, Sjöstrands, Brogrens, Adell. Och nog blev jag firad. Innan jag lämnade Ekbacken kom kyrkoherde Tisell med en sångkör. Han höll ett vänligt tal. Föreståndarinnan kom kl 7 på morgonen upp på mitt rum med blomma och sjungande biträden. Så är det att bli 95 år.

Hur länge skall jag stanna här? Jag vill så gärna få lämna detta livet. Jag vet inte varför jag skall leva. Jag är döv och inte till glädje för någon. Ibland tror jag att det skall bli snart, i denna natt. Ingen vet. Det är Guds sak. Ske Hans vilja.

Gunni år 1978

Gunni Hamelius

Gunnis dagböcker

Bakgrund

De brev och delar av Gunnis dagböcker som inte har renskrivits förvaras i Hermelinska släktarkivet vid Esklistuna stadsarkiv.

Gunni skrev om alla sina barn från de föddes till så länge hon orkade skriva. I början skrev hon med kortare intervaller. Hon behandlade varje barn i tur och ordning. En dagbok kan t.ex täcka ett barns uppväxttid på tre fyra ställen, i tidsordning. Aino har enbart tecknat ned Gunnis betraktelser över sin äldste son Nils som hon hittade i 3 olika dagböcker.

I texten finner ni ibland ett antal punkter ..... vilka indikerar att dagboken fortsätter här men att Aino inte tagit med kommande text av tidsskäl. På flera ställen förekommer frågetecken i texten vilket beror på att Aino är osäker på vad som står där.

Aino samarbetade med Lena inför den gigantiska uppgiften att ta sig an Gunnis svårlästa handstil. Så här sammanfattar hon Lenas berättelse.

Introduktion

av Aino Jonah ca år 1995

Jag har sovit på monogrammerade linnelakan hos min faster Lena i Sätilla. Från Blixsta har jag rest 5 timmar på buss genom ett underbart landskap av skördefärgade åkrar, ståtliga skogar och glittrande sjöar. Lena och jag beslutade för några veckor sedan att vi skulle gå igenom Farmors dagböcker. Jag hade för några år sedan brevlades bett henne och min faster Elisabeth berätta lite hur det var att vara Farmors dotter och nu fanns materialet samlat hos Lena. Efter en härlig laxmiddag och långpromenad vid den trollska sjön Lyngern satte vi oss ned i Blå Salongen och Lena gav mig lite av en bakgrund inför mitt läsande av de 9 dagböckerna.

Familjen

Lena är född 1922 och näst yngst i en stor syskonskara av 8 som levde till vuxen ålder. Lille Gustaf dog i spädbarns åldern och Rolf, det andra barnet och mycket begåvad, dog i äggvita i 20-års åldern. Lena är född på Vallsnäs, den gård söder om Linköping som först kom i familjens ägor ..... då den ärvdes av Elise Mörner, dotter till ..Mörner och hans hustru Ulla född Montgomery bosatta på Thorsvi Gård. Elise Mörner gifte sig med min Farfars Far Carl Maximilian Hermelin. Tillsammans fick de ...barn:Knut, Adolf, Yngve Anna, Ingrid, Ernst på Marieberg, Robert på Vallsnäs och Brita bosatt i Uppsala. Gården övertogs.....av Farfar Roberts äldre broder Ernst och hans skickligt drivande hustru Tyra. ....Flyttade Ernst och Tyra till Marieberg i Södermanland och Farfar övertog Valsnäs.....

Valsnäs, en gård på .. ligger vackert på en höjd med utsikt över sjön Bjärsen i Nykils socken, Östergötland

Farmors barn

Lena var den näst yngsta i den stora syskonskaran: Nils (1911), Rolf (1912), Lars (1914), Gustaf (1915), Elisabeth (1917), Sten (1918), Carl (1921), Lena (1922) och Jan (1929).

Kanske tid och intresse mindre för de yngsta barnen, dock ej Jan då börjades det på ny kula. Farfar och Jan på långa promenader tillsammans. Farfar naturalist och Jans intresse härifrån. Även Elisabeth lite av farfars favorit och visste lite hur hon kunde spela på de yngre syskonen.

Farmor: kom ska vi sätta oss att prata. Lars, Lisa och Karl gjorde gärna så, medan Nils, och framför allt Sten och Lena helst försvann. Farmor ville höra hur det gick i skolan och komma nära sina barn. Detta ville farmor även göra med sina barnbarn.

Skola

Vallsnäs låg några mil utanför Linköping och det blev dyrbart att ha barn inackorderade i staden. Det var en anledning till att familjen köpte 2 mindre gårdar i Bleckstad by 3 km utanför Söderköping. Dit flyttade familjen 1926. Man bodde mycket trångt i en 3-rummare i byn medan "stugan" byggdes i de lite avlägsnare belägna sköna ekbackarna.

Här kunde de minsta barnen gå till Grimsta folkskola och de äldre barnen började på samskolan. Enligt Farmors dagbok anteckningar hade de flesta barnen det ganska jobbigt i skolan, många somrar gick åt att läsa ifatt för olika lärare.

Så fort de kunde fick de deltaga i arbetet på gården. Som 8 respektive 11 åringar skötte Karl och Sten fåren och hönsen på Blixsta och hjälpte till att röja på åker och mark. Som 11 åring skriver Farmor att Karl hjälper på allvar till i jordbruket och att, en dag i höstas begärde Pappa att Karl skulle få lov från skolan då han behövdes hemma i trösken. Som 11 åring hjälpte han också till att köra ved i skogen. Detta mellan mässlingen, Spanska sjukan, kikhosta, sharlakansfeber, öroninflammationer som fordrade att doktor stack hål på trumhinnor, etc.

Farmor skriver att Karl huvudsakligen arbetade med det praktiska medan skolan fick komma i andra hand. I den åldern hade inte heller de flesta av barnen några större ambitioner på att studera och rönte därför ganska stor förståelse från sin Far.

Farfar, som yngste sonen i sin familj, hade inte möjligheter att studera. Pengar fanns ej till alla ..syskon för högre studier. Farfar praktiserade bl.a. på konstnären Olof Hermelins gård.

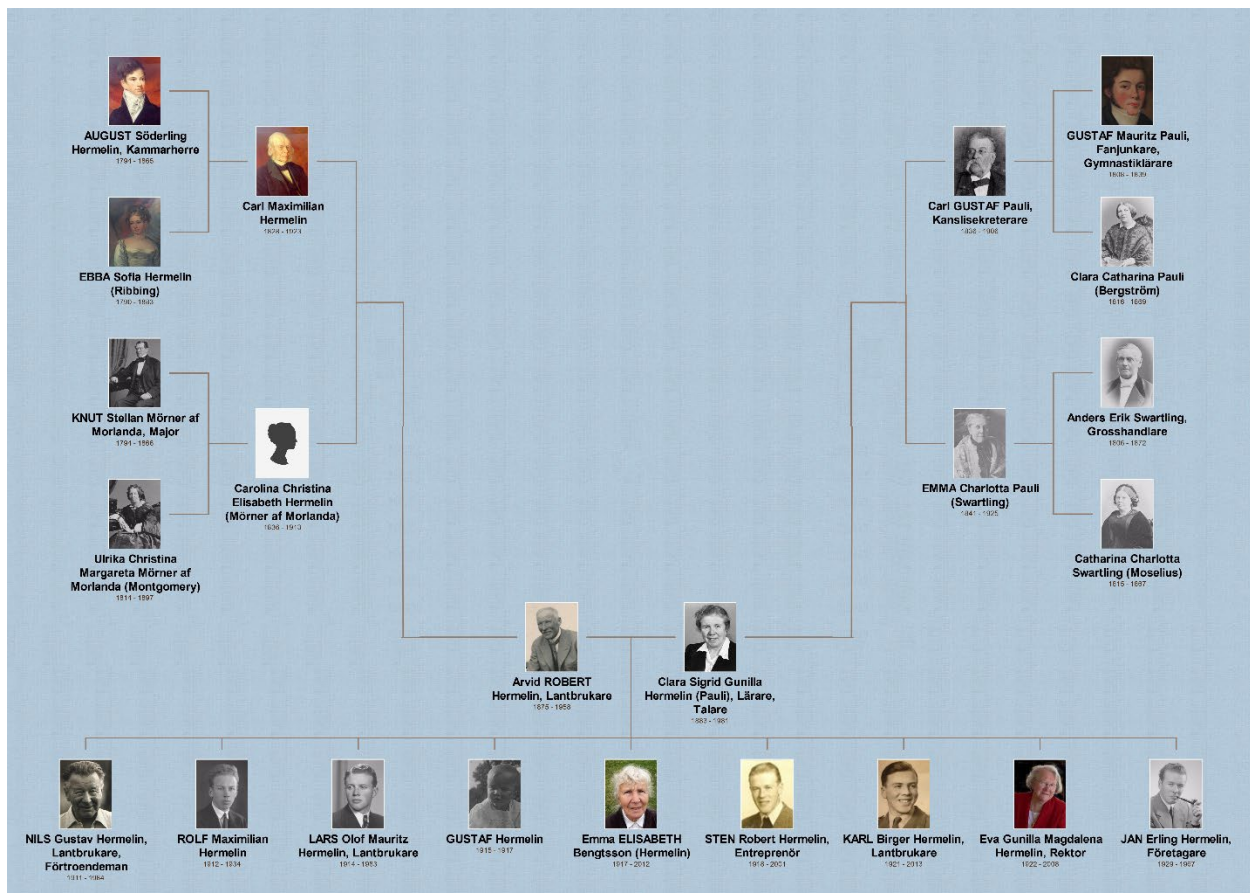
Farfar ansågs som en skicklig jordbrukare och skogsvårdare. Grannar respekterade baron därför. Farfar var mycket naturintresserad och hade en stark känsla för det etiska. Detta inte bara när det gällde gårdens yttre utan även interiören. Han uppskattade fin mat, medan Farmor däremot saknade intresse för heminredning och matlagning. Ofta under måltider kunde Farfar klaga på maten. Detta även i gästers närvaro. Då slog Farmor ner ögonen och tog bannorna tigande. Lena berättar hur detta upprörde henne som tonåring och äldre och hur hon blev "sur". "Detta gjorde ju inte saken lättare för Mamma". Som den första svärdottern berättar Brita hur pinsamt det var när Farfar beklagade sig över det sega lammet etc. En gång serverades det ärtsoppa som blivit något bränd under tillagningen. Vid bordet undrade Sten om det var luktärter?

Farmor berättade för Lena hur ensam hon kände sig. Lena tog det ej på fullt allvar då hon tyckte att hon nog själv var mer ensam.

Hemmaflicka

På Thorsvi hos Carl och Elise var det Brita som var yngst och det blev naturligt att hon blev hemmaflickan. Hos Farbror Ernst på Marieberg blev det så. Därför var det ganska naturligt att Farfar förespråkade att Lena skulle stanna kvar på Valsnäs som hemmaflicka.

Det låg dock inte i Lenas natur. Hon blev både ledsen och sårad över förslaget och satte sig i sinnet att göra sin egen karriär. Sakerligen indirekt påeldad av syskon som "inte hade mycket nytta av lilla Lena".

1920

1925

Mors död och begravning. Roberts 50 årsdag.

På söndagen den 10 jan. 1925 var mormor uppe hos Magda. Hon var på middag, ovanligt glad o syntes ej alls sjuk, På måndagen trött. På tisdagen feber o stark mattighet. På onsdagen kommo Lars Olof o jag. Hon kände igen oss, men orkade ej tala. Inflammation i bäckenet o lunginflammation. På lördagen föll hon i dvala o vaknade ej. På tisdagen den 20 dog hon. Vi alla 3 systrar voro hos henne så också Naemi. Vi klädde hennes sista rum så vackert vi kunde. Höga palmer o höga vaxljus. Vid foten av kistan den uppslagna bibeln. Rummet klätt med kransar. På kistans lock en lång guirland av murgröna från oss 3 samt 2 liljekonvaljkransar från barnbarnen.

Gästerna samlades i Mors gamla hem för sista gången. Tant Kerstin Karing Jensen Ingrid Juel (?) o Oscar, Elin o Hugo Bengt o Dagmar. Anna Bernström, Kerstin Cederberg, Syrena, Brita, Anna Beckman, Anna Rappe, Viktorie Ross, Elin Frödeström, Gulli Schager, Fru Fant, Gunhild Lund, Ida Johnson.

Så följdes vi till graven. Pastor Bratt höll jordfästningen. Gjorde det mycket vackert. Efter begravningen samlades vi i Fredriks o Magdas vackra hem. Frid över gamla mors minne! Kärlek o tacksamhet följde henne på den sista färden.

Den 4 april 1925 fyllde Robert 50 år och vi hade beslutat att samla syskonen. Eva och Thyra hade kommit några dagar i förväg o hjälpt mig med råd och dåd; allt var putsat o fint. Kronan i förmaket nyuppsatt. Fredag kväll kommo syskonen. Adolf o Gunhild lågo i stora gästrummet, Ernst o Thyra i sängkammaren, Yngve o Anna i lilla gästrummet, Ingrid, Brita o Eva i Norrummen. Ernsts chaufför, Lars

Brännström i flygeln. Far och jag i pappas rum. Vid frukosten födelsedagsbord. Båten(?) från barnen, psalmbok, konfekt, småsaker. Kl. 5.30 kommo gästerna.

Ernst H		Gunhild H	
Augusta Lagerfelt	Ellen Cederblad	Ingrid	Feuk
Adolf H	Berggren	Fru Berggren	Ingrid W
Gunni H	Astrid Freuk	Augustinus	Robert
Israel L	Lars Br-m	Brita	Malla
Thyra H	Eva v. S	Lolo	Fred C
Lisa	Sten	Alarik?	Anna H
Nils		Fru Augustinus	

Uppassningen sköttes av Naemi, Lisa Karlsson, Ruth Drotx och Greta Pettersson. I köket Hanna Svensson, Mor Bobin och mor Granberg vid diskbänken.

Buljong med pastejer, färderad fisk, kalvstek. glace, konfekt äppelcider o rabarbervin. Det första talet var av mig och lydde så här:

Då vi människor födas få vi av någon god fe ett visst andligt kapital att leva på och förvalta. Den ene har gåvan att växla ut sitt kapital i småmynt att räkna och dela i det oändliga och så räcker han till för de mång. Den andre har aldrig lärt att räkna o växla oreflekterat utan att dela och dividera ger han sitt hjärtas skatt på några få händer. Till dem hör Robert. De mång uppdragens och den stora kamrat kretsens man har han aldrig varit. Till hemmet, syskonen och de få vännerna har han givit allt. Syskonen och vännerna ha genom att i dag samlas här bringat honom sitt tack, nu är det jag som från hemmet och barnen vill säga tack för vad vi fått. Aldrig har du räknat och delat på vad du givit åt oss. Vi ha fått rikt och fullt mått.

Tack Robert!

Så talade bror Adolf från syskonen o överräckte den stora vackra syskonbägaren. Kyrkoherde Augustinus från vänner i Nykil för gott föredöme i arbetsamhet o Israel Lagerfelt talade från vänner utom Nykil. Lars Brännström läste upp telegram (38 st) och Ernst talade för frånvarande vänner och ville särskilt bringa Robert en hyllning från de vänner som ej själva kunde framföra den, korna, hästarna, fåren, jorden, dess fält, hagar o skogar.

Efter middagen samlades vi i förmaket som strålade av ljus från kronan o den 7 armade ljusstaken, en gåva av Fredrik o Magda. En annan gåva som kom nu på kvällen var det ståtliga verket Nordens Fåglar från Israel och Alarik ?? -fullt av blommor i alla rummen. Barnen glada o snälla. Endast lille Rolf saknades. Han låg på sjukhuset för en öroninflammation. Gunhild sjöng Thorsvi visan författad av Malcolm v. Schants o med melodi av Geijer. Gott och trevligt samspråk hela kvällen.

På söndagen lång gemensam promenad i skogen. Måndag reste de flesta. Middag för folket på gården. Lundbers, Bovins?? Gustafssons, Oskar, Karlssons och Oskar Anderssons. Tisdag och onsdag reste de övriga gästerna.

1933

Jag fyllde 50 år

Lördagen förut hade Lisa kommit hem o på tisdagen, dan förut, kommo Nils, Rolf o Lars. Flera rum hade blivit ommålade och en möbel omklädd. Allt julstök var över. På tisdagskväll kom Andersson o Frida med en blomma. Det var början.

Onsdagen började med kaffe på sängen av Lisa. Så blomma av fru Carlsson och Göta. Kl. 11.25 sondagsskolebarn med prosten , kantorns, Ebba Hammar o Fröken Rivera. Sång och tal blommor, textat ack.(?) och j'kaffe. Sedan de rest så kommo på en kort stund ? Duseborgs, Lagerlundas, Brunners, Ellen Cederbaum. Anna Wernstedt, Anna Fries, flickorna Sjögren, Ernsts, Yngves, Anna Djurberg, Maria Pettersson, Fru Berndtson.

Israel höll tal, Anna Yngve läste upp verser Brunners talade. Jag fick en gåva av gamla och nya grannar, en av syskonen o en av A.V.FS i Hammarkind. Kaffe bjöds. Alla var vänliga. Sen kom Gulli sedan alla utom syskonen rest. Middag för dem o barnen och Paul Friewald. Ernst talade om min far o mor. 30 telegram. Nils talade från barnen.

Det var en oförgätlig dag. Dagen därpå bykvarns gummor på kaffe.

1934

Gustaf dog, Elisabeth föddes, barnen på lasarett, Rolf dog,

1934 var ett tungt år det tyngsta vi haft att genomleva. 1917 dog vår lille Gustaf, men det året föddes också Elisabeth.

1934 började med influensa över hela barnskaran o Lena fortsatte med öroninflammation o fick ligga flera veckor på lazarettet o undergå en svår operation. Hon kom hem torsdagen efter påsk. Måndagen därpå fick Rolf sin dom. Några veckor senare opererades Lars för blindtarmen och i maj dog Rolf. I september låg lilla Jan på lazarettet för sin mage och var verkligen sjuk. Ja, det var ett sorgens o sjukdomens år. Och det hade börjat så glatt. Rolf hade varit hos Ingrid i Borås över Nyår och sen hade hon varit här några veckor i februari. Och medan hon var vid Haddorp o Rolf på Djurön och Nils i skogarna vid Häradstorp, kommer de ofta hem om söndagarna. Då var det glada dagar. Men de fingo ett brådt slut.

Den 23 maj 1934

Kistan var vit och prydd med ett kors av svarta penseer från far o mor, en guirland skära bukett rosor från syskonen o en krans liljekonvaler och skära rosor från Ingrid.

Kistan ställdes nedanför byggnaden på grässlätten mot öster. Där samlades kl.12 våra vänner Prosten Torenfält, Ebba Hammar, Flickorna Sjögren, Ernst, Olof, Adolf, Gunhild, Anna Wärnstedt, Greta Fries, Carl Gustaf Funck, Ingeborg Rustner, Nanny Bergqvist, Maja Backman, fru Maria Karlsson, Eriksson och Coca.?? Herr o Fru Hanell med Gunnar o Märta. Andersson o Frida, Albert, Lisa Axelsson, Maja Södergren, fr. Axelsson, Maja Södergren, fr. Johansson (sjöng) Kantor Andersson och syster Magda som kommit föregående dag.

Orgeln stod ute. Först sjöngs ps. 424. 5-8, så talade prosten och så sjöngs 501 sista versen. Och så sjöngo flickorna Södergren, Backman, Johansson, Axelsson flera sånger. Tyvärr avbrutna av en häftig hagelskur. Många vackra kransar.

Så lyftes kistan på bilen och vi följde i 3 bilar till Nykil. Där mötte andra vänner. Kallin Gezdivs??, Lagerlundas, Gismestas, Ellen Cederbaum, Alarik Augusta, Ester Lecker ? Brunners, Brodins, Ekmans, Axel Karlssons, Gerhard Olssons. ps. 452 vers 1. Så talade prosten Torenfält över: "Vad jag gör förstår du icke nu, men hedanefter skall du förstå det."

Så bars kistan ut av Ernst o Robert, Nils o Olof, Lars och Sten och sänktes i familjegraven vid lilla Gustafs sida.

Sedan fortsatte vi till Wallsnäs, 27 personer, där vi stannade några timmar o sedan gick färden åter till tomta hemmet.

Kransar o buketter från Magda, Ernst, Adolf, Brita, Ebba, Karl o Stellan, Strömserums, Gösta på Ulfåsa, Thorsvi barnen, Ekenstam, Hermelinska släktföreningen, prostinnan Wetterling, Torenfält, Elsa Klinteberg, Gulli Schager, Elsa Edlund, Anna o Kerstin Cederberg, Fam. Franklin??? fam. Rustner, grannar i Blixsta byn, 3 flickor Axelsson, Erik Albert, Kantorn, Rivera, Odecrch?? o Södergren, Wernstedt, 2 fam.

Fries, Bushara??, Martin Bergqvist Djurön. Kamrater vid Djurön Alarik Lagerfelt, Regina Lagerfelt, Cederbaums, Malla L. Brunnars, Brodin, Ekmans, A. Karlssons -g. Olsson, kantor Karlsson, Elsa Borg, Magda Danielsson, Josef Johansson, Egerström Gege´lins ? Lecker, Theander.

Kärlek o ömhet följde vår gosse i det sista. Tack Ni alla som hedrat hans minne och med Er vänlighet dock gjorde den dagen till ett vackert minne.

1935

Robert 60 år, rheumatism, många föredrag, Elisabeths har många gåvor, jag önskar att Sten vaknar upp, Karl och Lena behärskar sig och att Jan lär sig lyda

Den 4 april 1935 är det Roberts 60-årsdag

Ainos sammanfattning: Syskonen och några vänner. Många tal o gåvor o telegram. Ljusstakar från skolstyrelsen, hund från bröderna, pengar från systrarna för att sköta rheumatismen och 2000 kr från syster Ebba. Nils talar för barnen.

27 november 1935 silverbröllop fint.

Det har varit ett så lugnt och stilla år. Och vi ha varit ovanligt friska. Det har endast varit pappa som haft ont av sin rheumatism o asthma. Tre veckor låg han på Helsjön och hade då luftrörskatarr. Kom hem bättre, men har haft ont i sin rygg hela hösten. Jag har haft mycket föredrag, det mesta jag haft, 72 stycken. Det har varit en god förtjänst men det är ledsamt att vara hemifrån. O, om detta nya år 1936 kunde få bli ett år då mina unga andligen finge växa. Särskilt gäller detta de 5 yngre.

O, att Elisabeth lärde att se utom sig själv, lärde att älska, älska människor o älska en gärning. Hon har fått goda gåvor. Om hon blott lärde att bruka dem till sina medmänniskors bästa.

Ack att lille Sten vaknade upp, att hans vilja o energi finge växa. Och--Gode Gud låt honom åter knäppa sina händer till bön. Kraften kommer från Dig.

Karl måste lära behärskning, ordning, renlighet. Det måste bli medvetet, målmedvetet arbete, något som samlar alla goda ansatser. Och Lena måste lära att behärska sitt lynne. Det duger inte med detta obehärskade, ibland surmulna, ibland häftiga lynne som hon knappt försöker lägga band på. Och hon måste lära ordning o verklig arbetsamhet o hjälpsamhet.

Och Jan! Jan måste lyda, reda sig själv och gärna hjälpa andra. För Jan blir ju 1936 ett märkligt år. Han ska börja skolan.

Herre i Dina händer befaller jag det nya år som kommer. Det är nu ett oskrivet blad. Vad skall det giva.

1936

Mycket föredrag, ett gott år, barnen kärleksfulla och lyckliga

Påsk 1936: alla barnen utom Lisa hemma, till kyrkan sedan tillsammans i ro och stillhet. Stämningen alltigenom god. Våra pojkar hålla av sitt gamla hem och komma gärna dit.

Kalmarmötet, Juni 1936. Farbro Adolf, Måns och lill-Adolf kommo dagen förut och lågo över natten på Blixsta. Tidigt på fredag morgon foro först de och sedan vi i bil söderut. Lunch åts ur matsäck någonstans i N. Kalmar län tillsammans med Ernst och Thyra, som vi träffade på vägen. Så tittade vi in vid Strömserum och drucko saft och vatten. Så kommo vi till Kalmar o fore direkt till Fröken Wennberg, där kaffebordet var dukat. Hon härbergerade Sten och Karl. Vi andra fingo en tom våning tillhörig en fam. Olsson. 3 rum med 5 bäddar kök och V.C. Här bodde vi 3 dygn, lagade frukost m.m. själva, hade eget linne med oss. Pris 15kr. Lördag besågs slottet. Sammanträde, gemensam middag. Söndag utfärd till Öland. Måndag besök vid Pukeberg. Hemfärd. Hemma kl.10. Sten cyklade genast till Finspong. Lisa följande morgon till sin plats hos Jonssons. Lars direkt till Bjärka. Brita kom till oss för 1 vecka. Ernst o Thyra o Birgit lågo här över natten. Synnerligen lyckad fest.

Julen 1936.....Sten o Lisa stöpte ljus..Lars kom först kl.8 e.m. med ett gammalt skrälle till bil. Glad vänlig stämning. En högtalare på lån förhöjde glädjen. Mycket julklappar från mostrar o faster, annars inte så mycket..... På annandagen äro Hedvig Dicken o Israel här. På söndagen äro vi alla på julbjudning vid Fransberg hos Funcks. På måndagen reser Nils och Gertrud Andrae kommer. Den 29 äro Lars, Lisa, Sten och Gertrud bjudna till kyrkoherde Hoppes i Mogata. Nyårsafton i kyrkan o med tänd gran härhemma.

Tack för det gångna året!

Ett gott år. Ringa sjukdom. Arbete på skilda platser. Barnen kärleksfulla besöker det gamla hemmet. Gud vare tack för detta året! Vi har fått vara enastående friska. Barnen ha skött sina platser. Lisa har gott betyg från Johnssons. Sten från Finspong. Lars är arbetsam och får riktigt stå i vid Frö. Nils likaså vid Thorsvi. Han längtar nog ned till Östergötland. Karl och Lena arbeta i skolan o Jan är snäll. Årets prövning var Moster Ebbas sjukdom. Hon var här en månad och var då mycket sjuk. Hon har kräfta i lungan. Men nu är hon bättre och hon har det gott i sitt lilla hem vid Ösby. För mig har året varit omväxlande. I våras var jag i Helsingland o under valrörelsen i Skåne, Smögen o Värmland, i Småland o Västergötland. Det vart tröttsamt, inte alltid roligt, men nog fick jag se mycket. Hösten har varit stilla och lycklig i hemmet med våra 3 små. Om jag finge be om något så vore det: Gud låt mig detta år få gå Dina ärenden, lär mig att glömma mig själv, låt mig få bli något för anden ? ta var dag o göra det bästa möjliga av all samvaro med människor.

1937

Mycket oro och bekymmer, Robert sämre, över 80 föredrag, barnen utvecklas, Sten ytlig

Ett år med ganska mycket oro och bekymmer. När jag läser vad jag önskade 1935 måste jag med tacksamhet säga att Gud givit mycket nästan allt. Elisabeth har fått ett arbete som hon älskar och där hon ger sig helt. Elisabeth tänker numera mycket litet på sig själv. Hon är god o hon vet var hjälp finns att få. Sten är mer målmedveten än förr, men för honom gäller alltfört att bedja. Karl arbetar mer i skolan, ordningen är bättre. Karl är så hjälpsam och osjälvisk. Ibland tycker jag att han är den snällaste av

dem alla. Han liknar ibland Rolf. Lena har lärt sig att styra sitt lynne mycket bättre än förr. Hon är ordentligare o hjälpsammare, kan vara duktig i köket o anses i skolan mycket flitig. Vad jag i år vill önska för var och en är att de må få sina ögon öppna för den fröjd och rikedom, som är ovan+efter ??? och att de ej må skatta detta jordiska så högt. Kanske är det i denna stund min varmaste bön för Sten. Må han fördjupas. Där är så mycket ytlighet som måste bort. O, om Sten ville tänka, bli stilla, ville bedja! Då skulle det bli något av min gosse. Vi ha en del ekonomiska bekymmer, vi undra hur det skall bli med våra stora gossar. Vi ha ännu vår lille Jan på epedemien. Än är han rätt kry, men de följande veckorna äro kritiska. Gud skydde vår älskling. Och för honom ville jag också be: Gör honom sann och pålitlig! Lär honom att älska! Vad som mest ligger över mig är pappas hälsa. Han har åter svår luftrörskatarr, asthma och lider tidvis av kylskador i tårna som lätt kan gå över i brand. Allt detta har svårt angripit hans nerver. Han har åldrats dessa sista år, blivit alldeles vit o ser bräcklig ut. Det ligger en tyngd över hans lynne och han är missnöjd med nästan allt. Det lider han mest av själv. Ibland ljusnar det några dar. Då är det åter gamle far, blid och öm om oss alla, men så går han åter in i mörkret. Det märks på barnen o hela hemmet. Jag står så maktlös. Han lider av det själv. "Ni bli så tysta så fort jag kommer" säger han ibland, och det är ju sant. Jag tror det vore lyckligast om pappa slutade med jordbruket och lämnade det åt gossarna, flyttade till Wallsnäs o ägnade sig åt skog och trädgård. Men jag vill inte råda. Ibland önskar jag så att jag finge sluta alla föredrag o jämt vara hos Robert, men jag måste nog förtjäna. Jag har haft över 80 föredrag i år, många kyrkliga. Kyrkorådsdagar i Waldemarsvik o Linköping samt vidare i St. Anna, Söderköping, Lönsås, Norrköping, Trollhättan, Wassända-Nyhamn??m.fl. Ungdomsmötena i Hörsla ? o Hästholmen. Jag bad vid årets början att få vara ett redskap i hans hand. Har han månne hört också den bönen. Nu vill jag bedja:

Låt mig först o främst få bli den hjälp min stackars Robert behöver och Gud hjälp honom över allt det tunga, som trycker honom. Låt honom få se allt det goda som Du dock givit oss i våra barn o vårt hem. Tag bort hans sjukdom! Låt honom få frid o hopp. Låt hans ljusa sinne åter få bryta igenom. Amen.

1938

Flyttade till Wallsnäs, Sten har utvecklats, Karl behöver mogna, Lena energisk, Lars har motgångar, Ängslan för jan, Värre med Robert, Nykil ledsamt

Det året medförde ju förändringar för oss alla . På våren flyttade vi från Blixsta till Wallsnäs och Nils övertog Blixsta i början med Karls hjälp. I dec. lämnade Karl och kom till Wallsnäs i stället. Elisabeth har nog utvecklats mest. Hon vet vad hon vill, är samvetsgrann o duktig i sitt arbete, växer kanske litet ifrån oss, särskilt från syskonen. Sten har utvecklats så bra. Han rättar sig efter pappa. Han är duktig i arbetet, behaglig i sitt sätt. Tack Gode Gud för den vänding Stens utveckling tagit! Jag vet inte om han lärt att bedja. Sök honom! Lär honom att söka kraft o hjälp hos Gud!

Karl är fortfarande outvecklad i många fall. Han behöver mogna. Lena arbetar med energi o ordning. Hon har nytta av att bo hos Anna Falk för sin uppfostran. Men hon har tydligen mycket svårt i skolan. Hon kommer ej upp i klassen. Hur skall jag göra med henne. Lars har haft det svårast av barnen och mest

Karl Hermelin

motgångar. Hans försök på Wallsnäs strandade. Hans dröm om Dröphult gick om intet. Han måste bort. Lars kan bli så bra. Han är så vänlig och rar. O att han kunde komma på sin rätta plas! Jan är jag fortfarande ängslig för. Han är inte pålitlig. Jan är för närvarande mitt största böneämne näst Far. Egentligen blev det värre o värre med Far under hela 1938.

När jag 30 okt. reste upp till kyrkomötet tyckte jag att det var gott att komma hemifrån, och det var lika mörkt när jag kom åter. I september o oktober var pappa mycket dålig i luftrörskatarr. Excemet pinade honom också. Strax före jul blev det bättre. Han blev åter ljus och blid. Det var något utav glamlia Robet. Var det bönhörelse? Även om det ibland kom mörka dagar var dock grundtonen en annan. Hans blick är en annan. Måtte det få förbliva! För mig personligen har flyttningen från Blixsta till Wallsnäs varit påfrestande. Wallsnäs är vackert, men Nykil är ledsamt. Jag känner mig fullkomligt främmande här. Jag är nästan rädd för människorna.

Kyrkomötet var en härlig upplevelse. Under Augusti reste jag mycket likaså under september. Det var med högtalarbil i Härjedalen o Jämtland o så i Dalarna o i Östergötland. På riksstämman i Jönköping valdes jag till v. ordf. i C.K.--Centrala Kvinnorådet. På sommaren bara reparationer här. Magda o Brita o Karin Sjögren voro här. Jag skall försöka lära mig att tycka om Wallsnäs. Men det är svårt.

1939

Lars, Lisa och Lena i Tyskland, Nils förlovning, kriget bröt ut september, många föredrag, Robert klen, lyckad julbjudning

Barnen hemma någon gång under påsken utom Lisa.....

Första delen av året lugn. Under sommaren Lars Lisa o Lena i Tyskland. På våren Nils förlovning. Jag var rätt mycket borta på föredrag, Halland, Småland, Värmland, o.s.v. I sept. bröt kriget ut och det satte sin prägel på hela hösten. Lena var hemma som min lilla piga. Karl på Önnesta. Lars mobilicerad i Dec. förut på Blixsta. I sept hade jag flera föredrag likaså i okt. Västergötland, Kalmar län o.s.v. Far är klen tidvis, dock bättre än förra året. Ibland kommer det mörka tillbaka. Då kan han gå och bara anmärka på allt. Lena o Jan äro nu de utsatta. Med stora gossarna går det mycket bättre. Mot dem kommer nu den stora ömheten fram. En underlig jul har det varit helt, helt under krigets tecken. Vi ha ingenting klädt o vi ha gjort det minsta med stök och inga julklappar. Wi voro dock så glada att få hem alla barnen så när som på Nils. Julen var god. Så reste de båda inkallade Sten o Lars. Flickorna o jag skötte mat o disk. Pappa rätt förkyld hela tiden.

Mycket föredrag särskilt under valrörelsen. Då var jag borta i 7 veckor. På hösten Adofs 75-årsdag med stort syskon möte. Ack så roligt. En glad o lycklig jul. Gertrud Andrae här.

Magnus Cederberg

Julbjudning på Wallsnäs 1939, 3 januari

Gästerna bjudna på middag kl 4.30. Greta o Claes, Gösta Hemeling med 4 barn, Hedvig o Isse? Lagerfelt, Gertrud Andrae, Dag Lecker, Marg. Tham, Sebastian Tham, Sigrid o Helen Phammner? Helene Funck, Märit Strindberg ? Erik Nordberg, Brita Sif. Amneus, Magnus Cederberg, Margareta Leander. Efter middagen dans o lekar. Mycket god stämning. Glada och snälla ungdomar. Det är en glädje att ha en bjudning på det vackra Wallsnäs. En lyckad julbjudning med dans. En musikbjudning. Sällan ha ungdomarna varit så glada och lyckliga. En middag för ungdomarna på Lagerlunda också.

Nyårsdagens middag 1940 voro vi alla samlade. Djupt allvar.

Varm kärlek. Stark tro. Kanske gå både Nils o Lars väl till Finland.

Mina präktiga, härliga gossar! Jag känner mig som Abraham som Gud bjöd att offra Isak. Kanske får jag dem ändå åter. Vi möta det nya året med bävan. Vi förstå att det kommer att ge oss sorger o prövningar, arbete o möda. Men vi vilja möta det i lydnad o offervilja och med bön och tro.

Ske Guds vilja med vårt folk o med de mina!

1940

Vattenledningarna frusna, Nils krigsbröllop, Lars förlovning, ensam höst,

Den 13 mars 1940. Den orättfärdiga fredens dag. "Den måste slutas därför att Sverig tänkte blott på sin egen säkerhet för ögonblicket o fruktade att bryta neutraliteten. Vad ont skall den freden föra med sig? Den har bräckt tron o kraften hos mång ??? hos mig.

Lena, Jan, Karl, och Lisa hemma. En mycket stilla Påsk. Långfredagen inföll den 22 mars. Mycket snö och en is på sjön som är över 1m. Alla ledningar frusna.

Nyårsafton 1940 Så är då detta året slut och ännu skiner solen över Sverige. Än är det fred. Vi ha fått fira jul i frid. Ännu ingen nöd, inskränkningar, kort på kaffe socker mjöl smör o.s.v. men ingen brist. Vi få vara tacksamma.

Ett underligt år Nils krigsbröllop och färd till Finland. Lars o Sten utkallade halva året. Lars förlovning. Sommaren utan folk på gården, men med massor av ungdomar och gäster. Ingrid Wrangel, Hedvig Palmgren o hennes barn Inger Christensen, Erik Johansson m.fl. 12-14 personers hushåll. En ensam höst. Barnen åt olika håll. Ingen jungfru, bara Karl hemma. Pappa bröt ett eller två revben, var länge dålig, onda fötter och ont av sitt excem. Stackars far! Här är mycket kallt. Vi få bo i få rum o leva mycket neddraget. På juldagen voro Lars fästmö o hennes mor här och några dar senare voro vi alla på Brännesta, vänligt och fint o vackert. Sen stannade Lisa o Karl på Blixsta och Sten o Lena följde med hem.

1941

Jag är icke o har icke varit det som Robert behöft och som jag en gång trodde jag skulle få bli. Ebbas begravning.

Lars Hermelin

Undrande stå vi inför detta nya år. Vad skall det föra med sig? Vår nyårsbön är: "Fred På jorden" Men man vill också be att den väckelse som dock börjat bland vårt folk må växa, bli djup och stark, bli en makt till pånyttfödelse. Om fred och enhet om offersinne ? och mid vilja vi bedja. För de mina vill jag särskilt bedja för Lars. Nu är han utkallad för 3 månader. Sen är det visst meningen att det ska bli bröllop. Han får ingen lätt uppgift. För mig är alltid pengar mer en frestelse än något lyckosamt. I dessa tider kan också pengar lätt försvinna. De stora förmögenheterna gå som smör i solsken. Lars och Brita håller av varandra. Det är mer att bygga på. Måtte de få bli till den hjälp för varandra som vi människobarn behöva. Och så är det Jan. Gud göre honom sann och ärlig o pålitlig. Energi, ordning o arbetsamhet måste han lära.

Detta år får nog Robert bli mycket ensammare. Det är ganska tragiskt att efter 30 års äktenskap måste erkänna: "Jag är icke o har icke varit det som Robert behöft och som jag en gång trodde jag skulle få bli. Det jag hade att ge, det har han intet behov av. Och vad han skulle ha satt värde på, det kan jag inte ge. Djupast är nog det orsaken till hans gnagande missnöje med allt. Jag har så många gånger lovat att nu skulle jag bli bättre. Nu vet jag att jag inte kan. Jag lovar inte mer, men jag ber: Gud låt mig ändå få göra hans sista år litet ljusare om jag kunde låta bitterheten över att jämt misslyckas bli till ödmjukhet i stället. Gud lär mig det!

Den 1 aug. 1941 på 100 årsdagen av vår mors födelsedag firades Ebbas begravning. Vi firade den. Tacksamhet för vad hon fått vara och ge var det allt överskyggande. Vi samlades vid Ersta kapell. Bescow och Lindfors förrättade jordfästningen. Tal av Bescow, prof. Giertz och Göte Bergsen m.fl. Färd till krematoriet o sen middag på Årsta. Magda o Fredrik, Carl Gustaf Magnus o Margareta, Frith o Marianne, Nils C. Nils Hermelin, Brita, Lars, Brita Stina, Elisabeth, Ingrid ?? Kaja, Lefflers, Lars Swartling, --Dagmar Swartling, Syster Anna, m.fl. Ett sällsynt välsignelserikt liv var ändad. Men hennes minne kommer länge att leva.

1942

Ransonering men ingen nöd, Aino föds, Lars bröllop, Ebbas begravning, Hermelinsmöte, glad jul

D 2. jan. Över detta år, ett krigets o lidandets år för världen, får vi här i Sverige säga tack Gud att Du ännu förskonat oss! Men vi se mörkt mot framtiden. I Finland dö barn av svält. Nöden där är fasansfull. Vi har ransonering på det mesta, men ingen nöd. Två finska barn har jag lovat att ta emot. Jag måste, det är bara det. För egen del måste jag också säga tack för detta år.

1941 gav mig Aino, Lars bröllop, så kom den 1 aug Ebbas begravning. I november var kyrkomötet. Robert och jag har kommit varandra närmare. O, vad jag önskar jag finge bli det som han behövde. Om ändå vi

kunde få möta ålderdomen stödjande och hjälpande varandra. Jag behöver honom så starkt. Jag är inte mig själv nog. Måtte vi under detta år få bli redskap i Guds hand, till hjälp för våra kära för vårt folk o för dem som kan behöva oss.

Julen 1941 var god Nils och Brita o Aino voro här likaså Sten, Karl o Jan. Lars och BS kommo på juldagen. Elisabeth kom den 27 och reste den 2 jan. Lena kom ej.

En dag voro Duseborgarna här o en dag vor vi där. En ungdomsbjudning på Brännesta. Sen följde en stilla Januari, då Karl ännu var hemma. Det var mycket kallt, över 30 grader långa tider mellan 10-25. Vi ha haft det gott och lugnt, läst högt och kommit varandra närmare.

Påskan 1942 (1-6 April) ... 22 grader kallt. I släde till kyrkan. Vinande kallt.

Pingsten 1942. Karl kom hem. Aino var här ensam i några dar. Hon kan gå o säga pappa o mamma. Säger även "dado". Betyder möjligen farmor. Hon är så ljuvligt snäll o glad. Skriker sällan, sover lugnt och finner sig väl på Wallsnäs. Karin Sjögren var här också. På annandagen Hedvig och Allvar Montelius. Trevligt. Lyckad middag trots regnigt väder. Skörden ser lovande ut, men det är sent. Pingsten 24 o 25 maj ingen fruktblom, litet guldvisor. Egentligen kallt. Hur blir skörden mårne?

Vi samlades i Söderköping. Pappa, Jan och jag kommo på torsdagskväll o foro genast till Blixsta, där vi sen bodde, inte bara vi tre utan Sten och Karl också. Där träffade vi David o Märta som voro där på middag. På fredagen förhandlingar. Två äro döda å 6 års perioden. Joseph o Lydia. Och 21 barn är födda. Efter förhandlingarna lunch och sedan besågs staden under ledning av Erik Norberg o kyrkan av kyrkoherde Adell. Sen middag och dans på hotellet. God stämning. På lördagen färd i bilar till Stegeborg, Herrborum o Thorönsborg. Det senare med den snart 90 åriga grevinnan var höjdpunkten. Middag på brunnen. Dålig mat långsam servering, dåligt humör, förstörd stämning. Sen litet dans o folklekar i gymnastiksalen. Bland de 60 som voro med var också den finske professorn Rolf Lagerborg med dotter fru Topelius? Ovanligt sympatiska båda två. De härstamma från Måns Skragge. På söndagen voro alla samtliga inbjudna på kaffe till Lars o Brita-Stina på Brännestahus. Mycket trevligt. God avslutning på mötet. Sen besågs Norrköpings utställningen.

Efter mötet följde Knut o Ingrid o Brita med till Wallsnäs. De två förstnämnda reste efter några dar, men Brita stannade 3 veckor o så kom Ingrid Wrangel och stannade 1 vecka. Det är så roligt att ha syskonen här. Tack vare den snälla Märta går det bra med maten också. Jag har aldrig haft en flicka som passar mig så bra. Robert är gladare o kryare än på länge. Han arbetar träget, är tidigt uppe o gnor hela dagarna. Allt ser också mycket vackert ut. Skörden är lovande det måste man säga. Sällan har Wallsnäs varit så ljuvligt vackert som denna sommar. Pappa är vänlig och god vid mig. Vi ha det gott tillsammans. De små finska barnen som kommo i början av maj äro snälla. Med Jan går det bättre än förr. Detta är bönhörelse. Tack Gode Gud! Jag tycker ibland att det är som om Roberts gamla kärlek vaknat igen. Nu håller han av mig. Kaja Widegren var här flera veckor, målade Robert och mig. Hon bidrog till den goda stämningen. Hon trivdes så gott. Tack lilla Kaja.

Skörden blev ganska bra. Särskilt mycket äpplen o rotfrukter.

Jan o Karl kom den 16 dec. Märtha är nu hos mig blott 2 dar i vecan o för övrigt hos Granbergs. Hon har hjälpt mig med slakten av en halv gris på 175kg, en halv kalv, därtill kom en hare, en tjäder o ett rådjur, som Karl sköt, med byk o litet rengöring, men det har nog varit rätt knogigt. Den 19 kom Lena, då fick jag god hjälp i köket. Den 22 kom Lisa, då fick vi hjälp med städning o sömnad. På julaftonen dukade jag kl.1 ett riktigt kaffebord. Just som det var färdigt kom Lars o Britta Stina i bil o strax efteråt Sten med bussen. Så hade jag dem nästan alla. Glad middag o julklappsutdelning. Tänk att få fira en jul i frid o glädje ännu en gång! Julotta. Såsmåningom uppbrott. Hela julen blid men vid nyår kallt.

1943

Bra år tillsammans med Robert, gräl med barnen, svåger Adolf dog

Robert Hermelin

Jag är tacksam för detta år. Aldrig har Robert och jag varit varandra så nära, allt sen de första åren av vårt äktenskap. Vi njuter av varandras sällskap. Vi hjälper varandra och har det så gott ihop.

Och vi har varit ovanligt friska allesammans. Två små friska barnbarn har jag fått och en liten sonhustru. De har ett lyckligt och gott litet hem.

Till påsken kommo alla barnen hem. Det har de inte varit på länge. Vi voro en familj på 12 medlemmar. Och vi hoppades att vi till hösten skulle bli 15. Då skall Stens Stina höra till familjen, o då hoppas vi på en liten till på Blixsta och en på Brännestad. Tänk

Pappa var emellertid dålig hela påsken, o vi hade ingen jungfru. Lena o Britta-Stina hjälpte mig väldigt snällt. Påskdagen reste de två unga familjerna. Då lade jag mig till sängs i en lindrig influensa. Mina förråder var också rätt illa medtagna. Det är kristid och ransoneringstid. När jag låg skulle Lisa o Lena sköta huset men de kom i gräl med varandra. Det var ingen annan råd än att jag fick upp på tisdagen och leda förhandlingarna. Sen gick det bättre. Men sen blev det knut på tråden mellan pappa och Lena. Jag grät en hel natt d.v.s. grät utan tårar, men jag var bedrövad. Ja, sen gick det ju över som det brukar gå här i huset när båda parterna fått sjunga ut. Det är inte roligt. På fredagen reste båda flickorna. På söndagen for Jan. Påskens sista dar var inte så glada som början. Ingen dag voro vi i kyrkan. Jag gick och längtade efter helgen men det blev ingen Det var nog mitt fel.

d.2 maj på morgonen dog farbror Adolf på Thorsvi. d. 5 maj var eldbegängelse i korsets kapell i Stockholm. Sång, blommor, släkt, vänner. På kvällen samlades Thorsvi syskonen en stund. På

Roberts bror Adolf Hermelin

söndagen nersatters urnan i familjegraven på Thorsvi i närvaro av en del syskon. Robert och jag kunde ej närvara då.

Min 60-årsdag

Den 20. dec. 1943, måndag

Slakt, byk, bak o rengöring voro klara på lördagen då syster Brita, Lisa och Lena kommo. På söndagen följde Karl, Jan, Nils och Brita och Aino och Ulla och Lars. Britta-Stina hade haft gulsot och ville ej fara ifrån lille Ulf och inte ta ut honom på långresa. Alltså huset fullt. En lika skön söndag för övrigt.

Kl 9 på morgonen kom riksdagsman Skoglund, Sigrid Tersmeden, Hildur Edelberg o Rut Wallensten. Mycket blommor. 2 silverljus stakar från högerfolket i Östergötland. Skoglund höll tal:

Ett parti lever inte på organisationer och paragrafer. Det lever av ideer som hålles högt och kunna bäras fram så att folk förstår dem o anammar dem. Det är vad Ni gör o tackar Er högerpartiet idag. Ni har varit något av vårt samvete.

Sen lunch kl.1 för grannar o Israel Lagerfeld, Gustav L. och Elsa Cayeth. 29 personer. Kl. 6 middag för barn och Brita. Lars hade diktat verser. Brita o Nils talade och syster Brita. Alla var så snälla och rara. Aino o Ulla var med. Det var bara Britta Stina och Ulf som saknades. Fick en silverräv av syskonen och gardiner till salen av pappa och barnen. Över 100 telegram. Tack alla vänliga människor.

På tisdag reste Blixstaborna och Lars. Vi andra firade en god o glad jul. Sten o Stina vore här uppe, de kära barnen.

Juldagen middag på Duseborg, ...Vi voro i nyårsbönen i kyrkan. Här i vår ända av socken har det ej varit någon predikan i jul. Det är inte bra.

Tack Gode Gud för detta år.

1944

Jag har inte varit glad, Lars olycka, flickorna går inte ihop

En Stockholmsresa d. 13-20 jan 1944

kl.10. på torsdagen samtal med K.B.Åster om ungdomsarbetet. En skrivelse till pastorsämbetena avfattades.

Kl.1 Diakonist. sammanträde.

Kl. 5 reste jag till Thorsvi o var där till lördag morgon. Lördag o Söndag högers vankonferens. På söndagen samtal om motionen för landsbygden med Staxäng. Bodde hos Gulli Schager. Måndag. Besök hos Kaja. Konferens med Elsie Mannerheim o ?? Uggla. Besök hos Anna Wernstedt. På kvällen hos Gulli bjudning for Elsa Josephsson-Zedner och Kerstin Krogh.

Tisdag sammanträdde fr. 10-5 hos Mary? v. Rosen. Kl. 5 resa till Brita i Uppsala. B. hade haft lunginflammation men var bättre, Låg där över natten. Tillbaka till Sthlm. Medborgerskolans styrelse hade sammanträdde. Reste kl.5 till Norrköping och Brännestad.

Låg där över natten. Roligt. Lille Ulf är så söt. På torsdagen hem. Fann svåger Ernst hemma.

Några trevliga dagar tillsammans.

Sten och Stina Hermelin

Påsken 1944. En stilla helg. Vi gingo till skrift ? på skärtorsdagen; far och jag, Sten o Stina. Det var 4 till o så kyrkoherdens. Det var beklämmande. De borde bli en väckelse över vårt land, över Nykil. Här är så förtorkat.

På kvällen kom Lena hem. På långfredagskvällen kom Karl o stannade till annandagsmorgon. Annars ingen av barnen. På påskaftonen voro vi samlade med Sten o Stina o åto ägg med verser. På söndagen var Lenas goda vän fröken Gram ? här. På annandagen Isakssons o

Danielssons. Lena stannar hemma 14 dar och läser matte o fysik.

Pingsten 1944. Lena och Karl kommo hem gemensam middag med flygelfoket på pingstdagen. God stämning.

På annandagen rodde vi och mötte Greta Lagerfelt vid Älfsbro. Hela våren har varit kall och regnig, men nu till pingst kom värmen och allt slog ut som genom ett troll slag. Lena ville inte följa med, men Karl gjorde det. På kvällen litet ledsamt igen. Här är ej den goda friden och jag kan ingenting göra åt saken. Försöker men. . . .

När jag ser tillbaka på det gångna året så har det inte hört till de innehållsrika. Hela hösten upptogs av Lars olycka. Och sen har glädjen och tacksamheten över att han blivit återställd överskyggar allt annat. Det var ett under. Eller bönhörelse.

För min del har Vadstenamötet med allt vad som föregick o följde efter betytt mycket. Jag har fått vänner o det är en stor gåva vid min ålder. Jag har förts in i andlig gemenskap med människor.

Julen 1944. Lena kom hem den 10 dec och hjälpe mig sen med alla julsysslorna. Vi hade inga hembiträden o ingen extra hjälp någon dag men bakade, slaktade o stod i. Lena är bussig. Karl hade kommit hem d 1 nov. och Elisabeth o Lana?? kom hem till jul. Till nyår kom Blixstaboarna. Lilla Aino stannade efter de andra. Hon är rar och reder sig själv märkvärdigt bra.

Julen har varit stilla och lugn, men jag har inte varit glad. Det är inte som jag skulle vilja fira jul. Ingen gång i kyrkan. Dagen efter nyårsdagen hade vi predikan här av stiftsadjunkt Franzen. Hans fru och lilla flicka voro med. Greta Lagerfelt och Augustinius kom också. Det roligaste var att Nils och Brita o småflickorna här. Nils är en så rar pappa. Matar sina barn o leker med dem. Brita är hjärtlig och strålande glad. Jag tycker så mycket om henne. Det har också varit roligt att prata med mina flickor en och en. Men de går inte ihop. Jan har varit litet dålig men snäll.

Så är då denna boken slut.

1958

Robert vill inte vara på sjukhuset, mycket värk. Robert dog. Barnen sammanträdde. Många föredrag, Medevimöte. Barnbarn döps, konfirmeras och tar realexamen

1958 har börjat. Vad skall det nya året bära i sitt sköte?

Robert ligger alltjämt till sängs. Han kan inte stå på benen men han är på sätt och vis märkvärdigt stark. När han flyttar sig häver han sig på armarna. Rösten är den vanliga. Han äter ganska bra, men han har mycket värk åt hjärftat och ner åt mellangärdet. Han har svårt att hålla reda på tiderna. Om det är morgon eller kväll. En morgon kl. 10 mötte han mig med orden: Varför har du inte gått ochj lagt dig ännu!! Men man kan inte säga att han är oredig. Som väl är om än något avtrubbad. Jag är ju absolut bunden vid huset, kan ej gå ut ett tag, inte gå ned till flygeln. Men jag har många vänner som kommer till mig. Magdalena Wachtmeister, anna Leijonhufvud o nu häromdagen Över Gränsernas styrelse. Ingrid Juhlin dannfeldt, Greta R. Thorild L, oc Vera Dahlqvist. Lena kommer ju också hem varannan veckohelg. Det är roligt och då och då ringer jag i telefon till barnen. Något nöje ska man bestå sig med.

Den 23 januari var Medevi laget samlat på Björnsnäs hos Trozellis. Det var de gamla vännerna o vi hade en verkligt god samvaro. Vi gjorde upp hela planen för nästa Medevi möte. Jag hade en hemsyster hos Robert, och den dagen var han rätt kry, så det gick bra.

Men sen blev det sämre. Det var magen som krånglade. Två olika sköterskor var här o bråkade med honom, lavemang o sköljningar, men inge resultat. Han hade sådana plågor så han låg och skrek. Jag visste inte vad jag skulle ta mig till. Doktor Gip var på semester. Det var en svår söndag och natt o måndag. Till slut fick jag tag på en doktor Wetterlind, som kom kl. 6 på kvällen. Och han ordnade så att Robert fick komma in på lasarettet. Ambulansen kom och hämtade honom samma kväll. O, vad jag var tacksam! Nu får min stackars vän vård och hjälp, som han behöver. Någon direkt fara är det ej med honom, men han hade så ont. Själv är jag mycket trött. Jag har haft en hel del att styra med idag, gjort i ordning i sjukrummet, haft sängkläder ute o lagt kläder i blöt. Stackars Robert har dragit ned så hemskt mycket sista tiden.

Det var den 26 Robert kom in på lasarettet.

Idag har vi bibelstudium hos Sten o Stina o jag får vara med.

Den 28 for jag in till Robert, det var sorgligt. Han hade haft så ont, tyckte att alla var stygga på lasarettet, ville genast fara hem. "Säg åt Lars att komma hit och sen skjutsa mig hem." Men du måste ju nu bli omskött, Du kan ju inte komma hem där ingen finns som kan hjälpa Dig, systerSarina o jag kan ju ingenting göra när det blir så här svårt." —"Då tar jag en taxi, vill du att jag skall ligga här och plågas?"

Jag var så förtvivlad när jag gick därifrån. Hann dock tala med doktorn ett tag. Han sa bara att det var ingenting farligt. Hjärtat ganska bra. For sen till Elisabeth o Andreas i Motala. Det var nog mycket roligt, hade ju ej sett deras hem förut, men jag var så ledsen efter besöket hos Robert, så jag kunde inte stanna i lugn. Blidös kom på torsdagen och besåg lillkyrkan och jag for tillbaka med dem o gick upp på lasarettet. Robert var nu mycket lugnare och hade ej så mycket värk. Hade varit nere och röntgats. Det var ingenting farligt, han kunde få komma hem snart, kanske i morgon. Men hur skall jag kunna sköta honom? Ingrid Karls pappa är dött, hjärtslag. Det gick mycket hastigt. Gamel Svensson i Träbo dog visst samma dag, också mycket hastigt. Ack vad de är lyckliga som får gå bort så där hastigt utan lång sjukdom. Det är 10 år som Robert fått plågas, och det kan bli 10 år till. Gode Gud förbarma Dig över honom. På måndagen den 3 februari kom Robert hem. Han har vantrivts så på lasarettet att det nästan blivit en chock för honom. Han är rädd att vara ensam. Jag var ju hos honom 4 av de 6 dagarna, fast inte hela dagarna, men som han nog minns det var jag aldrig där han låg ensam o övergiven. Tre gånger ringde han efter M. Juhlin-Dannfelt o den snälle mannen satt hos honom en kväll till kl. 12 på natten. Nästa natt låg jag hos honom. Nu här hemma får jag knappt gå ifrån honom en stund. Jag var idag på gamle Karl Svenssons i Träbos begravning. Det fick jag. Stina satt i köket hela tiden. Men jag fick ej gå på kaffet efteråt. När jag kom hem sa han:

"Det var väl du kom, jag var så rädd du skulle svika mig o låta lura dig på det där kaffet." Han är i mycket som ett barn eller ska man säga som gamle farbror Axel Max. För honom är han en huvudfigur, som läkare och sjuksköterskor först och främst bör ta hand om, och som de säkert är mycket intresserade av. Nu är de faktiskt inte det. En förstoppling är ej något intressant fall och Robert var så fordrande och besvärlig att de alls inte tyckte om honom. Jag har inte all lust att ringa och prata med dem, men det kan min stackars Robert inte alls förstå. Sista tiden var han dock snällare på sjukhuset.

Den 16 februari fick Robert en ny blodpropp. Han har svårare att röra sig, darrar så på handen att han knappt kan äta själv. Han är kanska oredig stundtals. I natt o i morse låg han som i en dvala, men på eftermiddagen har han varit vaken. Hur skall det bli?

Jag har haft Lena hemma lördag och söndag o måndag. En oändlig hjälp.

Den 18 februari. Jag har suttit inne hos honom hela dagen. I morse var han alldeles oredig, men nu på middagen har han varit helt klar. Har varit så god vid mig. "Men nu måste vi skiljas." Det förstår han. O, måtte det sista ej bli för svårt. Och måtte han få vara redig o klar!

Barnen är så rara vid mig. Stina kom med middag åt mig. Nils skickade blommor o Lars o Britta-Stina ringde. De andra vet inte om det än.

Det blev inte slut. Några dagar efteråt var allt som vanligt. Kanske är han mer orolig och beroende av mig. Nu är han egentligen fullt redig.

Så fortsatte det till den 25 mars. Då blev han sämre, fick plågor. Det var en inflammation i blåsan. Urinen är som slem. Onsdagen var svår. Han skrek högt hela dagen sådan värk hade han. Syster Samina kom och gav en spruta o bönhörde mig. På lasarettet fanns ej en säng ledig. Det var egentligen bra. Han får vara hemma. Samina kommer var dag och ger honom en spruta. Nu ligger han som i dvala, har inte ätit på hela veckan, säger ej ett ord. Men han är vid medvetande. Jag får tappna honom och även ge honom blåssköljning. Han ligger absolut stilla. Jag vet ej om han ens märker, när jag gör det. Hur länge? Fortfarande medvetlöshet. Bara djupare.

Lördagen den 29 mars kom Nils med vindruvor och blommor. Men pappa öppnade ej ögonen. Han var långt borta, kände ej igen Nils. Han reste. Lena kom vid 4-tiden. På kvällen efter kl. 7 lade jag mig ett ögonblick på min säng i rummet utanför. Då hörde jag att andningen ej var som vanligt, gick in. Hans ansikte var förändrat, stelare. Jag satte mig hos honom. Lena kom in, förstod hur det var o hämtade Sten och Stina. Vi satt där kanske 10 minuter, då upphörde andningen o pulsen kändes ej mer. Han var död. Klockan var 19:30 lördagen den 29 mars 1958.

Så hade det hänt, det som vi väntat så länge. Gamle far var död. Hans lidande var slut. Han hade fått frid.

Mina ungdomar gjorde allt i ordning så fint och bra. Själv ringde jag till syster Brita och barnen, m.fl. På söndagen var det tacksägelse i kyrkan. Lena och jag var där. Sen kom Lars o Karl o Juhlin-Dannfelts. På måndagen flyttades far, som nu låg i kistan upp till Röda Stugan, som han ju ordant som andaktsrum. Begravningen var på skärtorsdagen. Brita, Gunhild, gulli Schager o Jan o Karin o Bengtssons kom på onsdagen. Då var allt dikat o klart med mycket blommor. På skärtorsdagens morgon kom de andra barnen. Andreas ledde en stilla andaktsstund i Röda Stugan innan kistan fördes till kyrkan. Kl. 11 samlades 50 personer, grannar o släktingar. Vi bjöd på kaffe. Lena, Stina och jag hade bakaft. Kl. 13 var jordfästningen i Nykils kyrka. Blidö jordföste. Göte Nilsson spelade, Elin Ekman sjöng vackert "Så tag nu mina händer." Vi sjöng: "Lär mig du skog att vissna glad" och "tidevarv komma tidevarv försvinna." Många kände nog att med Robert "Gamle baron" gick ett tidevarv både i släktens historia (han var den siste manliga av sin generation) och i bygden. Hans jämnåriga i Nykil är mest bort.

Sen var här middag för ett 30-tal gäster. Gulli och Gunhild reste snart. Brita stannade till onsdag morgon. Det var så gott att ha henne här. Långfredagen var vi i kyrkan kl.18 och blev sen inbjudna till prästgården (Lena, Brita och jag.)

Annandagen var det sammanträde för syskonen vid Blixsta. Sen reste Jans o Lena.

Bengtssons har flyttat till Ärla i Södermanland. De stod i flyttning just själva dödsdagen o var svåra att anträffa.

När Rafael fick höra att morfar var död och var hos Gud, var hans första fråga: "Då blir väl morfar frisk?" "Ja, det blir han säkert" sa Andreas. "Kommer han hem sen?"

Göran fick tårar i ögonen. "Farfar var gammal och sjuk, det var gott för honom att få dö." "Ja, men jag tycker så synd of farmor." När Otto kom in i farfars rum, sen han var död vände han genast och sprang till Karin. "Farfar är inte där. Där är bara stolar".

Den 10 april.

Jag får här ensam o försöker få ordning på allt. Här är så tomt och tyst. Månne gamle Far ser mig? Barnen är så goda och omtänksamma vid mig.

Tack Gode Gud för allt, för att Robert nu har fått ro. Och tack för alla mina rara barn. De är Roberts bar. Och tack för att jag fick ha honom hemma in i det sista, att jag fick kraft och ej behövde anlita främmande. Och tack för att vi fick sitta hos honom när han lämnade dett jordiska!

Ja, den bönen ber jag dagligen. Jag är tacksam, att Robert fått sluta, men livet har blivit så meningslöst. Förut langtrade jag ibland att få komma ut och träffa människor. Nu längtar jag bara hem, när jag är borta någon gång.

Jag är inte riktigt kry heller. Min gamla ledgångsrheumatism har kommit åter, och hela jag är reumatisk och mycket trått. Det är så gott att vara hemma ensam, och få föra vad man vill.

Jag har svarat på brev o skickat tackkort till 250 personer. Och så har jag ordnat pappas kläder o lådor till bouppteckningen. Lena har ofta varit hemma o till den 21 april for jag till Ärla. Bengtssons har fått det så utmärkt trevligt, nyreparerat, rymligt och hemtrevligt. Jag var där 3 dagar. Men jag var för trött för att riktigt kunna njuta. Men den saken blir väl bättre. I dag, Valborgsmässoafton, har sjön ej ännu gått upp. Det ligger snö kvar i skogarna.

Den 10 maj for jag till Blixsta. Nils och Brita har fått det så trevligt, nya gardiner, nymålat, fina golv o trevligt på alla sätt.

På söndagen var jag i Drothems kyrka. Där är så mycket gamla minnen. Alberts och Friesarna var där. Sen kyrkkaffe hos Adells.

Men sen var jag ej värst kry. Armen svullnade o värkte o var som död. Feber fick jag också och var så trött. Brita o Nils sköter mig så rart. Blev bättre. Var hos doktor Kock på lasarettet, som tyckte jag skulle lägga mig där några dar efter pingst dels för armen, dels för magen, som inte fungerar. Sen var jag en dag i Söversta och end dag hade Nils stort högermöter för bara Drothemsbor (78 stycken). Där var det trångt på Blixsta. I sista stund for Nils ned till Söderköping efter mer stolar o bröd. Jag höll föredrag o Drothemsboarna tyckte det var roligt att se gamla friherrinnan igen. Nu, den 21 maj, är jag hemma igen.

Det är skönt det också. Den 23 maj 1958 tog Aino realexamen. Det första barnbarnet.

Den 27 maj är det bouppteckning. Sen for jag till Söderköping. Jag var inte något vidare kry, rent ut sagt. Fick ligga på lasarettet i Söderköping några dar. Utmärkt på alla sätt, bra läkare, sköterskor o biträden och bra mat. Låg i sal, men vi var bara två. Det kostade mig ingenting. Jag hade en sänka på 40 men när jag kom på återbesök en vefcka senare var den nere i 4! "Då är det inte kroniskt," sa doktorn.

Blixsta barnen är så rara. Gunnar inte minst. När jag kom hem-Lars skjutsade mig och Ulf den 15 juni- var vårrengöringen över, innanfönstren ur o allt så fint och rent. Stina, Eva, Tor o fru Johansson hade varit i farten. Nu bor Ulf hos mig, men äter nere i flygeln. Det är roligt att ha honom.

...Kafferep...bibelstudium..församlingsutfärd till Söderköping, Skällvik, Herrborum, Torönsborg o Åtvidaberg..

Den 29 juni—4 juli var Siri och Valborg Nilsson här. Siri är 80 Valborg 70 år. De är mycket skröpliga, men njöt av att vara här på landet. Vi hade verkligen roligt tillsammans. Kanske var det sista gången. Flickorna Sjögren kommer nog ej i sommar. Ida genomgår nu sin andra operation för cancer. Och Karin lär vara mycket skröplig. Det går så bra med Ulf. Jag tycker riktig on pojken. Just nu är han på ett läger för konfirmander i Ullrika. Om söndag skall lilla Maria Bengtsson döpas. Om lördag väntar jag faster Brita. Lennart Kaudern är död, för egen hand. Hemskt synd om stackars Maude. Troligen är affärerna mycket tilltrasslade. Det var nog sinnesförvirring. Gott att gamle Knut är borta. Det hade varit ett förfärligt slag för honom. De unga har det nog svårt. Gud skydde dem alla! Nils med familj reser till Tyskland om lördag, måtte de komma hem lyckligt och väl!

Lilla Marias dop i Vreta Kloster var vackert. Andreas predikade. Sedan voro vi på Torpet på kaffe och middag. Faster Brita, Stens, v.Essens o några till. Torsdagen den 17 voro Bengtssons Agneta v.Essen, Leijonhufvuds med dotter och dotterdotter här. Regn hela dagen men mycket god stämning.

Lördagen den 19 och söndagen den 20 var Ulfs konfirmation o nattvardsgång. Brånnestads kom lördag e.m. o så foro vi tillsammans till kyrkan. Det var 14 unga konfirmander. Ett bra förhör. De hade lärt sig en del. Så hem. Jag hade 6 nattgästern men det gick bra. Karin Johansson låg i Leas rum. Lena for till Rimforsa på kvällen. På söndagen ging vi samtliga till nattvarden o Lena var med och Stens. Så gemensam middag här hemma. Jag hade Eva thor, så det gick bra . Vädret var härligt båda dagarna. Efter middagen sutto vi på terrassen och drack kaffe o njöt av allt vackert.

.....Ja, jag måste berätta om Ottos tankar om farfar:"Farfar är hos Gud i himlen, där har han byggt sig en liten stiga dit han går in och vilar sig när han är trött."

Så har vi Medevi-mötet den 11-17 augusti. Ungefär 150 personer och mycket god gemenskap. Det talades aldrig on kvinliga präster. Högkyrkliga och lågkyrkliga höll ihop bra. Det var för all del inte många högkyrkliga, men några i alla fall. En del nya Hans Åkerhielm, Ludvig Jönsson o doktor Greta Hedenström. Alla tre talade. Jönsson var bäst. Åkerhielm för kort o sa ej så mycket. Han talade om Bibeln=Guds ord. Greta Hedenström modärn, hurtfrisk. Hon skulle tala om Guds vittnen o talade mest om vad man inte skulle göra. Det vart inte mycket kvar av vittnes bördet. Men hon själv var trevlig. Vi måste vara försiktiga vid valet av talare. Ska jag anmärka vidare så var det bara socialgrupp 1 möjligen någon från socialgrupp 2. Men de behöver ju också litet religion. Och de var så fina och väluppfostrade, så samvaron var den bästa. De gamla vännerna i laget var i allmänhet där.....

Kräftkalas...talade i Åtvidaberg på de Gamlas Dag...

Den 8 reste jag till Stockholm för att börja min kur hos Hamilton. Jag bodde hos Jan, som var morgon skjutsade mig till Hamiltons port. Behandlingen (bestrålning kortvåg, violetta strålar samt elektrisk ??). Sen gick jag i allmänhet till Nockeby 4 ½ km och tog bussen till Söderberga. Hamilton är blind, en gammal fin gubbe. Vi har många gemensamma bekanta, bland annat hans andra maka, Eva Kugelberg. Första veckan märktes ingen förändring, men sen blev jag bättre. Kan äta en smörgås med vänster hand, o har egentligen inte ont. Svullnaden o odugligheten är kvar.

Hos Jan var trevligt. De var så vänliga o rara vid mig. När jag kom hem efter behandlingen kom först Ravik emot mig o skuttade, sen kom Otto o gav mig stora famnen o så kom Maurits o räckte fram sin lilla hand och neg. Jan hade mycket arbete för valet. Det var ju glädjande att högern gick fram. Jan kom in som andra namn i komunal- fullmäktige. Nils är landstingsman och Sten o Jan står på landstingslistor.

Sen for jag hem den 23. Stanade några timmar i Linköping på Över Gränserna, där Bernt Bäcklund talade. Torsdagen den 25 var jag i Nyköping o talade Ensamhet på Över Gränserna där. Det föredraget tyckte folk om. Bodde hos Magdalena Wachtmeister. Hem på fredagen. På kvällen bibelstudium hos Klas i Dockebo. På lördagen var Lena här en stund.

Den 4 o 5 oktober hade stor Över Gränserna sin 15 års-konferens i Söderköping. Jag kom redan den 2 på torsdagen och bodde på Blixsta. Fredagkväll for Brita o jag med bil och hämtade Ester Lutteman i Norrköping. Det blev hon glad åt, tyckte att Brita och Nils var mycket trevliga. Själva är hon egentligen sjuk, men märkvärdigt pigg o vital. Mötet var lyckat omkring 60 delatagare. Bra föredrag Gunnar Helander, Ivar Andersson o Ester Lutteman. Efteråt på söndagen for jag till Brännestad. Vi var alla bjudna till kyrkoherde Nils Aspegren på kvällen. På måndagen var Cecilia Funck o Carl Gustaf på Brännesta. Cecilia är 85 år, men märkvärdigt pigg o duktig.

På tisdagen for jag till Bankeryd, kallad av Rut Ståhlberg att tala om Glöm ej Gud i hemmet. Ståhlbergs är mycket trevliga. Prästen Norlen o hans fru på sätt o vis vänliga, men ej särskilt sympatiska. Vi var där på kaffe på onsdagen. På torsdagen hem. Jag är allt betydligt sämre. Nu har det börjat i höger hand o arm o i nacken. Vänster hand är bättre. Vad skall det bli av mig? En invalid, en börda för barn och barnbar??? Len a hemma över söndag o måndag.

Sen var jag i Stockholm hos Jans i 3 veckor. Var hos doktor Domeng 3 gånger. Hon sa att det ej är kroniskt. Troligen ligger det en infektion bakom. Ni blir nog frisk, men det kan dröja ett år. Nu skall jag om några veckor in på Karolinska.

Kom hem den 10 november. En dag voro vi alla fem på Thorsvi. Roligt. Där träffades de yngsta Hermelinerna. Adolfs 2, Tors 2 och Jans 2. Det blev 6 pojkar under skolåldern.

Här hemma har det varit 2 lugna veckor. D.v.s. en dag höll jag föredrag på Östergötlands Barn nere i Gammelgården. En dag var vi hos Maj Lis Blidö på hennes födelsedag. Så var det syförening hos Stina. En dag kom Nils o Brita, Gunnar och en skogsköpare hit. När herrarna var i skogen hade Brita och jag roligt. Gunnar är förtjusande.

Torshälla den 1-1 1959.

Då mina tankar vid årskiftet stannade vid rika och goda upplevelser under det gångna året, kom Vadstenamötet i Medevi brunn att starkt göra sig påmind. Och nu måste jag få tacka ännu en gång för bibelstudierna som Friherrinnan ledde.

Samtidigt ber jag att få önska allt gott för år 1960. Vi har fått en ny kyrkoherde i vår församling och vi hoppas att hans arbete skall bli till välsignelse.

Välkommen till Torshälla, om vägarna bär häråt.

Tillgivna

Signe Pettersson

1959

Ett lyckligt år, TV roar mig inte, golven slipade, fick inte åhörarna med mig, trivs med Nykilborna, såg inte svansen av en älg, Sanatoriet i Skodsborg, Dag fina betyg, nästan hittat min gamla Lisa igen

Det gamla var ett mycket tungt år, kanske det tyngsta jag upplevat. Det är så underligt tomt efter Robert. När man varit borta o så kommer hem känns det så starkt. Ingen som längtar efter en eller blir glad när man kommer och man har ingen att berätta för.

Vad detta år har i sitt sköte vet man ju ej och jag frågar inte. Jag vill inte leva för mig själv bara. Vad jag önskar uttrycks bäst med slutraden i en dikt av Bolander:

Att någon enda liten människa

Kunde tacka

Gud för mig.

Den 17 januaru for jag till Blixsta. Nils hämtade mig. Här har jag det gott och känner mig hemma. Det är ju mitt gamla hem. På söndagen i Skönberga kyrka, där Adell predikade. Efteråt kyrkkaffe hos Sandells. Nils har TV men det roar mig inte särskilt. Jag har varit på massor av kafferep och mött gamla vänner. Underligt nog har jag haft en del föredrag i Norrköping, St. Johannes den 13 feb. På internationell böndagen, (Ske Din vilja), samt på hushållsnämndens kurs i Husby i Skönberga (Bondhustrun och hennes kungarike). Den 12 feb. Var Över gränserna i Linköping.....

Nils Har mycket arbete. Han är ordförande i stadsfullmäktige o ordförande och kassör för häradsallmänningen, ordförande i högerföreningen och sekreterare i fadderortsföreningen. Men han är glad o nöjd o jag tror han sköter allt bra.

Mot mig har Nils o Brita och barnen varit otroligt vänliga och rent av ömma. Och jag har varit så märkvärdigt kry att jag verkligen kunnat hjälpa Brita med en hel del. Jag har sytt och lagat och städat och bakat. Jag skall säga det är roligt att kunna arbeta igen, när man varit så gott som invalid i nära ett år.

....

På annandag påsk samlades alla syskonen till ett sammanträde på Wallsnäs. Allt avlöpte i frid o sämja. På annandags kväll följde jag Jan o Karin till Söderberga och stannade där 14 dar. Besökte då också Brita i Uppsala. Brita är sig lik god och förstående. Gunhild var där en dag. Hon har blivit så starkt "bekännelsetrogen" så jag känner mig långt borta. Ju mer jag ser av den riktningen, dess mer bedrövad blir jag för vår svenska kyrka. Tänk bara att domprosten Johansson ville frysa ut Över gränseran därför att Ester Lutteman talat på deras årsmöte. Och om vi ska få använda församlingshemmet ska vi visa honom programen först. Tack så mycket! Antingen skaffar vi en annan lokal eller och då blir det slut med alltsammans.

Sfö var jag hos Kaja. Hon är dålig. Hos Gulli. Hon är gammal, men tänker resa till Portugal med målarskolan. Litet tokig är hon allt. En dag var vi på stora Över Gränsernas möte och det var verkligen roligt.

Hos Jan och Karin är deft alltid trevligt. Jag trivs så gott med dem. De är så glada vid mig o jag känner att jag är välkommen där.

Den 13 april kom jag hem igen och nu skall jag bli hemma. Vårrengöring o en del reparationer ligger framför mig, men jag orkar nog med det.

Den 18 var Britta Stinas födelsedag o Sten o jag foro dit. Där var familjen Nils och deras gamla umgänge, anna Samuelson, fruar Skenholm, Aspengren, Berta Andersson, Anna Karin och Sewa. Deft är roligt att känna sina barns umgänge. Man lär känna en viss sida hos dem själva också på det sättet.

Den 24 maj. Nu har våren riktig kommit. Här är så ljuvligt vackert. Sällan har jag njutit så en vår som denna. Nu är reparationerna o vårstädningen över. Golven har blivit slipade o badrummet omgjort. Här är verkligen fint. Jag har skaffat nya gardiner till en del rum ockdå. Pingstaftonen var hela familjen Nils här och det var riktigt festligt. En ovanligt glad dag. Pingstdagen i kyrkan. Lena hade bjudit hem 2 elever som njöt av att vara utom skolan en dag. Annandagen hade Östergötlands Barn högtid i samband med högmässan. Två pris för moderlig gärning utdelades. Sedan kaffe i Gammelgården där även jag fick lov att tala. Efteråt skjutsade Lena mig direkt till Söverst. Där stannade jag till torsdagen. En dag vore vi bjudna till Brännesta. Där var ovanligt gladt o vänligt. En dag bjöd Karl Karin Sjögren till Söversta (Greta var sjuk o kunde ej komma). Karl skjutsade både fram och tillbaks. Ingrid bjöd på fin lunch o barnen var lustiga. Söversta är så hemtrevligt. Jag tror Karin riktigt njöt. Hon har ej haft så roligt på flera månader. En dag var det lottafest vid Rings gård o där skulle jag tala. Det var bra med folk o Rings gård mycket trevlig. Men jag var inte lyckad, fick inte åhörarna med mig.

Nu är jag hemma igen. Här är ljuvligt och stilla. Tack Gode Gud för att jag ännu får bo i mitt gamla hem och för att jag är så pass kry som jag är!

Söndagen den sista maj var mors dag och Nils bjöd mig på utfärd till Julita skans. Hela familjen var med. Vi dukade upp matsäck när vi kom fram. Nils stekte biffar o.s.v. Efter en stund träffade vi Brännestadfamiljen och efter ännu en stund hela familjen Bengtsson. Lisa såg så kry ut och lilla Maria var rent bedårande, brunbränd o knubbig. Efter några timmars vandring for vi till Brännesta, där Karin bjöd på kaffe. Sen följde jag med hem till Blixsta. Aino körde bilen hela tiden, lugnt och bra.

Ja sen har jag varit hemma. Lena kan få plats som rektor vid Sätilla lanthushållsskola. Kanske det är bra. ....På flaggans dag talade jag i Nykil. Inget vidare. Medevimöte....

I Vadstena mötte mig Bengtssons. De måste lämna torpet ett tag för där är så fullt med getingar. De stannade nära en vecka. Samma dag vi kom hem, på söndagen kom faster Gunhild hit ett Vadstena möte i Landskrona. Det var roligt att ha henne här. Men man vill ju ha litet snyggt i huset när man tar emot Gunhild och det går dåligt när man har tre små barn i huset. Men jag tror inte Gunhild var så kritisk. Hon hade roligt med Elisabeth o tyckte om barnen. Gunhild reste på onsdagen och då kom Nils o Brita med 4 barn o stannade till fredagen. Det var roliga dagar med 7 ungar som kravlade o kröp mest i sjön. (Ja, Aino och Ulla kröp ju inte, men i sjön var de.) Det blev ett hushåll på 12 personer, men Brita och Elisabeth o Aino o Ulla hjälpte till så det gick. Det enda ledsamma är att jag inte får det rätta greppet på Rafael och Samuel. Jag kan helt enkelt inte med dem. En kväll sjuknade Nils i svåra plågor och fick fara in till lasarett på natten. Det var njursten. Han fick medicin och på morgonen kom han hit igen till allas förtjusning och såg kry ut.

En kväll var jag bjuden på middag till Lagerlunda. Malla har haft tarmvred och varit mycket sjuk. Nu är hon hemma men klen och har åldrats. Hedvig o Dicken var hemma. Den förra hade 3 pojkar med.

Jo så var jag ensam en vecka, bakade och gjorde snyggt. Sista augusti kom Jan o Karin med barnen. Jan o Sten är inkallade för tjänstgöring vid I4. Ibland kommer de hem om kvällarna o om söndagarna. Det är så roligt att ha Karin och barnen här. Ungarna har utvecklats så bra. Lille Mauritz liknar Rolf så mycket. De är rara mot farmor. Vädret har varit härligt....Lena slutar nu på Rimforsam, men far nog då och då tillbaka dit och tjänstgör för den ena eller andra.

Idag den 5 september hände något ledsamt. Jans hund den snälla Ravik var med Jan o Karin i skogen, o hur det bar sig åt fick han en vass gren i lungan. Det blödde förfärligt, o Jan förstod ju att det var illa. De for in med honom till veterinären, men han kunde ingenting föra, rådde dem att fara till veterinärinstitutet i Stockholm. De for dit, och där fick stackars Ravik blodtransfusioner och får ligga kvar. Men i morgon skall han opereras. Men mycket hopp om honom är det ej. Jan och Karin kommer hem till Wallsnäs i natt. Ack om han ändå kunde räddas!

Men det gick inte Ravik dog en natt på institutet. När Otto fick höra att Ravik var död och ej skulle komma hem mer, sa han: "Är det som med farfar?" Ja, det är det. "Farfar känner nog igen Ravik och klappar honom när han får se honom:" Ja så for Karin och barnen efter några veckor, o Jan och Sten kom hem efter sin inkallelsetid o återgick med glädje till sitt dagliga arbete.

Jag lever rätt mycket med i Nykilslivet. Här är syföreningar och bibelstudier och 50 och 70 årsdagar. Jag trivs med Nykilborna. Litet föredrag har jag också en församlingsdag i Vikingsta och avslutningen i Storgården på Rimforsa. Bägge rätt roliga.

Idag söndag den 25 har vi gudstjänst i –röda stugan och sen är stens och jag bjudna på middag till Brännesta.

En vacker höst har vi haft. Jag har höstrengörningen över. Det har gått så lätt och bra, Och nu går jag ensam i mitt gamla hem och har det lugnt och bra. Visst är jag litet rhemuatisk men egentligen är jag så frisk som man kan vara vid min ålder. Det är sannerligen att vara tacksam för.

Lars Hermelin

Den 15 oktober var älgjakt här. De såg inte svansen på en älg en gång. Men pojkarna Nils, Lars, Karl och Sten hade roligt. Det slutade med en trevlig middag här hemma. Då drack vi också ett glas vin till Lenas ära, då hon nu definitivt lamnar gamla hemmet och kommit ett trappfjät högre upp på den sociala stegen än någon av syskonen.

Sen var jag i 3 veckor vid Skodsborg. Nils och jag reste i bil den 4 november. Vi stannade över en dag vid Drättinge. Nils hade aldrig varit där förut och tyckte det var roligt. Rapparna är så vänliga o rara. På kvällen kom Gösta från Mörkaskog så vi traffade honom också. Jag var rätt rheumatisk i knäna, när jag kom till Skodsborg, hade svårt att gå och resa på mig o.s.v. Jag blev mycket bättre. Litet ont i ischias nerven sitter kvar men knäna är alldeles bra. Skodsborg är bra, alla är vänliga o samvetsgranna. Jag fick bad, massage o sprutor. Nils hade diskbråck. Han reste för snart, så ledsamt nog måste man säga, att han ingen nytta hade av det hela. Jag hade faktiskt rest

mycket för hans skull. Medan Nils var kvar gjorde vi flera utfärder, till Roskilde, m.fl. Sen Nils rest var det några ensamma tråkiga dagar men så fick jag litet sällskap, Klingspors från Hällekis o Erland Skauge. Då blev det bättre. Den 25 nov kom Nils, Brita och Gunnar o hämtade mig. Innan vi for hem gjorde vi en avstickare till David och Märta Hermelin, som hyr en gammal gård, söder om Malmö. Medan Nils var på Skodsborg i början voro han och jag med om Östgötarnas studenhems invigning i Lund. Riktigt roligt. Efter invigningen middag med dans på Grand Hotel. Jag satt mellan bankdirektör Gösta Gyllensvärd, gammal Mededivän och provessor Gosta Vingren. Något intressant. Vingren visste allt on Linköpings stift o det mest om mig, att jag varit på kyrkomötet och hade en dotter som var gift med Andreas Bengtsson m.m.

Ja så var jag hemma igen. Gick och kände mig lycklig i mitt gamla hem. Nu håller jag mest på att sy julklappar åt mina barn och barnbarn. Jar jag vara arbete så blir inte tiden mig lång. Jag var i kyrkan 1sta advent och så har vi haft ettt bibelstudiom.

Tråkigt nog har Ingrid fått äggvita. Hon väntar en liten efter jul. Jag tar gärna någon av flickorna. Måtte allt gå väl

Medan jag var på Skodsborg var jag flera gånger över i Köpenhamn hos min kusin Hedvig Strömgren. Vi hade obegripligt roligt tillsammans, talade om gammalt och nytt. Första gången var Nils med. Nils är mycket lätt och trevlig umgängesmanniska. Hedvig tyckte om honom. Sista gången vi var tillsammans diskuterade vi politik o religion. Hedvig sa då "Du har märkvärdigt radikala åsikter." Det hade jag inte

väntat. Måne vi får traffas någon mera gång? Hedvig är 82 och jag 76 år. Och det är långt mellan Linköping och Köpenhamn.

Den 11 december kom Nils och Lars o Ulf hit. De var i skogen, tittade på mina affärer m.m. Trevlig stund tillsammans med mina pojkar. Kaffe vid brasan i flygeln.

Den 20 december 1959.

Fyllde jag 76 år. Inge märkvärdigt med det men vi hade så roligt. Stort kaffebord i salen. Nils med familj. Sten med ditto, Ingrid o Mats Juhlin-Danfald, Leijonhufvuds, Petterssons i Frillesbo, Blidös me 2 barn o kantorns med 2. Alla var så vänliga och snälla, så jag kände mig överväldigad. Jag tycker om en sådan där fest med olika sorters människor, släkt o inte släkt, landsbor o stadsbor, s.k. herrskap o bönder. På en sån här tillställning möts de enkelt och naturligt. Det gör så gott.

Barnbarnet Dag Hermelin

Dag kom hem med fina betyg, mest A och a. Det bästa med pojken är ändå vad Gerd i Frillesbo, som var klasskamrat med honom i skolan här sa: "Han är inte ett dugg mallig."

Nyårsafton 1959, Kl. 13 föddes Karl och Ingrids lilla flicka. Gud signe den lilla och låte henne bli till väsignelse!

Julafton med Lena o flygeln. Idag o julevangelium kring granen här uppe. Julklappsutdelning i flygeln.

Lena o jag i Ottan. Annandagen till Söverst o Blixsta. # dagen i Drothems kyrka och sen middag på Brännestad.

Den 30 december hadv vi julplundring för de stora barnbarnen. Vi var Aino, Ulla, Johan, Ulf, Magnus, Dag, Göran, Anders Lejefors, Gunnar Kock, Berit Delavaux, Gunnar oich Ingrid Blidö, Anders och Kerstin Nilsson, Kristina Ålderman, Gerd Pettersson. Lars och Lena anförde dans och lekar. Långdans genom alla rummen. Det började med middag kl. 4. (köttbullar och glace). Sen lekar, Klubbs m.m. Sen grillades det korv vid öppna spisen.

Jag tror de hade roligt. Britta Stina var med, men är nog bra klen.

Det gamla året är slut. Tack Gode Gud för år 1959. Vi har varit friska och inga olyckor eller stora sorger och nu har fått ett litet barnbarn till.

1959 har varit ett så lyckligt år. Jag har varit så mycket friskare än förra året. Kanske blev jag också bättre vid Skodsborg, roligt var det att så mycket få vara tillsammans med min Nils. Vi hade det så gott ihop och så roligt. Mellan jul och nyår var Lena och jag på rundresa till Östgöta hemmen, Söversta, Blixsta o Brännesta. Alla vackra, vänliga goda hem. Det är bara Britta-Stina jag är ängslig för. Hon är sämre än Lars och Karin förstår. Nerverna är precis i olag. Nu skall hon läggas in på sjukhus, kanske 5 veckor och få chockbehandling. Måtte det hjälpa. Det går inte en dag som jag inte bär fram lilla Britta Stina i bön til

Gud att hon må bli frisk till kropp o själ och att Han må taga Lars och BrittaStinas äktenskap i sin hand och göra deft till ett lyckligt äktenskaå. Det är det inte nu. Ar det något jag riktigt vill be om för 1960 så är det detta.

Lena har varit hemma över julen, glad och harmonisk. Märkvärdigt vad hon är lik sin far, till det yttre och till det inre.

Bengtssons var här en dag. Jag har nästan hittat min gamla Lisa igen. Hon har varit borta några år, men nu hade jag henne igen och för första gången må några (15) år tror jag att hon behöver mig. Jag skall snart fara till Ärla. Andreas har blivit så mycket äldre. Nu är han äldre än Lisa. Det har han inte varit förut. Och han har blivit pessimist. Ja jag måste fara dit snart.

Min bön for 1959 var Bolanders ord. Att någon enda liten människa kunde tacka Gud för mig. På nyårsafton fick jag brev från en medlem i dne bibelstudiegrupp jag ledde i Medevi i somras. Hon ville tacka mig för den. Gud hör bönen.

1960

Jan opererades för något bakom näsan och har startat egen firma, Lars deklarerade åt mig, dop på Söverstad, ännu ett Medevimöte, jag föll jag omkull på gatan och bröt ett ben i höger handled

....Sen reste jag till Ärla. Min lilla Elisabeth har för mycket om sig. Tre mycket besvärliga ungar som skräpar ner i ett i alla rum. Kaffebjudningar för syföreningar, kyrkoråd m.m i det oändliga. Det går åt kringlor och kakor. Men Lisa ser frisk ut, hon är mycket rar och jag tror omtyckt. Barnen är snälla och friska, god aptit. Andreas mycket hjälpsam och snäll. Jag var där i 14 dar. Först lagade jag alla trosor (?) jag sydde från morgon till kväll och det blev helt. Sen bakade jag. Det ledsammaste är att folk i Ärla inte går i kyrkan. Ibland 4 personer. En präst kan bli förtvivlad för mindre. Sen är det Eskilstuna Kuriren som i vart nummer skäller ut präster och i synnerhet de högkyrkliga. Och det tar på Andreas. Så är det denna sorgliga splittring. Andreas är ju bekännelsetrogen och det gör visst ingen människa glad. Vår snälla, glada Andreas har blivit pessimist, ser svart på livet och kyrkan och allt.

Jag kände att jag skulle resa dit, och jag tror att det var bra att jag for. Fick ett så rart brev från Andreas sedan. Elisabeth var så ödmjuk och tacksam o god. Jag har inte så helt fått träffa min flicka på många år som de här 14 dagarna.

Sen var jag hos Jans en dag. Jan låg på jukhuset och opererades för något bakom näsan, två operationer och sen ska det bli s.k. strålning på radiohemmet. Men det är inte cancer. Jan har slutat hos Olof Hermelin o startat en egen firma, marmor och mosaik. Han har övertagit Olofs italienare. Olof har slutat med mosaik. De skildes som goda vänner

Sen var jag hos syster Brita några dar. Hon är inte bra, har magrat 10 kg. Har andnöd o värk och läkarna vet ej vad det är.

Jan Hermelin

Jag är rädd vi ej får behålla syster Brita så länge..Oh, vad jag kommer att sakna henne! Jag håller så mycket av henne.

Den 6 och 7 februari var jag på Ersta. Den 5 var den Medevigruppens sammanträde o den 8 högmässa av Gunnar Meijer och sedan samkväm och föredrag av Ludvig Jönsson. Många gamla vänner träffade jag där. For sedan hem med Nils o Brita i bil till Blixsta, låg där över natten. Tidigt på måndag morgon till Wallsnäs. Den 9de var Lars här o deklarerade åt mig och den 10 hade jag ett föredrag pa Unga Hem i Linköping. Riktigt roligt. Och den 12 var vi på kyrkobrödernas försäljning i Ullrika. Den 13 hemma i lugn oc ro men den 14 gamla Helga i Frälugårdens ? begravning och på kvällen kommer Lena. Det är inte så ensamt på Wallsnäs som folk tror.

Karin Hermelin

Den 19 februari reste jag till Stockholm, var först några dar hos Jans och for sen till Uppsala. Brita är inte bra, Men läkarna vet ej vad det är. Hon har undersökts på alla sätt o fått Röntgen. Hon magrar, har svår andnöd o svår värk litet varstans. Jag skötte hushållet åt henne några dar men måste resa, då hennes hyresgäst kom tillbaka o skulle ha sitt rum. Då for jag till Jan egen. Jan är inte bra. Det är så synd omn honom. En tumör bakom näsan skulle opereras bort men befannns sitta så illa att de ej kom åt den. I stället skulle den torkas bort geneom strålning/röntgen. Han får behandling var dag. Blir mycket trött, slemhinnorna i mun och strupe torkar. Han kan inte äta annat än välling och gröt. Har svårt att tala särskilt i telefon. Det är inte lätt när han nu startat detta nya företag, som ju tycks gå bra. Om nu bara det här hjälper och om det inte kommer igen! Karin är mycket orolig o det är oroligt och mycket synd om Jan. Karin sköter honom utmärkt med mat och vila o söker hålla modet uppe. Jan är duktig o visar sig bara lugn.

Den 4 mars for jag söderut igen, stannade i Krokek där jag hade föredrag i kyrkan på kvinnornas internationella böndag. Låg över hos syster sigrid Karlson på Solåsen ? Sen till Norköping, flickorna Sjögren och Lars. Britta-Stina reser om måndag till Mallorca. Hon var mycket uppåt. Hoppas det fortsätter! Sen hem. I kyrkan på söndagen.

Det är så roligt att var så kry som jag är nu, bättre än på lange. Jag kunde hjälpa både Elisabeth o Karin att lag mat o annat. När en knapp gick urr sa Otto spontant, "Det kan farmor laga." En dag var jag ensam med barnen. Otto ville leka "farmor kommer på besök." Han var själv farmor o kom med min kappsäck i handen o hälsade på. Jag skulle vara mamma Karin o tog honom i hand o sa välkommen, men det dög inte. "Du skall ta mig i famn, det gör mamma när farmor kommer."

Otto vet hur det ska vara.

Den 13 mars dop på Söversta. Vi samlades i Kuddby kyrka kl. 15. Jag skall alltid se framfor mig gruppen vid dopfonten. Karl med lillan i famn. (Hon bar min fars dopdräkt från 1836.) och vid hans sida Ingrid

med de 2 stora systrar, allvarliga och högtidliga. Gästerna var många. Vi samlades sedan vid Söversta där middagsbordet var dukat för 20 personer: prästens (Holmgrens) mormor och farmor samt syskon från båda hållen. Ingrid bjöd på fin middag. Hemmet var så fint och vackert nu efter reparationen. Jag stannade några dagar där och på Blixsta. Ett föredrag i Söderköping och sen 2 vid Vårdnäs. De senare var roligast. Där var en kurs för ålderdomshemsföreståndarinnor och stämningen var så god. De njöt av vackert väder, god mat och vänlig underhållning och kanske mest av "kristen gemenskap." Den 3 april for jag hem igen och den 8de kom familjen Jan på väg till Lugano o Italien. Jans behandling är slut o vi hoppas att han är bra. Man vet ju inte. Resan är en rekreationsresa och affärsresa. Man får marmor o porfyr från Italien och nu ska de besöka olika firmor. Mauritz är på Blixsta o Otto hos Stina. Han är lycklig att få följa med Sten i ladugården och få åka på traktorn. "Farbror Sten är snäll, säger han.

Den 13 var vi på Hanna Anderssons i Skinnarhagens begravning. De gamla gå bort, den ena efter den andra.

Ett lyckat högermöte hade vi här för några dagar sedan.

Och nu gå vi att fira påsk. I morgon, den 14, är det Skärtorsdag. Den dagen begrovs Robert för 2 år sedan. Jag tycker det är 10 år sedan. Livet går vidare.

Påskan förflöt stilla. Jag var i kyrkan o hemma. Annandagen samlades familjebolaget och fruar och barn, 27 stycken. Så många har vi aldrig varit. Det krävde och kröp (Jan, Karin, Andreas o Aino fattades.) Allt förflöt i frid o samförstånd. Sen följde jag Lena i bil till Sättila. Hon har det mycket bra. När jag går bort har Lena dock ett eget hem och en uppgift i livet. Jag är mycket tacksam för det. Bra kamrater o hyggliga lärarfamiljer. Sen till Stockholm. Ett föredrag om rättvisan i Danderyds prästgård (Prosten Werner). Ett 80-tal åhörare. Distingerad o intresserad publik. Bodde hos Hedvig Montelius ?. Sen till Uppsala på några dagar. Brita är mycket dålig. Hon kom in på akademiska sjukhuset den 4 maj. Ännu ej besked om, vad det är. Fruktar det värsta. Brita är mig mycket kär. Jag tror ej vi får behålla henne länge till. Sen hos Jan 2 dagar. Jan är ej bra, fick en infektion sista dagen i Zurich, feber, stor trötthet. Ledsamt. Sen till Brännesta. Britta-Stina ovanligt kry o glad. Ett föredrag på en syförening hos Hultgård ? och ett åt aspengren vid Vårdnäs. Det var för Unga Hem som gjorde utförandet. Det var rätt roligt. Hem på kvällen. Njöt av att vara hemma. Vårrengöring. Förtog mig visst för jag fick en hemsk ischias+värk så jag knappt kan gå. Och i övermorgon skall jag ha bibelstidierna här o måste baka o om måndag har jag ett föredrag i Rydsfors. Hur skall det gå? Jag äter magnesyl o vilar idag o hoppas vara kry i morgon. Få se!

Jo, det hjälpte. Vårstadningen och baket gick, men nog var jag trött o nog värkte benet. Bibelstudiet var lyckat, vi var 23 personer. Det är rätt märkligt att efter 5 år de gamla är kvar och flera nya har kommit till. Det är en kyrklig kärntrupp i Nykil. Kanske Gud vill något med oss.

Den 16 maj var jag kallad till en syföreningsdag i Fryek för Östbo kontrakt. Ligger nära Värnamo. Prosten Nyström och kyrkoherde Hornvik ledde det hela. Gott 400 syföreningsdamer. Jag har varit i de trakterna förr och de hade mig in vänlig åminnelse. Alla var så vänliga. Jag talade i Fryek kyrka om det Kristna hemmet.

Hade brev från syster Brita som säger sig tro på förbättring. Ganska underbart.

Den 26 maj 1960 for jag till Stockholm. Det var 60 år som jag slutade Normaskolan i vi samlades nu 8 gamla kamrater. Det var roligt: .....Gulli Schager och jag. Middag på Foresta o kaffe hos Karin. Sen var jag en vecka hos Jans. Han är bättre nu, friskskriven, har börjat arbeta igen. Men man vet ju aldrig. Ja trivs så gott på Söderberga. Ungarna är så rara. En dag en härlig färd till Uppsala och faster Brita. Hon ligger kvar på sjukhuset, De lär vara engelska sjukan. Läkarna tror att hon kan bli rätt bra. Tänk det! Vi for hem över Sigtuna o åt middag på Draken, där vi åt bröllopsmiddag for 7 ? år sen.

Den 2 juni kom jag hem. Här är så vackert.

Den 22 juni 1960: Det har varit en skön tid här hemma. Tyvärr är det mycket torrt men varmt och vackert. En dag var jag lunch "fin lunch" på Lambohov. Många fina ?? Jag kände några. Sen for Anna Y-dotter med hem till Wallsnäs och var här några dar. Riktigt roligt. En annand dag kom Folke o Tara ? från Lunnaby.

Annandag Pingst var här Familjebolag, 27 personer, alla barnbarnend utom Aino som var sjuk. Middag hos Stina (40 års dag). God sämja.

Nej jag är dum det där var ju annandag påsk. Ja, så har vi haft bibelstudim o syföreningar. Lena var hemma över pingst aoch en dag var styrelsen för Över Gränserna här. Söndagen den 19de var Maud Kaudern och Karin på Marieberg här. Och för övigt har jag Karin Sjögren här på en vecka. Det är 21 sommaren hon är här. Egentligen sig lik, 87 år. Litet äldre kanske än sist, men inte mycket. Det är så roligt, Karin är lycklig här hon tycker om min mat, och njuter av allt vackert som hon sett i 20 år, men som alltiämt är lika vackert. Och hon tycker om Stina och mig och alla barnen. När vi är ensamma sitter hon o berättar hela tiden från sin konfirmationstid o sin första ungdom, sin stora kärlek o alla vänliga o berömmande ord människor sagt henne. Och naturligtvis om moster cahrlotte o faster Sofi o farbror Gustaf. Jag har aldrig set dem o vet knappt vilka det var. Hon talar otydligt o jag är litet döv så jag hör inte mer än hälften, men det gör ingenting, jag har hört alltsammans 20 somrar. Det är alltid det samma. Men hon talar sp vänligt om alla. Det finns ingen bitterhet. Och på sätt och vis är det entressant, en kulturbild från förra seklet o sekelskiftedt,. Så gick det till, och så uppfostrades en flicka i ett fint borgerligt hem i Norrköping. Jag håller av Karin och jag är tacksam att få räkna henne som min vän. Hon är 87 år. Måne hon kommer hit någon mer gång.

Vi roade Karin så gott vi kunde o det behövde hon: Predikan i Röda stugan, friluftsgudstjänst o kyrk+kaffe på torpet hos Elisabeth. En dag var Maud och Karin på Marieberg här o en annan dag 3 Nykilsfruar. Och då och då var vi bjudna ned till Stina. Jag tror inte Karin haft en så rolig vecka på länge. Greta är trött o nästan är trött o ch nästan blind och bara sörjer Ida, så atmosfären blir så tung i nemmet. Det är inte lätt att bli gammal.

Den 13 juli 1960.

Jag har varit några dar hos Jan och en vecka hos brita. Hon är märkvärdigt mycket bättre, har just ingen värk och rör sig ganska obehinbdrat. Men hon är ännu klen o trött. Det var nog bra att jag var där o det gick bra alltsammans. Jag tror Brita var nöjkd at ha mig. Tre, fyra kafferep hade hon medan jag var där. Nu är hon på Thorvi några veckor.

När jag kom hem, var Lena här. Sen kom Bengtssons o stannade några dar. Elisabet var så rar. Barnen växer till sig, men jag kommer aldrig riktigt i kontakt med dem. Lilla Maria hade utvecklats mycket. Hon är 2 år nu,

Här har regnat nu i 4 veckor. Inget hö är inne. Stackars mina jordbrukande pojkar!

Söndagen den 24 var Sten och pijkarna och jag hos Karl+Olov o Brigitta på Lagnö. Stina hade mjölkningen o kunde ej följa med. Regn hela tiden. Söverstad-boarna var där också. Nu har det regnat i 6 veckor. Hopplöst!

22 augusti 1960.

Nu har jag fått vara med på ännu ett Medevimöte. Det är nog det roligaste jag har på hela sommaren. Vi kom på måndag kväll och satt till 0:30 och gjorde upp Bibelstudiegrupperna. Vi var 170 ungefär, många gamla bekanta, men också många ungdomar. Gunnar Meijer hade med sig nya och äldre konfirmander både gossar o flickor, trevliga ungdommar. Jag ledde en grupp äldre, mycket sympatiska och intelligent människor. Vi hade verkligen god gemenskap. Men så fick jag hjälpa till vid kvällsmotena alla 3 kvällarna. Det var för all del roligt men var tröttsamt, så jag hann inte med något personligt umgänge med de nya. Det brukar man ju alltid vilja annars. Jag har en stark känsla att det behövs kvinnliga präster, och lustigt nog det är männens som mest behöver det. Ingen förstår en man så bra som en kvinna och ingen förstår en kvinna så bra som en man. Tre män öppnade sina hjärtan för mig, två faktiskt grät ut hos mig. De behövde mig. Ingen man hade förstätt dem. Om jag kunde hjälpa dem vet jag ej, men de fick tala ut.

Jag är mycket tacksam för detta möte. Den person som gjorde starkaste intrycket på mig var doktor Brattegård från Göteborg. Det var inte så mycket hans föredrag som hans person. Han är invalid, sitter i rullstol och måste ha en person med sig som hjälper honom. Men han verkar sund och stark och vid gott mod. En människa som i sitt liv visar att gud lever. Jag önskar att jag fått träffa honom mera. Biskop Askmark var med några dagar, och jag tror han trivdes. Nu är jag hemma igen. Lena har varit här och Jan o Karin kom o nästan överraskade oss fredag kväll, med barn och hund, en ny ravik. På söndagen voro vi bjudna till Brånnesta. Där var också familjerna Nils och Karl. Lilla Ebba är roligt söt och rar, ett riktigt A-barn. Det var roligt på Brånnesta med alla barnen o syskonen. Brita+Stina är nog bättre men inte är hon bra. Vädret är lika sorgligt överallt, bara regn. Nu har det hållit på månader, drygt. Det har inte varit 3 vackra dagar i streck. Nu är nog all skörd så gott som förstörd. Det är värst för Svealand och norra Götaland. Här är det sorgligt.

Deh 18 september, valdag. Hur skall det gå. Min tro är att högern i år går tillbaka. Gunnar Svärd o Gunnar Heckscher har haft ett olyckligt inflytande på Hjalmarsson. De är hårda gossar, som saknar blick för alla andliga värden. Ja, få se! I morgon visar det sig.

Det gick som jag trodde. Jag har varit borta en vecka, på diakonistyrelsens 80-årsjubileum. Trodde det skulle vara roligare än det var. Hos Brita en dag. Hon är märkvärdigt mycket bättre. Kusin Kaja är död. Jag såg ej annonsen, begravning i stillhet. Nu är det bara Hedvig Strömngren o jag kvar av kusinerna.

Så var jag hos Jan. Han har mycket arbete som väl är, men fullt bra är han inte, mycket trött, mer än i början. De talar om en operation. Man är rädd men det är kanske det bästa. Småpojarna är rara. Träffade också Bengtssons. Rafael har börjat skolan. Lilla Maria utvecklas mycket bra.

Den 23 september reste jag till Sigtuna på Över Gränsernas årsmöte. På väg till stationen i Linköping föll jag omkull på gattan och bröt ett ben i höger handled. Trodde bara det var en stukning, så jag fortsatte till stationen köpte biljett och for upp. Men redan efter en stund svullnade handen upp och jag förstod hur det var. Jan o Karin möter vid Centralen o Karin såg genast hur det var fatt. Dagen därpå tog hon mig med på Karolinska, där handen röntgades o gipsades. Sen skjutade de mig till Sigtuna. Där var trevligt. Alla så vänliga. Sen hos Jans några dar o sista september skjutsade Brita Nils mig till Sättila, där jag talade till avgående kursen. Lena var nöjd med mig. Härlig resa i vacker höstväder. Så hade jag två föredrag hos Gunnar Meijer, dels en syförening o dels Unga Hem. Så den 15 oktober for jag till af Sillens i Salta ?? och den 16 hjälpte jag till med en arbetsdag. Den var inte så lyckad. Det var för många talare, de höll på för länge o talade egentligen till en publik som inte var där. De talade till industriarberare och det var bara bönder där. Så var jag på thorsvi. Mycket bra på alla sätt. Och så for jag till Nyköping där jag bodde hos Magdalena Wachmeister o talade på Ö.G. Middag hos Elisabet Lindholm o brunsch hos Sylvia Grevelius. Den 2 november hade jag föredrag i Ärla. Andreas var nöjd tror jag. Jag var några dag i Ärla. Det var roligt. För första gången kom jag riktigt i kontakt med barnen o blev god vän med dem. De är så rara. Det är bra lyckligt att få vara i olika hem hos sina barn och vara välkommen hos dem. Tack, Gode Gud! Nu är jag hemma. Vi har den 6 november idag. Och nu blir jag nog hemma en tid. Min arm är nog inte vidare bra. Men om onsdag skall jag in till doktorn o bli friskskriven. Hoppas jag åtminstone. Jag kan skriva, men det blir så har.

Igår kom Erik o Isa Tamm på ett riktigt vänbesök. De kom kl 1 och stannade till middag. Roligt med goda vänner!

15 November 1960.

Jag har varit hemma i lugn och ro några veckor. Det är gott det också. Nyss ringde Jan han skall i morgon läggas in på Karolinska sjukhuset och opereras för den där tumören. Jag är så tacksam att han ringde. I det unga hemmet får jag vara med i både sorg o glädje. De har haft ett behymmersamt men också roligt år. Jans arbete har ju gått bra o Italienresan var givande o rolig. Barnen utvecklas och är rara. Men sjukdomen har tryckt sin stämpel på hemmet. Men även sorg och bekymmer kan bli till välsignelse. Jag vet att både Jan och Karin har växt andligen inåt och uppåt. Gud, hjälpe dem genom detta!

Nils och Brita har bjudit mig att tillsammans med Lena fira julen hos dem. Tänk så rart! Det ska bli roligt att få fira jul en gång till på Blixsta.

Operationen blev lätt. Doktorn fann ingenting. Röntgen hade tagit bort tumören så småningom. Jan fick fara hem omedelbart: tack Gode Gud!

En vecka var jag på Söversta, det längsta jag varit där. Där är så trevligt. Karl är glad åt kor o grisa o skörd o Ingrid's höns värper o kalkonerna växer till Karls 40-årsdag. Och de 3 små flickorna är så rara o

behändiga. Jag var en dag i Norrköping o köpte julklappar på förlovingsmiddag hos Maja Olofsson (Halvar o Gudrun Carlsson från Tåby) på syförenings dag i Å och på kaffe i Skarpenberg. En dag på Brännesta och då uppe hos Karin och Greta.

Sen direkt till Stockholm. Medevimöte hos Ludvig Jönsson (mycket bra). Jan hämtade mig o sen var jag hos dem i lugn och ro en vecka. En dag var Magnus o Cecilia där.

Sen invigde jag en utställning för J.U.F. i Linköping o kom hem. Otäckt väder men här hemma är det stilla och lugnt. Jag har haft julljusen de tre tända. Deft är tredje söndagen i advent. Brasan var tänd o går var still o gott. Den första advent skulle Robert och jag ha firat guldbrolopp. Det är underligt att tänka. Tiden går. Jag är visst mycket gammal.

Den 20 december fyllde jag 77 år. Här samlades vänner o grannar o barn over 20 personer. Det är roligt att de kommer så vänligt fast ingen bjudes. Det var Ingrid J. D. Grefta Rosenius o Thorhild Leijonhuvud o Erik o Isa Tamm, Blidös, Söverstas o Karin Kloar?? O familjerna Karl o Sten o de 3 stora barnbarnen från Blixsta. Ett gammalt hjärta blir varmt av sådan vänlighet.

Den 21 kom Andreas på genomresa till Gränna och lämnade barnen hos Stina . Lisa har luftrörskatarr. Jag vet inte om jag kan fara dit till nyår, som det bett mig. Lisa måste vara frisk. Till Blixsta ska vi väl fara, men Britas syster Margit som har förolyckats vid en bilrock. Hon dog i natt. Hemskt sorgligt. Tre små flickor lämnar hon efter sig. Nils sa i telefon att de önskar att vi ändock kommer. Vi får väl se. Lena kom hem dagen före julafton och tidigt d.v.s kl 9 få f.m. På julafton (24 dec. 1960) reste vi till Söversta. Allt var så julfint där, rena dukar, guilander ?, blommor, mycket lus, ett stort kaffebord o 3 små förväntansfulla flickor. Blixstaborna voro där också och vi följde dem hem. Så gick julmiddag o julklappar. Ingen dans kring granen, Det var allt mycket vemod i firandet av julen. Tankarna var hos Margit och hennes efterlämnade. Juldagen i stillhet. Annandagen i kyrkan och sen middag på brännesta. På tredje dagen Margit Axbergs begravning i krematoriet i Linköping. Samling hos Rustners. Prosten Leby jordfäste. Sedan hem.

Nu är snart 1960 slut. Jag får vara tacksam själv har jag varit märkvärdigt kry. Brita är bättre om än ganska klen o spröd. Jan är betydligt bättre, och hans arbete tycks gå bra. Barnen på Blixsta sköter sig bra i skolan o är mycket snälla. Aino blir 20 snart. Ulf går på lantmannaskolan i Vreta Kloster. Dag kom hem med 9 små a. Han har blivit så stor och lång. Rar poke. Magnus; Johan o Göran arbetar duktigt o det går rätt bra för dem. Rafael har börjat skolan.

Men Britta Stina är inte bra. Där har jag ännu ej fått svar på min bön. Men det kommer nog. Somliga dar verkar hon så uppåt o gland, men så brakar det ned igen. Gode Gud hjälå dem, henne o Lars! Och vad skall jag önska för det nya året. Ja jag vet Gode Gud hjälp mig att ej vara ohörsam mot den himmelska rösten. Om jag kunde vara rätt lyhörd och villig att lyda, då skulle jag kanske annu få vara till litet nytta här på jorden och även—är det övermodigt att tänka så?—få bli till nytta för Guds rike. Jag ville så gärna, men det är så sällan jag kan. Och det är så sällan jag förstår vad som just i den stunden bör sägas eller göras. Jag har mina barn o barnbarn o mina vänner o några till, kan jag få hjälpa dem?

Jag måste nämna att Lena och jag den 30 december var på Stens 42 födelsdag. Fin middag i flygel. På yrsaftonen foro vi till Ärla. Elsiebeth var kry o allt väl. Hon bjöd på riktig julmiddag med julfat i gammal stil. Vi satt uppe till kl. 12 och hörde i radion hur domkyrkoklockorna i hela Sverige ringde in det nya året. Dagen därpå voro vi i kyrkan. Nyårsdagen vackert väder. Ärla ligger ej i en ödemark, kyrkan är stor, men där var en, säger en människa utom vi från prästgården. Det är sorgligt. Och Andreas nerver tål det ej. Han blev sjuk i kyrkan, fick hålla predikan från gången. Jag hörde inte ett ord. Gick hem och lade sig men skulle kl 4 ha gudstjänst på lasarettet i Eskilstuna. Lena skjutsade honom. När han kom hem och åter skulle lägga sig kom det sjukbud. Stackars Andreas. Elsiebeth och vi var hos Göranssons på Lettorp. Trevligt.

1961

Nutidens männisikor kan inte skriva brev, Karl fyllde 40 och Nils 50, På måndag far jag till Egypten och Jerusalem, Araberna älskar man mest, Karl är nog den som är mest lik pappa, Hermelinsmöte på Forresta, Jan är svullen i ansiktet, Sten vill sluta arrendet.

Vi reste dagen därpå. Lena direkt till Sätilla. Jag tog tåget och stannade några timmar i Norrköping hos "flickorna" Nilsson. De är 83 och 72 år. Siri låg till sängs. Hon är mycket klen. Måne vi ses mer? Jag är glad jag var där. På tisdagen bibelstudim hos Karin Klaar. Har sen suttit ensam. Går igenom gamla brev från Ebba, Magda o Brita. O, sådana vackra brev! Nutidens människa kan inte alls skriva brev. Jag gömmer de flesta. Mina barn o barnbarn ska läsa dem. Jag har brev från Robert också. De är heliga för mig. Och det känns så gott att läsa dem. Vi höll mycket av varandra. Han höll av mig med, det ser jag av breven. Ibland glömmar jag det. Den sista tiden var svår, men även då vet jag, att han älskade mig. Han ville ju inte han någon annan hos sig. Jag skulle ha varit mer för honom. Jag hade bråttom ibland när jag var inne hos honom. Det tyckte han inte om. Men jag minns, när han sa—det var en av de sista dagarna—"Nu kommer den stund då vi må ska skiljas." Och den kom.

Den 21 jan. Hade laget sammanträde på Ersta o dagen därpå var där predikan och nattvardsgång med Bäcklund som talare. Jag har aldrig hört Bäcklund så bra, Sen kaffesamkväm och samtal om vårt andaktsliv. Meijer, Jönsson, Sigrid J. D. Och jag.

Jan kom o hämtade mig. Men på kvällen blev jag sjuk, min gamla ledgångsrheumatism. Litet ledsammare än vanligt. Tack vare medicin från den snälla doktor Domeij gick det ju över, men jag fick lov att stanna 4 vefckor. Hade det så got och bra hos Jan o Karin. Men jag var inte bra. En dag var Fredrik Cederberg o Magnus hos Jans. Det ar 3,5 år sen jag såg Fredrik sist. Han hade åldrats. Måne vi råkas mer? Så var jag hos Brita, Carl+Olofs, Gulli, Elsa Klinteberg o Marg Arosenius. Den senare ligger så gott som förlamad på Stockhoms sjukhem, men klagar ej utan är tacksam och nöjd. Hon är storartad. Den 16 febr. Hade jag föredrag i Boglösa for Röda Korset. Först middag få Grönson, där jag traffade Adolf o elsiebeth från thorsvi. Föredraget var inge vidare men rätt bra med folk.

Reste hem den 17. Mycket trött. Men nu vilar jag upp mig. Var hemma något över 14 dar. Rätt krasslig hela tiden. Det var skönt att vara ensam och kura ihop. Den 21 febr. Fyllde Karl 40 år, men den firades på lördagen den 25. Alla syskonen var bjudna o kom utom Stina som var på sin mammas födelsedag. Utom oss syskon fam. Karl Olof Andersson, Olov på Marieberg o Lejefors, mormor och farmor.

Det var dukat 2 bord i stora salen på Söversta och där bänkades vi. En härlig hög smörgås, kalkon, grönsaker, Färsk nässelkål med ägg, glace of frusna hallon. Allt gårdens produkter. Pappa skulle ha varit nöjd. Sen trevlig samvaro. Av syskonen fick Karl en tavla av Harld Biberg. Av mig kaffekanna och sockerskål o gräddkanna som vi vick för 50 år sen av Wrangels o v. Schants. Flera vackra böcker fick han också. Det var så festligt o roligt. Jag tror alla fick ett mycket gott intryck av Söversta. Inte minst Olob och ester som ej varit där förut o knappt träffat Ingrid.

För mig påminde det nog om Roberts 50 årsdag 1925. då hade vi alla Roberts syskon hemma på Wallsnäs. En högtidsdag blir ofta ett rikt minne. Jag minns min mammas 80-årsdag 1921. Magdas och Fredriks 75-årsdag. Bror adolfs 75-årsdag och många glada minnesdagar på Marieberg. Få se om man får vara med på fler?

Och om måndag, om allt går efter beräkning, så far jag till Egypten o Jerusalem. Jag till hälften bjudit Andreas med. Han behöver nog komma bort ett tag. Jag är ju för gammal men, vem vet, kanske jag få bli någon människa till hjälp. Och jag behöver själv vidga min tankevärld. Jag sitter bara här och tänker på mig själv. Jag har mycket att lära.

Den 25 mars kom jag hem efter en härlig resa. Jag försöker smälta mina intryck, men det tar tid. Inte tror jag att jag fått bli någon människa till hjälp, men själv har jag nog lärt en hel del. Andreas var glad åt resan. Det tror jag åtminstone. Han var mig till mycket stor hjälp. Alla tyckte om honom. Och han och jag var goda vänner hela tiden. Vad var roligast kanske att få se Österlandet, araberna, muhammedanerna och hela landet Jordanien. Visst måste man beundra det nya Israel o allt vad de åstadkommit. Men araberna älskar man. Ett av mina vackraste minnen är sista söndagen. Då hade vi svensk gudstjänst på saligprisandets berg ovanför Kapernaum. Solen sken över Genesarets blåa vatten. De röda liljorna blommade. Där var ljuvligt. Galileen är ett underbart land.

Johannes Gellinck var utmärkt ledare. Vi var 6 präster, en med fru, 1 kantor med fru, 1 kyrkvärd och för övrigt pensionerade sjuksköterska o.s.v. Jag skall minnas Märta Lindeskog, Brita Linder, Elisabet Gordon, Ebba Ringhem i Gnesta. När jag varit en vecka i Jerusalem halkade jag i badrummet, föll baklänges o slog mig grundlig. Jag var så tacksam att jag inte bröt mig så jag brydde mig inte om att det gjorde ont här o var. Det mesta gick över men kvar satt en otäck värk i rygg o sida som ett håll. Nu är det 3 veckor sedan. Det är mycket bättre men känns ännu. Det var ganska besvärligt med alla färder i skumpande bussar uppfär backar o nedför och att gå i oändliga trappor upp i ruiner o ner i källare. Men det gick. Jag var med på allt. Men var nog litet glad att vara hemma till slut.

Nu är det påsk och jag har fått var i kyrkan, i Nykils gamla kyrka. Idag har jag varit hos Leijonhufvuds på middag. En trevlig pratstund. I morgon, påskafton, väntar jag Lena och Jans. På annandagen väntar jag alla barn och barnbarn. Det blir bolagsstämma.

Bolagsstämman gick av stapeln i frid och fröjd och goda seder?. Ing skärningar o gamle far skulle ha varit nöjd. Egentligen var vi samlade alla 30 på Wallsnäs den dagen, fast inte riktigt samtidigt. Vi åt middag häruppe o kaffe i flygeln.

Sen gick dagarna jag var inte vidare kry de första veckorna. Ryggen var envis men nu är den bättre. Här har varit syförening o Bibelstudium på olika håll. Två gånger har jag varit i Linköping och lett ett bibelsamtal med några fruar. Rätt svårt. Men det kanske är nyttigt. En söndag fick jag ha söndagskola och så har jag fått berätta om min Jerusalem resa på 2 syföreningar, här på Wallsnäs och en i Gammalkil. Tänk att jag ändå får vara med o göra litet nytta i församlingen. Det är faktiskt tacknämligt.

Nu i morgon den 28 april reser jag upp till Stockholm. Blir, om det blir som jag tänkt, end dag hos Jan och far sen till Uppsala. Brita är inte bra. Hon har ju bältros i ansiktet. I sig själv ingenting farligt, men hon var mycket kraftlös förut o det här har varit ovanligt svårt. Hon bör ej vara ensam i våningen. Föll omkull en natt o kunde ej ta sig till sängen utan blev liggande. Hur länge jag blir där vet jag ej. Stackars lilla Brita! Om jag ändå kunde vara till hjälp för henne.

Här är vår nu och så grundligt vackert. Björkarna nyutslagna, påskliljor o tulpanerblommar i trädgården. Sten sår för fullt, o det går bra.

En vecka var jag i Uppsala hos Brita. När jag kom var hon mycket dålig, kände knappt igen mig. Måste matas. Troligen var det för stark dosis medicin hon tagit ty tillståndet förbättrades snart. Hon åt själv, gick upp stundtals o rörde sig rätt obehindrat. Men det var en rätt svår vecka. Jag fick ont i rygg och fot, låg så illa att jag hade svårt att sova. Och det var ej lätt att sköta Brita.

Fredagen den 5 maj for jag tillsammans med Jan till Linköping o tog emot Aino, som skulle ta studenten. Det blev ett glatt mottagande utanför läroverket. Sen bilade vi hem till Blixsta. Där Nils och Brita hade middag dukat för 35 personer. Men det kom 55. Glad middag, sång, tal m.m. Följde med Brännesta och låg där över natten. Foten hade varit rätt bra, men nästa dag började den värka och svullna, o jag fick feber. För att komma i kontakt med min utmärkta doktor Domeif följde jag med Jans upp till Stockholm igen. Till Uppsala kunde jag ej återvända, kunde inte gå alls. Gunhild på Thorsvi fick överta allt arbetet, flytta Brita till Samariterhemmets vårdavdelning o ordna och sova allt i Britas våning. Ett svårt o tacksamt arbete.

I 14 dagar var jag vid Söderberga. Foten blev bättre. Nu är jag hemma på Wallsnäs, men jag har svårt att gå. Det går inne i rummen men ej gärna på ojämn mark. Vi kom ned pingstafton kl 12 till Nykils kyrka, där Görans konfirmation ägde rum. Det regnade. Dagen därpå var det nattvardsgång då strålade solen. Familjerna Nils och Karl o Britta Stina o 2 söner kommo. Lars var sjuk. Jag gick till nattvarden med 5 barn och 2 barnbarn Ulf o Dag.

Sedan en god o glad middag hos Stina och en ljuvlig samvaro. Här var 13 barnbarn. Ebba är en förtjusande unge.

Annandagen reste Jans och nu går jag här ensam igne. Här är så vackert. Gullvivor o tulpaner blomma. Här är got att vara. Om bara foten blev bra!! I Nykil lever vi vårt vanliga liv. På tisdagen var jag på kaffe hos David i Frillesbo och på onsdagen var det symöte i Gårdsätter. Där var vår nye pastorsadjunkt Nibel med fru., nyss prästvigd. Inte så lätt för en ung man att ett tu tre kastas in i ett spådan kall, o så är de båda stadsbor o obekanta med alla landsförhållanden. Sen blev jag rätt sjuk, måste ligga några dar, men det gick över och på söndagen den 4 juni kunde jag fara med Juhlin Dannfelts till Björnsnäs på middag.

Där var mycket vackert och alla var så vänliga. Borta på en trevlig middag har jag inte varit på länge. När vi for hem stannade jag i Norrköping där Karl mötte o körde mig hem till Söverst, Det är verkligen ett lyckligt hem min Karl o hans Ingrid har. Men nog får de arbeta. Ibland började Karl kl. 6 och slutade inte förrän över 9 på kvällen. Det påminner om pappa Robert, när han var ung. Karl är nog den som mest liknar pappa, Han är bonde ut i fingerspetsarna, o älskar enkla förhållanden. De tre små flickorna är rara. Nu har jag lärt känna Marie och hon ar värd att göra bekantskap med. En dag var vi över på Marieberg o en dag vid Blixsta. Var nere och tittade på när Nils satt ordförande i stadsfullmäktige. Kort visit på Brånnesta. Där allt väl. Lördagen den 10 kom jag hem. Karl o hela familjen skjutsade mig. Foten är bättre. Kanske den blir bra?

Den 11 juni. En stilla söndag i full ensamhet.

Den 17 O 18 juni 1961 var deft Hermelinsmöte. Vi var över 100 samlade. Anna Sven var den äldsta sen jag. Vi samlades på Foresta. Först förhandlingar med minnesrunor över de döda. Jag talade om pappa. Det var den sista tjänsten jag fick göra honom. Jag lade in hela mitt hjärta i vad jag sa. Jag tror människorna som kände pappa, tyckte att det var sant.

Sen middag på Skeppsholmen, officersmässen med dans. Jag var trött, det är nog sista mötet jag är med om. Mycket ungdom var där. På söndagen samling i gravkoret i Maria kyrka, där andreas talade. Sen utfärd till Noor. Ganska misslyckat. Noor var fult, förfallet. Trädgården egenvuxen. Vi kom inte in. Sen avskedslunch på en gästgivargård. Några nya bekantskaper gjorde jag inte. Bengtsons, Nils och Karls for sen till Thorsvi. Sten, Dag o jag for hem. Jans var ej med- Jan blev dagen förut opererad för sin tumör bakom näsan. En rätt svår operation. Vi var uppe hos honom nästan alla syskonen. Det är synd om honom o Karin.

Sen var jag hemma en vecka. På fredagen den 30 juni kom Nils över en stund. Sten o Stina var på läger i Södra Vi, så jag var ensam på gården. Det är bäst mamma följer mig till Blixsta o inte går här ensam sa han, o så följde jag med. På sondagen kom Gustaf o Ulla Hermelin från Fröllinge och Marianne Cederberg till blixsta. Brita hade huset fullt. Johan o tvillingarna Axberg går och läser. En tysk o en finsk pojke har hon haft. Jag följde Gustaf till Söversta. Han ville se det med. Beundrade Karls fina skörd.

Måndagen den 2 juli for jag till Stockhom. Ville besöka doktor Domeij. Min fot är inte bra. Bodde hos Jans. Jan har fortfarande bra ont efter operationen o är svullen i ansiktet. Han får nog vara sjukskriven rätt länge. Men han får köra bil. Hans arbete går bra. En dag skjutsade han oss upp till Upsala. Vi besökte faster Brita. Hon har ännu svår värk o har blivit gammal. Men hon rörde sig rätt obehindrat o var fullt redig och klar. Hon är missnöjd med att andra beslutat över hennes egodelar o inte frågat henne om allt. Det gäller ju mest stackars Gunhild. Hon har kanske gått litet för hårdt fram men det var inte gott heller. Allt kunde inte komma med till ett rum o kokvrå. Och man kunde inte fråga Brita om allt. Hon var för sjuk då. Slakten klankar på Gunhild, men jag vill ta henne i försvar. Hon har gjort så gott hon kunnat, och faster är så dålig, så hon är inte lätt att göra till lags.

Den 10 juli 1961 kom jag hem igen. Här är gott att vara.

Tyvärr för mycket regn. Det blev vackert igen, och allt höet kom in. Min fot är bra nu, men jag allt blivit bra gammal, känner mig så trött och blir lätt andfådd, men nu kan jag gå i alla fall. Lena har varit hemma och en vecka var Brita här med Johan och Gunnar. Gunnar är förtjusande, så snäll o söt och lätt att ha. Han roar sig själv, far omkring på sin lilla barncykel i timmar. Bra bordskick. Av faster Stina fick han en bok. "Krama nu faster Stina så blir hon så glad," sa Brita. "Hon är ju glad ändå," blev svaret. Den 1 augusti kom Gulli Schager och stannade till den 6. Hon var trött och gammal, när hon kom, men blev bättre. Det var roligt att ha henne här. Hon är en trogen vän. Över 70 år ha vi känt varandra. Men hon är inte stark. Vem av oss två männe går bort först. Jag tror ej vi har så långt kvar någon av oss. Men man vet aldrig.

Lena o Stina har varit på Gotland en vecka.

Sen blev det en omväxlande vecka. Sten med familj reste till Tyskland. För att se efter kräftorna kom familjen Nils i stället. Stor kräftskiva en dag. Då var familjen Erik Norberg med 2 barn här. 9 nattgäster. Sen reste jag till Medevi men gästerna var kvar o förökades. De hade visst roligt. Mina Medeidagar var roliga som vanligt över 200 deltagare, mycket ungdom. Hade en bra bibelstudiegrupp. Trodde min dövhet skulle hindra, men det var ej farligt. Men jag har blivit gammal. Kanske för gammal.

Söndagen den 20 kom jag hem till en tom gård. Stens är ännu ej hemkomna. Men det går bra att vara ensam. Jag är märkvärdigt kry.

Söndagen den 22 augusti var familjen Lars här. Den 25 eller 26 fick Karin och Jan en liten pojke. Gud välsigne det lilla barnet. Han lär vara större än Otto och Mauritz var. Allt väl. Vad männe bli av det lilla barnet?

Sen var Karin Sjögren här närmare en vecka. Hon är 88 år, märkvärdigt kry o först tycker man, sig lik. Men hon glömmar, minns vad som hände för 50-70 år sen, men inte vad vi talde om i går.

Den 8 september 1961 fyllde Nils 50 år. Först mottagning kl. 1. då kom alla organisationer: landsting, stadsfullmäktige, högerorg. Finlandsföreningen m.m. Kl.19. middag för 50 personer, släkt, umgänge (faster Gunhild, Adolfs, Maude Kaudern.) Ovanligt vackert dukat. Dagen därpå var Thorsvis o Lena o jag på lunch på Brännesta o kaffe på Söversta o sen middag nummer 2 på Blixsta. Då var 60 Drothemsbor där.

Dagen därpå foro Gunhild o jag till Wallsnäs, där Gunhild stannade några dar. En dag var Erik o Isa Tamm här på middag.

Nu (den 15 september 1961) sitter jag ensam igen o vilar ut. Behövdes. Tacksamt noteras att jag är så frisk en 78 årig gumma kan vara.

Sen var jag hos Bengtssons i Ärla några dar. De har stora planer. Andreas har blivit utnämnd till sjömanspräst i Alexandria. Riktigt bestämt är det inte än. Men troligen reser de redan före jul.

Sen for jag till Söderberga. Lillpojken är inte bra. Han bara kräks upp all mat o ökar inte. Annars är han så söt o rar. Den 2 oktober kom han o Karin in på ett barnsjukhus. Stackars Karin är alldeles tröttkörd, hade

ju inte hunnit hämta sig riktigt från BB och pysen tog hennes tid från morgon till kväll o från kväll till morgon. Hon fick inte sova. Bara ge honom mat o tvätta. Nu har han blivit röntgad och undersökt. Det lär vara bräck på magmunnen, kan bli bra av sig själv. Annars får det bli operation. Jag är så orolig för min lille rara pojke. Thor o Agneta fick en liten gosse samtidigt som Jans, men han dog efter någon vecka. Måtte den här lille få leva!

Den 13 oktober. Har nyss talat med Jan. De hoppas att de inte behöver någon operation. Idag har pysen fått behålla maten och till och med ökat. O, vad jag är tacksam.

Den 22 oktober. Det går fram och tillbaka med den lille. Det sista jag hörde var inte bra. Han skall upp på Karolinska för närmare upplysning eller rättare undersökning. De vill inte gärna operation. Hur ska det gå? Han är ständigt i mina tankar med böner.

Så är det Bengtssons. Det är nu bestämt att de ska resa den 22 november. Dessförinnan kommer de hit, Jag är nog glad åt denna resa. Tre år är mycket, men en sådan plats är utveckande o stimulerande. Jag tror båda behöver det.

Mitt 3dje bekymmer är utarrenderingen av Wallsnäs. Sten vill ju sluta arrendet, o det kanske är riktigt. Men vi har ju ingen bostad och bygga är dyrt, o gården är redan övrbyggd. Antingen får det bli Stig Johansson eller någon av grannarna. Efter vad jag förstår vore det vansinnigt av Stig att ta det. Det blir je en farlig skuldsättning. Och han har ju ingen aning om räntor, skatter och ekonomi i allmänhet. Han är 50 år. Hans bästa år är förbi. Men vi får väl se hur det går. Jag känner ansvar för gamla Wallsnäs. Gården får inte vanskötas.

Den 11 november. Ja, nu är det bestämt att Stig skall ta arrendet om han får låna på banken. I fredags fick han patriotiska sällskapets medalj för lång och trogen tjänst. Det var han värd. Och det kanske betyder en del när han skall söka lån.

Dagen efter allhegonadag samlade jag alla barnen och barnbarnen 30 stycken. Kl.1 var det kaffebord, sedan gladt sällskapstid tills kl.17. då Andreas och Elisabeth med Blidås kom. Då åt vi en glad middag. Nils sa farväl till Andreas från syskonen. Är han här manne om 3 år? Vilka av oss finns kvar? Har det manne kommit några nya? Vi har giftasvuxna barnbarn. Jan o Karin med 2 söner var med. Lilleman ligger på Karolinska barnsjukhuset. Den sista veckan har han fått behålla maten och verkligen ökat. Och jag är tacksam!!

Torsdagen den 2 november var jag på Fredrik Cederbaums begravning. Över 100 personer. Dukad lunch vid Lambohof. Många jag kände. Man hade en känsla att man förflyttats 25 år tillbaka i tiden. Det var en vacker o god stämning. Nu är det riktigt höstväder. Det har annars varit en strålande vacker höst. Egentligen 2 månader utan frost o regn. Bara sol och ljuvligt höstväder.

Fredagen den 17 november 1961. Nyss hemkommen från Malla Lagerfelts begravning i Kärna kyrka. Nils skjutsade mig. Den officerande prästen talade om "saliga äro de renhjärtade o de fridsamma." Det passade för Malla Lagerfelt. Efteråt kaffe för alla på Lagerlunda. Jag känner mig alltid blyg på stora begravningar. Jag vill inte vara en begravningshyena som spökar på familjebegravningar, men alla var så

vänliga vid mig, rent av tackade mig för att jag kommit. Jag kände att jag var bland vänner som delade samma sorg och saknad. Talade mest vid Hedvig Vikander, Magdalena o Elisabeth Wachtmeister. Den senare gift ?, Ester Secher, Anna Wernstedt, Anna Klingspor, Julia Anselins?, Trozellis, Sonja Cederbaum. Det är så bra att ha Nils med. Han vet litet hur det ska vara och känner så många och han är så rar vid sin gamla mamma.

Sen var jag på Thorsvi några dar. Hade ett föredrag i Weckholm. Där var bra med folk, men mitt föredrag var mest gammal skåpmat. Inga nya friska tankar. Jag börjar, nej jag fortsätter att vara gammal.

Så var jag hos faster Brita en dag. Låg på Samariterhemmet o reste till Jan dagen därpå. Brita har mer värk än i somras, men är annars starkare. Jag tror bådadera beror på att hon inte får smärtstillande medel längre. Men det är sorgligt vad de bittra känslorna från flyttningen hänger i. Rummet är fullt av möbler, alla lådor, hyllor o utrymmen sväller över. Jag tror inte det så mycket är saker hon saknar, men det är att hon inte tillfrågades om allt. Att hon var för sjuk. Jag trodde då inte hon skulle leva länge till—vill hon inte tro. Hon sa själv: "Om jag kunde slå bort dessa tankar tror jag jag skulle bli friskare." Det tror jag med. Det har blivit ett komplex för henne. Jag hade ju ingenting med saken att göra, var själv sjuk, men i alla fall är förhållandet oss emellan ej som förr.

Så var jag hos Jan. Det är väldigt synd om dem. Nu får lilleman behålla maten o ökar men nu har han fått ont i öronen o det rosslar i det lilla bröstet. Då jag idag ringde till dem sade Karin att de en kväll kl. 21 fått fara med honom till Karolinska. Det var håll på båda trumhinnorna o rann var. 40 grader i feber. Nu har han fått penicililin så febern är nere. Måtte det ej bli fel på honom! Lugn och snäll lär den lille älsklingen vara. Lena o jag är bjudna att tillbringa julen vid Söderberga.

Från Bengtssons har jag ingenting hört. De är väl i Medelhavet snart. Måtte allt vara väl med barnen. Rafael hade påssjukan när de reste. Jag leder ett bibelstudium i Linköping. Ett 10-tal fruar. Det är svårt, mycket svårt.

Den 20 december fyllde jag 78 år. Jag är märkvärdigt kry, och jag är bra lycklig som ännu får bo i mitt gamla hem o kan reda mig själv så jag egentligen ej är till besvär för någon. Men barnen är hemskt snälla vid mig, allesammans.

På födelsedagen kommer familljerna Karl o Nils samt Lars ensam. Vidare kom Tamms, Greta Rosenius, Ingrid Juhlin Dannfelt, Leijonhufvuds, Blidös och Anna Lindfqvist. Tänk så snälla människor. Och barnbarnen hade julklappar med åt farmor. Lilla Aino ska resa til Amerika efter jul. Stina o Sten ha hjälpt mig med allt möjligt. Stina är ovärderlig. I morgon är det meningen att jag skall fara upp till Stockholm o jula hos Jans. Det ska bli roligt.

Ja det blev roligt. En god fridfull jul. Karin hade pyntat och gjort så fint. Jan läste julevangeliet i gamla bibeln o Karin o barnen sjöng julpsalmer. Och lilleman var så märkvärdigt kry. Nu ökar han också så bra. Han är ett förtjusande litet barn, skriker nästan aldrig, sover hela nätterna och ler så gott när man pratar med honom. På annandagen döptes han till Jan Fredrik Verner. Till dopet kom Sten, Stina och Lena. Lars Hirsfch förrättade dopet.

Sen följde några stilla dagar. En dag var jag hos Brita. Magnus Cederberg skjutsade mig. Han har det besvärligt. Har varit sjuk o ej kunnat förtjäna på flera månader. Det är ej bra förhållande mellan bröderna. Hos Brita är det ledsamt. Värken håller i sig mycket svårt och hon är bitter och anser sig ha blivit illa behandlad. Hennes lilla hem är mycket nätt och trevligt, överfyllt av möbler. Varje garderob, låda, hylla är fullpackad men hon saknar en del. Man har kastat bort det, givit bort det utan att hon blivit tillfrågad, tror hon. Men mycket har hon glömt, en del finns nog som ej är upppackat och en del kunde saklöst slängas. Det är hemskt när en god människa, en som alla sett upp till, blir gammal o sjuk och får komplex för annat är det inte. Jag är mycket bedrövad för hennes skull.

En annan dag var jag hos Mary Arosenius. Hon ligger på Stockholms sjukhem, förlamad sen flera år tillbaka. Kan varken läsa eller skriva. Men hon klagar inte, är bara tacksam o glad.

En annan dag, nyårsafton, var vi bjudna till Karl Olov Andersson o Birgitta. Trevligt.

1962

Jag vill inte hålla föredraget. Familjebolagets årsstämma, Kyrkoherden tycker rätt illa om mig. Mycket synd om Brita. Gud vakar över oss o möter oss på andra sidan. Är jag för gammal? Ska jag sluta? Jag vet inte än. Folk är vänliga vid mig, oförklarigt vänliga men... Mina bibelstudier i Linköping har nu börjat. Gammeldomen gick över. Lille Fredrik är så duktig o pigg. Ingen behöver gamla gumman.

På nyårsdagen reste Lena och jag hem. Jag stannade i Norrköping där Karl mötte mig med bil. På Söversta allt väl, stannade 2 dar. Sen till Brännesta. Britta Stina var till fjällen med gossarna. En kväll följde jag Karin o Lars till Samuelssons i Åby. Stort julkalas. Nog 30 personer, men jag kände flera.

Sen hem. Ett nytt år har börjat. Det gamla är slut. Det har hänt rätt mycket. Jag dröjer vid Jerusalemsresan. Den var ju härlig. Så har Karl och Andreas fullt 40 år och Nils 50. Vi har haft ett Hermilinsmöte. Aino tog studentexamen. Jans svåra operation och lyckliga förbättring. Samt lille Fredriks födelse. Oron för honom den första tiden, och glädjen när han blev bättre. Slutligen Andreas och Elisabeths resa till Alexandria. Jag har haft glada brev från dem. Ja, allt det där o mycket till har hänt, och själv har jag de sista 5 månaderna varit så kry som inte på många år. Nog måste jag säga: tack, Gode Gud för detta året! Har jag varit lyhörd mot den himmelska rösten såsom jag bad förra nyåret? Jag har försökt. Och Gud har talat till mig. Tack!

Jag har ingen önskan för det nya året, men jag stavar på en läxa, som jag försöker lära mig. Det är Johannes Döparens ord: "Det är såsom sig bör, att jag förminskas och en annan växer till (Joh 3:30). Jag känner att jag förminskas. Jag skall tiga. De två sista i Weckholm var dåliga. Nu har det bett mig tala på Erstadagen för Medevimötet. Jag har skrivit föredraget o lagt ner mycket arbete, men det är inte bra. Jag vill inte hålla det.

Tänk om jag detta år skall få höra: "Mästaren är här och kallar dig". Det kan hända. Ibland om kvällarna susar det så underligt i mitt hivud, då tror jag att det är bruset från dödsfloden. Tänk om jag är så nära att jag redan hör bruset.

Jag har varit hos Jan nära en vecka. Kärt som alltid. En dag hos stackars Brita. Mycket synd om henne. Värk, trött, känner sig ensam, är ledsen. Jag höll föredraget och det gick bättre än jag trott. Många var glada åt det. Det blev till ett program för Medevi.

Den 8 januari reste Aino med båt till Amerika, där hon fått plats hos en professors familj simons i Boston. Gud väsigne det kära barnet. Dagen förut var hon och Nils och Brita här och

Aino sa farväl. Föräldrarn skjutsade henne till Göteborg, där båten låg. Det är miningen att hon skall vara borta ett år. Få se vad det betyder för henne.

Jag har haft ett långt glatt brev från Elisabet i alexandria. Allt gott. Andreas har mycket arbete och är glad. Den svenska kolonien håller mycket bra ihop. Det var kallt i början, men i mars börjar värmen och våren komma. Från aino glada brev. Jag har varit på Blixsta några dar. Blidös har lämnat Nykil och Sjöstrand har kommit i stället. Det kanske blir bra. Jag har varit med mycket. Nykil sista tiden, syföreningar, bibelstudier, högerföreningar, 60-årsdagar. Sten o Stina är gästfria o drar sig aldrig för arbete. De tar emot folk vänligt och rart. Nog tror jag att jag varit gästfri jag med en gång i världen, men inte så som Stina. Alla tycker det är så trevligt hos Stina och Sten. Det är gott när man är gammal och inte längre orkar att Wallsnäs goda namn står bi. Jag lånar med lugn gårdens anseende åt de unga. Nu lämnar sten snart gårdens skötsel åt Stig, men han bor kvar och har hand om skogen.

Den 20 mars hade Sten auktion. Den gick tämligen bra. Men nog tyckte jag det var vemodigt. Det är som om gården litet kommit på glid. De 3 Östgöta bröderna var här. Sen hade jag på Ö. Gu. Samma föredrag som på Ersta. Och den 1 april talade jag i Åby om rättvisan. Det var roligt. Jag hade publiken med mig. Bodde på Björnsnäs. Där jag nu är riktigt hemmastadd. Jag tycker om både Brita? Och Erik. Söndag kväll var jag på middag på Eriksberg, min mammas gamla hem, hos fru Beth Rudelius. Det ligger mycket vackert men är en så där gammaldags byggnad med 20 rum o oändligt med skrubbar o koridorer o vinklar o vrår. Säkert mycket besvärligt att hålla ordning där.

Sen for jag till Söversta o var där i 2 dar. Ebba är mycket rolig. "Ebba kan," heter det om allt. Blev närmast bekant med Marie. Det är en liten mjuk o rafr flicka. En dag for vi och besåg Ö. Ny kyrka, där prostens Lenemarks (*kan det vara Schenmark?*) porträtt hänger. En trevlig präst visade oss omkring (Fagelberg).

Före Åbyföredraget var jag en vecka hos Jan. Lille Fredrik är så söt o rar. Var också hos Brita. Där var som förut. Stackars min älskade Brita!

Den 24 April 1962 gick sjön upp. Svanerna har kommit.

Annandag påsk. Den 23 april 1962 vore vi som vanligt samlade på Wallsnäs för familjebolates årsstämma. Alla var närvarande utom Bengtssons o Aino. 25 personer. Kl. 12 middag här uppe sen sammanträde. Allt gick vänligt o gladt till. Inte ett ovänligt ord, inte en anmärkning. Medan vi hade sammanträde diskade de snälla sonhustruarna. Sen var vi ute och gick o kusinerna lekte och hade obegripligt roligt. De små är nu så stora så de leker så bra ihop, särskilt Söversta flickorna o Otto o

Mauritz o Gunnar. Lille Fredrik var här för första gången. Han är 8 månader nu och ett ovanligt älskligt barn. Jag har ju känt rätt många lindebarn, men jag måste säga att Fredrik är med de raraste.

Sen var vi i flygeln hos Stina o fick härligt kaffe o kakor.

Lena o Jans stannade över natten o reste tidigt på morgonene.

Robert skulle ha varit glad åt den här dagen o åt att alla barnen håöör så bra ihop o har så roligt tillsammans. Jag är så tacksam.

Den 25 april var Leijonhufvuds här och tog farväö. De reste till Halmstad dagen därpå. Jag bjöd på kaffe och våfflor. Det tyckte de om. Vi har varit grannar nu i 5 år. Jag har väl varit den som här stått henne närmast. Anna trivs inte alls i Nykil. Nu ses vi kanske aldrig mer. Men de är inte sentimentala. "Tack och adjö, må så gott" och så var de slut med den bekantskapen.

På söndagen var vi bjudna på kyrkkaffe till nye prästen, Sjöstrand. De har det bra och hemtrevligt i sitt nya hem. Det var kyrkvakten o vi, L o S ekman, kantornsvaktmästaren, Samuelssons i Gårda, Uhlen.

Jag har en bestämd känsla att kyrkoherden tycker rätt illa om mig. Jag vill göra mig viktig o.s.v. Frun är mer kpositivt inställd till mig. Båda tycker on Sten o Stina. Han är lågkyrklig, gammaldags, predikar Guds ord rent och klart och rätt tråkigt. Han är inte intreseerad av vad församlingsboarna tänker o tycker. Han vill tala själv och lära dem. De får ju frågor och då måste han ju svara, men det roar honom inte. Bor studiegrupp kommer att dp. Prästerna talar om "lekmännens bistånd och att församlingsborna skall aktiviseras," men när det någong gång är aktiva lekmän håller de helst en hink kallt vatten över dem. Och då slocknar aktiviteten snart.

Ja, det där är mina första intryck, Jag brukar inte tro på mina första reaktioner och hoppas att de är oriktiga. Vi får väl se.

Veckan den 13+17 maj var jag hos barnen, besökte Blixsta, Söversta och Brånnesta. Roligt och trefvligt på alla håll. Men tiderna förändras. Det är olika mot när jag var barn, och när mina barn var små och när mina barnbarn växer upp. Jag var väl 20 år, när jag fick min cykel. O, vad jag var lycklig. Den kostade 120 kr. ett väldigt pris. Nu får Ulf en bil, Gunnar en barncykel för 75 kr. o Dag o Göran moped. Men de arbetar mycket mer än jag behövde. Jag gick mest och var lat under ferierna. Ulf blir lantbrukselev hos Veiders på Hagbyberga?, får lön men säkert arbete duktigt, Ulla skall gå som biträde på lasarettet och Johan skall sköta höns på Ullebro från 7:30 till kl. 16. det är bra. Jag klagar ej på ungdomen o tiderna. Det är i många fall bättre än på min tid. Men en gammal gumma har svårt att följa med. Idag, den 20 maj, har vi haft gudstjänst i Röda stugan kl. 15. det var fullsatt med folk. Siv, Johanssons lilla flicka, döptes. Stina hade ordnat så vackert med blommor. Det var högtidligt. Gamle far hade varit nöjd att hans Röda stuga kommer till användning. Efteråt kaffe hos Stigs.

Det är vår o ljuvligt. Björkarna håller på att slå ut, vitsipporna fyller skogen o tulpanerna trädgården.

Ännu en vår jag får uppleva på Wallsnäs. Det är 4 år sen Robert gick bort, men jag tror gården skötes rätt bra. Det har huggits mycket i skogen men också planterats. Sten och Stina o ibland Göran o Dag har varit

i farten flera dar. Jag tror ej det varit några lejda planterare. På Blixsta har Nils gått ensam och planterat hela förmiddagarna. Sen på kvällen har han haft sammanträden. Livet går sin gilla lugna gång. Vi hoppas det skall gå bra med Stig som arrendator.

Nu slutar jag denna bok. Den rymmer 4 år drygt. Mycket har skett. Somliga har gått bort för att aldrig komma åter. Andra har fötts o står här undrande vad detta livet kall bära i sitt sköte. Det är en Gud som vakar över oss här o möter oss på andra sidan.

Gunni börjar här skriva i en ny dagbok och gör därför en liten sammanfattning

Gunni Hermelin

Det ar i juni 1962 som jag börjar denna bok. Sedan 4 år sitter jag ensam här på Wallsnäs. Robert gick bort den 29 mars 1958. Många tyckte att jag borde flytta till en stad, men jag är glad att jag stannade här på Wallsnäs. Här är obegripligt vackert. Här finns så mycket goda minnen. Jag känner så många här i Nykil. Sten och Stina bor i flygeln och hjälper mig on jag behöver någon hjälp. Men i allmänhet behöver jag ingen hjälp. Jag lagar min mat städar och sköter mig som jag vill. Tids nog kanske den stund kommer då jag ej kan reda mig längre. Då får de väl skicka mig till något ålderdomshem. Men än så länge går det bra för mig att vara ensam. Egentligen älskar jag ensamheten och tystnaden här. Jag går aldrig och leds. Men jag börjar bli mycket ensam. Far och Mor och mina båda systrar Ebba och Magda, är döda. Alla Roberts syskon utom Brita och Gunhild är döda. Och Brita är

mycket sjuk. Men jag har mina barn och barnbarn. De är min fröjd. Om dem kommer nog denna bok att mycket handla.

Den 1 juni for Nils och jag till Finland. Det var finska fadderortsrörelsensom ordnade färden. Vi for med båt, kom hem med flyg. Det var flera sammanträden, dessemellan blev vi bjudna på middagar, luncher och garden party av Åbo stad, svenska ministern ..Medlemmarna i resan var ovanligt trevliga och vänliga. Jag hade faktiskt roligt. En dag besökte jag min syssling Marcus *Kjöllerfeldt* och hans syster *Darja*. Det var roligt att tala om gamla tider och förfäder, men inte så roligt som jag tänkt mig.

Hemkommen från Finland for jag med Nils till Blixsta och var barnvakt för lille Gunnar två dar medan föräldrarna var borta. Gunnar är 5 år och lydig och lätt att ha. Johan går i skolan i Söderköping och Ulla i gymnasiet i Linköping. Aino har plats i Amerika.

Den 9 juni var pingstafton. På pingstdagen var jag bjuden till Olof och Ester Hermelin på Marieberg. Familjerna Lars och Karl var också där samt sonen Bengt på Kulltorp med maka Ulla och tre barn Gustaf, Kristina och Sven. Karls och Bengts barn är jämnåriga och lekte så bra tillsammans. Följde sen med Lars till Brännestad. Morgonen därpå for vi till en utställning i Jönköping. Då var Karl och Sten och Stina och Dag och Göran med. Utställningen, mest maskiner var jag ej så road av, men vägen utmed Vättern är så

vacker. Sen roade det mig att se Ulf och Magnus och Dag och Göran tillsammans. De är inte barn längre utan unga män, åtminstone på god väg. De se så trevliga och rara ut. Farmor är glad och litet stolt över sina pojkar. Dag har nyss tagit realen med nästan bara små a. Han var den bäste av 80 som tog realen i Osby. Och han är en så rar pojke.

Den 17 juni 1962

Jag har varit med om Högerns riksstämma i Linköping. Det är nog sista riksstämman jag är med om. Nu är det slut med min politiska värld. Politiken har dock betytt mycket för mig, givit mig nya intressen, vidgat min horisont. Jag har lärt känna så mycket nya människor, människor av olika slag, sådana som jag inte annars träffar i min lilla vardag. Jag har fått se mitt land. Det är få städer jag inte varit i, och jag har rönt mycken vänlighet, inte minst dessa dagar. Litet spontan vänlighet gör otroligt gott. Vi var en del av gamla gardet som kanske aldrig möts mer. Ebon Andersson, Knut och Elsa Ewerlöf, Martin Skoglund, Axelia Karlin, Margit Boiner, ombudsman Granqvist. Vi kände oss som gamla vänner. Tack allesammen!

"Finaste talet på kvinnornas dag hölls av Östergötlands grand old Lady inom högerpolitiken friherrinnan Gunni Hemelin, som vid middagen gav deltagarna minnesrika ord på vägen".

Midsommardagen 1962.

Allt är så vackert. Jag har varit ute i skogen på långa ensamma promenader, gått samma vägar som jag brukade gå med Robert. Vi gjorde alltid lång söndags promenader i skogen, särskilt de 40 första åren. De sista 10 åren ville han helst gå ensam. Han gick mycket långsamt måste ofta stanna och hämta andan. Och han ville inte tala när han gick. Han hade det ofta mycket svårt.

Själv har jag ej de sista åren kunnat gå några skogs promenader. Lederna har inte tillåtit det. Men tänk i år går jag obehindrat. Det är väl underbart. Och allt är så vacker nu i midsommar tid Jag är så tacksam.

Familjen är ganska skingrad. Bengtsons i Alexandria, Aino i Amerika, den övriga familjen Nils i Jugoslavien. Lars, Ulf på Hagbyberga och Magnus konfirmeras på Öland, familjen Jan är också på Öland. Sten och Stina ska leda ett kyrkligt ungdomsläger. Dag och Göran blir nog med. De passar nog bra för sådant arbete båda två. Lena sitter nog tills vidare fast på Sätilla och Karl kan inte fara från sin gård. Men han är lycklig i sitt arbete och sin familj. Han ringde för en stund sedan, bara för att höra hur jag hade det. Karl är mycket rar vid sin gamla mamma.

Den 1 juli hade jag ett föredrag i Östra Stenby för konfirmander, deras föräldrar och övriga församlingsbor. Det var prostens Lindmarks som bett mig komma. Det var roligt att tala för den publiken, de var med. Sen en stund i prästgården. Jag bodde på Söversta Karl skjutsade. Stannade där några dagar. En dag var vi bjudna till Lejefors på kaffe. Satt ute i vackra trädgården i härligt solsken. Det var mest bekanta. Jag tyckte det påminde om min barndoms kaffebjudningar på Skålshamra hos Ramsays. Då var jag en flicka på 8-10 år alldeles som Gunilla är nu.

Dagen därpå var jag på uppvaktning hos Greta Rosenius, som fyllde 80 år. Landshövingskan Eckerberg var där o mycket fint folk. Rätt trevligt.

.....Hemma på några dar sen ska jag till Brita på ett pensionat (10 juli-24 juli 1962), barndop på Thorsvi—Hugo och Britas Margit Elise. Det var fest och roligt. Alla var så vänliga vid mig. Karin Sjögren på besök. 89 år är märkvärdigt duktig. Enda felet är minnet. Hon berättar och frågar om samma sak 10 gånger om dagen. Jag blev så trött. Blidös, Lars och Ulf och Jans på besök....

Nu sitter jag ensam hur länge det varar – 6 aug. 1962. Den 14-19 augusti Medevi mötet. Det var ett gott möte med goda föredrag och god stämning. Cirka 22 personer. Därav många ungdomar. Jag hade en grupp som vanligt, en mycket snäll grupp. 6 unga flickor och äldre. Men jag fick nog inte någon lyftning på det hela. Det blev mest vardagligheter. .... Är jag för gammal? Ska jag sluta? Jag vet inte än. Folk är vänliga vid mig, oförklarigt vänliga men-----.

Den 25 augusti 1962 fyllde Lena 40 år. Vi var bjudna alla, kom i bilar från olika håll. Kl 5 var vi samlade alla. Inte Bengtssons förstps men alla syskon. Av ungdomarna Dag, Göran Ulla, Magnus, Gunilla o Marie. Fin middag för oss och kamrater på Sätilla. Vi blandade oss väl. Det var mycket god stämning. Mina ungdomar var trevliga. Jag tror Sätilaborna tyckte det var roligt med litet nytt folk. Kerstin Fahlgren var också med. (Smörgåsar, lax hallon med tjock grädde och god kaka, vin). Sen en stund hos Lena bara syskonen. Satt kvar till 12. Lena fick mycket presenter...Efter en glad frukostfor vi hem. Jag for med Stens. Hemma klockan fem. Inte ett enda missljud. Robert hade varit nöjd.

Den 6 september-13 var jag på Blixsta. Har ej varit där så länge på över ett år. Allt var harmoniskt och bra. Nils hade mycket sammanträden och möten för valet. Den 8 sept. Fyllde han 51 år. Där kom några vänner till dem Örns, Karlens och Ljungsteds o Lars. Mycket trevliga o intelligenta människor. Nils har ett bra umgänge. På ett möte i Grimsta talade Nils om landstingets uppgifter. Det gjorde han anspråkslöst och bra. Jag satt och såg på min pojke. Han såg trevlig ut, och han hade reda på sig, kunde sin sak. Gamla mamma var tacksam och glad. Sen berättade jag om resan till Jerusalem. Kanske tyckte de det var roligt.

16 okt.1962. ...På St. Katarinastiftelsen, där Över Gränserna hade sitt årsmöte träffades många vänner till min syster Ebba, bland andra Nordmark, som sen skrev till mig angående araberna, som jag nämnt om vid ett föredrag. Jag är ju intresserad för dem o det var hon med. Få se vad det blir av den saken. Ester Lutteman var där o talade bra, men hon verkar sjuk. Jag fick en känsla att det var sista gången jag såg henne. Sen var jag hos Karin. Jan var inkallad, men kom snart hem medan jag var där. Barnen rara, Fredrik duktig, kryper omkring, ett förtjusande barn. En dag skjutsade Magnus Cederberg mig till Uppsala. Det är så roligt, men Magnus är nästan min pojke. Han talar så förtroligt, allt. Jag tror han behöver mig. Han har sin lilla Helen i Stockhom. Hon är flygvärdinna. En söt flicka. Magnus var lycklig. Syster Brita var som vanligt. Samma värk. Jag har samlat in pengar bland syskonbarnen till Karing Berg, en summa som hon skall ge till Vårsta Diakonianstalt. Det blev 700 kr.

Här hemma går allt sin lugna trall. Höst rengörning är över och innanfönsten i. Då kan man möta vintern. ....Mina bibelstudier i Linköping har nu börjat. Vi tala om bergspredikan. Det är svårt men mycket intressant. Den 31 oktober hade jag ett föredrag i Varv om Palestina av idag. Jag bodde hos Torsten och Märta Pettersson. Det var högermöte. Riktigt roligt. Dagen därpå kaffe hos prosten Svantesson.

Den 2 nov. Vor Nils, Lars och Karl här för att stämpla skog. Middag hos mig, kaffe kring brasan hos Sten. Johan och 3 Söverstaflickorna var med. Tyvärr inte Ingrid hon har haft ett missfall. Veckan förut var

Stiftsmötet. Jag skulle leda samtalsgrupp. Det var roligt, men bara landsbor. Vi kom så bra överens. Men nu har jag fått i uppdrag att skriva om stiftsmöted i stiftstidningen. Det är värre.

På alla hegonens dag var vi i kyrkan, Lena, Stina och jag . Vackert på kyrkogården. Nästan alla gravar prydda med friska kransar. Mycket folk. Efteråt bön och spng på kyrkogården.

Den 18 nov. Nu har vintern börjat –10 grader om nätterna och litet snö. Men inomhus är det varmt och gott. Församlingslivet har också börjat med syföreningar och bibelstudier. Karl och Ingrid o barnen var här en dag. Ingrid tar det så förståndigt. Hon är verkligen duktig.

Själv är jag gammal. Jag har varit så underbart kry hela sommaren och hösten, men nu vet jag ej hur det är. Det flimrar för ögonene, jag vill falla omkull. Kanske beror det på att jag ramlade pmkull en dag o då också slog huvudet i. I så fall går väl gammeldomen över.

Den 4 dec. Gammeldomen gick över. Nu är jag som vanligt igen.....en vecka på Söderberga och vilade mig och hade det skönt. Medevi sammantråde hos Carl Hamilton i Stockholm, hos Gulli Schager, Elsa af Klinteberg, och hos syster Brita.....

Jan är rätt kry, men nog känner han av det onda. Är han ute i blåst blir kinden stel. Det är cancer, men även det kan ju botas eller hållas i schackt. Jan är duktig o stark och han är en enastående god make och far. Ingen är så hjälpsam om barnen och i hushållet som han. De är oroliga för lille Otto. Han är i en ålder då man är oharmonisk, han blir så häftig för ingenting och klär på Mauritz, som för närrvarande är mycket lugn och snäll. Skolan gjorde honom ännu mer oharmonisk. Nu har han fått börja i Christofferskolan. Kanske det blir bättre. Där söker de behandla barnen så personligt som möjligt och ge dem jämn sysselsättning. De väntar sig mycket av den skolan. Hoppas det blir bra. Lille Fredrik är så duktig o pigg. Full av liv och upptäckaranda. Alla mina kära Söderberagabarn. Jag håller så mycket av dem.

Den 5,6 dec hade jag föredrag i högerföreningarna i Norrköping och Söderköping. Var sen på St. Ragnhilds Gille med utmärkt föredrag av Bjelkhammar. Det var på det gillet Robert och jag var 1927 när vi var nykomna till Blixsta. Träffade visst där första gången Artur Östman. Sen hemma i lugn och ro.

Den 18 dec. Hade jag föredrag på Lagerlunda för gårdens folk, 25 st. Ungefär. Jag talade om Palestina o jag tror de tyckte det var roligt. Själv tyckte jag om att komma till Lagerlunda en gång till i livet.

Stina har hjälpt mig med allt. I morgon fyller jag ju 79 år. Men här är fint och kakor o mat finns det om någon vill komma. Det är julitet tradition.

Min 79 årdag den 20 dec firades traditionsenligt.....När de andra gått samlades barn o barnbarn till en trevlig middag. Lars dröjde kvar, sedan de andra rest. Han har det inte lätt. B.S. är dålig igen. Det såg så bra ut när jag var där sist och nu är det likadant igen. Det är nerverna. Man måste nog säga att hon är nervsjuk. Stackars Lars!

Det är den 23 december. Imorgon skall jag fara till Söversta. Karl kommer och hämtar mig. Är det rätt att fara hemifrån? Lena är här men hon vill vila o har alltid roligast i flygeln. Jag vill nog resa. Jag har gjort så

mycket tokigt o orätt denna sista höst. Jag vill fara ifrån allt sammans. Min enda bön inför jul är: Gud förbarme dig över mig syndare! Tänk om det är min sista jul? Ja varför inte? Det är ingen som behöver mig. Barnen är rörande snälla vid mig, men ingen behöver gamla gumman. Och jag gör så mycket ont numera. Säger vad jag inte bör säga, o.s.v. Jag har bett om förståelse, men jag vet inte om Gud ännu hört min bön.

Någon julfrid har jag inte. Gode Gud låt mig få det på Söversta. Jag är inte alls lycklig.

Nyårsafton 1962.

Gud har förlåtit mig. Nu har jag julefint. Det var bara gott och fridfullt på Söversta. Maja Olofsson o syskon Elsa var med på middagen och när vi tände granen o sjöng och läste. Sen reste de o vi öppnade julklapparna. De 3 små flickorna var lyckliga och mycket rara. Söversta är ett gott och lyckligt hem, enkelt och arbetsamt men ovanligt lyckligt. Karl är lik pappa i mycket. Och Ingrid är duktig. På annandagen middag för syskonen, fint och gott. Dagen därpå julbjudning på Brännesta. Sen hem. Lena är hemma. Hon har varit så rar, och vi har haft så roligt och gott tillsammans. På Stens födelsedag voro vi o en del grannar på kaffe i flygleln. Lena reste på nyårsaftonen. Det har varit fin julväder hela helgen – 20C och en halv meter snö i skogen.

1963

Vår s.k. husandakt var nog ett stort missgrepp, Jag ägde en frid fullkomligt oförståndig och lättsinnig. Ainos vän från Amerika, James kom till Blixsta.

Och vad ska man önska för det nya året? Jag har inga direkta önskningar. Jag hoppas att jag ej skall behöva bli mina närmast till för mhcket besvär. Rent ut sagt, att jag får gå fort tyst och obemärkt när Gud vill ta mig härifrån. Och att jag får behålla mitt förstånd, inte bli för glömsk och larvig. Och så länge jag ännu får tjäna mina medmänniskor är jag tacksam. Ännu ber folk mig komma och tala, och på något sätt går det ännu. Måtte jag bara veta att sluta innan jag själv är slut.

Mina barn är så underbart snälla och bra. De har alla sin kristna tro, men det är inte jag som givit dem den. En sådan sak måste själv upplevas. Jag trodde förr att deras kristna tro vuxit fram ur barndoms hemmets kristen jordmån, vår husandakt, vårt kristna hemliv. Men jag har läst något annat. Jag bar mig ofta mycket oskickligt åt. Vår s.k. husandakt var nog ett stort missgrepp. Och nu känner jag, att jag ingenting kan göra. "Jag har nu en gång inte mammas tro" sa Lena en dag. Ack lilla barn inte skall Du ha min tro. Du ska Din egen. Jag har givit böcker som givit mig mycket. (E. Lindberg, Ysander, Bescow) åt mina barn. Jag tror inte de läser dem. Men var gör det? De ska gå sin egen väg och det gör de. Paulus har sagt ett ord, som är det stora evangeliet för mig. Hör barn "Jag är övertygad i .... att den som i Eder har begynnt ett gott verk Han skall ock fullborda det," Fil1:6 Det är Gud själv som begynnte det goda verket och det gör Han som skall fullboda det. Det är inte jag.

Men det är ett annat ord som också möter mig inför det nya året, ett ord, som jag länge stavär på: "Mästaren är här och kallar Dig". Jag har varit i Betamia, jag vet precis var Jesus stod när han sände detta bud till Maria. Jag har tänkt att jag kanske skulle få höra det i min dödshund. Men kanske ljuder det

idag inför det nya året 1963. Kanske kallar Han mig också detta år till tjänst i Hans rike. Kanske får jag inför någon gärning känna orden Mästaren är här och kallar dig. Gode Gud, om så sker gör mig redo villig att gå dit Du kallar mig.

Den 11 januari for jag till Blixsta och var där över en vecka. Aino hade kommit hem, glad o snäll. Redan på måndagen for hon och mamma Brita till Stockholm för att ordna med rum åt henne. I fyra dagar var det jag som skötte hemmet, lagade mat, diskade och såg efter Gunnar. Jag var faktiskt ängslig för dem men det gick och jag är bara glad åt att jag fick det. Under tiden blev jag vaccinerad för resan till Egypten. Det gick bra i början, men sen blev jag riktigt sjuk, inte så mycket på Blixsta som när jag sen kom till Söderberga. Där var jag en vecka och mådde tjuvtjockt. Men Jans var snälla vid mig.....sammanträdde för Medevimötet, bibelstudier, besök Nyköping Magdalena Wachtmeister, talade om "Guds budbärare", till Anna i Flen, Ester o Olof....18 feb. Till Cypern, Beirut, Egypten och hem den 15 Mars.

På annandagen var det årsmöte för delägarna i Wallsnäs. Först glad och trvlig middag, de 3 pojkarn o Sten o Jan med familjer. Sen sammanträdet. Allt gick så fredligt och vänligt till. Vi ska ha oljeeldning nu. Karl vill gå ur bolaget och få ut sina pengar. Han mötter med förståelse men ännu inge bestämt. Ikväll den 16 april har jag bibelstudier har deta var många och god stämning.

...

Den 22 april 1963 tog Ulla studenten. Vi mötte henne på skolgården bland massor av människor som hurrade och hissade studenterna. Jag tror hon hade mycket bra betyg. Sen hem till Blixsta. Väl 70 personer. Jag gav Ulla ett bokverk och ett armband från Egupten. Mycket god och vänlig stämning.

Sista året har jag ofta tyckt att det flimrade för ögonen. Trodde det val gammeldomen. Men nu har jag upptäckt vad det är. Jag ser nästan inte alls på vänster öga men mycket bra på det högra. Nu skall jag in till doktorn o undersökas. Det är nog starren. Då blir jag borta flera veckor. Mitt i vårrengörningen. Hur ska det gå? Var hos doktorn den 26 april. Det är grön starr obotligt o kan ej opereras. Det andra ögat är troligen friskt. Ska in på obseration om 14 dagar. SÅ kan det gå. Ännu ett steg in i Ålderdomen. Trevlig lunch hos biskop Askmarks...

Söndagen den 28 april. Nils och Brita, Johan och Gunnar kom. De och flygelns på kaffe. Det är så roligt när barnen kommer. Och de är så vänliga och rara. Det var trevligt men kallt. När skall våren komma?

1 maj 1963

Grått väder. Satt och undrade vad jag skulle ta mig till. Helt alen en 1 maj. Något roligt borde man ha även om man är gammal. Då ringde Ulla o frågade om hon och hennes kamrat finge komma. Vad jag blev glad. Ulla skall resa till Tyskland om söndag och blir borta några månader. Flickorna var så rara. Kamraten heter Gun-Britt Johansson trevlig. Ulla tyckte det var roligt att visa henne Wallsnäs. Det betyder att Ulla tycker on det gamla farföräldrahemmet och känner sig hemma där. Jag är mycket tacksam för denna dag.

Den 7 maj hade jag föredrag på diakonistyrelsen i Norrköping. På Söversta, Brännesta och några dagar på Blixsta, Kyrkobroderna och Gammelgården.

Måndagen den 20 maj kom jag in på lasarettet på ögonavdelningen. Det var inte mycket att göra åt mina ögon. Det vänstra är så gott som blindt, men det högra är ännu alldeles bra. Jag skall droppa i droppar var kväll. Gick ned på onsdagen då jag skulle få resa hem på kvällen, och visade remissen från Söderköping. Den doktorn trodde det ingenting var. Men doktorn i Linköping hade sagt: "Början till cancer. Kan ni stanna över torsdagen (Kr. h. färdstag) så gör vi det om fredag." "Bättre hoppa än krypa" tänkte jag så jag sa att jag skulle stanna. Tefonerade återbud till Sten, som lovat hämta mig. Och så flyttade jag från den mera idylliska ögonavdelningen to Avd. 1 Inte så roligt men snälla sköterskor. Kl. 9 på fredagen hämtade de mig. Jag borde väl ha varit ängslig. En operation vid min ålder är inte utan risk. Jag har gjort ordentlig vårrengöring och jag borde väl ha tänkt på min eviga salighet och skickat efter en präst. Men det gjorde jag inte. Jag ägde en frid fullkomligt oförståndig och lättsinnig. Det var en frid över allt förstånd. Tänk att en kort stund ha fått erfara den.

Sen kom jag upp 3:30. Jag hade vaknat upp kl. 11 och då var allt över men jag fick ligga kvar därnere. Folk sa att jag såg så märkvärdigt kry ut. Solbrännan från Egypten sitter i. Jag trodde jag skulle få ligga kvar i den goda sängen dagen därpå men det fick jag ej. Jag fick kläda på mig o ligga ovanpå. Om en stund kom Lena. Obegripligt roligt. På söndagen Karl o Ingrid. Tänk så rart. På tisdagen for jag hem. Här är ändock bäst. Stina sköter om mig. Jag får mat hos henne. Sitter ute för det är ljuvligt väder. Behöver inte vara duktig o inte mer sjuk än jag är. Då har man det bra.

....

På Blixsta är det visst tragiskt. Ainos pojkvän James är där. Han är neger, men kristen. De tog vänligt emot honom men ingen (utom Aino) tycker om honom. Han är tydligen mycket osympatisk. Jag talade med Nils i telefon o han nästan snyftade. Stackars Nils Aino är hans älsklingsbarn, hans stolthet, som han kostat på så mycket. Jag tror jag skall fara dit. Det är onödigt att han kommer hit. Vi behöver inte krusa honom. Idag, den 30 är det söndagsskolefest här på Wallsnäs.

Sen var jag på Blixsta några dar. Ainos vän från Amerika, James var där. Han är en sympatisk neger det måste man säga men nog förstår jag Nils som inte vill ha honom till måg. Nils är på helspänn, talar ej, går ut och arbetar i skogen från tidig morgon till sen kväll. Han försöker ej ens att tala vid James. Han är mycket lik Robert. James är från Sierra Leone av en "fin" familj. Fadern är ingenjör, en bror läkare i London, en farbror tjänsteman i FN (om det nu är sant.) Skickades som 9-åring till skolor i England. Kan ej afrikanska. I hemmet talades engelska. Har sen uppfostrats i skolor, universitet och böcker. Aldrig varit i ett hem. Ingen gemenskap med Sierra Leone o mycket liten med sitt hem. Har inget sinne för fosterland, modersmål, ett folks egenart, en personlighet. Hans mål är FN. Hans ideal är internationellt där allt blir lika folk, språk, personligheter. Han är mycket ung 25 år, kanske begåvad men enkelspårig. Talar engelska o dålig franska o tyska. Han uppför sig väl och anspråklöst men har inga mindervärdighetskomplex. Ingen psykologisk blick. Jag tror ej han förstod hur Nils pinades av hans närvaro. Brita hade blivit opererad för benbrock o kom hem efter 3 dar. Behövde vila, men fick ju gno värre än någonsin med mat och disk. Aino är lillvärdinna på Brunnen halva dagarna, men hjälper inte mycket till hemma.

Hon sa till Ulf i början av sommaren: "Vi vill gifta oss nu o fara till Amerika eller Geneve. Till mig och föräldrarna lät hon påskina att hon skulle fortsätta vid universitetet i Stockholm. Hon o Ulla har fått ett utmärkt stipendium. En dag bad James att få tala ensam med Brita. Han sa att nu ville de gifta sig o fara ur landet. Aino kunde väl ha talat med Nils, men det var obehagligt, så det fick mamma göra. Nils hade egentligen anat det hela tiden. Brita och jag hade trott vad Aino sa, att hon skulle läsa i Stockholm i vinter. Föräldrarna vill ju att hon skall ha sin utbildning. Jag vet ej hur det blir. Det är omöjligt att tala vid Aino. Hon svarar inte. James är mycket bättre.

Gör de unga som de nu säger går de troligen ingen lycka till mötes. Och jag är rädd att då viker lyckan o glädjen från det lilla Blixsta hemmet för alltid. Gud hjälpe oss.

Nu är jag hemma igen. Det är lugnt. Jag har haft syförening o en efterbjudning för andra grannar. Den senare verkligen trevlig. Nu måste jag vila mig lite. Jag är trött. Både allt med Brita och eländet på Blixsta har tagit mig mycket.

Det står att man skall kasta sina behymlar på Kristus. Kan man det? Jag ber: Ske Guds vilja. Om bara den sker blir det bra, det vet jag. Det kan visst bli lyckligt med ett äktenskap mellan vit och svart, och James är ovanligt bra. Han brukar varken sprit eller tobak. Han äter vad man ger honom. Brita krusade honom inte alls. Han är tillbakadragen o stilla. När man talar allvar med honom tycker jag riktigt om honom. Och ändå har jag svårt att tro på ett lyckligt äktenskap här. Egentligen förstår jag ej att James stannar på Blixsta. En vanlig svensk hade då givit sig av efter en eller två veckor. Där var allt annat än roligt. Aino ringde en dag och bad att de skulle få komma över. Nåra timmar innan de skulle ha kommit ringde James återbud. I stället--det var en söndag--kom familjerna Lars o Karl. Det blev en så rolig kväll. Familjen Sten kom också med. Vi var än här än i flygeln. Tänk att Karl hade med en liten portabel radio åt mig. Det var väl rart! Min barn är så snälla vid mig.

Det var söndagen den 21 juli. Samma dag var Nils o Brita i Stockholm. Det blev sent, och de tänkte stanna där tills måndagen o ringde hem. James kom i telefon: "Nej kom hem i kväll, Aino behöver er," sa han. De kom vid 12-tiden. Aino och James satt i köket, Aino upplöst i tårar. Ja, nu vet jag ju int riktigt hur det gick till, men det slutade med att Aino grät ut i pappas famn. Och pappa grät nog med. De hade ju knappt talat vid varandra på fler veckor. Och James sa, att han förstod, att han ej var önskvärd, och att det var bäst att han for hem till sitt. Och då grät Aino ännu mer. Men då gav Nils och Brita upp, och sa att ville de gifta sig så fick de. Inte skulle föräldrarna sätta sig emot det. De ville bara att Aino skulle fortsätta sina studier o ta sin examen och James ha ett hem och möjlighet att försörja familj. Så var bitterheten borta och alla glada. James stannar o Nils kan tala o förstå tyska o han och James är goda vänner. Glädjen har kommit åter till lilla Blixsta.

Men hur har detta kunnat ske? Jag vågade int be Gud om något särskilt. Då hade det väl varit att James skulle ge sig av eller något dylikt. Men då hade de förorat sin lilla Aino, för hon hade följt efter o de två hade gift sig, men hur hade då förhållandet till föräldrarna blivit?

Jag bad: Ske Gud, Din vilja. Den sker inte nu på Blixsta, det ser jag, men låt den ske. Inte vet jag om det var min bön, men det var i allafall Guds vilja som skedde. Tänk att sådant kan hända. Tack Gode Gud.

....

Den 4 augusti 1963 hade vi besök av Nils, Brita o lille Gunnar. Jag hade dom och Sten och Stina och Göran på middag. Dag är ännu i England. Jag fick en ensam stund med Brita. Det är lugnt på Blixsta. James är accepterad men föräldrarna vill att Aino skall ta sin examen. De få förlova sig, om de vill. Det förstår James. Det där är ju väl, men jag tror att något annat också håller på att ske. Aino är för efterhängsen. Och hon ställde till med en våldsam scen på söndagen, då de var ensamma på Blixsta. James hade tydligt sagt att då han ej var önskad var det bäst att det blev slutdem emellan. Och då grät Aino i ett. James bad Ingrid Axberg komma, men hon kunde inte lugna Aino. Så fick han äntligen hem föräldrarna och erbjöd Brita att han skulle fara hem. Så blev ju försoningen.

Men - - - jag vet inte om negrer reagerar på samma sätt som vanlig svenskar. Gör han det så är han litet led både på Ainos efterhängsenhet och hennes gråtanfall i söndags. Sånt tål inte en karl. Det är synd om Aino Hon har levat i för stark spänning nu hela sommaren. En fråga som jag ej kan besvara är. Varför stannar James i oändligheter. Han borde vara grundligt led på Blixsta, Sverige och Aino. Både Aino och föräldrarna tror att James är en toppstjärna på FNs himmel. Det tror inte jag.

Jag är glad åt Blixsta familjens besök här. Det var en så vacker och ljuvlig dag. Sten hade så fint i trädgården, det nya räcket på terassen är färdigt och så har Sten gjort en fin ny väg i skogen. Allt det där skulle Nils se.

Sven I.son med fru och sonen Kurt var här en dag den 9 aug. Sen kom Lars med 2 söner o fiskade kräftor. Dagen därpå kom Aino o James, riktigt snälla o rara. Det är inte utan att James och jag är fina vänner. Han är snäll men har rest och sett for mycket utan att kunna smälta det. På sätt och vis blace.

...13-18 aug. Medevi mötet...om jag finge mina barn och barnbarn med någon gång!

Nu går jag här hemma och njuter av stillhet o ensamhet. Är nog mycket trött. Kommer jag måne till Medevi någon mer gång?? Så har Jan och Karin med 3 barn och 2 hundar varit här. Ett gott och roligt besök. Det är rätt underligt men Jan är 18 år yngre än Nils och 13 år äldre än Aino. Han är mittemellan dem. Och han förstår Aino mycket mer än han förstår Nils. Han hade haft James och de två systrarna på middag och tyckte så mycket om James. Han talar nu engelska bra och det gör samvaron betydligt bättre. Vad gör det att han är svart? Vi tar med glädje emot honom. ...

(Farmor på föredrag, får besök och reser till Uppsala o Stockholm, där hon o Ulla ser efter Otto Mauritz o Fredrik ngra dagar)..

När de var i Östhammar skulle Ulla och jag sköta barnen och hushållet. Det var väl jag hade Ulla. Hon var så duktig och rar. Jag är ett gammalt skrälle som inte duger till mcket, d.v.s laga mat, städa o berätta sagor för barnen kan jag, men jag orkar inte med ansvaret. Jag tror de ska slå ihjäl sig, göra illa varandra o ha sönder saker, så jag är inte lugn ett ögonblick. Och då har jag haft 9 barn själv, som sannerligen inte var små stillsamma änglar. Men då var man ung, och nu är man inte det längre. Men ungarna är rara. Otto har utvecklat sig så bra o Fredrik är en hjärteknipare. Jag älskar Söderberga hemmet.

.....

Jag har fått ett mycket snällt brev från James. Han räknar tydligen mig som sin och Ainos vän och det vill jag visst vara. Han ber mig tala med Nils. Säger att han förstår honom o troligen skulle känna likadant om han vore i Nils kläder. Det är mycket sagt.

Sen har jag fått brev från Aino också. De kära barnen, de tro på gamla farmor. Och det skall de inte göra fögäves. Nog skall jag göra vad jag kan för dem. Till att börja med skall jag väl tro på deras kärlek och inte bara i mitt stilla sinne önska att någon av dem tröttnar och det hela ska få avskrivas som en nyförälskelse. James bad mig tala för hans sak vid Nils. Ja det gjorde jag på sätt och vis när Nils var här sist. Men man får ta det försiktigt. Roligt är att James fått plats i FN för tysklands frågor. Det trodde inte jag. Men FN bör nog ta i sin tjänst vad de kan från Afrika och Asien. Och det finns väl inte så många neger med James bildning att välja på. Kanske är det t.o.m bra för honom att var gift med en vit flicka???

Nu har jag gått en månad och haft ont i knät. Gamla ledgångsrheumatismen. Knät är svullet och hettar o - - gör ont. Det har varit en ganska ensam och trist oktober. Kan inte gå mina long promenader. Och det har varit en strålande höst. Men nu tror jag det skall börja hända lite igen....

Nyårsafton 1963.

Det gamla året är slut. Ett gott år utan större sorger och behymmer. Och de bekymmer som mött mig har ljusnat som mörka moln när solen lyser på dem eller genom dem.

Blindhet och sjukdom mötte i maj, men jag ser ännu bra på höger öga och operationen har övervunnits. Det ledsamma med James och Aino har också ljusnat. De får gifta sig i sommar och där är ingen skism mellan föräldrar och barn. Själv har jag kommit de ung närmare. Britta Stina är friskare, kanske får man säga sig lik som i gamla tider. Det är en gammal bön som gud hör. Hur skall jag kunna tacka nog för det. Det var så harmoniskt när jag var på Brånnest nu i söndags. Talade mycket med Lars och B. Stina. Och Jans affärer är kanske inte så dåliga. Det kanske klarar sig. Och som avslutning på det gamla året mötte mig all vänligheten på min 80-årsdag.

Vad skall man säga efter allt detta? Det finns bara ett att säga Tack gode Gud!

1964

Jag fick mycket applåder. Det är lustigt jag har fått en viss gåva att tala, men jag har ingen organisationsförmåga. Hon frågar alla om råd och blir bara mer och mer rådlös. Vigsel i Drothems kyrka.

Ett nytt år! Framtidens slöja är ogenomtränglig, Ingenting vet vi om det nya året. Och den tid, då man gjorde Bragelöten är förbi. Ett ord från sista Medevi mötet rinner mig i hågen, Guds husfolk. Dit vill jag höra. Gammalpigan i Guds hushåll. Hon duger inte mycket till, men kanske husbonden ändock någon gång kan ge henne ett uppdrag. Någon gång kan hon få gå Guds ärenden och hon hör till Hans hushåll, får sin del av Hans förråd. Vihet, kraft, kärlek, frid- - - helig ande. Han har själv lovat oss allt det där. Jag vill få höra till guds husfolk.

I vanliga fall får jag nog inte allt det där. Men rätt ofta vaknar jag i alla fall med gott humör o det är kanske fukostmål för dem som är i Guds hushåll.

....När jag var på Thorsvi beraättade jag om James. Det var nog bra att hon fick höra det av mig. Hon tog det snällt. Aino tänker visst fara ut till Amerika o gifter sig i påsk. Ja, så gott det.

.....Den 12 april hade högern sitt årsmöte i Linköping och firade samtidigt 60-årsjubileum. Gunnar Heckscher talade bra och det var mycket god avslutning. Fyra av de gamla var inbjudna, Martin Skoglund, Halvar Björkmman, August Pettersson och jag. Karl Eskilsson hälsade oss fyra mycket vänligt välkomna och tackade för våra insatser. Jag skulle svara och det blev ett helt litet anförande. Jag fick mycket applåder. Skoglund tog mig i famn. Många kom och tackade o Brita på Blixsta sa att det var det bästa mamma någonsin talat. Det vet jag inte. Själv skämdes jag litet grann. Det var delvis gammal skåpmat.

Det är lustigt jag har fått en viss gåva att tala, men jag har ingen organisationsförmåga, inga nya ideer. Jag har suttit i styrelser och kommittéer och gjort så gott som ingen nytta. Jag kan inte vinna människor men jag kan tala till 100 så att de är med på noterna. Ska jag disekera mig själv vidare, Jag saknade den praktiska begåvningen o kunnsighet i matlagning som Robert hade önskat. Han var egentligen besviken på mig och det kände jag som en börda hela mitt äktenskap. Men han höll av mig troget och uppriktigt. Jag var ej hans ideal det var Brita, men han gav mig ändå mycket, kanske särskilt de sista åren. Och han var aldrig ledsen på mig att jag var ute och reste o talade o kom in i sammanhang där han var främmande. "Kan du tjäna kung och fosterland så res du, nog reder jag mig" brukade han säga. Det fanns hos honom aldrig en gnista av svartsjuka eller avund. Han hade ingen manlig prestige rädsla gentemot mig. Han var mycket god. Jag var nog ofta en tanklös och förstående hustru, men det vet jag, att han förlät. Jag har så många goda minnen . Jag har nog bara att säga tack Robert och tack gode Gud för ett 48 årigt ärligt äktenskapsliv.

Den 5 maj 1964

Jag har varit en vecka hos Nils o Brita. Roligt som vanligt. Där rustas till bröllop, stor bröllop. Nils var ju förtvivlad först det kom på tal. Sen gav han med sig. Så skulle det int bli något bröllop. De kunde gifta sig i Amerika. Men Aino ville. Och nu blir det vigsel i Drothems kyrka o stor middag på hotellet, alldeles som fär 24 år sen, då Nils o Brita gifte sig. Och det är bara roligt och bra. Jag såg inte så mörkt på saken som Nils, och ansåg aldrig att man skulle sätta sig emot det, men - -

Inte är jag glad. Jag ser mycket vemodigt på det hela, och jag är rädd att Aino får det mycket svårt ibland. Inte är jag heller så övertygad som alla andra om James stora begåvning. Ja, intellektuellt är han duktig och kan nog få fina betyg, men allmän begåvning, vet jag ej om han har i så hög grad. Men det är svårt att döma när man som jag inte kan tala engelska.

.....

Brita är en mycket snäll och tålmodig hustru. Alla kommer olika tider och vill ha mat och passning o Brita är aldrig sur. Nu undervisar hon i skolan i gymnastik o ibland i annat också. Hon är skolstyrelsens

ordförande. Nils har ideligen sammanträden o möten. Han har mycket att göra. Men han sköter sig nog. En dag for han en tur med mig genom häradsallmänningsvägen 3 mil. Vilka vägar de anlagt där! Och så mycket de huggit. På söndagen skjutsade de mig hem, hela familjen. Vi for över Åtvidaberg och åt lunch där.

I Drothems kyrka på lördagen fil. Dr James O.C. Jonah, New York och pol stud. Amino Hermelin, dotter till friherre Nils Hermelin och hans maka f. Östman.

Ja nu är det gjort.

Det började lördagen förut, 3.dje lysningsdagen. Stor mottagning på Blixsta. Strålande sol, ett 70-tal. James var där och de flesta av syskonen. Aino fick många vackra presenter o alla var glada.

Den 6 juni var bröllopet.

Vi samlades i Drothems kyrka kl.5. Kyrkan var klädd med björkar o liljekonvaljer är i sig själva så vacker. Fullt med folk. Gästerna högtidsklädda i frack o lång klänning. Jag tror hela Söderköping var där o tittade på. Det starkaste minnet är för mig när före akten James stod framför altaret, ensam med ryggen mot församlingen och oberörd av alla blickar. Den synen glömmar jag aldrig. Sen kom Nils uppför gången med bruden med slöja o Drothems brudkrona o överlämnade henne åt brudgummen. Aino var verkligen söt. Kyrkoherde Bodin talade först på svenska (ritualen) men frågorna o talet efteråt var på god engelska. Sen vandrade vi ut o till hotellet där middag serverades för 80 personer (lax, kyckling, glass o jordgubbar. Tal hölls på svenska, engelska, tyska o franska. Jag var ju tvungen att tala franska, då jag alls inte kan engelska. Av släkten kom ej faster Gunhild som i sista stund blev sjuk. Arves kom däremot. Alla syskonen utom Bengtssons förstås, vänner, grannar i Blixsta m.fl.

Efter middagen dansade ungdomarna. Alla kusinerna, de söta flickorna Axberg, Gun Britt Bylow m.fl.

Fyra damer från Amerika hade kommit. En vit, 70år, professor hade rest världen runt. Hon hade haft James som elev och berömde mycket hans goda karaktär o begåvning. Så reste brudparet o vi skildes. Tänk att gamla 80 åring Gunni dansade 1 sta valsen med Erik Norberg. Hans morföräldrar Axel och Anna Rappe var ju med på mitt bröllop.

Dagen därpå lunch på Blixsta for amerikanerna o språkkunniga.

Sen for Lena o jag hem. Och dagarna har gått. Nu har vi den 28 juni. Från Aino har jag ingenting hört. Nils o Brita är i Finland i Rovaniemi där ett minnesmärke skall avtäckas. Ulla i Tyskland (studerar) och Magnus i England. Dag har arbete i mjölkcentralen (gör ost) och Göran på ett bygge. Johan är kommunalarbetsare. Barnen kommer hem ibland. Karls har varit här o Lars. Anna i Flen en vecka.

.....

En dag var Ulla o Johan här några timmar. Det mycket roligt. Tänka sig, de kom bara för att träffa gamla farmor.

.....

Så har Gunhild varit här i 4 dagar och det har varit roligt och gått riktigt bra. Gunhild har inga pretentioner, när hon är på Wallsnäs. En dag sa hon: "Jag tror att både du och Brita kommer att överleva mig." Jag tror ibland detsamma. Och ändock är hon yngst och mycket ungdomligare o kryare än jag. Går t.ex. mycket bättre. Men ändå Gunhild har det inte alltid lätt, och hon står i så mycket och engagerar sig så starkt. Det är känsloladdat hennes förhållande både till Anna och till prästen i församlingen. Och allt detta binder Gunhild, håller henne tillbaka.

Ibland är jag nästan rädd för henne, Nu gick de här dagarna nästan, ja helt bra. Och det är jag tacksam för.

Gunhild gillar Stina i högsta grad och var glad åt att få sammanträffa med Nils och tala om Torsvi affärerna med honom. "Han är den ende som ser saker ur både Adofs o syskonens synpunkt. Det tror jag. Folk tycker om Nils i stadsfullmäktige och dylika sammanhang därför att han vill se saker och ting från olika synpunkter.

Nils sa att Gunhilds säkerhet egentligen är bevis på hennes stora osäkerhet. Hon frågar alla om råd och blir bara mer och mer rådlös.

.....Så i fredags ringde Nils och frågade om jag inte ville komma över och vara med och uppvakta Anna Fries som fyllde 100 år. Jag for på stor uppvaktning. Hon är märkvärdigt vital, kände igen mig o jag tror hon tyckte om att jag kom. Bland andra, som var där var också gamle Nils Insulander. Vi pratade mycket om gamla tider om Robert och annat. Jag tror vi tyckte båda det var roligt.

På Blixsta var trevligt som vanligt. Brita undervisar i gymnastik i samskolan. Oftast inte så många timmar en nu vikarierade hon för den andre läraren o hade upp till 5-6 timmar om dagen. Duktigt av henne. Karin går igenom en fortbildningskurs för sköterskor alla förmiddagar. De två stora är i skolan o Fredrik hos tant Jonsson. Stina har då och då sitt arbete hos Gräng med att mäta vattenhalten i säd. De är duktiga mina sonhustrur.

13 oktober 1964

Nu har jag varit och hälsat på vid Söversta och Brännesta. Vid Söversta hade jag ett föredrag vid Jonsberg för högerkvinnorna. Jonsberg ligger längst ut på Vikbolandet. Rätt ödsligt. Här finns väl inge folk, tänkte jag men det kom 75 personer. Trevliga åhörare. Jag kände mig inspirerad o Lars sa efteråt: "Jag for dit för att höra om mamma kunde tala ännu. Mamma är ju 81 år, o det är ju inte normalt att vid den åldern stå o utan papper hålla ett föredrag på en timme, men mamma behöver inte sluta än." Det var så snällt sagt. Inte minst att han ville hindra mig om jag var för gammal. Men det är jag ju snart. Jag skall sluta i tid. Tack Lars för att Du annars säger åt mig.

.....

Lars har köpt Lars Karlssons Dockebo för 175,000. Vad manne det föra med sig???

Den 8 december 1964. Nu har jag varit borta o skojar igen. När skall gumman bli gammal o förständig. Först var det en dag då jag o Stina sprang o köpte julklappar från 10-12.30. Sen var jag på middag hos

den snälla Ebba Blomquist. Så bibelstunden till kl.4 o så ned till stationen o på tåg till Stockholm där Jan mötte. Jag tänkte Nu blir det skönt komma till ro vid Söderberka. Klockan var 7, men Jan ville fara på en skolfest o föredrag i Kristofferskolan. Vi for dit o Kom inte hem förrän kl 11. Det roligaste var att vi där träffade Carl o Bodil Hermelin. De var så glada att ha sin son i Kristofferskolan. Hos Jan var det gott o harmoniskt som vanligt. Barnen var snälla o krya. Men Jan är inte bra. Går med ständig värk än i ansiktet än i huvudet eller ryggen. Han är blind på ena ögat o döv på det prat. Alltsammans är följd av strålningen. Själva cancer tycks hålla sig lugn. Men värken får han nog behålla. ....Sen for jag till Uppsala. Brita var det kryaste jag sett henne på länge....I Uppsala träffade jag också Gunhild. Vi åt middag tillsammans. Sen for jag till Gnesta, där Andreas mötte med bil. Gåsinge prästgård är mycket trevlig o rymlig. ...Jag var där nästan en vecka. Jag var ganska trött hela tiden o hade ont i knät. Så kom jag hem, vilade en dag o nu är jag precis som jag brukade, gammal o stelbent, men kry o glad. Gammalt folk mår bäst hemma. Men nog har det varit roligt att vara hos mina rara barn.

Nu börjar jag baka kakor till julen. Julklapparna är i ordning.

Den 20 december firades på traditonellt sätt men var, tror jag, roligare än jag vågat hoppas. Det var en söndag och alla var så vänliga o rara o glada. Det var en så glad stämning

Sen stannade barn och barnbarn på middag på middag. Varför är människor så snälla vid mig? Ja nu är man 81 år. Det finns vittnen på.

...

Annandagen for Lena o jag till Blixsta. Hunden blackie var med och åt upp skinkan före middagen. En sån en.

.....

30 december 1964

1964 har gått tillände. Det har varit ett gott år som man bara kan tacka för.

I början av året förlorade jag genom döden flera vänner, gulli Schager, Cecilia Funck, ester Secher, Erik Tamm. Vile de i frid!

Vi har i familjen varit förskonade för svåra sjukdomar. Vad som dock mycket oroar mig är Jans hälsa. Cancern lär ju i viss mån hållas i schackt, men värken och ett öga är ledsamma saler. Nu hoppas jag han kommer hit. I morgon på nyårsaftonen. Vi ska mötas på Söversta o han skall sen följa mig hem.

Och allt som händt i familjen! Lars 50årsdag, Ainos bröllop, Louise dop. Nu i jul ha vi mycket fått råkas i glädje. Vad som mycket bekymrar mig är Carl Gustaf o Magnus Cederberg. Där vet jag ej hur jag ska handla.

Jag är mycket tacksam att få bo kvar i mitt gamla älskade hem. Önskar blott, att det kunde få bli till välsignelse for andra, mina barn, barnbarn, mina vänner, för Nykilsboarna. I snart 50 år har jag bott här. Har jag lämnat några spår efter mig? Har Wallsnäs fått göra någon insats i Nykil liv? Jag vet inte men jag

är mycket glad åt vad Sten o Sina har gjort. De gör mycket mer än jag någonsin mäktat. Och det är i sin ordning att jag avtar. Men jag beder: Låt mig den tid jag har kvar ändå få bli till någon mytta o glädeje för de mina och för Nykil.

Tack för deft gångna året! Tack min barn, mina vänner!

Tack gode Gud!

1965

Nu vill jag tala rent ut. Han bjöd 800 000 kr. Vad kräver Gud mer. Roligasfte kräftskiva de varit med om. Hör jag hemma här? Jag vet inte.

Den 9 januari firade Nils o Brita silver bröllop. Märta Östman o en del av syskonen voro där. (Inte Stens, Jans och Lena).

Märta har ej varit där de sista åren. Det här var en sorts försoningsfest. Hon höll ett skämtsamt tal på vers. Självt gav jag dem en liten madonnabild.

Det Roligaste för Nils och Brita var nog ett telefonsamtal från Aino i New York.

.....

Nu vill jag tala rent ut. Lars vill köpa Wallsnäs åt Ulf och Magnus. Han bjuder 800,000. Jag blev först mycket glad. Då stannar ju gården i släkten, mina barnbarn kommer att bo här. Någon av syskonen har förut önskat bli utlösta, de blir nog glada.

Men det vart de inte. Ett allmänt önskemål. Inte bestämma för fort. Vi måsta tänka o ordna. Skatten får inte ta allt. Så frågades det. Är priset inter för lågt? Där tro jag snålheten bedrar visheten. Lars har bjudit rejält.

Så är det att de vet inte vad de ska lägga ned pengarna.

Självt började jag bli tacksam. Riddarhuset ger i år större utdelning än vanligt. Får jag så 100,000 till så tar skatten allt. Glädjen att ha barnbarnen här är kanske ej så stor. De kommer nog aldrig att vilja bo här? Wallsnäs är nog för enkelt (fast nog är det mycket vackrare än både Brånnesta o Fallsberg. Men jordbruket är ju inte mycket värt (det födde 40 personer för 50 år sen. Och far fostrade 9 barn här) men det vet jag ju. Det betyder att jordbruket arrenderas ut. Byggningen hyres ut och pojkar kommer någon gång o märker ut skog. Det är inte mycket glädje med det. Jag frågar mig. Är det någon av barnen som älskar gamla Wallsnäs? Den äldre generationen älskade Thorsvi över allt annat. Men det gör inte mina barn med Wallsnäs. Var deras barndom här inte lycklig? Här var fattigt o kärnt, strängt. Men det var det ännu mer på Thorsvi o det brukar inte betyda något. Nej, det är bara att de är barn av sin tid. Numera är man inte så romantisk att man älskar en gård, en hembygd, en släkt, ett fosterland. Man älskar i bästa fall sin hustru o sina barn, men sen tar kärleken slut och nyttan, nöjet, affärerna får det övriga. Det är kanske lika bra. Det är tråkigare, tycker jag, men det är bäst att förstå den nya tiden o inte leva som man vore kvar på 1800-talet. För det är man inte. Vi skriver 1965 och det är bäst att komma ihåg det.

Bara barnen kan hålla ihop! Det får inte bli splittring. Gud bevara oss för det.

Vi hade sammanträde på Söversta den 13 februari. Alla barnen utom Lena var närvarande. Lena hade sagt ja per telefon. Nils, Elisabeth och jag sa absolut ja. Karl och Jan frågade litet om priset, men Lars sa att han bjöd 800,000 ville vi inte ta det så köpte han en annan gård. Sten ville inte bestämma sig förrän han talat med Stina.

Nils tyckte det var väl ingenting att resonnera om Lars bud var regalt. Nu är saken den att de tre yngre bröderna fått ut förut så för dem blir det bara nugg 60,000. Alla skrev emellertid på ett papper så att hushållningssällskapet kunde få det till sitt sammanträde den 15. Det gäller köpet av Dockebo också.

Nu har jag talat med sten idag. Jag tror han går med på det. Men jag var inte glad. Skulle det bli litet spänning mellan syskonen? Det vore så ledsamt. Och ingen hade jag att tala med.

Då ringde Lars. Han var så snäll o så förstående mot bröderna. Det samtalet hjälpte mig. Tack!

.....

Den 11 februari hade vi bibelstudium hos Svensson i Tuna. Kyrkoherden gör sig ofantligt besvär, skriver hela föredrag. Men det blir så att ingen yttrar sig. Det blir ingen gemenskap. Inte vet jag vad de andra tänker. Uppenbarelse boken är också så konstig. Man blir rädd. Ska allt dett övergå jorden? Krig slatande, pest, hunger och stor avfall. Varför skall vi då bedja "Såsom i himmelen, så ock på jorden." om allt bara ska bli värre o värre o så långt från ett himmelrike som möjligt. Jag förstår inte.

Den 9 mars 1965.

Nu har jag varit ute och skojar igen. Några dar på Blixsta o några på söversta. Gunnar har utvecklats så bra. Han är hurtig och glad. I skolan går det bra. En tänkande och begåvad pojke. Brita har mycket arbete, undervisar i skolan o är skolstyrelsens ordförande. Men hon är glad o full av energi. Gör det nog bra. Och Nils har sammanträden mest var dag, är ordf. I drätselkammaren. Ansvarsfullt arbete. En kväll var det predikan på Blixsta av kyrkoherde Bodin. Jag var också hos Maria Karlsson o Anna Carsgård.

.....

Den 2 april 1965.

Länge sedan jag skrev sist. Nu är köpet av Wallsnäs avgjort. Alla tycks vara nöjda utom - - - Stina. Hon är sig inte lik. Jag vet inte vad det är.

Igår var Lars här. Vi hade några förtroliga timmar tillsammans. Den 1 juni skall det vara klart.

Så måste jag nämna en sak. Jag höll passions predikan i Tannefors nya kyrka en kväll. Rätt mycket folk. Jag var allt bra olycklig, men det gick ju bra i alla fall. Jag hördes bra, sa de. Biskopinnan o många av mina vänner var där. Låg över natten hos sen snälla Torhild Leijonhufud. Resfte sedan till Stockholm. Först några dar hos Jan. Han är bra dålig, mest om kvällarna. Men de är tappra både han och Karin.....Uppsala...Thorsvi. Gunhild är trött efter sin sista influensa. Ock hon har ingen ro. O frid. Det är

förhållandet till anna, som gör mycket. Men det är annat också. Adolf vill köpa Torsvi. Syskonen vill inte. Mina barn är egentligen mycket snällare vid mig än vad Gunhilds är vid henne. Jag tycker om Gunhild. Vi har roligt tillsammans, kan tala om mycket. Hon är en bland de få jag kan det med.

.....

Ja, nu är det ännu mera klart med köpet. Alla är visst glada utom Stens. Det är synd om dem. Lars betalar 800000. Det blir inte mer än ungefär 70,000 på Sten. Han har fått ut en del förut och det är svårt att i dagens läge få något bra för det. De kan ju bo kvar här tills vidare för mycket låg hyra, men de vill ju ha något eget. Jag tror att om de bara nu tar det lugnt o ser tiden an så kan de nog få något mycket bra. Jag kommer ju att sakna dem förfärligt.

Nu stundar det till påsk. Måne jag får hem mina barn?

Jag hade hoppats att Jan och hans familj skulle komma men nyss ringde Karin. Jan ligger på Karolinska sjukhuset. Han fick en svår näsblödning o fördes dit. Pro. Hamberger gör vad han kan. Jan har fått blodöverföring men är trött, mycket trött. Dock vid gott mod. Karin är så bra, tapper o stilla. Hon ger sig inte över. Hur skall det bli? Gode Gud var hos mina barn.!

.....

På annandag Påsk samlades alla syskonen utom Jans o Elisabeth. Först middag (20 personer) så sammantråde. Allt gott och fridfullt. Så god samvaro och kaffe. Stina hade hjälpt mig mycket. ....Jag var hos ögondoktorn. Mitt vänstra öga är odugligt, men det högra bra! Håller nog mitt liv ut. Tack! Nu sitter jag ensam. Det är nog bra det med. Jag har en del att ordna med....

.....

Det är en sak som ligger över mig.

"Den åt vilken mycket har blivit givet av honom skall mycket varda utkrävt." Jag har fått så mycket. Ett lyckligt barndomshem, god utbildning. Fem års förvärsarbete ett lyckligt äktenskap. Vi levde 48 år tillsammans. Mina snälla barn och barnbarn. Mer pengar än jag behöver och goda grannar i Nykil och många vänner i Linköping. Och siste en god Hälsa. Jag har inte varit mycket sjuk i mina dar och nu vid 81 års ålder är ju visst ovanligt vital, som det heter. Men vad kräver Gud av mig nu? Jag tackar honom av allt mitt hjärta, men vad kräver gud mer?

.....

Den 8 augusti var här stor kräftskiva. Lars första bjudning som gårdens ägare. Jag var litet ängslig, det måste erkännas. Skulle det bli i gammal Wallsnäs stil eller? Jag hade hört att Lars ämnade ha toddy på slutet. En snaps o pilsner det måste kräftorna ha, men toodierna. Så mycket ungdom o många hade 6,8, 10 mil att åka hem. Ja jag var ängslig och jag vände mig det jag brukar vända mig i nöd o ängslan, till Vår Herre själv.

När Lars kom på morgonen sa jag: "Kan vi inte slippa det där toddandet. Jag vill inte det.# Ja då struntar vi i det då, da Lars. Det var väl snällt sagt. Men mamma ska hälsa dem välkomna. Det lovade jag. Det var dukat småbord i trädgården, men dessförinnan hälsade jag gästerna välkomna och vände mig särskilt till Lars, den nye ägaren, bad honom hålla gamla traditioner i helgt. Och gav honom som valspråk Frid, fröjd och goda seder. Frid det betyder god gemenskap med syskon, underlydande och grannar. Fröjd det är gott humör i Lifest glada dagar och när vedervärdigheterna kommer, de uteblir nog inte. Goda seder det vet du vad det innebär. Untan dem varken frid eller fröjd. Så åt vi kräftor och det gick åt för vi var många, 70 stycken mest ungdomar.

Sen gick alla med tillsjön med burar och håvar, men de fick inte så mycket. Men roligt hade de. Det var för många det allra roligaste.

Så kaffe här uppe och dans i stora salen. Sist grillad korv på terassen.

Jag har fått många tackbrev, där de skriva att det var den roligaste kräftskiva de varit med om Och alla var fullt nyktra. Ingen olyckshändelse på hemvägen.

Utom barn o barnbarn var där K.O. Anderssons, Lejefors, Nilsson på Fredriksnäs, o Björkö. Agneta v. Essen med mor o barn, Överste Svallingsson, Axbergs, Stig Hermelins...

Den 18 for jag först till Axbergs på Winberga låg över natten där. Sen skjutsade de mig till Birgittas Udde o Elisabeth o sen till Medevi.

.....

Det är underligt att vara så gammal som jag är, snart 82 år, och ändå orka så pass och det är underbart att Gud vill använda mig ännu.....

... När jag var barn hemma på Nygård o kom springande ut på gårderna för att få åka i hölass eller så, brukade den gamla rättar Andersson säga: "Här kommer en av de våra." Det var inte bara att jag hörde till gården. Jag hörde samman med folket var vän med statbarnen på ett annat sätt än systrarna. Jag tyckte om att han sa så. Jag trivs fortfarande med att vara "en av de våra" att höra samman med en grupp, inte vara ledare inte något särskilt utan en i gruppen en som gruppen känner vid. En gång hörde jag till högern, hörde verkligen dit. Nu är jag och mina samtida gamla ur leken. Ännu hör jag till Medevi folket. Jag har ingen egen släkt, inga pauliar, inga Svartlingar på nära håll. Ingen som där säger "hon är en av de våra". Hermelinerna har tagit vänligt emot mig. Jag är mer hemma där. Och Nykil? Jag vill höra dit. Men jag vet inte om de räknar med mig egentligen. I Blidös bibelgrupp hörde jag hemma men nu? Har jag fått ge något åt Nykil? Hör jag hemma här? Jag vet inte. Inte blir det många, kanske inga som kommer att sakna Gunni Hermelin.

1966

syskonen är fortarande kritiska och litet hårda. 3 föredrag i Målilla, Vena och Kisa och så ett i Norrköping. Jan är dålig han svimmade en dag och låg medvetslös bland sina mattor, då en kund fann honom. Jag är rädd för 1966, tycker mig se så många kors där. Bibelstudium i Linköping. Liv och död växla. Det är så i detta livet

Ett nytt År. Vad skall det innebära. En stängd port, där man ej kan titta genom nyckelhålet. Det gamla året var ett så gott år. Inga svårare sjukdomar eller sorger. Jans hälsa är visst något bättre. Gamla Brita lever och lär vara nöjd på Stiftelsen. Det ledsammaste var med Jan strax före jul. De är visst ledsna på både mig och syskonen. Med det kanske klarar sig. Karl o Ingrid var där uppe en dag, och en annan dag bjöd Andreas Karin, Elisabeth, Lena och Margareta Bengtsson på något roligt i Stockholm om det var bio eller teater. Det kanske går över. Jag längtar så efter dem.

Efter 13 dagar for jag till Jan. De var nog mycket ledsna, kände kritiken o den hårda domen från syskonen. Avveckla mattorna. Det är ju vad han har att leva på. Någon plats kan han nog inte få, så dålig som hans hälsa är. Det här kan han sköta. Finska bolaget är nöjda med honom o det går bättre o bättre. Sluta nu, det vore att klubba med honom alldeles, det förstår jag. Måtte det nu gå för honom. Jag tror det vore bra att jag var där en vecka. De förstod mammas känslor för dem. Det var bara gott mellan oss. Men syskonen är fortarande kritiska och litet hårda. Den nya bostaden är bra och Jan känner hur skönt det är att slippa resorna o få komma hem till lunch. Nu ska Karin också hjälpa till på mattorna.

En dag var faster Gunhild bjuden dit på middag. Karin hade en liten fod fin middag. Gunhild själv var inte kry, hade så ont i benet, att hon knappt kunde gå. Jag var ej hos Brita den här gången orkade faktiskt inte. Jag orkar inte som förr men det är kanske inte så underligt. Och så har jag gått och lovat 3 föredrag i Målilla, Vena och Kisa och så ett i Norrköping. Hur ska det gå. Mina bibelstudier i Linköping tar mycket tid, men är roliga. De är så intresserade. Sist talade jag om Jeremias, men det blev kanske långdraget. Vi läste mest. Men jag tycker själva texten talade så mycket. Mitt betyg blev nog bara godkänd. Det har varit syföreningsdag för Nykil, Gammalkil och Ulrika men i Gammelgården. Sjöstrands bjöd alla på kaffe och tårta. Vänligt o snällt. Avslutning i kyrkan. Här har varit en mycket sträng vinter. En dag 27 grader, o sällan under 10 nu i över 2 månader. Massor av snö. Men vackert är här. Jag njuter på något sätt av att gå här i tystnaden o stillheten.

Den 7 februari 1966.

Kallt. Mycket snö. Jag har varit i Målilla o Vena på syföreningsdagar. Blev sjuk. Magsäcken snurrade runt. Jag mådde tjuvtjockt. Det var svårt att hålla föredrag. Trodde hela tiden jag skulle få en kräkning. Men det gick. Nu lyckligen hemma, men inte riktigt mig lik.

Jan är dålig han svimmade en dag och låg medvetslös bland sina mattor, då en kund fann honom. Nu ligger han på Karolinska sjukhuset under den snälle prof. Hambergers vård. Han tror själv att balans-sinnet är skadat. En följd av bestrålningen. Det vore hemskt. Då är det nog slut med Jans glada "blå ögon optimism" som bröderna så retat sig på. Han har alltid både när det gällt sjukdom o affärer trott på ljusare tider. Men det blir nog inga ljusare tider. Jag hoppades så mycket av det nya hemmet men hittills

har det ej varit något lyckligt hem. Först var det Arne Mattssons olycka o död, så de ledsamma affärerena och allt prat och skit. Och så nu detta återfall i sjukdomen. Jag ser mycket mörkt på det hela.

Rolf Hermelin

Jag är i mycket stor ångest o sorg.

Jag är rädd för 1966. tycker mig se så många kors där. Kandke mitt eget, men det är jag inte rädd för. Men det är så svårt att mista vad man håller av. Visst har jag mycket kvar, men jag har också mistat mycket Robert, rolf, Gustav, Ebba och Magda.

Kanske är det lyckligare för Jan att få gå bort nu från sjukdom, lidande, dåliga affärer och allt prat. Men han är ju bara 36 år. Har har sin Karin och sina tre små gossar.

Gud vet vad Han gör. Jag böjer mig.

Den 25 februari 1966

Har varit borta några dagar, först på Söversta. Karl fyllde 45 år. Där är harmoniskt, aldrig tjat och gräl. Barnen ovanligt harmoniska. En dag på middag på Åby hos Samuelssons. Sen

några dar på Brännesta. Jag har faktiskt kommit BrittaStina närmare. Hon är bra på många sätt. När det gäller Jan är hon den rättvisaste o barmhärtigaste.

Sen for jag till Kisa, där jag talade på en hemtrakts dag. Det gick rätt bra. Behöver det efter föredragen i Målilla o Vena. Kom hem kl. 6 på kvällen. Dagen därpå bibelstudium i Linköping. Vi talade om Hesekiel. Kom hem klockan halv sju mörkt och glashalt på hela gården. Var faktiskt rädd. Jag är ensam på gården. Stens på Karieöarna. Men vid bussen stod händelsevis överst Svallingsson och han ledde mig vid armen ända hem. Det var skönt.

.....

Den 2 mars 1966

I morgon ämnar jag resa till Stockholm. Jag längtar efter Jans. Han är nog mycket sämre än sist jag var där. Han håller visst på att avveckla mattorn. Det är syskonen mycket glada åt. För mig är det inseglet på att Jan slutat hoppas på livet. Hans sjukdom är nog inte dödlig—säger läkarna—men hurudant blir min stackars gosses liv efter detta? Blir han invalid kroppsligen o själsligen? Jag är djupt bedrövad. Gud hjälpe oss och honom.

Samma dag.

Lena har nyss ringt. Hon hade talat vid Karin. Jan är sämre. Han har svåra plågor. Läkaren säger att han aldrig haft en så tålig patient. Hjärtat tål ej för mycket. Det kan strejka. Karin är mycket trött. Men hon är glad att jag kommer. Lena har ringt till alla syskonen. Hon är för närvarande den sammanhållande länken. De tror på henne. Hon förstår de olika syskonen, och hon förstår vad som är bäst. Gud signe henne.

När det skedde före jul, då Jan behövde låna 100,000 var stämningen så upprörd. Jag var i ångest för 2 saker. Hade Jan gjort något ohederligt? Det hade han ej. Den ångesten kunde jag lägga ned, och den var den värsta. Den andra var frågan håller syskonkärleken på att mattas. Lever den ej som förr. Det fanns fog för den ångslan. Och det var Robers testamente tills nog att den skulle bevaras. Nu tycks den leva upp igen inför sjukdom och döden. Kanske hos somliga därför att Jan nu måste avveckla mattor nu, som varit dom en nagel i ögat. Lena ringer och låter dem verkligen få veta hur det står till. Mer än vad Karin säger. En sak måste vi hjälpa dom med. Någon får ta hand om lille Fredrik. Men det går nog.

Undrar hur det är nästa gång jag skriver i den här boken. Måtte jag nu kunna vara till den hjälp som behövs för Jan o Karin. Gud give mig vishet och kraft o kärlek.

Jag var 1 ½ vecka hos Jans. Han är mycket förändrad, magen, likblek, så trött. Han ligger mest är bara uppe korta stunder. Ibland får han en sorts kramp, svår värk, kallsvetas, pulsen svag. Jag såg honom så.

Han försöker avveckla mattorna. Direktör Nemes från Finland var en dag där. Han var gripen av Jans förändrade utseende, förstod hur sjuk han var. Vänlig, deltagande och ..aktningsfull. en köpare var också där. Jan höll sig uppe. Han var så stilla, ödmjuk och så fin hela tiden. Inga överord, ingen bitterhet. Köparen drog sig sedan tillbaka, men Nemes vill ej konkurs. Hans son kommer till affären en tid och Jan har fått en annan man som sköter affären. Karin kan inte vara där så mycket. Jan har svårt att tala och jag hör ju så illa. Men han var glad att jag var där. Jag gav honom Emil ?? tavla och den blev han verkligen glad åt, och han sa flera gånger: Jag är glad åt det här nya hemmet. Jag trivs så bra här. För hans del var jag glad att jag var där. Kunde jag vara Karin till någon hjälp? Jag vet inte. Kanske. Vi pratade mycket förtroligt. Men hon är så sliten o spänd. Men hon strävar ärligt att vara lugn och stilla o inte förlora hoppet.

Förstår Jan själv att han ska dö? Jag vet ej. Han talar inte om det. Ibland är det som om han ännu trodde på livet o hoppades. Egentligen är han glad att ännu ha mattorna kvar. Han satt en dag och skickade pengar för obetalda räkningar, en stor faslig massa. Det hade kommit in pengar på något sätt. Och han var så lycklig. Stackars Jan. Vi hade alla hoppats så mycket på det här nya hemmet. Och nog är vi alla glada att de nu bor där men inte blev det som vi hoppades.

Den 14 juni 1966

..Jag har varit några dar på Söversta där Ingrid fyllde 38 år på Blixsta där Ulla går och undrar om hon skall eklatera förlovningen med Nils v. Koch. Hon vill vänta. Kanske det är bäst. På flaggans dag talade jag vid brunnen. Äldste talaren den dagen. Så var jag på Brännesta och i Kolmårdens djurpark. Gamla svåger Fredrik Sederberg är död. Frid över hans minne!

Gunni börjar här skriva i en ny dagbok och gör därför en liten sammanfattning

Jag, Gunni Hermeling bor på Wallsnäs, jag är 82 år, men frisk och vid gott mod. Jag sitter här ensam i mitt ganska stora hus, 12 rum och kök men det har hittills gått bra. Jag trivs i ensamheten. I flygeln bor Sten och Stina. Deras söner, Dag och Göran, för båda sin exercis, Dag i Uppsala och Göran i Linköping. Men de kommer ofta hem om lördagarna. Det är trevlig pojkar. På Söversta bor Karl och Ingrid med sina

4 flickor. På Brännesta Lars och Britta Stina. Deras 2 gossar Ulf och Magnus arbetar för närvarande på Stora Fallsberg, som ju egentligen är deras gård. Lena är rektor för Sätilla lantbruksskola. Elisabeth o hennes man Andreas Bengtsson har just flyttat till Ljung där han är kommunister. De har 3 fosterbarn. Jan och Karin bor nu i Spånga Rösvägen 23 med sina 3 barn. Jan är mycket sjuk. Vi vet inte hur det kan gå. Får ögonblicket är han något bättre, har fått en blod transfusion på Karolinska sjukhuset. Otto är just nu här på Wallsnäs hos Stens och Mauritz är på Söversta. På Blixsta bor Nils och Brita. Just nu i midsommar har deras Ulla förlovat sig med Nils v. Koch. Igår voro Nils o Brita, Ulla o Nils v. Koch samt densammes föräldrar Hans och Greta v. Koch här på middag. Det var en rolig fest. Sten och Stina och Dag o Göran voro också med. Stina hjälpte mig med maten. Allt avlöpte bra. Jag tror alla var nöjda, vädret härligt. Vi slutade med kaffe på terrassen. Sol över en klar sjö. Hur ofta har vi inte haft glada fester där!

I minnet ser jag oss samlade där på Elisabeths dop. Jans o Karins förlovning, Gunillas dop och många andra gånger. Förr var Robert med, nu är han det inte mer. Det är bara jag som än representerar det gamla hemmet. Därför är det bara halvt. Det är alltid något som fattas. Men jag är tacksam att barn o barnbarn fortfarande gärna kommer hem till Wallsnäs. Jag vill försöka bibehålla det gamla hemmet. Önskar inte något högre än att de alla, de är 33, ska komma hit i gläde och sorg, att jag ska få dela både det ena och det andra med dem.

Nog är jag rik, som har så många att älska, tänka på och bedja för. Gud give mig kraft att vara vem jag bör för dem alla!

... den 16 oktober 1966. ...Så har jag en stor nyhet. Idag lyste det för Ulla o Nils v. Koch. De ska gifta sig till jul. Har fått bostad, ett rum o del i kök. Jag gläder mig, för jag tycker så mycket om både Nils och Ulla.

Nils von Koch och Ulla Hermelin
Mottagning
den 23.10. St. Vede, Visby
den 30.10 Bleckstad, Söderköping

Den 8 november 1966

Jag var på 3dje lysningen kom några dagar i förväg och fick hjälpa Brita med tillrustningarna. Det får jag inte någon annanstans. Och det är så roligt. Vi bakade o styrde. Väl 70 personer kom Nils och Britas syskon och även släkt från v. Kocharna. De fick många vackra o nyttiga presenter. Jag gav dem 2 filtar och ett elektriskt våffeljärn.

...

Om en timme skall jag resa till drothems kyrka där min lilla Ulla skall sammanvigas med Nils v. Koch. Gud välsigne dem och give dem den "högsta jordiska lyckan" Den 27 november 1910 var mitt bröllop. Jag fick den hösta jordiska lyckan.

Idag har jag genom brev från Gunhild erfarit att gamla faster Brita, Roberts älskade syster, fått någon liten hjärnblödning och ligger illa sjuk, kanske på sitt yttersta.

För några dagar sedan födde Aino ett litet gossebarn.

Liv och död växla. Det är så i detta livet.

..

Den 26 var bröllop. Ulla och Nils v. Kock gifte sig i Drothems vackra kyrka. Andreas vigde. Gunilla var tärna. Sedan middag på brunn. Och så dans. Glad och god stämning. Dansen synnerligen livlig. Mina barnbarn börjar bli stor. Vid Ainos bröllop var Magnus, Göran o Johan ännu pojkar, nu var de fullfärdiga kavaljerer. Även Gunilla var stor flicka, satt med vid bordet och dansade. Jag tror att v. Kockarna i allmänhet var mycket nöjda. Jag tror både föräldraparen sa sig: "Det är ingenting rikt, ingenting extra förnämt, men bildade och fina människor, sådana som vi själva, och som vi själva, och som vi gärna är släkt med. Då är det ju bra.

Telegram från New York.....från Aino, James och Nils. Det tror jag gladde Nils.

Sen låg jag över på Brännestad o så skjutsades Lars mig till Stockholm. Han skulle på hemvärnskurs. Hos Jan var det sig likt. Han låg hela tiden, hade haft en inflammation i en visdomstand, som var mycket smärtsam. Var på lasarettet men de kunde ingenting göra åt saken, bara ge honom penicillin. Första dagarna var svåra, han fick ligga alldeles orörlig, då var värken mindre. Sen något bättre. Han ligger så fridfull o stilla. Det finns ingen bitterhet mot någon. Ingen som han inte har förlåtit. Då blir också hans synder förlåtna. Ja, säkert. Han är i Guds hand.

Karin är beundransvärd ger honom mat 10 gånger om dagen, alltid färdig att hjälpa. Anar av sig själv vad han behöver. Måtte hon hålla ut! Hennes krafter är för ansträngda.

"Bröderna har medkänsla med honom, tycker synd om honom, men de skulle beundra honom, så tappert tålig o stark som han är i lidandet. Det gör andra som ser honom, men inte bröderna". Så säger Karin, och hon har rätt. Det har varit min sorg detta år. Jag har inte sörjt bara över Jans sjukdom o lidande och över att jag skall mista honom. Jag har sörjt över mina andra barns hårdhet. (Inte Lena). Jag älskar alla mina barn, jag tror lika mycket, men därför sörjer jag över deras fel, deras brist på ren broderlig kärlek, deras självsäkerhet. De har inte skött sig så att det har gått omkull med konkurs. De har varit som de skulle. Och därför gråter jag över dem. Hur många nätter har jag inte ??är---det svartaste i mitt liv---legat och gråtit och varit upprörd i timmar. När skall de förstå? Men kanske är jag orättvis. Och de har ändrat sig på sista tiden. Jag vet att Lars ekonomiskt hjälpt Jan. Stina bjuder nu ner Otto o Mauritz. Och syskonen i allmänhet förstår hur svårt han har det. Kanske också hur tapper han är.

1967

Jag förstod, att Jan var dödsdömd. Jag har varit med om flera enskilda nattvardsgångar. Inga har gripit mig som denna. Lördagen den 15 april 1967 insomnade Jan i sitt hem. Jag är ingen prima husmor, har aldrig varit det och nu sämre än någonsin. Ingen sprit ingen lyx, bara vänlig samvaro

Vi har redan kommit flera dar in på 1967. Hurudant blir det år? Skall jag få leva hela året och vad skall möta mig? Underligt nog har jag mycket mer frid nu än inför 66. Det var nog mitt olyckligaste år, det olyckligaste i mitt liv. Och jag har dock förlorat både far, mor systrar, min make, lille Gustaf och Rolf. Och 1966 dog ingen som stod mig särskilt nära. Svåger Fredrik Cederberg visserligen, men han var gammal och villig att dö o vi stod ju ej varandras så nära. Nej det var inte det. Det var att jag förstod, att Jan var dödsdömd. För var gång jag träffade honom såg jag ju hur han blev sämre och sämre. Och så förstod jag mig inte på syskonen. Det var bara Lena som verkligen förstod allt. Det där har grämt mig hela året. Därför har detta år varit så tungt. Nu förstår jag syskonen bättre. Det är vänlighet i syskonkretsen och - - Jan är så stilla och god. Visst vet han vad han går emot, men han går så stilla o stark mot döden. Det är så att man bara vill tacka. Därför börjar jag inte detta år i förtvivlan. Jag bara säger: Ske Guds vilja.

Och visst måste man säga att de sökt den rätta hjälpen och också fått den. Annars skulle de inte vara så starka och tappra som de är. Jag beundrar mina barn.

Den 18 februari 1967

En längre tid har jag varit hemma. Ja, några dar är jag på Brånnesta. Det blir mycket gamla Karin och jag som sitter och pratar. Hon är nog den som är gladast åt besöket. Men de andra är så vänliga också. Lars o jag var i kyrkan tillsammans, Nattvardsgång. Jag tycker så mycket om Lars men träffar honom ej så mycket, inte ens när han skjutsar mig 9,10 mil och vi är ensamma i bilen. Då borde det ju gå

..Den 27 mars 1967, annandag påsk

Lena har varit hemma några dar. Familjen Nils var här på påskafton. På påskdagen hos Stens på middag och sen hos Elisabeth på kaffe. Skärtorsdagen o långfredagen i kyrkan. Idag var Lars här ett tag. Våren kommer så sakteligen.

Det är 9 år sedan pappa gick bort. Jag känner mig mycket gammal. Hur länge skall jag gå här? Jag är trött och mycket oduglig. Om onsdag är det meningen att jag skall följa med Elisabeth till Stockholm och fira Karins 40-årsdag. Undrar om det blir av. Längtar ibland efter dem, Jan o Karin. Men jag kan inte vara något för dem. Jag är inte till någon glädje för dem numera, inte ens till någon liten tröst. De har det mycket tungt. Jag sörjer med dem, men de vill liksom inte dela sorgen med mig. Jag förstår den inte. Ingen kan lida med dem mer än jag, men på något sätt håller de mig på avstånd. Får se hur det går den här gången. Jan är nog sämr än sist. Huru länge??

Den 6 april 1967

Nu har jag varit där. Elisabeth skjutsade mig. Inte var det en glad födelsedag. Vi gav henne en väggklocka. Hon firades litet med blommor o.s.v.

Jan var mycket sämr. Han ligger nästan orörlig. Orkar ej sitta upp. Äter ingenting, några skedar välling, som han mest får upp igne. Men han är fullt redig och följer med allt. Vi undrade var klockan skulle hänga. Jan föreslog över sekretären i stora rummet. Nej, sa Jan, den är antik och klockan är modern, det passar ej. Den fick hänga i hallen. Vi vill köpa något till KO Anderssons 50-årsdag. Hermelinstavlorna är så dyra 12-15 hundra kanske mer. Jag föreslog en Tryggve Hermelinstavla för 3-4 hundra. Nej, sa Jan,

skall familjen ge något, vi är 8, så skall det vare en Olof Hermelinstavla. Syskonen tyckte som han. Men nog är det underligt när han bara kan viska och mest ligger med slutna ögon och fullkomlig orörlig.

På söndagskvällen kl. 21 kom Lars Hirsch Jans bäste vän och gav honom nattvarden. "Vi ska göra det nu, annars kan det bli för sent sa Jan. Karin o jag deltog. Hirsch var djupt gripen. "Han är underbart andligen stark", sa han efteråt.

Jag har varit med om flera enskilda nattvardsgångar. Inga har gripit mig som denna.

På onsdagen kom Lars och Karl upp och tog ett sista avsked av Jan. Jag följde dem sen hem.....

Jag är tacksam för mitt besök hos Jan och Karin. Den här gången var det mycket bättre. Jag tror ju jag såg att Karin var glad att jag var där. Stackars Karin. Hon är beundransvärd men hon är mycket prövad o mycket trött. En naken nerv, skulle man kunna säga. Nu är Jan på Karolinska för någon dag. Han skall få någon vätska för han torkar ut, kan ej dricka. Blodöverföring får han ej mer.

Lördagen den 15 april 1967 insomnade Jan i sitt hem. Han hade sovit rätt lugnt på natten, pratade som vanligt med Karin, t.o.m skämtade, men var ovanligt svag. Pulsen blev svagare o svagare. Lars Hirsch kom och han och Karin satt vid hans sida. Fullt medveten. Inga bedövningsmedel. En inre frid, 10.45 var det slut.

Karin hade underrättad mig. Sten o Stina skjutsade mig upp. Vi kom vid 2 tiden men då var det ju redan slut. Lena kom senare. Jag for hem med Sten på kvällen. På söndagen kom Nils o Brita och Andreas.

Hos Lars var vi på nervägen från Stockholm. Barnen har ringt mig och varit så goda vid mig.

Tre gossar har jag mistat Gustaf, Rolf och Jan. Jag vet var de är. Jag skall en gång återse dem. Och mina levade barn är så goda vid mig nu sörjer de alla bror Jan. Ingen talar eller tänker mer på affärer o sådant. Vi äro alla förenade i sorg och kärlek. Och vi vill hjälpa Karin. Först var Lena där. Idag for Stina dit o blir några dar. Sen kommer jag .

..

Min sista kusin, Hedvig Strömgren f. Lidforss dog samma dag o stund som Jan. Nu är jag ensam kvar av Anders Erik Swartlings barnbarn. Hur länge?

..

Den 26 april begrovs Jan kl.13 samlades syskonen från båda makarna vid Röstensvägen. Sen for vi till Skå kyrka. Där var så vackert o stilla. Lars Hirsch jordfäste, den personligaste jordfästning jag varit med om. Själv sa han att det var den tyngsta han utfört.

Mycket vackra blommor. Många Skåbor, Släkt: Gunhild, Adolf o Elisabet, Brita v. Sydow, Anna Yngvesdotter, Tedde o Elisabet Palm, Magnus Cederberg, Karl-Olof och Birgitta Andersson. Många syskonbarn, lärare från Kristofferskolan m.fl.

Han ligger på Skå gamla kyrkogård. Efteråt middag på Drottningholms värdshus. Livet går vidare

..

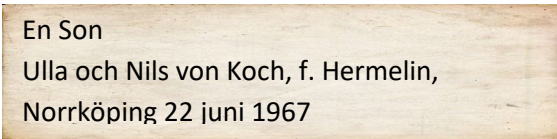
Den 12 maj var Johans studentexamen. Fasligt mycket folk. Brita och Nils var borta hela förmiddagen. De hade bett mig komma dagen förut och det tror jag var bra. Gamla v. Kocks var ju där o då var det bra att någon var där o underhöll dem. Förresten hade Greta v. Kock och jag fullt göra med att laga en del mat. Vi blev bekanta på köpet. Sen blev det nästan väl rörigt.

den 12 maj

Jag har varit på Gotland hos v. Kocks på stora Vede. De var synnerligen vänliga, for runt på Gotland och visar allt möjligt. Stora Vede är vackert och gediget, ett fint gammalt hem. Nog kan Nils och Brita vara glada att deras Ulla kommit in i den familjen.

Den 18 juni

Jag har haft ett kärt besök av Aino med sin lille Nils, ett rart barn. Han är inte svart och inte vit. Han är solbränd, vacket brun. Han är knubbig o rund, bruna ögon och mjukt brunt hår, inte negerkrulligt. Han är mycket snäll, skriker just inte äter bra och sover bra. Gunnar var också med. Det är ett ovanligt stillsamt barn, men omöjlig att äta. Ingenting vill han ha, lämnar hälften kvar på tallriken. Men han verkar inte sjuk. Aino har utvecklats. Hon är en mogen mycket sympatisk kvinna. Jag tror hon är lycklig. Men hon var lycklig att nu vara hemma i Sverige och vill gärna stanna till jul. Det förvånar mig litet. Kanske James inte är så rolig att vara gift med. Hans arbete tar all hans tid. Hon är mycket ensam i Amerika och hon har få vänner, bara några få svenska. Jag tror att detta halvår, sen Nils kom till har hon suttit mer inlåst än förut. Nu andas hon ut. Hon skjutsade mig till kyrkan. Jag tror det var roligt för henne att åter komma i svensk kyrka.

En Son
Ulla och Nils von Koch, f. Hermelin,
Norrköping 22 juni 1967

Idag den 27 juli, har Sten o Stina rest till Finland med Dag. De har lånat Karls husvagn. Sten o Stina o Dag har varit mycket hjälpsamma och vänliga vid mig. Det var inte alltid så lätt med så många i hushållet och jag är ingen prima husmor. Har aldrig varit det och nu är det sämre än någonsin. Annars är jag för all del kry. Har badat i sjön. Idag har jag tvättat en rätt stor byk och igår bakade jag massor av skorpor och kringlor. Sånt går men sen är jag så trött. Då känner jag att jag blir 84 till jul.

Den 9 augusti 1967

Livet går vidare. En härligt vacker sommar har vi haft. Barn och barnbarn tittar in allt som oftast. De är bra snälla. En dag var Nils o Brita här med en gammal amerikansk dam. Hon tyckte visst det var lustigt

att se en gammal svensk herrgård. En lördag, när Stens var borta, kom Lars och Britta Stina och hämtade mig för att jag ej skulder vara ensam på söndagen. Lars och jag var i kyrkan. Sen var vi bjudna till Samuelsons på Åby. Gästfritt o vänligt. Sånt umgänge trivs jag med.

En dag hade jag ett lyckat kafferep för hyresästen i Dylandsstugan o Halls.

Jag har plockat mycket skogshallon. Konserverat en hel del. En dag, den 7de var Aino med man och barn o Johan här. Att Aino stannar till jul har sin naturliga förklaring. Hon väntar ett barn till och det bör födas här hemma.

....

Från Medevi reste jag direkt till Blixsta eller rättare till Drothems kyrka. O vad där var vackert. Minnena överföll mig. Nils o Britas krigsbröllop för 27 år sedan. Ainos o James bröllop, Ullas och Nisses bröllop. Nu stod där 2 unga mammor och pappor med sina förstfödda och Andreas döpte dem.

Nils Onesimus Babatunde,

Harald

Nils är så stor ½ år så han följde det hela med intresse. Nynnade med när de sjöng Tryggar ekan. Haralds oberörd.

Stackars Harald bröt benet vid förlossningen o har en oriktig benställning (ett arv från Kockarna). Han har varit spjälad och fått ligga kvar på lasarettet. Nu är han gipsad och de hoppas att han ej skall få men av det för framtiden. Efteråt supe o samling på Blixsta. Mycket folk.

Stackars Brita fick dagen därpå lägga in sig på lasarettet för något ont, bakterier i urinledarna. Måtte det inte vara något farligt!

Nej, hon fick snart komma hem. Nu åter i arbete.

Idag den 25 augusti fyllde Lena 45 år och Fredrik 6 år.

Den 24 var Svantessons här.

I morgon skall det stora kräftkalaset gå av stapeln. Över 800 kräftor. Det blir cirka 70 personer. Dag har kommit med en kamrat som bor på vinden här. Stina har arbetat värre och Sten också. Och Britta Stina har köpt och ordnat med ????? Nog unnar jag barnen o ungdomarna en glad dag. Och kräftorna plockar vi ju ur vår egen sjö. Men ändå- - när människor svälter i Indien och på andra håll. Jag hade velat skicka pengarna dit i stället. På något sätt är jag inte glad åt festen i år. Det måtte väl ej bli något ledsamt.

Efteråt.

Det blev ing ledsamheter. Tvärtom. Det var en ovanligt lyckad och glad fest. Jag gjorde ju förstås vad ingen väntade. Jag sa att gästerna slåå skriva tack-kort. (glädje) om de i stället ville skicka pengar till I:, RK, Lutherhjälpen eller något annat. Jag tror många gjorde det.

...

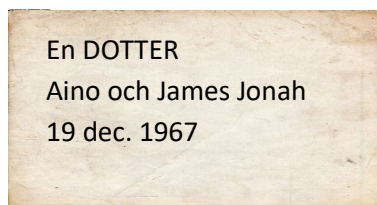
Lördagen den 14 oktober 1967

Halva oktober har redan gått. Några dagar var jag hos Nils och Brita. Bodde i det s.k. hönshuset, som nu är omgjort till en finare gästflygel. Det är alltid roligt på Blixsta. Jag var i kyrkan oå söndagen o sen Nils o jag över till Söversta på kvällen. Karl, som skadat sitt ben illa är lyckligtvis mycket bättre. Ullas lille Harald är det inte bra med. Han är född med brutet ben och trots spjälor och gipsning vill det ej läkas.

....

Den 10 november 1967

Ja så har jag varit ute o skojar igen. Blir jag inte snart för gammal för att fara omkring och hålla föredrag? Jag skall väl inte säga skoja, för det är allvarliga saker det gäller.

Aldrig har jag varit så mycket borta någon jul som i år 1967. Julafteon var på söndagen, då var vi (Lena) först och doppade i grytan på söversta kl.1. Vi var hemma till 5 och kl.7 var flygelns här uppe och drack kaffe och så tände vi granen o läste julevangeliet m.m. Sen gick vi ned i flyglen, där julklapparna delades ut. På juldagen middag hos Sten o Stina. Sen fpr Lana och jag och drack kaffe hos Eisabeth i Ljung.

Annandagen for Lena, men på kvällen hade jag Ingrid Johansson, Egbom och Sten o Göran på kaffe. Stina o Dag var borta.

Torsdage voro Stens och jag på Brännesta. Där var också Söverstas, Lejefors alla 4 och Ulf's Gertrud med syster.

Det har inte blivit så mycket att vara i kyrkan. Men jag har ju radio o jag kan ju läsa. Det har trots allt varit en god och stilla jul, ja jag menar verkligen stilla, för jag har haft mina stilla stunder. Och när jag är borta hos barnen - - - jag hör ju så dåligt, jag pratar inte så mycket som förr i världen. Men jag sitter och njuter och tackar Gud för mina rara barn. De har så goda vackra hem, de är så vänliga, bjuder på god, väl lagad mat, men det är inget överdåd, ingen sprit ingen lyx. Bara vänlig samvaro. Några små särskilda glädjeämnen har jag nog haft men det är sådant jag ej skriver om utan i stillhet tackar Gud för. Julen har varit god. Jag tackar Gud för den.

1968

Jag hade god kontakt med publiken, de var över 100. .Kanske slutar jag nu fara omkring o prata. Hovpredikanten var missnöjd. Egentligen behövs jag inte mer. Alla barnen fick 50,000.

Med buss kl.9 direkt till domkyrkan, där jag satt ensam en timme. En vacker början på ett nytt år. Där är så gruvligt vackert o granar vid altaret var tända. Svag orgelmusik stundtals. Valven talar sitt tysta språk.

Sen följde jag Isa Tamm hem och fick kyrkkaffe. Om en stund kom Andreas och Elisabeth och hämtade mig så for vi till Blixsta.

Där var allt högtid och verkligen enastående vackert ordnat. I salen vid stora bordet, som stod vid fönstren endast den gamla tennskålen i vilken alla barnen döpts (egentligen krigsbyte från finsk-ryska kriget, ett handfat som Östman fått med hem) och en stor skål med röda tulpaner. Andreas döpte lilla Brita Mathilda Onike.

Hon sov hela tiden, slog inte upp ögonen ens vid dopet.

Närvarande var utom familjen (utom v. Kocks) Britas syster Maj Rustners famil . En mycket god samvaro o Andreas skjutsade mig hem.

...

Den 21 var lars födelsedag. Då samlades vi på Brånnesta, Aino var också med. Sen reste hon den 16 februari. Få se om jag får se henne igen. Jag håller mycket av henne: Hon är bra, kommer nog att uppfostra Nils och Onike bra. En fin representant för Sverige.

..Sjön gick upp den 4 april. Och två svaner har kommit. Men det är kallt o blåsigt o ibland snöyra.

Den 8 maj 1968

Lisa Risberg var här några dagar. Det är alltid roligt. En dag var vi på kaffe hos Märta Norling i Skackebo.

Sen for jag till Blixsta. Var där 4 dar. På måndagen talade jag vid de gamlas träff i Drothems församlingshem. Jag var glad åt det. Kanske slutar jag nu fara omkring o prata, men jag ville inte att det misslyckade föredraget i Johannes skulle vara mitt sista. Det här i Drothem församlingshem var mycket fredligare. Jag hade god kontakt med publiken. De var över 100.

Dagen därpå lunch hos anna Djurberg. Nu hemma igen. Här är så vackert.

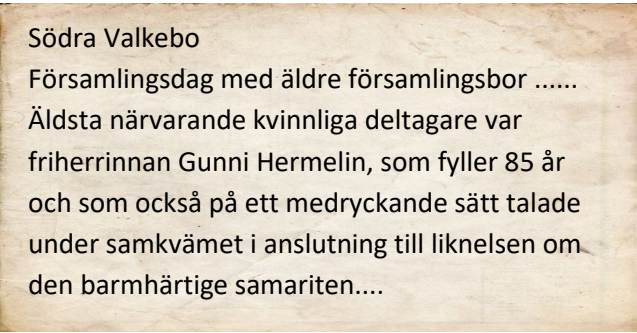
..Den 19 juni1968

Jag har varit vid Thorsvi. Lena skjutsade mig. Först var vi hos syster Brita en stund. Hon var sig lik, som hon nu varit de sista åren. Sen for vi till Thorsvi, det var den 5 juni. Dagen därpå hade ungdomsföreningen (som är ganska gamla) sin... De hade bett mig tala. Det var i kyrkan. Jag hade skrivit ett helt nytt föredrag. "Det är över det vi inte gjort, som livet en gång håller dom": Jag hade faktiskt lagt

med väldigt mycket arbete på det, för jag arberar långsamt numera. 50 timmar kan jag gott säga. Det var stämning i kyrkan och när jag efteråt vid kaffet gick förbi några av ungdomarna fick jag en spontan hyllning. Men - - Gunhild sa dagen därpå "Tack för i går." det var allt. De andra sa ingenting. Var jag alldeles misslyckad? Jag kände det så, ångrade att jag åtagit mig det. Jag är väl för gammal. Mina tankar passar inte nutiden. Ögonblicket innan jag for på måndagen ringde prosten Palm. Han tackade för föredraget: "Jag satt nere i kyrkan och var så glad." Kanske var det ändå inte alldeles misslyckat. Nå.. sluta skall jag nog ändå.

...Den 20 augusti 1968

Medevimötet är över. 185 personer. Visst var de glada o tacksamma. A,met var "den verkliga glädjen". Jag kände mycket starkt att det inte var rätta ämnet i en tid av så mycket nöd som när människor dör i massor av svält o framtiden är mörk. Men ingen annan tycks ha den känslan Ingrid JB och Lily Bergendahl var här i dag på ett mycket roligt besök, men de kände inte alls som jag. Det var ett ledsamt intermesso i min snälla studiegrupp. Hovpredikanten kom in som deltagare. Han var missnöjd, väl främst på mitt sätt att leda, men för övrigt på hela gruppen. Nästan skällde ut oss och sprang sen utan att säga adjö. Gruppen som var ovanligt trevlig var upprörd. Han försökte på allt sätt klubba ned mig, men jag har visst litet krigarblod i mig så jag gav nog svar på tal. Men sen, när jag väl kom hem till Wallsnäs, förstod jag honom. Det jag skrev nyss. 185 personer samlade 4 dar för att egentligen tala om hur roligt och bra vi har det – och så är det som det är i världen. Jag tyckte det hela var för smått, för närsynt, för stor brist på den stora kärleken. Han klubbade inte ner mig i gruppen för han sköt över målet, slog i vdet. Men här hemma fick han mig på knä. Jag förstår honom. Jag vill att vi nästa möte skall tal om "Giv mig min syn".

Södra Valkebo
Församlingsdag med äldre församlingsbor .....
Äldsta närvarande kvinnliga deltagare var
friherrinnan Gunni Hermelin, som fyller 85 år
och som också på ett medryckande sätt talade
under samkvämet i anslutning till liknelsen om
den barmhärtige samariten....

Det är ingen ide att gömma ett dylikt tidningsurklipp. Men jag har gått och undrat om jag skall ge upp o säga att nu är jag for gammal. Men kan jag ännu tala "medryckande" så kanske Vår Herre ännu vill använda gamla Gunni. Den dagen kommer, då hon inte längre får göra tjänst. Men ännu kanske jag får tjäna Guds rike med min gåva. Och då är det väl bara att tacka och gå om Han ännu vill använda mig.

Den 26 september 1968

Nu har hösten kommit med gula löv och mörka kvällar. Jag är inte rädd for höst och vinter. Jag har ju ett varmt hem där jag bott i snart 60 år och där så många minnen omer mig. Goda vackra minnen. Här har gamle far gått och ordnat och arbetat. Han älskade Wallsnäs och var nog lycklig här. Och här är de flesta

av barnen födda. Här har de vuxit upp, blivit stora vuxna människor. Härifrån drog de ut i livet till arbete och egna hem, till var och en sin gärning i samhället. Tre gossar har jag mistat, Gustaf, rolf och Jan. Jag vet var de finns. Kanske får jag en dag återse dem, för att aldrig mer skiljas. Och de andra?

De är så goda mot sin gamla mamma, och de ha alla så vackra trevliga hem. Lena är ju ensam, men hon har sitt arbete, där hon ger sig själv, och some ger henne mycket. Och ett trevligt hem har hon också. Hon kommer till mig så ofta arbetar tillåter.

Och jag har alla mina 18 barnbarn o 3 barnbars barn. Jag tänker dom i grupper. Min 5 vädpling, det är Ulf Dag Göran Magnus o Johan. Mina 6 gossar, som står på gränsen till att bli vuxna. Rafael, Samuel, Gunnar, Otto, Maurits o Fredrik och mina 5 småflickor Maria gunilla MarieEbba o Louise. Och så har jag de 2 unga ??? men Ainos och Ullas.

Vad går dessa unga till mötes i livet? Hur skall det bli? Och hurudana är de själva? Har de en fast grund? Tror de på en Gud? Är de hans lärjungar? Jag vet inte. Egentligen känner jag dem så litet, men jag håller så mycket av dem, allesammans. Och jag kan ingenting göra, mer än bedja för dem, och det gör jag så innerligt jag kan. Jag kan sällan tala vid dem om det viktigste av allt. Jag är så gammaldags, att jag är rädd jag skulle förstöra allt o bara skuffa dem ifrån mig. De är så snälla vid gamla farmor. Om de tycker om mig, vet jag inte. De har inge skäl att göra det. Någon kanske? En underlig önskan har jag . Att mina barnbarn skall bära min kista till graven. De 5 gossarna o andreas bar gamle far. Ulf Magnus Dag Göran o Johan är stora karlar, så de kan. Om det dröjer några år, så är nog Rafael så stor att han kan göra det. Eljest kanske Nisse v. Kock. Jag vet ju inte hur länge det dröjer, men så många år kan det ej vara. Jag önskar att Andreas skall jordfästa mig. Sen får det bli hur barnen vill. Bara i graven på Nykils kyrka vid Roberts sida

Gunni börjar här skriva i en ny dagbok och gör därför en liten sammanfattning

Denna dagbok börjar jag den 15 oktober 1968. Jag är mycket gammal, 85 år i jul. Få se hur långt jag får skriva i den här bokken. Jag tror inte till slut. Får nog sluta dess förinnan. Och det för jag gärna. Egentligen behövs jag inte mer. Men jag tror det är bra att jag ännu håller det gamla hemmet. De kan komma hit allesammans. Och jag tror de känner sig hemma här. De är många 35 med bar, barnbarn och barnbarns barn. De kommer hit i sorg och glädje, och ännu kan jag ta emot dem, ge dem mat eller kaffe och kanske deltagande och förståelse. De leva var och en sina liv. Men när man är en så här stor familjs händer det så mycket. Jag har alltid några jag särskilt måste tänka på och - - bedja för. Vad skall en gammal gumma som jag vara till för om hon inte finge bedja för dem alla.

Förlovade

Lantbrukaren friherre Ulf Hermelin, Fallsberg,
Skänninge, son till friherre Lars Hermelin och
hans maka Britta-Stina, f. Johansson,
Norrköping, och fil sftud Gertrud Löfveberg,
Norrköping, dotter till direktör Gervid Löfveberg
och hans maka Anne, f Weissmuller

Ja, det här var den första händelsen som den här boken får förtälja om. Lars ringde och talade om det. Någon överraskning var det ej. Ulf och Gertrud har hållit ihop i 3 eller 4 år. Hon har varit med på alla familjebjudningar. Vi känner henne alla. Jag tror det är en rar flicka, riktigt söt är hon och det har gått bra med hennes studier. Hon är visst fil kand snart.

Ja, måtte det bli till lycka och välsignelse för båda.

Annars går livet sin gilla gång. Hösten har kommit med gula löv och blåst och regnskurar. Då är det gott att ha sitt gamla hem. Här är varmt o skönt. Jag har en bibel studiegrupp i Linköping ett 20-tal mest damer, men också några herrar. Vi håller på med Pauli brev nu. Det låter torrt, men det är det inte. Man kommer in på så mycket olika frågor. I förra veckan var jag på kyrkobrödernas sammankomst här i Nykil. Det var fjärde gången jag talar för dem... Jag trivs med dem.

Så var Stina och jag igår på ett fint kafferep i stan. Det var Ebba Blomqvist som fyllde 88 år. Ebba hade bätt mig ta Stina med o det var jag glad åt. Stina var verkligen söt, en svart klänning (svart klär Stina). Välkammad, glad och vänlig. Alla tyckte om henne. Något nytt bland alla stadsdamerna. Och i morgon skall jag ha syförening. Det var på onsdagen. De kom nästan alla 14 st. Stämningen var god och kakor o bröd räckte gott och jag tror det var bra. På fredagen var Nils här. En rolig stund. Och på söndagen kom Elisabeth med Maria och en främmande fröken. På f.m. hade jag varit i kyrkan och jag hann nätt och jämnt hem, så kom Ulf med sin Gertrud och Magnus. Gertud är söt och behaglig. Nog kan Ulf vara glad åt henne. På tisdagen var jag på stan och sprang på ärenden. Och på onsdagen hade jag Lars o Magnus på middag. Idag på torsdagen kom Rosenius både Nils o Greta. Det var väl snällt av dem. Det kan inte vara något nöje att hälsa på en gammal gumma men de vet att de dladde mig. Stina var med o henne vet jag att Rosenius tycker om. Ja så går dagarna. Jag är bra tacksam att jag ännu orkar med allt. De dagar jag inte haft gäster har jag bakat och städat. Det behövs det med.

.....

Så har jag fått pengar från Riddarhuset. Vi möttes på banken. Alla barnen fick 50,000. Jag gick och grunnade på en sak. Skulle inte Cederbergarna också ha? Barnen förstår mig. Jag talade vid Carl Hamilton. Du är ej juridiskt skyldig men kanske moraliskt. Vi kom överens om att jag ger dem 100,000 att delas på de 4 bröderna. Jag kan ge dem pengar 1 januari. Och jag har redan skrivit till Magnus om det.

Det har lättat. Jag gick i en viss oro, innan jag fattade beslutet. Nu är jag glad igen. Jag tror, ja jag vet, att det är det rätta.

...

Den 20 december firades som vanlig. Det kom nog 60 personer, mest Nykilsbor. Och jag fick över 30 telegram o massor av brev och blommor. Tänk att jag fick telegram från Yngve Holmberg o Skilsson o Strindberg i höger organisationerna. Jag har ju inte arbetat där på 20 år. Gjorde jag verkligen någon nytta? Och så var det brev från prostarn Hilbrtz och Leby som tackade för mitt arbete inom Sveriges kyrka. Det är märkligt- En gammal gumma som jag. Har ju fått göra Hans gärningar som sånt mig?

1969

Herre, om Du behöver mig så tag mig, låt mig detta år, som kanske är mitt sista, få tjäna Dig och Ditt rike. Jag bakade 40 kringlor o 2 sorters småbröd, bra att ha. Det är ett under med Harald.

Ett nytt år ett oskrivet blad. Ingenting vet man. Kanske får jag bara leva en liten del av det året. Hur som helst. Det enda jag kan bedja om är Ske Guds vilja detta år. Låt mig inte hindra Guds vilja att ske. Kanske kan Gud när Han nu skapar allting nytt, skapar varje dag också taga mig med i sitt skapande. Han använder människor som sina medhjälpare. Kanske Han vill använda mig? Herre, om Du behöver mig så tag mig, låt mig detta år, som kanske är mitt sista, få tjäna Dig och Ditt rike.

..

Johan och hans eva var här på 13-dagen. Jag vet inte vad jag skall säga om Eva. Men nog hade jag önskat Johan något bättre. Men jag känner henne så litet ännu, så jag skall inte döma henne.

...

den 28 mars 1969

Jag har varit en vecka på Blixsta. Brita har inte längre skolan utan är hemma. Vi hade då roligt tillsammans. Gunnar är i Amerika hos Aino, men det går ba för honom. En dag var jag på lunch på Tomtaholm hos Märta Östman. En dag hos Johans evas fosterföräldrar i Norrköping. En dag på Söversta .m.m.m.m. Sen skjutsade Brita mig hem. Karin Ullander följde med. Nu skall jag göra i ordning till påsk. Förra lördagen var jag på högerns årsmöte i Linköping och talade om hur det var för 50 år sedan. Britta-Stina är sjuk i någon sorts virus.

Den 4 april 1969

Det är Roberts födelsedag jag firar den på mitt sätt.

Den 8 april 1969

Påskan är över. Jag har träffat de flesta av min barn. Lena kom på skärtorsdagskvällen. På påskafton var vi hos Elisabeth i Ljungs prästgård. På påskdagen kom hela familjen. Karl och mamma Maja. De o vi alla var hos Stens. På annandagen kom Nils o Brita, v. Kochs med lille Harald och Lars med 2 söner. Britta-Stina ligger på sjukhuset. Det är inte bra med henne, hög feber. Läkaren vet inte vad det är. Lars var orolig och det är jag med.

Jag har inte sett Harald på flera månader. Det är ett under med honom. 3 misslyckade operationer och - nu går han. Han gick omkring i alla rummen över alla höga trösklar, för han ville ju se hur farmor hade det. Visst stod han på näsan ibland, men vilken unge gör inte det. Snäll och harmonisk är han varken grät eller skrek på hela tiden. Det är ett under. Och det är en bönhörelse. Inte tror jag Nisse o Ulla tror det men jag tror det. Tack gode Gud!

Den 23 april gick sjön äntligen upp. Det är sent. Men nu är det så vackert. Svanarna har också kommit o ovanligt mycket änder.

....

Så var jag end dag på Thorsvi. Gunhild var sig ganska lik. Magnus cederberg skjutsade mig dit och dagen därpå kom Ulla o Nils v. Kock o gamle Hans v. Kock på visit på Torsvi o hämtade mig. Gunhild är charmant värdinna o Hans var nog imponerad av henne o det vackra Torsvi. Så kom jag då lyckligen hem o här är vår och mycket ljuvligt. Men det var en stor del att plocka i ordning till pingsten. Jag bakade 40 kringlor o 2 sorters småbröd. Bra att ha. För till Pingst kom Nils o Brita och Lena, som firar pingst på Blixsta. Och dagen därpå kom Isa Tamm o Leijonhufvuds. Vi satt båda gångerna på terassen o njöt.

Den 15 juni 1969

Stor söndagsskolefest på Vallsnäs. Stina och Sten stod för det. Omkring 70 personer, barn och pappor o mamor. Man gläds när man ser dessa söta trevliga, välklädda friska o snälla barn. De lekte o drack saft och Dag grillade korv nere vid sjön. Sen samlades vi på terassen o sen sjöng vi Härlig är jorden. Strålande väder. Sjöstens kan vara glada att de har Sten o Stina o det är de nog också. Jag var ombedd att göra avslutningen. Jag hade nog något jag ville säga både barnen och de många föräldrarn men - - - det nådde inte fram. Nu kan man ju skylla på att de var trötta o en del ville hem till mjölkningen, men det vari inte det bara. Nu är Gunni Hermelin vaken?. Jag kan inte mer, jag når inte människorna som förr i världen. Då är det dags att sluta.

Sen kom Ulla o Nisse och Harald. De bor nu i Linköping. Roligt att ha dem så nära. Och sen kom ...

Den 27 juni 1969 fyllde Brita 50 år. Stor uppvaktning kl1. Högern, skolstyrelsen, m.m.m.m. Vänliga tal mycket blommor och presenter. Radio från syskonen Östman, cykel från lärarkollegiet. Där var omkring 70 personer. Aino med 2 barn. Sen middag i tält får 70 personer. Sill, smörgås, helstekt gris, jordgubbar 2 sorters vin. Där var alla från landshövding Eckerberg med fru till alla Blixsta boarna. Jag tror det var 7 bord. Nils hade mig o Märta Östman till bordet. Brita Hans v. Koch o Eckerberg. Flera tal. Jag höll förstås tal, hurudant det nu var. Sen dans på dansbanan o trevlig saamvaro. Brita blev verkligen hyllad. Och jag tror hon var glad. Nils hade lagt ner mycket arbete, men på själva festen var han den mest tillbakadragna. Johan fick trada fram i hans ställe...

En glad dag. En god dag.

....

Efter julen

Ja så har man festat om. Nu är gumman allt ganska trött, men jag känner mig kry, så det är ingen fara med mig. Felet är värst att jag hör så illa. Sämre och sämre.

1970

Föll i govett o bröt lårbenshalsen. Jag är betydligt sämre än barnen tror.

den 7 mars 1970

Idag har alla Söverstaboarna varit här. En kall vinter har det varit. Den kallaste på länge. Hela februari hade vi -12 till -20 grader. Och förfärligt mycket snö. Annars allt val.

Det blev kanske litet tröttsamt för mig den där veckan. På måndag uppvaktning för Carl Hamilton på hans 80 årsdag. Jag fick föra ordet för Medevi-vännerna. På tisdag bibelstudium, på onsdag biskopen i Nykil, då jag fick hälsa honom välkommen. Sådant där tar. På måndagen Lukasstiftelse möte hos biskopinnan. Låg över natt hos Juhlin-Dannfelts, hade svårt att sova, gick upp vid halv två tiden för att ta ett sömnpulver, greps av en underlig yrsel o föll i govett o bröt lårbenshalsen. Kom med nätt nöd i säng. På morgonen ambulans till lasarettet. Det var den 12 mars. Jag fick ligga där till 29 maj.....

Alla barnen har varit så kärleksfulla och goda mot mig denna tid. Det skall jag aldrig glömma.

Ett ord ur Bibeln har jag med mig för denna tid. "Ännu en liten tid." Det skall jag veta. Jag trodde ju jag skulle dö, när det här skedde. Jag ville egentligen dö. Men ännu en tid skulle jag leva. Jag skall ej inbilla mig att den ska vara så länge. Det är väl något Gud vill lära mig. Kanske att ta emot hjälp, att vara ödmjuk och tacksam. Jag är inte längre den duktiga Gunni, som orkade gå långa promenader o kunde reda sig själv. Jag är en gammal människa som behöver mogna, innan Gud på allvar kallar mig.

Den 2 augusti 1970

Nu har jag varit hemma i 2 månader. Benet är nu läkt, d.v.s såret. Jag går med en bock, ibland utan men - - - frisk är jag inte. Jag fick en s,k,virus för litet över en månad sedan. Feber, värk i axlar, knän osv. Jag var som förklarad kunde inte vända mig i sängen. Faktiskt har jag aldrig varit så sjuk. De trodde nog jag skulle dö. Fick en massa medicin. Febern släppte, jag gick upp. Efter några dagar en ny febertopp, så var jag bra några dagar o så kom det igen.

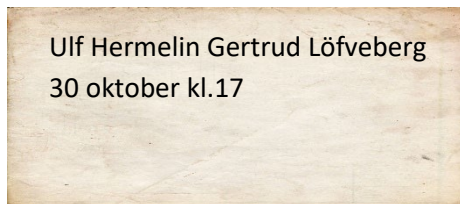
....

Under de här veckorna har olika skött mig. Lena i 2 veckor, Elisabeth 1 vecka. Karin 2 ½ vecka och nu igen Stina. Alla har varit förfärligt snälla. Det tyckte faster Gunhild, som var här några dagar också. Så snälla och hjälpsamma barn och sonhustrur är det inte många som har.

...

Den där virusen kom tillbaka för 7de gången o då var det ingen annan råd än att lägga in mig på sjukhuset igen. Nu låg jag på 45:an som var om möjligt ännu bättre än 43:an. Låg i en sal med 3 patienter. Kom egentligen dit för att en patient, gamla fröken Elsa Höök, behövde sällskap. Låg där i 14 dagar. De tog alla världens prov och jag befanns mycket frisk. Någon virus bacill hittade de inte. Men vad var det som var bra var att yrseln kom tillbaka helt oväntat och svårt. Och den kan de ingenting göra åt.

Jag har varit väldigt ledsen, det måste jag erkänna. Ett brutet ben o en virus det kan ta en enda, men yrseln får jag nog behålla. När jag sen kom hem 14 september var yrseln obehaglig. Men virusen är kanske borta. Efter 14 dar igen känner jag mig litet gladare. Det går väl att leva också med yrsel, fast det är ledsamt att alltid vara försiktig. Det ligger inte för mig. Jag har nog varit litet nere, men jag tror ingen märkt det. En dag bad jag Sten Brogren komma och ge mig nattvarden. Han kom genast. Jag är så tacksam för det. Det gick så stilla utan frågor och undran. Ingen visste om det här hemma. Sten Brogren är bra. Han är min vän. Han har tagit bibelstudiegruppen och det är jag lycklig för. Den behövde inte dö.

Farmor kunde bara vara med i kyrkan, men det var jag glad åt. Ett mycket vackert bröllop....

Såret efter operationen har gått upp igen och det går långsamt att få det att läka. Stina lägger om det var dag. Och var 14de dag far jag in till sjukhuset. ...Om det är såret, det är sjukhussjukan, eller bara gammeldomen, men jag är inte bra. Om jag skall säga sanningen så är jag betydligt sämre än barnen tror. Jag kan ju skoja upp mig för en stund, och nu sköter jag mitt hushåll alldeles själv, men jag är så trött och en viss yrsel hänger i. Jag går som i en dvala. Men för all del jag går utan käpp och lär se kry ut.den 30 dec 1970

Nu är snart det gamla året slut. Och jag lever ännu. Trodde så säkert att jag skuulle få dö. Men jag lever än. Den 20de fyllde jag 87 år och hade det traditonella födelsedagsfirandet. Vi var 40 personer ungefär. Det var som vanligt. Jag var glad att få samla och tacka mina vänner som varit så goda vid mig under sjukdomen.

Lena kom dagen före julafton. Snäll och god som vanligt. Annandagen var vi på Blixsta. Alla andra dar tror jag att vi åt middag hos Sten.

Och nu stundar ett nytt år. 1970 har varit ett tungt år för mig. Hur skall jag orka med 1971. Med Guds hjälp skall det gå. Men vill Han kalla mig till sig, så kommer jag gärna. Jag duger intenting till och är bara till besvär. Nu kan jag dock gå i rummen utan käpp eller bockar. Och jag lagar min mat o o sköter mig själv. Stina kommer upp o sköter såret, som inte är läkt ännu. Alla är så snälla och goda vid mig. Jag är lycklare än de flesta. Det enda jag får säga som avsked till det gamla året, till 1970 är TACK

Tack Gode Gud Tack alla mina barn o vänner.

1971

Med spegel sköter jag såret. . Aldrig har jag så roligt som i Medevi-kretsen. Var med på släktmötet. Inte vidare roligt. Minnesord kan barn och barnbarnläsa om 50 år, om de nu gitter göra sig det besväret. Lycklig men kraftlös.

Den 13 februari

Vi är inne i ett nytt år. Vad det nu skall bära med sig. En underlig vinter ingen snö och ingen kyla. Men det kanske kommer. De mina är friska. Karl fyller 50 år om några dagar och honom skall vi fira. Men det är en skugga över firandet. Deras granne, Britta-Stinas svåger, Sven Erik Lejefors, försvann från sitt hem för en vecka sedan. Igår fann man honom i Söderköpings ån. Han hade dränkt sig där. Stackars Anna Karin! Det har varit en hemsk vecka för henne. De var också bjudna på Karls middag.

Själv står jag inför ett val, men har redan avgjort mig. När jag var inne på sjukhuset sist för att visa mitt sår, sa läkaren: Det här läks inte. Det är spikarna som måste bort. Men det är en stor operation likadan och lika lång som den förra. Jag tillråder den ej!! Tar jag inte operationen, då får jag väl gå med mittsår livet ut. Men såret plågar mig ju inte så mycket. Jag kan till och med lära mig att sköta det själv. Och jag kan ju inte leva så många år till. Jag bryr mig inte om någon operation nu. Det känns egentligen lugnt att slippa fara in till sjukhuset var 14 dag. Jag känner mig egentligen rätt duktig o kry. Kanske blir jag ännu bättre. Som förr blir jag ändå aldrig. Jag har kvar något av yrseln och den är ledsam. Annars lever jag vidare som vanligt....

Det går bra att helt sköta mig själv. Med spegel sköter jag såret.

....

Den 17 april 1971.

Underligt vad gumman ändå orkar. Mitt sår var läkt, men det märktes att det fanns var som ville ut ut så jag for in till doktorn. Det var en ny doktor. Lundstöm säger att det är sjukhussjukan. Han krafsade litet i så for jag hem. På kvällen var jag på Nykils kafferep hos Holger o Valborg Svensson. Dagen därpå var jag hos prosten Svantesson i Vadsten, fick följa med i Juhlin Dannfelts bil.

....Jag hade nästan tänkt säga nej till Medevi mötet, för jag var så trött. Lyckligtvis sa jag inte det utan följde med. Det blev så roligt att träffa alla gamla vänner som jag nu inte sett på över ett år. Alla var så vänliga. All trötthet försvann. Aldrig har jag så roligt som i den kretsen. Jag vill bara tacka att få höra det.

..

..Tiden går. Nu är sommaren här. Jag har varit på Maries och Mauritz konfirmation. Hos Karin var jag i 14 dar. Var med på släktmötet. Inte vidare roligt. Mina gamla vänner är borta de flesta döda. Det hela var bra, men ingen charm över det hela. Vad som brukar ge lyftning åt det hela är minnesrunorna över de avlidna. David hade ju skjutit sig. Alltså bara ett kort meddelande. Carl Magnus på Stjärnarp hade ingen nära anhörig med. Jo, systrarna förstås, men det sas ingenting om honom och så Jan. Jag hade skrivit vad jag ville säga. Lena tyckte inte det var bra. Hon höll det i stället. Syskonen var missnöjda. Mitt hade

nog inte varit bättre fast annorlunda. Karin som hörde båda sade: "Hade tant läst upp sitt, så hade jag stortjuttit pch det ville jag ej." Nu säger ungdomen: "De där minnesrunorna ska bort. Låt ordförande bara nämna att de är döda." Då mister mötena något av det värdefullaste, sambandet med de gamla som lämnat dagens strider. En tillbakablick. Kvar blir bara middagen och dansen. Meningen med släktmötena tunnas ut, försvinner. Och det är väl bra att det finns ett minnesblad skrivet av en anhörig. Det kan barn och barnbarnläsa om 50 år. Om de nu gitter göra sig det besväret.

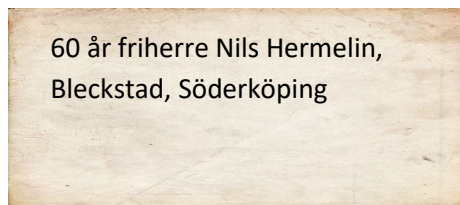
...

I Stockholm lyckades jag fånga in Lars o Arvid Swartling, bjöd dem båda med fruar till Karins hem. Det var mycket lyckat. Vi hade inte träffats på många, många år. Den 7 juli 1971

Och idag den 10 augusti skall jag resa till Medevi. Det är så många man får sakna där. Jag tror jag har en uppgift där. Måtte jag kunna fylla den. Gud hjälpe mig. Jag tror inte jag hade någon uppgift. Fyllde den åtminstone ej. Hade ingen egen bibelstudiegrupp, var med Halls. Många unga nya präster. Nyrekrytering behövs. Regnväder. Ingenting hände. Bo Giertz var där. Han lär ha trivts säger att han vill komma igen. Tänker han stjäla, d.v.s omvända Medevimötena? Jag var ej särskilt glad när jag kom hem.

.....

Sista veckan i augusti hade jag främmande nästan varje dag.

Han är kommunalstyrelsens ordförande i Söderköping samt landstingsman. På Nils 60-årsdag kom v. Kocks, Hans o Greta och hämtade mig på tisdagen o skjutsade mig till Södeerköping. Vi bodde på hotellet. Jag hann springa upp till Anna Djurberg o prata med henne. Sedan en stund på Blixsta. Dagen därpå, den 8de, var det först stor uppvakning, representanter från staden, landstinget, högern, m.m.kom med blommor o verkligt fina presenter. Alla barnen var hemma. Från släkten kom Carl Yngvesson med maka Märta. Dem hann jag prata mycket med. Och så lärde jag känna v. Kocks bättre. På kvällen var alla syskonen (utom Sten o Stina, Britta-Stina, Lena o Karin). Karin hade tänkt komma o det var så fint ordnat för henne så att hon kunde ha fått bilskjuts fram o åter, men så blev Fredrik sjuk så hon tordes ej resa ifrån honom. Alla Britas syskon var med o Erik Norberg med maka Ulla. Henne träffade jag riktigt bra.

Vi åt middag i "hönshuset". Där var så trevligt dukat. Riktigt roligt. Nils är uppskattad och omtyckt. Och jag tror han är bra. Tack gode Gud för min präktige pojke! Jag tror Robert hade varit glad åt denna dag.

...

Men jag har haft en febertopp igen. 3 dar med 38.6. Nu är det bra, men jag är en trasa. Det gällde nog benet. Det gamla såret ligger bakom.

Den 1 december 1971

Har varit en massa i Stockholm hos Karin. En dag var Gunhild och Brita v.Sydow på lunch hos Karin. Dagen därpå var Gunhild, Brita, Lena och jag i Tåby kyrka. Roligt att återse de gamla målningarna. Sen på kaffe hos Brita v. Sydow. Jag var glad åt tiden i Stockholm. Karin o jag förstår varandra. Barnen utvecklas så bra. Lena skjutsade mig både hem o bort.

Hemma mötte mig meddelandet att jag fick komma in på sjukhuset för operation den 11 november o opereraden den 12. allt gick bra. Men operationen tog mig starkt. Jag tror ingen märkte. Var som borta långa stunder. Hade ett medvetande att mina döda systrar Ebba och Magda var hos mig.

Skulle hem en dag, men fick återfall på natten. Det var svårt. Fick fara hem den 29 november. Lycklig men kraftlös. Trodde jag skulle få gå bort och var glad åt det. Men jag lever än.. Idag mycket bättre. Kan kanske börja laga maten åt mig. Stina har varit enastående hjälpsam o god. Vi har kommit varandra närmare. Det är årets bönhörelse. Alla barnen så goda. Hade snälla rumskamrater. Sjukhuset bra men opersonligt, man är ett nummer. Jag vågar hoppas att bli frisk. Tack Gud!

Den 20 december 1971

Jag är nog mycket bättre än jag vågade hoppas. Underbart!

Vi firade en glad födelsedag som vi brukar. Det var nog 50 personer. En så god stämning.

1972

Syster brita "förlossades", Det har varit ett långt o hårdt lidande. Hon var Robets ideal för en kvinna, inte jag. För en gångs skull hade han inte bråttom. Båda önskar skiljsmäska.

Ett nytt år! Vad skall det innebära? Vi har haft ett Medevimöte, d.v.s ett lagmöte i Birgittasalen i Tannefors. Vi beslöt att ämnet för nästa möte skulle bli: Gud har en mening med oss med Dig och mig och det som händer oss. Det får väl uttryckas lite annorlunda men meningen är den. Det vill jag också tro i detta nya år.

Gud har en mening även med mitt gamla liv. Underligt att tänka att våga tro.

Jag är till kroppen märkvärdigt mycket bättre. Den där operationen, då de tog bort spikarna var nog bra. Det var en dansk läkare (Hansen) som drev igenom det. Jag var rätt slut i början men nu har jag ritigt repat mig. Såret är läkt och tröttheten är nästan borta. Inte är jag som förr i världen men åldern ska Ju ut sin rätt. Min födelsedag firades som vanligt. 50 personer ungefär. Riktigt god stämning. Jag höll, vilket jag aldrig brukar, ett kort anförande efter kaffet. Firar du verkligen en god jul så kan du också fira ett gott nytt År. Då vet du att det gamla året med alla dess misslyckanden är förlåtet. Gud har glömt det, kommer det icke mer ihåg. Och du behöver inte frukta det nya året, vad det än har i sitt sköte. Gud är när dig.

...

På nyårsdagen stor högtid då eklaterades förlovningen mellan Dag o Margaret Löfveberg. Stina hade en fin middag och hela hemmet i flygeln utstrålade fest och högtid. Det varr första gången Anne Löfveberg var på Vallsnäs. Efter middagen o en stunds samvaro där kom alla upp till mig o gamla hemmet o drack kaffe och stannade en stund. Vi var många. Anne med Margareta, Ulf och Gertrud, Lars, Karl o Ingrid.

Sen blev det stilla på Vallsnäs.

En dag kom Ulla hit. Hennes äktenskap med Nils v. Kock är inte längre lyckligt.

Båda önskar skillsmässa. Nisse bor redan i Malmslätt oc Ulla ensam i våningen i Linköping med lille Harald. Det är mycket ledsamt. Jag tror inte det går ihop igen. En tid då de är skilda åt är nog bra under dessa förhållanden. Jag tror pappa Nils tar det mycket hårt. Nils och Brita och Karl och Ingrid är för närvarande på Madeira.

En SON

Gertrud och Ulf Hermelin, f. Löfveberg 17/1/1972

En dag var Lars här för att hjälpa mig med deklarationen. För en gångs skull hade han inte bråttom, åt middag med mig och satt o pratade en god stund. Då njöt gamla mamma. Men han har det mycket tungt. Britta-Stina har förlorat hoppet, som hon förut haft, nu förstår hon att slutet är (troligen) nära. Hon har det svårt. Benen och kroppen i övrigt är hårt svullna. Hon har svårt att sitta. Men hon går omkring o försöker sköta sitt. Nerverna är slut. Hon vill inte se någon. - - Det är rätt underligt. Nu talar Lars om hur svårt Jan måste ha haft det, och hur tapper han var. Han förstår nu också hurs svårt Karin hade det. Livet lär oss att förstå varandra. När sorgen träffar oss själva, då förstå vi andras sorger. Lars är en så god man. Han och jag förstår varandra ovanligt bra.

...

Den 26 februari 1972 fick Britta-Stina en hjärnblödning. Hon blev förlamad i halva kroppen och förlorade talförmågan. Hon var hemma på Brännestad och förblev där. Lars skötte henne med hjälp av Ulf o Gertrud o Magnus. Den 4 mars dog hon bara somnade in. Hon hade önskat begravning i stillhet och det blev det.

Den 10 mars jordfästes hon i Johannes kyrka officiant var Nils Apelgren. Vi var helt få närvarand . Utom familjen och Anna Karin Lejefors med barn var det alla mina barn och några få vänner. Sen samlades vi på Brännesta en stilla stund. Jag hade ej varit där på nära ett år.

Lilleman, Olof, var där och förkunnade med bara sin lilla varelse att livet går vidare. Hennes läkare doktor Carsten och församlingens präster var där.

Vår kära Britta-Stina Hermelin f. i Åsede 18 april 1913
död på Brännestad gård 4 mars 1972

...

Jag blev inte bra efter operationen som jag hoppades o de visst trodde på sjukhuset. Efter 2 månader blev det åter svullnad o inflammation i såret. Nu har jag 3 gånger varit inne o de har skurit upp såret. Var gång har det läkt fort igen, men så åter blossat upp. Nu sist gick det håll av sig själv. Stina hjälper mig och lägger oM det. Så bra känner jag mig inte heller, men det går. Jag är inte ledsen alls. Sköter mig som vanligt, själv.

....

Den 27 April dog syster brita. Jag tror jag säger "förlossades hon". Det har varit ett långt o hårdt lidande. Och hon var ju så färdig. Jag tror att Gud tyckte särskilt om Brita. Hon var så god. Kanske skickade Han Robert att möta henne vid Paradisets port. Jag tror det. Brita och jag har känt varandra i 84 år. Hon kom som 10-åring till Nygård och stannade 4 år. Hon och Magda läste tillsammans för Anna Baekman. Hon var Mammans 4de flicka. Vänskapen med Magda varade hela livet. Brita och Robert (Bob) höll ihop under barndomen, lekte tillsammans. Hade Bob gjort någon dumhet o väntade straff, var det Brita som bad för honom. De skrev regelbundet till varandra. Jag tror inte att jag förstörde den vänskapen. Den snarare tilltog med åren. Robert beundrade Brita. Hon var hans ideal för en kvinna. Det var inte jag, men han höll av mig på ett annat sätt. Han var min trofaste make. Vi var lyckliga tillsammans och Brita hörde med till vår lycka. Hon var vår gemensamma vän. Och nu är hon borta. Jag hoppas jag kan fara på begravningen.

Den 19 april 1971

Det kunde jag. Lars skjutsade mig till Thorsvi. På vägen tittade vi in till Anna i Flen. Samtidigt kom Olle o Esfer o Bengtssons. Anna bjöd oss alla på kaffe och smörgåsar.

Jordfästingen ägde rum i Thorsvi kyrka. Bror Jonzon var officiant. Ingen kunde ha gjort det bättre. Hon bars till graven av syskonbarn. Hur många av våra kära vilar inte där? Jag kände dem nog alla. Medlemmar av SSB var där med en lagerkrans. Röda Korsets fana bars av gamla Enock. Vi var cirka 75 som bjöds på lunch av Gunhild. Bland andra var Sven o hans syster Marianne Lundström o hennes man där. De hade dagen förut begravt sin 96 åriga mor, gamla Anna. Många vackra och vänlig ord om Brita sades. Det var ingen sorgsam begravning, det var tacksamhetens minnesdag.

...

Andreas och jag pratar alltid mycket. Han är faktiskt lärd, kunnig i allt möjligt. Det är inte ofta jag träffar sådana. Men elisabeth deltar aldrig i samtalen. Men jag har nog kommit henne också närmare.

Den 10 juli reste jag till Blixsta och var där några dar. Där är alltid så roligt. Nu var Aino med 2 barn och Ulla med Harald där. Harald skall opereras d.v.s benet ska tas av. Stackars min lille pys! Farmor Gunni är verkligen ledsen o orolig. Inge ben, ingen far, inge riktigt hem. Om det inte går ihop, Ullas och Nisses äktenskap, och det vet jag inte om det gör. Jag tycker om både aino o Ulla. Och jag tycker mycket om Gunnar. Han var med om sommarkyrkan ute i skärgården, sjöng och blåste någonting. Han var med. Den förste av mina barnbarn, som visat intresse för religionen. Det är bönhörelse.

....

Medevi..

Lena 50 år 25 augusti...

Tidigt följande morgon måste de flesta av oss resa det var ju Johans bröllopp den 26 augusti. Karin och Sten o Stina var kvar några timmar och lär ha haft det festligt. Ulla skjutsade mig. Vi hann prata mycket på den färden. Jag tror inte längre på att deras äktenskap ska gå ihop. Det har jag önskat förut. Hon hämtar emellertid Nisse i Linköping och skjutsade honom till Blixsta. På bröllopet var de båda.

Brölloppet började kl 5 med vigsel i Drothems kyrka. Faktiskt ett mycket vackert bröllop o ett vackert brudpar. Andreas vigde dem. Sen middag på Norrköpings stadshus. 50 personer. Brudens fosterföräldrar Filip och Hilja Andersson var utmärkt värdfolk. Han är en self made man, byggmästare. De ser båda trevlig ut o allt var välordnat o rikligt, men inge överflöd på sprit. Jag hade Olle Axberg till bordet. Andreas höll ett utmärkt o uppskattat tal. Även jag talade. Det gjorde jag föresten på Lenas högtidsdag och i Medevi också. Tänk att det ännu går! Men jag vågar för jag känner en inre maning att jag skall göra det.

..

Dag och Marga vigsel 11 november 1972. Stor mottagning på Vallsnäs hos Farmor 70 pers. Även Thede o Elisabeth Palm...Sol och vackert väder. Stina hade prytt med mycket blommor. Och mina pelargonier blommade som vackrast. Stina bjöd på kaffe med härliga kakor o tårta. Människorn trivdes. En del hade ej varit i de här urskogarna förr, men fann allt vackert.

Dag o Marga fick många vackra och nyttiga saker. Lena o jag gav siler gafflar o knivar.

En glad, vänlig fest för den unga.

Sen följde några stilla veckor. Mina vänner i Linköping har varit hos mig. De är trogna.

Ja bröllopet var roligt. Ett rart brudpar. Många gäster dans och glädej. Jag höll på begäran ett tal, men det var för långt. Det var vad jag ville säga just detta brudpar, men jag vet inte om det gick fram. Roliga tal och verser av Gertud Magnus o Göran. Jag hade en överstelöjtnant Nygren till bordet och det gick bra. Karin o Otto var med. Karin dansade mycket o var söt. Bengt o Ulla på Kulltorp var med annars inga stäktingar utom familjen.

Jag fick ligga i Kimsta prästgård över natten. Andreas skjutsade mig hem. Ulla var också med. Lena skjutsade henne från Göteborg, där Ulla nu bor. Hon lär trivas bra. I prästgården där de tittade in ett tag, var Harald med. Men han håller visst på att glömma mig. Det var inte farmor Gunnis pojke mer.

.....

Och sen blev det jul, men först min födelsdag. Sten o Stina hade rest till Kanarieöarna. Men Karin var här och hjälpte mig. Det gick bra. Mellan 30-40 personer. Medevi vännerna, barnen, ...

Dagen före julafton kom Lena med Harald o vi for alla tre till Blixsta. God Jul tillsammans. Brita läste julevangeliet. På juldagen var vi en stund hos Elisabeth och Tede Palm i Östra Ryd. Där var också Tedes syster Märta, som jag känner från Medevi. På annandagen middag på Söversta och Lena var då i Stockholm på Österskär. Jag är glad att hon har Österskär och Margit Sahlin. Det är för henne vad Medevi är för mig.

....

1973

Jag har inte varit den jag borde. Jag har felat på annat sätt, kanske ofta där jag ville som bäst. Vår nye unge kung får det inte lätt. Förtidsanmäla mig på något slags ålderdomshem.

Man vet så litet. Ett helt nytt år. Jag börjar det i Jesu namn. Jag är inte rädd. Jag får gå vid Hans sida, och Hand leder mig. Ske Hans vilja.

Den 19 januari var min fars och mors bröllopsdag. Födelse och namnsdag firades mycket litet hemma men den 19 firades alltid. En gång minns jag att vi barn uppförde "bilder ur fars och mors liv". Det började med 4 flickor kring salsbordet i Swartlingska hemmet som målade, läste och sydde och där var också deras barnjungfru gamla Mimmi som ska ha varit puckelryggig. En kudde under klänningen skar lätt en puckelrygg. Nästa scen var pappas frieri. Det lär ha skett vid en stetta i skogen. Magda som man och Brita som flicka stod kring trappstugan i köket och såg härligt på varandra. Tredje scenen: Pappa och mamma gifta sig med några barn. (Vi hade lånat upp lämpliga statbarn).

Till vår besvikelse kunde pappa och mamma inte gissa vad det föreställde.

På silverbröllopsdagen stor fest. Pappa höll ett fint tal till mamma om Debet och Kredit i sitt liv. Ebba läste upp en dikt till föräldrarna, den rönt stor uppskattning. Och den fick följder. Pappa förstod att ebba var mer begåvad än han trott, och hon fick sen fara in till Stockholm för undervisning i Svenska av en skicklig lärarinna T. Kellberg. Hon skrev i tidningar under pseudonymen Torkel Berg. Efteråt (eller var det ett senare år) stor dans. Jag minns Eva Ramsay (mycket snörd, men i mina ögon vacker). Ännu vackrare var Ebba Cronhjelm. Med var lärarinnan i prästgården Ellen Rappe (född Hallgren) och pappas elever ... och Nils Edlund. Den senare dansade inte så mycket. Han satt på vedlåren i tamburen och - - -

pratade med mig. Jag var väl 13, 14 år den tiden. Aldrig hade jag trott att en lång fin löjtnant skulle bry sig om att tala vid mig. Jag glömmer aldrig hur stolt jag var. Nu är de borta alla dem mina och alla de många, som en gång gästade gamla Nygård. Där var ett gott hem, ett lyckligt hem, som många uppskattade.

Har jag kunnat skapa något liknande på Vallsnäs? Jag önskar jag kunnat det.

Nej, det har jag inte kunnat. Jag har inte varit den jag borde. Jag har ofta brustit på det allra närmaste och viktigaste planet. De sista dagarna har visat mig det jag har varit vad man kallar ganska nere. Ska försöka resa mig igen. Men det är tungt att behöva erkänna att man misslyckats med vad man helst velat och ibland trott att man lyckats med.

Den 25 mars 1973. Det är sant vad jag skev här ovan. Jag har i mycket misslyckats. Jag har inte varit den svärmor jag önskat vara. Min egen svärmor Elise Hermelin var min förebild. Jag ville likna henne. Men det har jag aldrig lyckats med. Egentligen älskar jag mina barn och deras makar mycket mer än de förstår, men jag har felat på annat sätt, kanske ofta där jag ville som bäst. Och det är min stora sorg, nu på gamla dar. Men den sorgen får inte hålla mig nere. Jag får inte visa det, inte tala om det. Kanske är det fel att jag skriver om det här. Men jag är myckeft olycklig. Det är så! Måste man alltid tåga o visa ett gladt ansikte? Ja, kanske. Men skriva ett ord i den här boken med till sanningen. Slut.

Tiden har gått nu har vi kommit in i mars. Den 13 var Lars 59 födelsedag. Det är roligt med en sådan syskonträff. Allt var så väl ordnat. Glad stämning.

..bjuden till Torhild Leijonhufvud, kafferep, ett bibelstudium. Det var verkligen riktigt glada dagar. På något sätt njöt jag.

En annan dag var det högermöte på Duseborg som är ett sorts sommar vårdshus numera. Mycket folk. Utflyttade stadsbor är visst högermän. ..21 mars Stinas födelsedag. Stor fest på kvällen den 25 mars: en ensam litet dyster söndag. Lena ringde, det piggade upp mig.

..1 april till Stockholm, m.m. besök..

...

Nils och Lars, mina äldsta tycker att jag skall förtidsanmäla mig på något slags ålderdomshem, så att om jag faller ihop, de lätt kan skicka in mig där. Det är nog riktigt. Ibland undrar jag hur länge det skall gå för mig att bo här ensam o sköta mig själv. Det är så härligt så länge jag kan det. Just nu är här paradiskiskt vackert. Men jag blir ju 90 år och det känns. Barnen får avgöra. Jag vill inte vara envis och besvärlig. Barnen förstår nog när det inte går längre. De tycker om mors gumman, det vet jag, och vill vara mitt bästa.

Den 28 juni 1973

Jag har haft en förfärligt rolig midsommar. Karin med 3 pojkar och Lena har varit här en vecka o Lena stannar ännu några dagar. Mina gäster har badat mycket och legat o solat sig. Len o Karin har lagt maten. ....

...

Jag har varit i Medevi, nog för sista gången. Jag hör för dåligt ...Min bibelgrupp var mycket bra. Där hörde jag. En bra medhjälpare hade jag i prosten Rydberg. Han o hans fru var trevliga. Bernt B. Ska dra sig tillbaka. Vem skall då ta sig an Medevimötena. Kanske Erik Nilson. Jag vill inte Bo Giertz. Men han kanske vill. Visst kunde det bli bra, men inte för de gamla Medevi vännerna. Många skulle bli lyckliga, men inte alla, inte de riktiga vännerna.

Om fredag o lördag kommer Lena med Margit Sahlin o Kristina Odenberg. De blir här 1 1 ½ dag på kräftor med mera.

De kom och det var roligt. Nils Sten och Lars o Johan kom också. Jag tror de var nästan avundsjuka på Lena för hennes trevliga bröder. Sen blev det en innehållsrik vecka.

..

Nu söndagen den 16 september är jag ensam. Var i kyrkan. Valdag. Gamle kungen dog igår kväll. Guds frid över honom, vår gamle gode kung! Och Guds välsignelse över vår nye unge kung. Han får det inte lätt.

Hösten 1973 var jag ganska ensam. Åldern tar ut sin rätt. Det märks på allt. Jag kan inte fara till staden ensam, knappt gå ut. I november var jag en vecka i Stockholm. Gick o längtade efter Karin. En olyckshändelse, Karin föll och skadade armbågen mycket illa. For till sjukhuset, opererades, låg där 4 dar. Det var nog bra att jag var där. Barnen kom ite till ett tomt hem. Det tyckte Karin var lugnt. Men jag träffade henne mycket litet, satt mest ensam i våningen. Barnen var i skolan större delen av dagen. Det är rara o duktiga barn. De kan laga mat och diska. Lars skjutsade mig hem. Gott att vara hemma igen.

Den 2 december 1973

Tiden går. Jag har varit sjuk ett tag, någon inflammation i fötterna med feber. Kunde inte gå några dar. Stina hjälpte mig så snällt, lagade mat och gav mig. Snart uppe igen men ett trappsteg ner på livets stegen. Om några veckor blir jag 90 år. Kommer det många? De tror det. Jag vill samla barn och barnbarn på kvällen, sista gången i gamla hemmet. Och sen?

Ska jag fara till Lena i Österskär?? Jag trodde det vore bäst, att kanske Len var den som bäst behövde mig. Men hon säger, att egentligen får hon så fullt att hon får ingen tid med mig. Brita har bjudit mig. Hon är så snäll o rar. Sten o Stina reser nog bort och sitta ensam här utan möjlighet till kyrkobesök vill jag ogärna. Men jag har en känsla att jag behöver inte bestämma alls. Det är någon annan som bestämmer oberoende av vad jag vill.

Kommer det att hända något i familjen? Blir jag sjuk o kommer på sjukhus? Eller får jag tilla gå härifrån någon natt när ingen är hos mig.

Det vore gott.

Ett ord skrämmer mig ibland. "Den, åt vilken mycket har blivit givet, av honom skall mycket varde utkrävt," Jag har fått så mycket: Ett gott barndomshem, god utbildning, ett lyckligt äktenskap, goda barn, en stilla ålderdom. Trettio gånger i Medevi där jag fått mycket, och där jag mött kristen gemenskap. Allt har jag fått. Vad skall utkrävas??? Jag har ju ingenting. Förbrukat, försummat. Gud hjälpe mig! Det hände ingenting, jag och mina kära var friska.

Det kom över 80 personer, kaffet o brödet räckte och blev över, det var bara jag, det s.k. festföremålet, som inte räckte till. Det var så många jag inte kom åt att tacka och tala vid, jag nästan gick som i en dröm. Blommor, böcker, chokladaskar fick jag, vet knappt från vilka. Magnus cederber t.ex. kom från Stockholm, representant för bröderna, för min gamla familj, talade mycket litet vid honom. Samvaron brukar vara finare. En del var knappt ? med på noterna t.ex. Palms och Barbro Swartling. ....Efteråt middag för barn o barnbarn. Det var roligt. De hade roligt. Kanske ett minne för livet.

Alla utom Amerikabarnen var med. Nils Andreas o Johan höll tal. Jag önskar jag riktigt mindes vad de sa. Av barnen fick jag en ny radioapparat och av barnbarnen en lampa till min stol, där jag alltid sitter om kvällarna. Den behövde jag verkligen. Sten o Stina hjälpte mig med allt och tänkte på allt. Och så lönade jag dem med att helt enkelt glömma bort Stens 55 årsdag. Jag försökte reparera det sedan, men det gick inte riktigt. Mamma hade glömt.

Sen var jag på Blixsta. Ett förfärligt festande, hos Märta Östman, Söversta, Filip Andersson, Ulla och Johan o Eva i hönshuset. Blixsta är bra på många sätt. Jag hörde där inte ett styggt ord on mågon människa, inge skvaller, ingen klagan. Brita har mycket att stå i, nu skall hon bli vigselförrättare också. Hon och Nils sköter sitt bra. Ett samtal med Nils förstod jag honom inte riktigt. Det är mycket jag inte förstår.

Nu är jag hemma. Nu har jag stillheten. Tack!

Ett ont ord hörde jag, som gjorde mig mycket ont. En helt oskyldig människa gjordes till syndabock för att fria 2 andra. Och jag kunde inte då ingripa ingripa o säga saningen då hade jag grävt upp gammalt groll, som håller på att begravas. Den som sa det var den kristligaste av alla jag träffade under julhelgen (inte Bengtssons). Nog är sådant ledsamt. Kanske var det sådant som låg bakom vad Nils sa, och då förstår jag honom. Varför är vi kristna ofta sådana?

Min enda önskan för 1974 är: Gud hjälpe mig o oss alla!

1974

Jag är glad som jag brukar. Jag kom hit 1910, för 64 år sedan. Kan inte böja mig, då står jag på näsan.

1974 har börjat. Ingen snö, ingen vinter. Regn slask och mycket mörkt. Jag blev rent av pessimistisk. Tänk att vädret ska betyda så mycket. Ingen träffade jag. Det är bensin o oljebrist. Bilarna står. Jag kommer sällan i Kyrkan. Ingen kommer hit. Jag blev "nere". Brukar inte vara det. Anmälde mig till

ålderdomshemmet i Linköping. Där finns åtminstone folk som man kan tala vid. Gå dag efter dag och bara ha sitt eget tråkiga sällskap. Nej tack!

Så sken solen igen en dag och strax blev Gunni gladare. Nils o Brita var här en dag. Elisabet Tamm och Ingrid Juhlin-Dannfelt en annan. Då blev jag glad igen. Nu är jag inte längre nere. Jag är glad som jag brukar. Tänk att ännu få bo i sitt gamla hem!

Att vara kry (egentligen) och ha över 30 barn o barnbarn att bekymra sig för, att glädja sig åt, att älska.

Tack Gode Gud!

Här börjar Gunni en ny dagbok

Att börja en ny dagbok när man är 90 1/2 år. Det är ju galet, men jag gör det ändå.

Inte har det alltid varit ett lätt år. Åldern och ensamheten känns ibland ganska tung, men det har gått. Många kära vänner, och först och främst mina barn, har besökt mig och glatt mig. Jag kan knappt gå ut ensam numera men inne rör jag mig ganska ledigt. Lagar min mat håller lite ordning i hemmet, men jag kan inte ens gå ut och plocka litet blommor. Kan inte böja mig. Då står jag på näsan.

Mina Linköpings vänner kommer ibland. Det är min stora glädje. (Nils Cederberg, Margit Yden, Ruth Wallensten-Jaeger, Lena och Blixsta. Hör sämre, jobbigare vara med i syföreningarna, på Medevi och det gick bra. Karin och Fredrik en vecka. Inget moln på himmelen och inget moln på gemenskapens himmel heller. Med Sten till Greta Jakobson i Viby Östangård.

På Marieberg några dagar. Det var verkligen roligt. De var så vänliga, Olof och Ester. Och det var så många gamla minnen som vaknade. Robert och jag reste så gärna till Marieberg. Jag har varit där i sorg och i glädje på födelsedagar och silver och guldbröllop, men också på både Ernsts och Thyras begravningar.

Till Blixsta, Söverstad och Brännestad

Nu till midsommar sitter jag ensam, men det är ljuvligt det med. Här är så vackert, har suttit en lång stund på terassen. Sjön så stilla, allt grönt. Näckrosorna börjar. Tänk att få bo kvar här i mitt gamla hem. Hit kom jag 1910 för 64 år sedan. Här har större delen av mitt liv förflutit. Vad har jag lämnat för spår efter mig. Vad har jag gjort. Mycket litet. Men jag har fått så ofantligt mycket.....Kanske är jag ändå den fasta punkten här på jorden, för mina barnbarn. Det är ju det jag vill vara.

En flicka ska inte tro på en pojke, som inte ännu gjort henne löfte Ring.

Jag har bett om 2 ting. Dels att Gud skulle helga mig, så jag kunde passa i Hans rike. Dels att Han ville använda mig en gång till i Sin tjänst. Han har nog en och annan gång brukat mig, men de sista åren har jag känt mig som "hammaren kastad i vrån" som ett odugligt redskap. Men jag vet att Gud kan använda mycket odugliga verktyg. Jag skulle vilja att han använde mig en gång till.

1975

Det är inte alls Lars som kör iväg mig. Uppbrottet till Ekbacken 11 maj. Många vänner komma. Inte betyder jag mycket här.

Lars: "Mamma får stanna så länge hon mamma vill på Vallsnäs." Det är inte alls han som kör iväg mig. Men när jag nu själv bestämt mig för att lämna, för det har jag, så vill de nu sätta igång med förnyelse och är glada att få göra det. Det gör också att för mig verkar det som en viktig sak att jag lämnar.

Dop, födelsedagar, Annandag Påsk, 100 årsdagen av fars födelse.

11 maj Uppbrottet.

Här på Ekbacken är bara bra. Jag trivs i mitt lilla rum. Alla är vänliga vid mig.

Nya bekantskaper, besök av vänner och släkt. Kafferep hos bekanta i Linköping, bibelstudier. Födelsedag 92 på Brännesta och julen på Blixsta, hos Ulla och Johan och Elle i hönshuset. Söversta, med Lena på Valsnäs.

Nu är det nyårsafton. Tack Gud för detta året. Jag är glad att vara på Ekbacken. Inte betyder jag mycket här. Har just ej funnit någon uppgift men alla är vänliga och anser att jag är en av dem. Det vill jag vara.

Gamle rättar Andersson på Nygård brukade säga när jag kom ut och ville åka i hölassen: "Här kommer en av de våra", Det hade han inte sagt om någon av systrarna. De hörde till en annan värld. De var för fina. Det var inte jag. Jag gläds när folk tycker: Du är en av de våra. Tyckte man det i Nykil? Jag vet inte...I Medevi, och alla gamla Medevibor säger till mig "Du är en av de våra". Vad sa Far och Mor? Magda betydde mest för dom. Hon vårdade dom på gamla dar. Henne förstod de bäst. Henne tyckte de alltid synd om. Men nog hörde jag hemma hos dem. När jag från Huddinge kastades? till Fars dödsbädd hälsade han mig med orden: "Är det min lilla Gunni" Det blev hans sista ord.

Bröllopp, Vallsnäs, många vänner komma, jul på Kimstad prästgård mycket roligt.

1977

Gud har en mening med varje människas liv.

Fortsättning, dop, bröllopp, aktiv

..Är detta fel? Jag vill att mina barn skall veta vad deras mor och farmor bett för dem. Kanske om 30 år de säger: "Tack för mors bön. Den hjälpte mig". Jag ber så här varje dag:

Gode Gud ske din vilja med mina kära, låt dem bli vad Du menat med dem. En gång du visad.....Du ville mening i mitt liv! Gud har en mening med varje människas liv. Han vill något bestämt med just henne. Det är vårt mål, vår största lycka att bli det för Gud ämnat oss till. Hjälp dem att vara ljus och salt på den plats de står. Hjälp dem att bära frukt som består. I ärligt arbete, sanning o rättvisa, hjärtats ödmjukhet och den stora kärleken o barmhärtigheten.

Lär dem att bedja! Låt deras själs fönster alltid stå öppet mot Guds rikem mot himmelen, så att De alltid känner Guds blick över sig. De är inte glömda och inte gömda(även om de tror det). Låt dem komma till Gud i bönen med sina önskningar och

drömmar, sina fel och misstag, sina synder i sin längtan efter helgelse. Lär dem att tacka. -de har så mycket att tacka för: hälsa o krafter, gott förstånd, utbildning, fostran. en lycklig barndom. Många har redan ett eget lyckligt hem. Nog har de mycket att tacka för. Gör då det.

Hos läkaren...han "förstår tom att jag inte vill överleva mig själv"

1978

Jag är sjuk, har ont i foten. Folk är så obegripligt snälla.

10 april 1978

Jag har inte skrivit på länge. Jag är sjuk, har ont i foten, så jag kan inte gå är sjuk för övrigt med. Många har varit här. Folk är så obegripligt snälla. Jag går och längtar att få en historia om väckelserna på 1900-talet och kan nån tänka sig prosten Erik Nilsson och Svantesson är intresserade. Jag skriver vad jag kan. Tänk om det blir något!

95 årsdagen på Vallsnäs hos Stina och Sten 40 gäster. 1978

1979

Kan knappt gå mer, fast jag har ju hissen.

Gunni deltog på dopet av Camilla Hermelin i Vällingby varefter Gunni berättade mycket intressant om sitt liv.

Maries och Pers lysning på Söversta.

96 årsdag på Blixsta. Alla barn och många barnbarn. Roligt. Dagen därpå på Ekbacken föll jag. Stark yrsel. Bröt några revben.

Jul och nyår på Ekbacken. Jag är inte bra. Nu vill jag knappt gå mer fast jag har ju hissen. När ska jag få sluta? Jag orkar inte leva mer. Inte riktigt roligt med Karin. Jag förstår henne inte. Men hon säger att hon tycker så mycket om mig. Jag vet inte. Kanske gör hon det. Otto skall på långresa till Israel ? Han blir nog vetenskapsman. Har lönat honom 4,000. Han tackade o skriver rara brev.

1980

Jag talade i nära två timmar. Det gick rätt bra

Mauritz skall gifta sig i vår med Sanne Kleist, jag tror en rar flicka. De har varit här hos mig en gång och sedan kanske de reser till Amerika.

Igår var 2 damer här och intervjuade mig om syster Ebba. Jag hör ju frågor så dåligt så de bad mig berätta. Jag talade i nära två timmar. Det gick rätt bra. Jag tror jag sa det väsentliga. Sten och Stina var med och sa att det var bra. Sen trött . Mycket trött! Vet inte hur det går

Farmor dog 20 april 1981

bönen ar viskade och rimmar bliv undersruket.

(fodelse-dods- och brollops annonser intejpade)

Thorsvi Familjen

Ur dagbok 1958 - 1962

Den stora syskonskaran, som växte upp på Thorsvi är snart borta. Det är bara Brita, den yngsta kvar och hon är 81 år. Ja, så är det ju också Gunhild och jag, men vi är ju bara ingifta. Kanske kan barn och barnbarn tycka det är roligt att höra personliga minnen om de gamla. Jag har ju känt de flesta mer eller mindre.

Svärfar Carl Maximilian

Min svärfar Carl Maximilian Hermelin var född på Gripenberg 1828. Han var en gammaldags gentleman, militarist redbar, mycket konservativ, sträng mot sig själv och andra. Han hade ett häftigt lynne som kunde gå ut över underlydande och barn, men aldrig över hans älskade Elise. Hon fick nog ofta gå emellan. Elise Mörner var född 1836 på Wallsnäs. När de gifte sig sa folk: "Stackars Carl nu får han en liten flicka, som bara kan spela piano och parlara franska".

Svärmor Elise Mörner

Men Elise Mörner kunde mer. Hon blev mor till 11 barn. Skötte ett stort lantushåll, med mycket små medel, var skicklig i matlagning och allt hushållsarbete, en god maka o mor o en god matmor. Jag vill tillägga en mycket klok o god svärmor. Hon besökte de olika hemmen, men aldrig hörde jag att hon jämförde eller anmärkte på de andra. Hon berättade om de gamla i släkten, förde oss nykomlingar in i familjen, fint och vänligt. Man kände att hon höll av oss alla, men inte ville stöpa oss i en form. Elise Mörner dog 1913 vid ett tillfälligt besök i Bå?? Hos Yngve och Anna. Hjärnblödning. Det var ett hårdt slag för pappa Carl. Men han hade sin yngsta dotter Brita, som skötte hans hem på Thorsvi till hans död 1924. Föräldrarna hade första åren arrenderat Traneryd under Gripenberg. Men det gick ej bra mellan bröderna Carl och Axel. Riktigt gott blev förhållandet aldrig mellan dem. Därför blev också Carls princip: aldrig affärer mellan syskon. Det hade Robert ofta hört och därför ville han att Wallsnäs skulle säljas hellre än att någon schism skulle uppstå mellan syskonen.

Syskonen

Anna

Anna Hermelin gifte sig med sin frände Adolf Rappe från Drättinge. Hon var ung när hon gifte sig och fick 8 barn. Vid det sistas födelse, hon var då 34 år, dog hon. Det äldsta barnet Elisabet hade dött ett år förut. Syster Ingrid fick först förestå hemmet, men det gick ej så bra. Då frågade mamma Elise min mor, Emma Pauli, om hon visste någon som ville sköta hemmet och som "ej ville flytta vart halvår." Mamma rekommenderade då Ellen Hallgren som varit lärarinna i Täby prästgård och som vi alla tyckte om. Hon kom dit, jag tror, 1894 och stannade till sin död. Jag tror det var 1915 som Adolf Rappe gifte sig med Ellen Hallgren. Rappe dog 1920. En gång när min mor varit på besök här o jag följde henne till tåget o in i kupen satt Adolf Rappe där. Jag presenterade dem och sen lär Adof Rappe ha sagt: "Jag är glad att träffa fru Pauli och få tacka Er familj för den vänlighet Ni visade Ellen när hon var i Täby. Ni bjöd henne en gång ensam (utan prästens) på en fin middag med en hel del högre officerare. Det satte hon värde på." Ellen betraktades med kritiska blickar av släkten, men barn och barnbarn älskade henne. Det säger en del. En gång på 1950 talet hade jag ett föredrag i Växjö. For på kvällen till Drättinge o låg där. Ellen var glad åt

besöket. Hon var mycket sjuk, men vi pratade länge. Mot mig var hon alltid vänlig. Några månader efteråt dog hon. Jag var med på begravningen. Barn, barnbarn underlydande, ingen annan släkt o inga grannar.

Knut

Knut Hermelin född 1860 gift med Ingrid Bernhardt var nog i sin ungdom både litet högfärdig o fåfäng o skötte dåligt sina affärer. På gamla dar blev han det mest anspråkslösa och hjälpsamma. Ingrid avgudade honom o följde honom i vått o torrt. Hon pratade och han skrattade även om han bara hörde hälften. Ingrid dog 1950 och Knut 1952. Han var inte alls åderförkalkad, skrev utmärkta brev. Var här ofta de sista åren. En förtjusande man. En galloperation som lyckades, fast patienten dog.

Adolf

Adolf Hermelin död 1943 var första gången gift med Ingeborg Strömberg. Dem hade jag stor respekt för när jag kom i släkten. Ingeborg var så vacker o fin, och kunde allt. Hon dog 1912. År 1917 gifte Adolf om sig med Gunhild Tamm. Hon var yngre än jag, våra barn var jämnåriga. Vi var litet lika, inte mycket. Vi ha alltid roligt tillsammans, vi hade 1,000 saker att tala om. För Gunhilds pengar köptes Thorsvi. Adolf hade den Hermelinska charmen i hög grad. Mycket sjuk sista tiden.

Yngve

Yngve död 1954 gift med Anna Cederbaum. Bergsingenjör i Bångbro, måste för dövhetens skull sluta där, köpte då Orrhammar sen en villa i Malmköping. Yngve var sista åren stendöv, en enstöring som ej ville veta av sällskapsliv. God ekonomi men småsnål. Inga el. ljus i onödan inga rikstel.samtal, o.s.v. Anna var musikalisk, livlig, pratsam, tyckte om umgänge. De var nog inte lyckliga. Yngve kom gärna hit o trivdes här, stannade alltid längre än han tänkt. Robert mycket snäll vid honom. I ungdomens dar var han och min syster Magda nog kära i varandra, men det blev ingenting av. Kanske så gott det. Det var nog synd om både Yngve o Anna.

Thorsten

Thorsten död 1931 gift med Syrena Brännström död 1945. Deras 3 första barn tvillingarna Sam o Greta o 3 åringen Sten dog inom 14 dagar i barn??. Det bröt Syrena. Hon fick 2 gossar till: Sven och Bo, men reste sig aldrig riktigt. Thorsten fick en hjärnblödning vid skrivbordet, blev delvis förlamad o miste talförmågan. Mycket svår sjukdomstid. Först längre fram.....

Ernst

Ernst Hermelin född 1865 död 1955. Gift med Thyra Mörner född 1870, död 1955. Ernst o Thyra var dem av syskonen vi voro mest tillsammans med. Av dem köpte vi Wallsnäs, som Robert först arrenderade, (för 40,000). Vi voro på Marieberg nog varje år o på 50, 60, 70, 80 och 90 årsdagar, silverbröllop, guldbröllop och diamanbröllop. Och de voro ofta här. Ernst var intrasserad av alla förbättringar Rob gjorde. Han deltog i allt. Och färderna till Marieberg var glädjefester. Jag saknade dem mycket.

Ingrid

Ingrid gift med professor Evert Wrangel. Det var nog ingen lätt uppgift Ingrid fick när hon vid några och 30 års ålder gifte sig med professor Wrangel. Hennes skolbildning var ej så stor o hon hade levat ett stilla liv på Thorsvi, haft en plats på Selaön varit en tid på Drättinge och så ... bli professorska i Lund. Men

Ingrid var sin uppgift vuxen. Hon blev en god maka, mor o värdinna, spelade aldrig mer bildat än hon var. Blev en mycket uppskattad ordf. i Röda Korset. Wrangels hade det inte alltid lätt. Särskilt vållade Henrik dem sorg. Jag höll av Ingrid. Hon var klok och god. Evert var en fin o intelligent man. Han var nog litet kritisk på en del av syskonen men tog mycket vänligt upp Robert o mig. De trivdes på Wallsnäs. Voro här en jul under första världskriget (1918).

Eva

Eva var gift med Everts kusin Malcolm v. Schantz. Det blev helt olika hem. Eva var den minst begåvade av syskonen o av naturen mycket häftig. Hon avgudade emellertid Malo. Denne var ytterst konservativ, stavade kvinna med "qv", i alla avseenden. Han var inte taktfull mot Eva. Hon fick arbeta o gno o cykla in till Växjö om hon hade ärenden dit. Han var tjock o lat, satt och toddade om kvällarna, var ivrig nacist, telegraferade o skrev till Hitler. På sätt och vis snäll och beskedlig. Skrev riktigt bra vers, litet romantisk. Han och jag sympatiserade ju inte precis, men sista gången jag var på Lunnaby blev vi i allafall riktigt goda vänner. Det är jag glad åt.

Brita

Brita Hermelin. Den yngsta i syskonskaran och som den som överlevde dem alla. Natan Söderblom kallade henne Sankta Brigitta av Fröjden. Hon var det. Jag har aldrig träffat en så helgad person. Hon är så god och så förstående mot alla. Brita och Robert var sedan barndomen de bästa vännerna. Och de höll hela livet ihop. Robert älskade syster Brita egentligen mer än hustru o barn. Men det fick han gärna göra. Jag var aldrig avundsjuk på Brita. Det kunde man inte vara. Robert tog ingenting från mig o barnen, han höll av oss som make of far, men se Brita det var något särskilt. Han tog stor hänsyn till hennes omdöme, och hon är mycket klok o god. Många gånger hjälpte hon mig. Och han var väldigt rädd om henne när hon var sjuk eller skulle resa någonstans. Alla syskonbarnen älskar faster Brita, Nu när både Robert och Magda är borta är Brita den som näst mina barn står mig närmast. I 4 år var hon ju som barn hemma på Nygård. Hon är nu den enda, som kände mitt gamla hem. Med Brita kan jag tala nästan om allt. Hon är ju högkyrklig (S.S.B.) men det stör inte alls vår vänskap. Måtte vi länge få behålla varandra! Brita var med på Roberts begravning o var här sedan på sommaren, men sen blev hon mer och mer sjuk. Först var det brist på kalk, en slags engelska sjukan, låg länge på lasarettet. Kom hem men långt från bra. I mars 1961 fick hon bältros i halva ansiktet, svåra plågor, stundtals som borta. Hon kunde ej vara hemma ensam. Vi fick in henne på Kungsängshemmet. Det ville hon själv. Gunhild o jag skulle styra med flyttningen och göra slut i gamla våningen men jag blev sjuk så det föll på Gunhild ensam. Brita låg mycket sjuk i andra ändan av stan. Man kunde inte fråga om allt. Hon hade massor av gamla grunkor och 3 rum o kök. Källare o vindskontor får inte rum i ett rum med kokvrå. Gunhild rensade undan vad hon tyckte var skräp o gav bort en del. Men det kan Brita nog aldrig förlåta henne. Hon har blivit så bitter som hon aldrig var förr. Det är synd om Gunhild. Släkten tar i allmänhet Britas parti, och tycker att Gunhild varit för självsäker o gått för hårt fram. Jag försöker ta henne i försvar. Gunhild gjorde så gott hon kunde. Brita är gammal o har blivit mycket nedsatt av den långa sjukdomen. Det har blivit litet komplex för henne. Jag är ju hemskt tacksam att jag blev sjuk och således står utanför det hela. Till mig skriver hon goda rara brev och mig håller hon fortfarande av. Det är förfärligt synd om henne.

Det gamla året är slut
Dess timglas har runnit ut
Vad har det givit? Nej så
Ej spörja och fråga du må,
På eget liv må du se,
Vad hade du själv att ge?

Vi människor vandra på jorden kring
och oroa så högt om ingenting,
Vi håna förtala o döma varann
En var gör vad ont han göra kan
Vi klandra varanns minsta ord
Vi döma var handling av nästan gjord
Gud give det finnes en enda vrå
Dit ej förtal och hån kunde nå

Slakt, byk, bak o rengöring voro klara på
lördagen då

Och nu har jag vandrat den dagen lång
genom fält och skog
Och enslig är skogen så mången gång

Där är ödsligt nog.
Och skogen den är ju så stor så stor
Och still det är
Jag tror att den heliga tystnaden bor
Bland granarna där
I skogen stå träden så tätt, tätt, tätt
Ej mänskliga jag såg.
Och likväl mitt sinne blev just o lätt
Jag fick mod i hog (håg)?
Det kännes i skogen så lugnt och tryggt
Allt tungt det blir glömt
Och tankar och känslor få högre flykt
Som när förr jag drömt
Jag älskar min skog, Den ger ro och frid
Jag skall minnas den
Där nere i staden bland kiv och strid
Den ska bli min vän
Den skall bli min hjälp när en dag blir kall
Under mulen tid
Av den får jag krafter till dagens kall
Och sinnet får frid

Om Nils

1915 - 1925

Brudnäbb, spanska sjukan., bäddar sängen, kör parhästar, hugger ved, underkänd i rättskrivning o räkning, road av scouterna, hjälpsam o snäll.

Gunni med äldste sonen Nils

Ur Dagbok 1911 -1944 och Dagbok 1945 - 1954

Nils Hermelin född d. 8 sept 1911 vägde 3.6 kg. Nils gick vid ett års ålder. Vid 4 års ålder börjar Nils rida och köra. Vid 4 1/2 års ålder kan Nils vad alla korna heter, han ryktar och fodrar. Han kan räkna till 10. Vid 5 års ålder kan Nils räkna till 100 och skriva siffror. Han syr och går på skidor.

Nisses waggvisa

Sov mitt lilla hjärtegryn
Lärkan sjunger högt i skyn
Haren uti skogen hoppar
Anden sig i viken doppar
Hönan lockar sina små
Pappa uppå åkern går
Råg och vete där han sår
och när rågen sen blir mogen
Kör han in den uppå logen
Därav få vi bröd att äta
Det skall Nisse-liten veta.

Weckholm 1899, Sommaren

Nisses vaggvisa II

Sov nu, sov nu, Nisse-lill
Om du ligger riktigt still
Ögonlocken sluter till

Kanske kommer då John Blund
Blir hos dig en stund

Tänk vad det är skönt ändå
Att i vagnen ligga få
"Bättre skulle jag då må,
Om jag låg i mammas knä
och om pappa stod bredve'

Pappa är en långer man
När han kommer visslar han
Det gör aldrig någon an
Sådant tycker Nisse om
Därför snälla pappa kom

När sen hungern blir för svår
Jag till lilla mamma går.
Där så härligt gott man mår.
Men om jag får byxesorg
Ber jag om Tant Ingeborg.

Wallsnäs okt 1911

I mars 1917 får Nils vara i Nykils prostgård ensam i 14 dagar, för att ej bli smittad av små bröderna, som då kommit hem från epidemisjukhuset. Sedan far Nils och pappa på farbror Adolfs bröllop o Nils får vara brudnäbb. Nils börjar skriva brev.

Vintern 1917 o 1918 läser Nils får mamma. I febr. har han vattkopporna. Inte sjuk alls.

I aug. 1918 börjar Nils 2dra klass i småskolan. Det går ganska bra för honom. I januari har Nils spanska sjukan. Sommaren 1919 är Nils i Stockholm o på Thorsvi. Han får gå på Skansen o vara ute och segla. På hösten kommer han upp i folkskolan.

Efter 15 aug. har jag ingen för barnen utan sköter dem själv. De äro så snälla. Nils o Rolf bäddar sina sängar själva och elda. De äro snälla o förståndiga. I nov. har Nils mässlingen. Alla barnen har varit ömtåliga efter mässlingen. Under julen är hela familjen Wrangel här. Nils o Henrik äro ute och o åka skidor. På 13 dagsafton är Nils på sin första bjudning, till Lagerlunda. Förtjusande roligt. Sedan får Nils börja läsa för Fröken Sandvall. Han går framåt. Nils o Rolf bädda sina sängar var morgon o göra brasor. Snälla pojkar båda två.

31 juli 1920. Nils kör parhästar, hugger buskar o ved, är stor gosse. Våren 1921 prövar Nils in i läroverket i Linköping men blir underkänd i rättskrivning. Får läsa hela sommaren. I sex veckor är han i Kopparberg hos farbror Yngve o har förfärligt roligt. I aug. prövar han igen o kommer in. Bor hos kapten Veysack (?). Reder sig bra i staden o utvecklas. Första terminen går det ej så bra i skolan. Under vårterminen får han hjälp med läxläsningen av en äldre skolpojke. Han åker mycket skridsko och skidor. Hans bästa vän är Yngve Linder. Han längtar nog hem ibland. "Vet mor hur det är att komma hem, det är som när man åkt ute på slätten, där det blåser, och så kommer in i skogen". "Nils har en bra karaktär, pålitlig och tjänstaktig". säger kapten Veysack.

Före påsk är Nils sjuk i öroninflammation. Får ensam gå till doktor Turesson först o doktor Bjensen(?) o ta håll på trumhinnan. Inte går det värst bra för Nils i skolan. På våren är han underkänd i räkning o måste läsa för mamma hela sommaren. Några dar är Yngve Linder på besök. Det tycks vara en snäll pojke. Nils njöt.

På sommaren 1921 var Nils vid Orrhamra och for sedan direkt till Linköping. Det går bra vid prövningen. Nils bor hos Rosengrens o trivs bra. Han är inte ofta hemma under terminen men flera gånger bjuden ut till Lagerlunda. Han är scout o mycket road av det. På sommaren lektioner för Lengen (?). På vintern hemma, läser för informator. Hjälper pappa mycket snällt, sköter höns o grisar o hundar, lämnar ut på magasinet. Åker skidor. Läsning minimal. På våren prövar in till Wadstena. Ledig på sommaren. Magnus C här. Badar simmar. En rolig sommar. Vintern i Wadstena. Bor hos rektor Linnarsson. Har det utmärkt. Varningar emellanåt. Bättrar sig dock. Hjälpsam och snäll. Utvecklas mycket bra. På sommaren går Nils o arbetar med på scoutmöte i Kisa och läser för fröken Wistran (?). Kommer lyckligen upp i 5te. På julen många glada bjudningar. Magnus här under påsken och julen.

Allt väl fast inte betygen alltid äro de bästa. Nils är underkänd till 6te klass. Ute på ferieläger på Hallig Hoge. Kommer hem mer klassmedveten och storsvensk än förut. På det hela taget har ej Hoge vistelsen haft något djupare inflytande på honoom. Möjligen att han lärde sig att reda sig själv.

1926-1935

Pappas trogna hjälpare i allt arbete. karaktären fördjupades, Flytt till Blixsta, sköttte ensam djuren o sin egen matlagning, ungdomsföreningen i Drothem, Hamra lantmannaskola, första pristagare i rotfrukts odling, dansar han flitigt på stadshotellet. rycker Nils in på I 4. Ser mörkt på jordbruket och framtiden. Vacker känsla av att vara storebror. Han är man nu. Yppar inte sina tankar för någon

Nils kom aldrig upp i 6te klassen. Han fick komma hem i stället, mot löfte att arbeta ordentligt på gården. Det löftet har Nils samvetsgrant hållit. Från och med hösten 1926 har Nils varit pappas trogna hjälpare i allt arbete. Vintern 1926 -27 gick han och läste för Augustinus. Denna tid fick Nils nog starka religiösa intryck. Hans karaktär fördjupades. Arbetet vid Wallsnäs vintern 1926 -27 var ej så lätt. Det var uppbrottets tid med flyttningen och den ledsamma auktionen. Nils delade allt. Det blev lättare vid Blixstad.

I en vecka var Nils här ensam sköttte djuren o sin egen matlagning. På sommaren cykelfärd Mälaren runt med Bengt Linnarsson o Gustaf Johansson. För övrigt arbetar Nils styvt. Han kommer i ungdomsföreningen i Drothem. Det blir hans egentliga nöje. Sommaren 1929 voro Nils och Rolf med om ett kyrkligt ungdomsmöte vid Borghamn. Senare cyklade han och Lolo genom Sörmland o upp till Thorsvi.

Hösten 1929 sökte Nils och kom in vid Hamra lantmannaskola. Det blev den gladaste tid Nils haft, gladt kamrattliv, undervisning som intresserade honom o där han är en bland de bästa, godt umgänge med Rimforsa o Storgården. Glada långa brev hem. Nils går ut som en bland de bästa och han kommer hem glad och full av arbetslust. Det behövs också för sommaren blir strävsam. Vi har köpt Johnsons gård, men ha ej mer folk än förr. Nils ligger i värre. Vintern 1930 - 31 fortsätter på samma sätt. Pappa är ganska klen i luftröskatarr i många veckor och det är Nils som står för det hela. Han börjar komma in i J.U.F. blir första pristagare i rotfrukts odling i sin avd. och nr. 3 i hela Östergötland. Han får två fina tennpris, J.U.F.har roliga sammankomster med lekar o litet dans. I slutet av jan. är ett släddparti ordnat. Nils skjutsar mamma och fröken Bråkenhjelm och sen dansar han flitigt på stadshotellet. I ungdomsföreningen är han fortfarande trägen medlem. I april är Nils med om en 3 veckors skogskurs i Risinge. Kommer hem högst intresserad för allt skogsarbete. Så följer träget jordbruksarbete under sommaren. Nils o L.O äro med på Sigtuna Hermelinsmöte och blev vänligt upptagna av släkten.

Styvt vinterarbete. En bal på Herrborum.

I februari går Nils på en medborgarkurs på 14 dar i Söderköping. Han är mycket intresserad o lär en hel del. I slutet av mars rycker Nils in på I 4. Det är ej så vidare roligt men man vänjer sig vid allt. Hemma rätt ofta om söndagarna och 14 dar över midsommar. Den 10 okt. tillträdde Nils sin plats som elev vid Näsby. Till jul kom han hem en vecka. Bernström säger att Nils är den bästa eleven o bjuder honom ofta upp till slottet. Nils har blivit allvarlig och ser mörkt på jordbruket och framtiden. Han har blivit rätt mycket äldre, vår stora gosse.

I okt. 1933 slutar Nils på Näsby. Under sommaren var han hemma ibland. Under pingsten voro all 8 barnen samlade. En god helg. Tyvärr inträffade en olyckshändelse, vår gamla goda häst Lilja dog ute på betet på annandagen. Det gav en riktig förstämning åt hela samvarons slut.

Ingen repetitionskurs av exercisen. I oktober eller 1sta nov. rättars (?) kommer Nils till Häradstorp och går som praktikant i skogarna. Sköter sin matlagning själv, trivs bra. Kommer hem på julen, redan till mors 50-årsdag. Ger mig en fin och vacker Gästbok. Han är man nu, men snäll och vänlig, en bra man hoppas jag. Häradstorp gör honom gott. Han är arbetsglad o ser ljust på livet. Börja längta efter mera bildning, läser en hel del efter jul. Räknar för sig själv och tar realen i matematik. Sista dagarna i mars kommer han hem. Söker nu in till Hvilan o blir antagen. Kommer hem vid Rolfs död. Så åter till Hvilan. Han trivs bra där och lär sig nog mycket. Han har roligt också. Hemma några veckor i Augusti och hjälper pappa. I sept. gör han sin sista repetitionsövning. Hem 2 dar och sen till Thorsvi.

Ungefär 10 okt. tillträder han sin plats som befallningsman. Han längtar nog nu efter ett självständigt arbete med ansvar. Han var ej road av exercisen sista gången. Måtte det gå honom bra!

Det tycks gå bra på Thorsvi. Själv låter han belåten och farbror Adof säger att han är duktig och att han är en präktig pojke. Måtte det fortfara! Hemma över julen, men vänder åter 3dje dag jul.

1935

Under detta år har Nils mognat till man. Hemma har han varit vid fars 60 årsdag och till silverbröllopet samt över en vecka vid julen. Han är nog litet självsäker min käre Nils ibland, men han har framåtanda, han vill komma fram vara självständig o han längtar efter litet större förhållanden. Nils tar mycket starkt intryck av sin omgivning. Hvilan satte djupa spår. Nu är det Thorsvi. Han har blivit mycket mer ordentlig till och med lite precis. Han vill följa etikett o god ton, vill vara välklädd och att det skall gå riktigt till hemma. När han ger en gåva skall den vara fin och vacker. Inte knussel. Litet nazistisk anstrykning. Men det har också vaknat hos honom en vacker känsla av att vara storebror gentemot de yngre syskonen. Han var så glad att ha Karl hos sig på Thorsvi o tycker så om honom. Och under julen snäll vid Lena, ville ha henne med på bio o.s.v. Höll tal till pappa på 60 årsdagen och skrev snälla verser till den 27 nov. Den 2dre jan. reste han glad tillbaka till Thorsvi. Vad han kanske innerst går och tänker på och bär på för tankar det yppar han inte för någon. Gärna det min gosse! Ibland skiner det igenom en så varm ömhet för hem o far och mor att man glädes o hoppas. Det gör ingenting att det inte är så ofta. Han håller verkligen av farbror Adolf o ser upp till honom. Han vill bilda sig och söker på allt sätt att utveckla sig.

1936-1940

En viss äventyrlusta. Gustaf Mauritz Paulis blod förnekar sig nog ej. Det finns nog starkast hos min förstfödde. litet disharmonisk, övertog arrendet av Blixsta. betala sitt arrende o sköter sig ordentligt, byta ringar i en buske vid Roxen. Kyrkan nästan full av folk. 7000 granater regnade över dem på några timmar. Leder hemvärnet.

I mars var jag o hälsade på Nils på Thorsvi o höll föredag för J.U.F. Tack min gosse för all vänlighet de dagarna. Sällan har jag träffat dig såsom då. Vi sutto uppe tillsammans sista kvällen och förstod varandra så bra. Under påsken hemma några dar. I juni går han igenom en veckokurs för agronomer från hela

Norden. Under de dagarna tar han ibland Lisa med och låter henne få litet roligt. Bjuder alltid! Han beslutar sig för att stanna på Thorsvi ett år till. Mycket arbete med lantarb. 1/2 ny uppgörelse. Han får påökt till 120 kr. Långa trevliga brev hem. Ibland kommer nog en viss äventyrlusta fram. Gustaf Mauritz Paulis blod förnekar sig nog ej. Det finns nog starkast hos min förstfödde.

+++++

Under julen hemma, men blott några få dar. Han kom på julaftonens morgon, när vi sutto och åto frukost, pigg och glad. I början på april var jag på Thorsvi, höll föredrag i Enköping. Nils sköter sig nog. Han har kommit med i det kommunala i Thorsvi, sitter i taxeringen o.s.v. är ordf. i J.U.F. och ungsvenskar o ledare för en studiegrupp. Men han vill komma ut o se något nytt. Ta Wallsnäs vill han inte. Över pingsten hemma. I juni säger han upp sin plats. Han söker hela sommaren, men får ingen. Slutar i november med ett mycket gott betyg. Kommer hem. Är nog litet disharmonisk. Nu skulle han gärna vilja ta Wallsnäs, tillsammans med Lasse men det vill inte Lasse, och Lasse har förhand. Han fick löfte om det, när Nils sa att han ej ville ha det. Pappa har glömt hur det var i våras och tycker att Nils bör väl förr ha Wallsnäs än Lars. Nils far på en kurs i Gimo 14 dar i Dec. Kommer hem strax före jul. Det har nog givit honom en del. Han förstår för första gången i sitt liv diktens betydelse. Men han är rätt mörk till sinnes och tycker att Lars o mamma hålla ihop mot honom och will sparka ut honom. Jag kände mig gruvligt ledsen, där jag stod mellan mina 2 gossar. Ett långt samtal med Nils redde upp en del. Han förstod mamma o Lars. Bitterheten försvann. Sen har han varit ljus och vänlig. Han har det inte lätt, min pojke. Han vill arbeta och han vill framåt och det ser stängt ut. Måtte det nya året ge honom arbete o arbetsglädje. Ack det är så mycket man önskar sina unga o det vore kanske inte deras lycka. Jag beder för min Nils. I mitten av januari for Nils till Grönsö för att hjälpa Gustaf Ehrenheim med skogen. Blir där några veckor och trivs bra. Innan han reste kom ett förslag från pappa att Nils skulle få arrendera Blixsta och vi flytta över till Wallsnäs med Lars som rättare. Nils besökte moster Ebba i Djursholm på uppvägen till Stockholm och får där löfte om 1000 (?) till inventarier. Nu är Nils glad o nöjd. Måtte han nu kunna sköta allt! Måtte han ha självkritik o sparsamhet och arbetsamhet! Då kan det gå.

I 6 veckor i början av 1938 var Nils på Grönsö o hjälpte till med avverkning. Trivdes bra. Den 14 mars övertog han arrendet av Blixsta. Han fick låna 10,000 av moster Ebba. Han har ladugårdskarl (Johansson) och en traktor, får själv sköta det övriga. Måtte det gå för honom! Jag har varit mycket ängslig. Nils har litet pretentioner och han ligger inte i som pappa. Men jag hoppas. Han tar det lugnt. Han förenklar en del arbete. Det blir inge jäkt. Uppgåelsen med pappa har gått så bra. Nils är bara tacksam o tycker pappa lämnat allt bra o billigt. Han ställer arbetet på annat sätt än pappa. "Pappa har arbetat och jäktat värre än andra och sparat och aldrig unnat sig något själv och han har aldrig haft några pengar ändå". Vi ska ha litet roligt också och inte jäkta jämt säger Nils. Få se hur det går med den uppfattningen av livet. Nils är trevlig. Man har roligt med honom. Ett svårt slag var när Nils efter påsk tar ut sina 2 hästar och de båda får korsförgiftning. Svarten dog men Stjärna klarade sig. Lyckligtvis var Svarten försäkrad för 800 och Nils fick köpa en ny häst för 900. Det kunde ha varit värre. Av möbler fick han en hel del av mostrarna. Det är bara litet han behövt köpa. Som hushållerska har han fröken Britta Haglund 48 år. Hon är nog bra, och så har han en 16 årig lantbrukselev Bengt Durling (?). Till Pingst voro gossarna hemma på Wallsnäs. På riksstämman i Jönköping buro Nils o Lars fanorna i medborgartåget. På hösten lämnar fröken Haglund o Nils får den duktiga Märta Månsson. Hon sköter höns o hushåll bra o väver trasmattor.

Nils har det så bra. Han betala sitt arrende o sköter sig ordentligt. Umgås med Bolltorp o Herrborum o Tomtaholm. Mycket borta på landstormen i Norrköping. God vän med Erik Nordberg. Hemma över jul.

Under eftervintern kommer Nils hem några gånger. På långfredagen med sin vän Jacobsson o sen en söndag med Brita Östman och Norberg o en fr. Sundsvall. Över pingst är han hemma. Tar landstormsexamen i Linköping.

Den **9 juni 1939** förlovar sig Nils och Brita Östman. De byta ringar i en buske vid Roxen och kommo sedan hem till Wallsnäs. Jag hade varit i Stockholm och visste om intet förrän jag i Linköping träffade Lena som sade att Nils kom med Brita i Bil och att vi skulle åka med dem hem. Lilla Brita var rar. Hon är enkel och vänlig. Där finns hos henne något som tyder på att hon tar plikten först och nöjet sen. Det är mycket värt. Vi talade om en hushållsskola som hon önskade gå igenom. "I sommar, om vi få folk vid Tomtaholm, annars måste ju jag hjälpa till med skörden." Hon verkar spänstig och frisk. Hur mycket håller hon av min Nils? Ja, det får framtiden visa. Måtte Nils känna den sanna ansvarskänslan inför sin lilla vän. Hon är inte 20 år än. Gud, i Dina händer vill jag få lägga deras framtid. Jag vet inte Britas ställning till Gud. Dock jag vet inte mycket om Nils. Man vet så litet. Jag kan bara bedja: Ske Guds vilja med dem, hur än deras öden må växla, och vad än livet må ha att ge dem.

Söndagen den 9. juli voro pappa och Jan och jag på Tomtaholm hos Östmans. Vänligt mottagna. Inga krusiduller. Hemmet är starkt personligt, inte likt andra. Gården är förfallen och ruggig, trädgården där-
hos (?). Märta Östman är bestämt snäll. Vi komma bra överens. Artur talade jag mycket litet vid. Gamle konsul Andre hade tyckt mycket om Nils, när de unga var på Lessebo. Nils har en manlig värdighet som nog är bra. Det kunde vara fara att Östman annars helt kujonerade honom. Men det gör han inte. I jordbruksfrågor vet Nils mera än Östman. Systrarna är trevliga. Ja! Vi hoppas allt blir bra.

En vecka i aug. var Brita här. Hon gled enkelt och naturligt in i familjen. Blev god vän med Lisa. Så en söndag voro föräldrarna och alla 4 flickorna Östman här. Ovanligt lyckat. Strålade väder. Kräfter, fårstek, äpplen o bad. Nils är så glad åt sin lilla Brita o jag tror och hoppas att hon håller av honom. Under hösten träget arbete och 2 söndagar i månaden landstormsövingar i Norrköping. Han kör för nya mejeriet och förtjänar ganska bra. I början av december är han hemmma några dar. På ett år ha vi inte täffat honom så bra. Söndagen den 17 dec. voro Brita, Lars o Lisa hemma. En glad dag.

Julen tillbringade Nils på Tomtaholm, men dagen före nyårsafton kommo han och Brita. Nils har allvarliga planer att fara ut i finska kriget som frivillig. Han och Lars skulle följas åt men Lars fick ej för regementet. Nils beslöt att fara ensam. Han anmälde sig på frivilligbyrån i Norrköping o talade sen vid Östmans o oss. Han beslöt att gifta sig dessförinnan. På söndag kväll beslöts det o Brita o Nils voro hos Torenfäld. På tisdagen var bröllopet i Drothems kyrka kl. 2 d. 9. januari 1940. Kyrkan nästan full av folk. Ljus vid altaret. Nils o Brita i smoking o röd ylleklänning. De var söta, det vara bara det.

Sen gav Östman middag på hotellet för 20 personer. Östmans 6. Vi Robert o jag, Lisa, Karl, Lena o Lill-Adolf, Gunhild, Adolf, Ernst, Thyra, Karin, syster Brita, Erik Norberg och Prosten. Bra tal. Östman sade:

Man drömmer ibland. Brita har varit vårt solsken främst i skolan, främst i leken. Jag tänkte mig ett bröllop i sommarsol under kanstanjerna därhemma vid Tomtaholm. Det blev inte så. Men jag drömde

också en annan sak. Hon skulle ha en riktig karl. Och det trodde jag att Nils var. Nu vet jag det. Han gick inte omkring o pratade om Finlandsresan med alla o frågade om råd och skaffade sig stämning. Han frågade bara sin Gud och sitt samvete o så anmälde han sig o sen sa han det åt mig. Då förstod jag att han var en karl.

Sen talade han om att Brita hade det finaste Österbottniska blod i sina ådror. Och det var det finaste som fanns i hela världen.

Så talade jag om lilla Blixsta och om hur lycklig jag var där. Jag lämnade det hemmet i arv åt Brita, men också platsen som god granne i Blixsta byn och sist min plats i Drothems kyrka. Och så tackade jag Nils o hoppades att föräldrarnas välsignelse skulle bygga barnens lycka och följa honom på hans väg till Finland.

Adolf önskade Brita välkommen i släkten. Lill Adolf hälsade från Thorsvi J.U.F. och kusinerna. Ernst talade till brudparets föräldrar. Karl talade från Nils syskon, särskilt från de frånvarande Sten o Lars. Erik Norberg var allt i alla. Kyrkomarskalk, Bordsplacerare, läste upp telegram, och talade från vännerna samt särskilt till Brita. (100 telegram kom) Adolf, Ernst och Östman förstodo sig bra på varandra. Riktigt buss. Mycket god stämning. Så foro de unga till Blixsta där byboarna salutade och firade dem med kaffe o blommor o presenter. Dagen därpå voro de i Kolmården på Skogsvikens pensionat. Så några lyckliga dar hemma på Blixsta. Den 18 Jan. reste Nils till Finland. Brita och jag följde honom till Stockholm. Brita stark. Men komna till hotellet grät både hon och jag en bitter tår. Sen for Brita till Thorsvi några dar o så till Blixsta. Där sköter hon sig bra. Märta Månsson stygg vid Brita o lämnade platsen snart. Lika bra.

Den 12 april kom Nils åter. Han hade varit vid fronten vid Salla 3 veckor. Han var med i sista kulregnet då 7000 granater regnade över dem på några timmar. Han är fullt oskadad, men allvarlig, intet skryt och prat. Han o Brita hemma på Wallsnäs några dagar. Glada dagar.

Sen till Blixsta till arbetet.

Nils är inte utkallad under sommaren utan får vara hemma o sköta sin gård. Han får god skörd, bättre än första sommaren o har god tur med smågrisar. Han är över ibland till Wallsnäs, en gång är Brita med. Deras hem är gott. Nils leder hemvärnet, håller ibland föredrag om finska kriget. Han är ordförande i de frivilligas kamratförening, talar vid avteckandet av en gravsten m.m. Rätt mycket arbete för landstormen.

1941 - 1954

Praktexemplar. Sergant. Fänrik i luftvärnet. Köpte Blixsta. Ljuvligt lugn. Lottorna och Ungsvenskarna. Misslyckat traktorköp. Snäll och lättskött. Snälla o blyga, inte Johan. Arrendet på Tomtaholm. Blixsta i främmande händer.

Den 4 febr. 1941 föddes Nils och Britas lilla dotter. Allt väl.

Annandag påsk, d. 14 april 1941 döptes Aino Kristina, Nils och Britas förstfödda. Hon är frisk och duktig ett riktigt litet praktexemplar. Dopet förrättades i lilla rummet t. h. på Blixsta. Där var ett altare ordnat

med vit duk blommor o tennljusstakar med brinnande ljus. Ett stort tenn handfat från finska kriget var dopfunt. Alla sjöngo ps. "Ungdomen kristnad är Sveriges vår."--och sist "Som den unga björk i skogen". Sen bjöds på middag, dukt i gamla salen. Buljong, skinka med mycket grönsaker, frukt, 2 sorters vin. Bredda smörgåsar o svamp först. Det mesta gårdens produkter. Vällagat och gott. Brita fick gamla armbandet. Jan hade köpt en skär klänning åt Aino o Lisa hade stickat en hel uppsättning. Faddrar blevo Elisabeth, Margit Östman och Erik Norberg.

Bordsplacering

Lena	Kerstin
Elisabeth	Lars
Prosten	Fru Östman
Brita	Nils
Östman	Mamma
Brita Stina	Erik Norberg
Karl	Margit
Jan	Maj

God stämning efteråt. Ett värdigt och vackert dop. Ett enkelt o gott hem. Gud välsigne det hemmet!

Den 1 juni 1941 tog Nils examen som landstormsofficer. Nu är han sergeant. Blir han utkallad får han stanna i hemorten och har max betalt.

Under sommaren är han med familjen hemma och hälsar på två gånger, Han har traktorn med en gång och plöjer åt pappa. Emellanåt ute och håller föredrag. Snäll pojke! Jag tycker mycket om Brita. Aino är enastående snäll och duktig. Hemma över julen 1941 med hela familjen. Aino kryper. Nils inkallad. Han är fänrik i luftvärnet.

I början av januari kommer Nils på en befälskurs i Göteborg. I mars blir han ordf. för ungsvenkarna i Östergötland. Han är nu fänrik. Hemma under april men i Maj åter till Göterborg där han nu leder en luftvärnskurs. Under sommaren i Norrköping och på Wäddö. I augusti äntligen hemma. Nils får den bästa skörd han haft sedan han kom till Blixsta. Han och Brita ligger i och arbetar duktigt, Brita har syltat o saftat mycket. Hon är duktig. Aino växer o utvecklas, börjar prata. Det enda jag inte är riktigt glad åt med mina Blixsta barn är deras nazistsympatier.

De vill köpa Blixsta. Jag vill det så gärna. De är lyckliga där, de är omtyckta, de lever enkelt och arbetsamt. Jag är rädd för att en flyttning inte bleve till välsignelse.

D. 14 mars **1943** köpte Nils Blixsta, d.v.s. han övertog allt. Pappa har kvar sina pengar inestående i Blixsta och Nils får ränta dem.

Den 2. juli föddes Nils o Britas andra flicka. Gud låte henne bli till glädje o välsignelse! Den lilla, som är ljuvligt lugn och god döptes d. 26 september till Ulla Margareta. Ett ungdomligt och gladt och vänligt dop.

På vintern **1944** reparerar Nils och ändrar om en hel del på Blixsta

1945

Nils har köpt Blixsta Han har ändrat om därnere och fått det mkt trevligt. Den 9. jan firade Nils och Brita sitt zink bröllop efter 5 år. De hade en liten fin och glad middag för pappa och mamma Östman och pappa och mamma Hermelin. Prosten Torenfäld, tant Karin Johansson och Borgmästar Östers. Många rolig tal.

Brita är ordf. för Lottorna. Nils för Ungsvenskarna. Båda håller föredrag är glada och trevliga o intresserade av allt möjligt. De är med i RLF också.

Jan bor hos Nils och Brita o trivs utmärkt. De är snälla vid honom. Men efter sin olyckliga examen kommer inte Jan igen utan far till Rimbo.

I okt. ordnar Nils med att Albert i Kålstad o gamle kantorn får medalj. Det är en enkel sympatisk fest i Drothems kyrka. Landshövdingens och Biskopens är där. Det ar Nils som ordnat alltsammans och han gjorde det tydligen bra.

1946

Nils samlade vid Trettondagen sina o Britas syskon till en enkel julbidning, som nog var mycket rolig. Stackars Nils har det nog besvärligt med sin ekonomi. Ett misslyckat traktorköp ligger efter.

I mars avvecklas traktorn. Förlust blir det men inte så farligt. Nils är rätt mycket ute och reser Ungsvenskarna m.m. I mars hela familjen här. Brita och småflickorna stanna några dar. De är rara och nu blev de rätt hemmastadda. Nils skaffar sig bil. Pappa och mamma undra ju litet hur det går ihop med affärerna. Men det kanske går. Över Pingst på Erik Norbergs bröllop i Strängnäs. Hela familjen på högerstämma i Göteborg. Hemma några dar på Vallsnäs.

d. 30 aug 1947 föddes en son.

Tisdagen d. 28 okt. (Rolf's födelsedag) döptes lille Nils Erik Johan. Han är ett gott kraftigt barn snäll och lättskött. Dopet var högtidligt. Det förrättades av prosten Torenfäld som nu döpte den 6 Hermelinen. Han är sjuk, men var nöjd att vara med. Övriga gäster voro Östmans, Brånnestad och Robert o jag. Brita har ingen hjälp. Det är duktigt av henne att klara allt. De ha det bekymmersamt mina Blixsta barn. Man kan säga att det varit missväxt i år.

1948.

Nils har avgått som ordförande i ungsvenskarna. Han blir 37 år i år. På stora riksstämman i Uppsala fick han silverplankett för sina förtjänster. Han höll något anförande då också. Sen sa Domö till mig: "Din son höll ett mycket bra anförande igår. Det är en trevlig ung man. Han är väl fostrad." Nils sköter jordbruket ensam på Blixsta. Johnson bor kvar men arbetar vid en såg. Fru J sköter grisar o mjölkar de få korna.

Sommaren 1948 är Nils o Brita några dagar i Finland för att besöka Hammarkinds fadderort. Han besökte då också Markus Kjällerfeld. Under tiden var Johan på Vallsnäs. Ett mycket gott barn. Han tog farmors hjärta helt och hållet. I början på oktober är Nils och Brita på Elise bröllop vid Thorvi.

Nyårsafton var hela familjen över på Wallsnäs. Mycket roligt.

Aino har börjat skolan. I febr. får Aino och Ulla kikhostan.

Och sen har alla tre mässlingen. Den 7 april dog Britas far ingenjör Östman mycket hastigt. Det har varit en svår tid för mina Blixsta barn.

Mot sommaren blir barnen duktiga igen. Aino o Ulla är brudnäbbar på Elisab. bröllop o mycket söta. Nils själv var kyrkomarskalk o skötte sig fint. Brita var söt och glad på bröllopet

21 dec. 1949

Det börjar nog klara sig med Nils ekonomi. Han har ingen hjälp till gårdens skötsel; har sålt alla korna, men har ett 50 tal grisar o mycket höns. Nils var o höll föredrag i Bankekind på Walkebo högerförenings årsmöte. Han gör det rätt bra.

Nils kom på hösten 1950 in i landstinget som ersättare for S P Hollerz som sjuknat. På hösten sätter Brita igång med en sparkampanj. Det är säkert bra.

Hemma på Wallsnäs med alla barnen några dar i helgen. Blixsta barnen o de små i flygeln leka så bra tillsammans. Barnen är ovanligt snälla, litet blyga. Inte Johan, han är bara lustig och rar. Det var så roligt att ha dem här. Brita är så hjälpsam o rar.

Den 18 Jan 1951 fick lille Johan fara in till epedemien för scharlakansfeber. Gud bevare det älskade lilla barnet! Snart följdes han av Aino och mamma Brita. De behandlades med penicillin o fick snart komma hem. Ulla var illa sjuk i hög feber som ingen kunde förklara. Ingen läkare hade tid att komma. I april fick Johan om scharlakansfeber och fick ner på epedemien igen. Stackars mina Blixsta barn.

Sen allt bra. En söndag i juni voro de alla här så glada o pigga. Nils ar inkallad på 6 veckor.

Den 8 sept. 1951 fyllde Nils 40 år. Kl. 5 på morgonen uppvaktades han av byboarna med salut, kaffe, tårta och..snaps. Sen kom RLF med en stor blomsterkorg. Från syskon o föräldrar fick han ett skrivbord, från Östmans en skrivstol. Kl 6 middag.

Pappa, mamma, Märta Östman, Lars, Britta Stina, Stina Karl och Jan, Margit o Olle Axberg, Maj, Kerstin, Gunnar o Karin Ullander, Ulf, Dag, Göran, Ingrid Axberg. Senare kom Pettersson och Ada Laurell. Märta Östman höll tall på vers som slutade med "en 4 års pys dig kuvat." God mat, glad och trevlig stämning.

Nils sköter sin gård bra utan stadigvarande hjälp. Inga kor, inga hästar men ett 80 tal svin o mycket höns. Bra skörd. Hemmet är gladt och vänligt o enkelt och arbetsamt.

Nils och Johan var här i mellandagarna.

I dec. 1952 tar Nils arrendet på Tomtaholm. Han skall betala 9,000 i arrende och 70,000 får inventarierna. Måtte det gå bra! Han har nu återskaffat sig bil. Nödvändigt, så långt som det är mellan Blixsta o Tomtaholm.

Våren 1954. Det gick inte att sköta både Blixsta och Tomtaholm. Det blev få stor del av tiden på landsvägen. Nils har arrenderat ut Blixsta till Nils Karlsson i Mellangården, vars uthus brann ner vid eldsvådan i höstas. Han övertar inventarierna för 45,000 och skall betala 7,000 i arrende . Det är bra. Måtte det gå för Nils Karlsson! De ska hyra ut byggning och trädgård. Det blir tomt att det gamla Blixsta hemmet, där vi varit så lyckliga både vi och Nils, kommer i främmande händer. Men det kanske är bra. Nils blir mer bunden vid jorden o Brita med. Det har nog varit viss rutsch och oro i hemmet.

17 juni 1952 gav Farmor 7 - 8 av Vallsnäs till sina barn, Carl Olof Andersson med dir. Gunhagen skötte om det. Måtte det bli till välsignelse! Frid och god enighet rådde.

Brev

Elise till Robert

Thorsvi 1 april 1907

Älskade min Pojke!

Ett brefkort o ett bref har jag att tacka dig för o roligt var det hära hur du har det med både kräk o mer till. Då detta kommer fram är det sjelfva din födelsedag o min "lilla minst pojke" blir "ga,aö laröem". Ja så går tiden, utan att man vet ordet af! Nu komma Fars o mors innerliga helsningar o välonsknigar på födelsedagen. Trefnad o allt godt i det egna lilla boet önskar vi deg. Gud hjelpe dig o gifve dig sin väslignelse, så går det nog att göra rätt for Sig. Du har fått boupptäct af både lefvande o döda inventarier, tycks det, o rätt bra med mjölk har du ju också. Nog skulle jag önska junna komma o se hur det nu är vid Vallsnäs men det kan jag ej låta sig gpra då Far o jag äro ensamma. Får bli ett annat år om ve lefva!

Jag undrar hvar du finns nu under helgen! Eva skref att hon lockat på dig till Påsk, men visste ej om du ämnade härsamma "loket." Brit skref i fredags, att hon haft bref från dig, men nämde ej något om din Påsk. Kanske du är hemma.

Det var förargligt att syltburken var i kras,--jag tyckte ändå jag packade den så ?. Hade det ej gjort skada på något annat? Vår påsk är olig alla föregående, då vi sitta aldeles barnlösa. Ledsamt, har lika Pappa, just dessa dagar fått ont i sitt ansigte o igår börjades med ppiller,++hoppas det må göra nytta. Påskafton hade jag bref från Honorine Hjelm, som skref så snällt o hade förra Påsken i minne då hon var här. Hon beskref hur hon har det derute i Itaien, o var det riktigt roligt höra om allt vackert o härligt.

Här är vpr om dafgarna o venter om nätterna så att isen är tjock o djup, snö finns qvar på sina ställen då det är alldeles borta på andra håll. Vägen är ju bar utom i backar mot norr, o väglaget är väl ej så bra. Om en stund skola jag o Märta Fans ? försöka det o fara till Veckhoms kyrkan. Allt godt här f.ö. Timret ? o ligger i flotte färdigt resa af då sjön blir klar. Goda brev från barnen. Knuts foro till Torp till Påsk o idag skulle de fara till Ersta. Brita har Magda hos sig o det är jag bra glad åt. Fwrangeles hemma o i ?. De voro alla krya. Från de öfriga barnen har jag ej hört så nyligen. Om Adolf är hemma eller ej, vet jag ej, men det var en möjlighet att han skulle komma öfver Ppskdagarna. Nu skola vi äta frukost o sedan resa till kyrkan. Farväl min käre litte Bob! Pappa helsar innerligt o önskar att du fått den feland hästen för skaöligt pris. Far köte ett par oxar--unga men ej stora—o gav 625 kr. var. Det är för otäckt dyrt.

Din egen Mor

Thorsvi 25/11 1907

Min Käre Robert!

Tack! För telegram med lyckönskning på födelsedagen.

Ifall Du ej fått 2,000 kr från mig genom Knut, så får Du nog nu snart. Han har stränga order af mig att liqvidera, o medel fattas Honom icke. Så du kan gerna påminna--om det skulle dröja. Deputana ? bifogar nu 300 kr, så snart vi få tröska och realisera tänker jag lemna Dig ytterligare 700 kr. Huru mycket kommer Du då att stå till Boks hos Pappa? Skrif och underrätta när pengar kommer från Knut!! Tala om hur Du har det med skörd och med skuld liqviderna, etc.

Nu ha vi skörden inne, så när som på ärter (på hässsjor) hästplöjning ligger efter.

Mamma skrifver äfven, Tillgifvne gamle Far.

Ja nu får du fortsättning af mor! Att Biten är hemma nu, vet du nog o att det är fasligt kärt o roligt, vet du också. Hon kom i lördas, kry o glad, som väl är. I sondags kommo Knut och Ingrid hit på ett par timmar. De voro belåtna med sin verld, men K. Tycker jag, har kinkigt o ledsamt med Sjögren som bara reser utomlands o flaxar o ej vill tänka på hvad ho(a)n bör tänka på o ordna.

Nu är Thorsten i Sthlm på några dagar o hoppas jan hna kommer hit öfver söndagen. De ha nu flyttat till Piteå men våningen tycks var långt ifrån färdig, så nog har Syrena det otrefligt o obeqvämt än så länge.

Här går allt som vanligt. Idag kommer ångröskverket o med dessa kort dagar hinner jag ej så mycket per dag. Så vi få väl behålla det några dagar innan råg och hvete blir slut. Måtte både det ena o det andre ges vackert, så att lilla Far kan få ordentligt betalt för det. Jag har i år mycket dåligt ur trädgård. Ing äpplen att sälja, blott päron o plummon o nu är äfven det slut. Ej många hundra kronor i år! Hur har du fått med äpplen? Hela denna trakt är illa lottad med sådana++bara maskättna.

Många innerliga hälsningar från Brita genom

din egen Mor

Lund 16/10 1908

Älskade min Pojke!

Ett innerligt tack för ditt bref till min födelsedag, o för alla önsknongar då. Ej trodde jag att du skulle kunna minnas det. Jack fick så många hälsningar o bref från Pappa o alla barn o dessutom så många vänner. Ingrid o Evert firade mig med blommor o presenter, Ja kära min Bob, gamla mor firades hela dagen ty bref o telegram duggade från morgon till kväll.

Nu börjar det lida på tiden att resa hem o då jag måste vara hemma på tisdagen blir ingen resa af till Lagerlunda denna gång. Jag far härifrån måndags morgon direkt till Sthlm o så hem tisdag. Då här är Ingrids goda vänner som nödvändigt vilja se hennes gamla mamma hos sig, o vi äro borta både idag o i morgon, så får hemresan bli som sagt.

Så roligt höra att tröskan tycks utfalla så bra hos dig, o för väl att Hulda tar de 2 karlarna med jemesmod. Min lille Bob, kommer du upp till den 3dje? Då kommer du väl på måndagen hoppas jag. Förr kan du väl ej, då du skall ha den där nya ladugårdskarlen. Måtte han vara bättre än hans rykte!

Goda bref hemifrån. Frukten nere o potatisen uppe, plöjning pågår.

Här allt godt. I går voro Ingrid o jag till Malmö ett par timmar, tittade på taflor o köpte mig en kappa att gå med hemma i vinter. Från Eva också goda bref, o ett så bra porträtt. Inge kry nu lät det sista brevet. Nu har jag så många bref att skriva så jag hinner ej mer. Syskonen hälsa nog, men de äro ej synliga än på morgonqvisten. Välkommen till oss o skriv förut så vi få höra. Det var sant— förlåt din mor om hon lägger dig i Pappas rum o du således får lof stiga upp litet tidigare? Detta ifall jag ej får rum på annat sätt.

Din egen Mamma

Thorsvi 6-5 1909

Älskade min Robert!

Tack min lille Pojke för till kortbref, hvars innehåll var godt, o hade vi rätt roligt vid tanken på hur du tog dig ut som kock o husmamsell! Jag fruktar att du ej gjorde stora ansträngingar för att lyckas som kock, utan blef det väl mest kallmat. Måtte alla djur, stora o små trifvas of frodas o ladugårdskarlen vara bra. Jag tänker att du nu har brottom med vårbruket. Här är det bra sent, ty i går som först kunde de börja vårsådden, d.v.s. säden, gräs o klöfver är sådt.

I trädgården räffsas löf, det är allt! Så har jag Thorstens lille Sven här sedan i Påskas, o han tar farmors tid så i anspråk, att jag knappt rår mig sjelf på hela förmiddagen ty lexorna skola läsas till eftermiddag då han läser ett par timmar för Välen?

I tidningarna har du nog sett,-- ifall du ej per telefon fått veta det,--att Eva fått en liten gosse i söndags. Brita reste till henne den 29-4,--o kom således på Malos födelsedag, till stor glädje för Eva, som ej väntat henne så snart. Jag väntade bref igår men fick inget, hvarför jag beställde samtal dit i dag kl. 3. Få se om vi kunna höra hvarandra. Ledsamt vore det annars.

I stillhet o ensamhet lefva vi här. Pappa rätt kry, följer arbetet o är mycket intresserat af att se på två unghästar som vänjas till åkerarbete. Dessutom har han i förmiddags varit ute o ridit för att "se hvad folket gör ute i bygden."

Till Pingst hoppas vi få hit Thorstens. Lille Bo är så pass frisk nu att all smitta anses slut, o de ha desinfiserat rummen. Syrena skall nu packa allt, så att det blott är att skicka av det på ångbåten, då tiden blir. En våning på Söder har Thorsten visst redan tagit.

Nu har jag talat med Brita o Malo, o allt stod väl till därefter. Det hördes riktig bra. I afton får jag bref med båten o Eva hade sjelf skrivit till mig idag. Jag skall nu skriva till henne med båten.

Med Knuts talade jag häromdagen. Där stod det väl till, men en liten strejktillställning hade det varit, ty då Knut var borta några dagar, hade herr Sonden på något sätt burit sig dumt åt så att Befallningsman lemnade arbetet. Nu var det ordnat igen, efter 10 dagars uppehåll. Tråkigt att Sonden ej tyks hafva hand med folket, utan ofta blir litet trassel då Knut är borta. I afton reser sjökadetterna till Karlskrona, o Stellan kommer i år ner till Medelhafvet, likasom förra året. "Det blir skönt komma ut," sade han i telefon i går.

Undras om du far till Lunnaby till Pingst? Jag tycker mig minnas att Eva skref det hon lockat på dig till dess, men det var kanske en framtidsdröm, ej ännu utförd!

Farväl min kära Pojke! Pappa hälsar innerligt genom din egen Mamma.

Thorsvi Den 20-7 1909

Käraste min Bob!

Snart en månad sedan jag fick ditt brev, har jag ändå ej förr hunnit tacka därför. Jo det är nog att tacka för att du "har hälsan o mår bra," o att jag kan säga detsamma om oss här. Att vi gamla äro litet trötta ibland är ju ej så underligt men vi äro ändå krya. Idag, riktigt hästväder, kallt o blåsigt så att det just är kusligt. Höskörden pågår, men det skall väl ej var så mycket qvar att slå, tänker jag. Vackert o tjockt, står det på marken. Efter regnet den sista tiden, tar nog vårsäden sig. Den stod hårdt förut kort o rätt ?rig. I trädgården är nog sämst, ty där voro omöjligt att så förrän så sent. På fruktträden mycket kart, utom på bigarå o.d. ej mer än hvad fåglarna äter upp. I lördags kom Adolf o stannade öfver söndagen. Bollis ? barnlösa o hoppas jag den stränga kuren må göra henne godt. Stackars liten! Syrena o barnen äro fortarande här men Thorsten reste for 14 dagar sedan till Haparanda m.fl.orter o kommer ej åter förrän fram i augusti då de får sina möbler o flytta in i sin våning på Söder, vid Adof Fredriks torg.

Förra veckan slog jag mig lös, tog B. med mig o så foro vi till Sthlm o besågo utställningen hela dagen till kl. 6 på eftermiddagen då vi for ut till ? o voro hos Cederblads öfver natten, o till kl. 2 dagen därpå, då vi reste till Sthlm o så hem. Cederblads bo så vackert o trefligt på allt sätt, o riktigt roligt var det att komma dit. Vackert väder var det också då vi voro där, men på hemvägen kom både åska o regn när vi voro ute på på Björkfjärden. Grannarna hälsa vi på ibland, men i det hela lefva vi stilla o arbeta så godt vi kunna, men—för mor går arbetet nu mera riktig knapigt. En söndag innan Thorsten for, rodde han Surran o Brita till ?älsåker. De voro krya o i dag får lilla I sin mamma dit. Kring 6 augusti hoppas vi få se Wrangels här. Evert skulle ordna för "Wrangels mötet" i Sthlm, o Ingrid stannar nog här mesta delen af deras tid här uppe, hoppas jag.

Nu hoppas jag, min lille Bob, att allt hos dig är vackert o du är litet före oss med skörd m.m.förmodar jag. Gud gifve dig god bärgning av skörden också. Mycket kan hända innan man får allt under tak. Mycket åska i år. Gamla väderqvarn vid Grönsöö tände blixten så att den brann ner förra veckan. Nu blott många hälsningar från oss alla. Kommer du ej upp till utställningen något o så hit på samma gång?

Din egen gamla mor

Thorsvi 1 maj 1910

Älskade min Pojke!

Innerligt tack för ditt bref o nu skulle du få höra litet från gamla hemmet. Här har ej varit så bra sista veckorna, d.v.s. Pappa har varit litet dålig o är ej bra än. Han är så trött, o har f.ö. influenza-känningar. Han är dock bättre nu, så jag hoppas väl det skall gå öfver. Vår luften frestar ju alltid lilla Far o för hvarje år blir naturligt tröttheten större, Till "kamratmötet" på Hasselbacken igår hade Far hoppats kunna komma men det gick ej, då han ej kände sig kry. Hela vintern har Far annars varit så ovanligt frisk. Nu nyser han o fräser o säger det omöjligt att resa någonstades. Ja få se om jag skall kunna locka honom till dig,--nu ser det ej mycket lofvande ut. Efter Pingst hade jag tänkt mig resa, om det blir af.

Brita har också varit dålig hela veckan. Ligger nu på sin soffa o är långt ifrån bra. Ej så underligt att hon fått med af den, här på trakten, gängse influenzan då hon bakat till alla sjuka o således väl fått sonika. Som väl är har dock febern gått sin väg, så vi hoppas att hon skall bli kry igen snart nog. Jag har dessbättre varit kry hitills. Bra mycket undrar jag om du fått någon ladugårdskar! än? Jag vet ej hur det till slut skall gå för oss landtbrukare. Thy inga tjenare, män eller qvinnor, vilja till landet, o de som i nåder bege sig ut, äro så dyrlejdade att gården knappt ger så mycket afver att det räcker till levnadskostnad för en sjelf o räntor, då man har sådant att dragas med. Ett elände!

En härlig o ovanligt tidig vår är det emellertid. Sådnen, utom potatisen, är slut, o höst säden står vacker. Gräset börjar äfven lysa litet o trädknopparna stora. Häggen grön. I trädgården petar jag så godt jag kan med de gamla gummorna. Idag kommer pråm från Knut o skall hemta halm. Så att i morgon få de köra med 6 par hela dagen för att hinna få allt lastat. Knut var här öfver för en tid sedan, glad att få halm för intet.

Hur tänker du härbergera Thorstens o hur reder du dig med sängkläder? Behöfver du litet hjälp i den vägen så kan jag allt ge dig litet. Låt mig veta det. Det kunde ju vara tillräckligt att tala derom, då jag kommer till dig, men ser du, det är kanske ej alldeles säkert att jag kommer utan därför bäst tala om det skriftligt. Kommer an på hur det blir med Pappa. Syrena skall väl ha jungfru med sig, ty annars får du ju lof att skaffa Hulda någon hjälp.

Nu fortsätter jag på eftermiddagen o är det märkvärdigt se hur det grönskat på denna dagen. Lönnen i hörnet framför förmaksfönstret har slagit ut så att den lyser gulgrön.

Det blir tomt för dig att mista grannarna på Duseborg. Få se hvad trefnad du får av Adlercreutz. Hvert skola Kindstrands flytta? Måtte nu Manheides ? få det bra med sitt köp men de ha då ingen aning om landtbruk, utan tro visst att det uteslutande är angenämt o roligt, o tänka sig nog mycket litet svårigheter. Måtte de bara få vara friska båda två.

Godt bref har jag haft från Anna. Yngves hörsel tycka de har blifvit bättre af den behandling han nu kan ge sig sjelf. Några apparater som han köpt på läkarens inrådan.

Har Syrena frågat om du vill sälja ägg till Luleå? Kan du det, så kan du nog betinga dig högre pris än i hemtrakten tänker jag. Det skulle ju vara hela året om. Brita tackar för brefven. Hon har varit ute en liten smula på middagen o tyckte det skönt.

Farväl nu, min lille Bob! Far och Brita hälsa så innerligt genom

Tillgifna gamla mor

Svärmor Elise till Gunni

Thorsvi 21-7 1910

Älskade lilla Gunni!

Så är det nu första gången jag skriver till min nya lilla dotter, o första gången du får stafva ihop gamle mors kråkfötter, men jag vill innerligt tacka för ditt så kära brev o du må tro att det känt så varmt o godt om hjärtat höra att du förstår det vi vilja gifva dig, Fars o mors kärlek, som till våra egna barn. Måtte du alltid känna dig hemma hos oss är ju vår varmaste önskan. Få se när vi åter råkas, o må det då bli i glädje med alla—i båda familjerna—friska o glada!

Våra tankar stanna så ofta hos lilla Magda med undran o fråga hur?

Här följer ett kort från Roberts faster o dessutom har jag lyckönskningar att framföra till Er båda, från Roberts kusiner. Ebba von Koch o Marie Loven, född v. Koch. Stackars lilla Gunni innan du får reda på denna "förskräckliga familj."

Vi äro oroliga ty "Farbror Olof" ligger allvarligt sjuk på hotel i trakten af Örnsköldsvik. Tre af barnen ha rest dit, o nu vänta vi med oro på ytterligare telegram. Ett så godt kärleksfullt brev hade vi häromdagen från vår kära Robert o är så roligt höra hur lycklig han är. Tack för det lilla Gunni,--det är ditt verk! Min stackars Pojke har hitills left sitt lif så ensamt, men nu får han en liten vän som med kärlek o förtroende vill hjälpa honom bära både glädje o bekymmer.

Nu skall jag gå ut o hjälpa Brita rensa en blomgrupp.

Tacka din Mor så hjärtligt för brev o framför till henne allas våra innerliga hälsningar. Mottag så själf hjärtliga sådana från Far, Syster och stor famnen från

gamla Mor

Broder Adolf till Robert

Marstrand den 17 februari 1910

Broder Bob!

Ja, nu käre Bob nu kommer lilla Jenny. Vi skicka henne i morgon fredag och skulle hon således vara framme lördag förmiddag i Linköping. Då jag först måste tala vid jernvägsmenniskorna i Gtbg. Med hvilket tåg hon får resa skall jag telegrafera när. Kanske du får telegrammet innan Du får detta bref. Skall nu emellertid söka beskrifva det lilla kräkets vanor och sätt så att Du har klart för dig dem något, då du får se henne. Jenny inköptes sommaren 1908 af sjökadetterna på sagi i Algier. Vid ankomsten till Marstrand någon månad senare skänktes hon till Skeppsgosse kåren. Stellan var med att köpa o gifva bort henne så han kan närmare berätta hennes öden möjligen.

Hon är en ovanligt liten snäll Babbis då man ej retar henne, men på samma gong är hon rätt lättretad. Hon sätter sig då genast tll motvärn, hvilket börjar med att hon grinar illa o visa tänderna. Retas hon vidare går hon till anfall o skriker då af ilska och backar för ingenting.

Hoppar rätt upp i synen och biter om hon så sitter på ett par tre meters afstånd. Mot menniskor, som i allmänhet äro snälla mot henne och som hon förstår har rätt att tukta henne visar hon ej tänder. Man kan då ge henne små örfilar o hon förstå mycket väl att det är allvar.

Under lek kan man vara ganska hårdhänt mot henne utan att hon bryr sig om det. Då klänger hon o hugger i fingranrna o biter i dem etc. Men aldrig hårdt. Här har hon ju haft ett par hundra pojkar, officerare, underofficerare, m.fl. hvilka ha velat lära henne o uppfostra henne, men följden har naturigtvis blifvit att hon är ganska ouppfostrad. När hon mår bra och får komma in der det är varmt o skönt etc. kan hon gå o prata långa sagor och knattra för sig sjelf af pur välbefinnande. Kan du vänja henne att sitta på en trästol vid en kakelugn så är hon mycket belåten. Här springer hon loss o ledig omkring på gatorna o gör visit än här än der i stugorna där fönster eller dörrar lämnats öppna. Har du dörrar med vanliga låshandtag så låser han upp sådan sjelf. Nycklar deremot har hon ej hittat på knepet ännu med. Du kan gerna låta henne gå med sladden på sig de första dagarna, tills litet hvar sett henne o tills hon sjelf vant sig vid dig o dem som komma att ha med henne att föra. Har hon en gång kommit loss kan hon vara rätt svår att få fatt i igen. Hon är mycket misstänksam om hon märker att man vill fånga in henne. Alla hundar härnere är hon god vän med. Kan hålla på att leka o skoja med dem i timmar, drar dem i öronen, ger dem örfilar, rider på ryggen af dem etc. etc. Taxar är hon säskildt glad i. Om nätterna sitter hon o sofver med hufvudet nedstoppadt mellan benen. Kan hon då få krypa intill någon varm långhårig hund, så säger hon ej nej. Här har hon sprungit ute i upp till 10 graders kyla o snö o blåst of förkyler sig då ej bara hon for föra sig o kan komma in ibland. Då gnor hon fingrarna för att hålla dem varma o ser komisk ut. Har nu en härlig tjock vinterpäls som en ekorre. Om somrarna är hon tunnhårig värre. ....

... Nu litet om hennes diet. Hon äter nästan hvad som helst. Bröd, mjukt särskildt ant ? surt o svart ? sådant. Kokt potatis, morötter, skala av allt utom sjelfva kärnan, äpplen, päron, apelsiner, Bruna bönor, ris, risgröt, mjölk på ett litet thefat. Rotmos lär vara en älsklingrätt, socker, kakor, jag tror också russin, mandlar, fikon, drufvor. Kött vill hon deremot ej ha i någon form. Kan du någon gång bjuda henne på kruskagröt eller krem, lingon eller sylt så smetar hon det i sig med god smak. Vanligt gummi i flaskor äter hon gerna. Så du ser det är ej mycket hon försmår.

Hvad hon dessutom mycket gerna vill ha är krita o cigarettaskar o litet tobak emellanåt.

Kvinnor har hon i allmänhet svårt att fördrå, men kan nog bli god vän med dem också, men det är just som hon ej kunde med dem därför att de skrika o bli rädda o slå o lefva. Här har hon så godt som hvarje vecka varit i varm bastu med tvättning efteråt med tvål o varmt vatten. Gör du så håller hon sig fri från allt hvad ohyra heter. Torka henne bara väl med en handduk, så att hon ej får springa ut o förkyla sig. Hon kryper gerna upp i knät o kryper då in under kavajen för att få varmt o godt. Du behöfver aldrig var rädd för att hon gör något fult i knät eller då hon sitter hos någon. Det gör hon alltid på någon kant, så att svansen kan hänga fritt o ej bli nedsmutsad. Sätter sig gerna på en stol eller en bordskant eller dylikt. (teckning!!)

Naturligtvis har hon som alla djur sin tid då hon är lätjefull o då har hon naturligtvis litet fula fasoner med småhundar etc. Men det är ju naturligt att så skall vara. Röd i ändalyktan är hon ju, men det skall hon vara så det lär ej gå att måla om.

Foräfligt ? lär du dig snart alla hennes små knep. Akta bara dina papper o böcker ty dem vill hon gerna bita i o likaså fotografier tycker hon om att bryta sönder o slicka af klistret i kartongen. Här lämnar Jenny ett stort tomrum efter sig. Hoppas ni bli goda vänner snart. Skrif nu och låt mig få veta hur allt artar sig. Om du fått henne frisk o kry etc.

Farväl så länge.

Din tillgifne broder

Adolf Hermelin C-son

Du kan lära dem i stugorna att kommer hon o ej vill låta köra ut sig så skola de bara taga ett käpp och mota henne med men ännu bättre en paraply. Dem förstår hon ej o har en panisk förskräckelse för. Sedan kommer hon nog ej o äter i den stugan vidare. Hon lär vara mörkrädd o vill gerna ha sällskap.

Eva von Schantz till hennes syskon

Lunnaby den 31-5 1940

Käraste syskon!

Jag skulle för flera dagar sedan skrivit och tackat för ärtorna som jag fått hitskickade och hoppas jag att få föda till vintern, sådan föda som vi fått titta efter i vintern som gått. 2 guge ? ha vi fått ärtor, som togs vara på af trädgårdsärtor. Men vi tog inte efterkraf och jag undrar så mycket hvad jag nu blir skyldig. Ärtorna äro nu i jorden, men ej uppkomna fast vi haft ett idealiskt väder med omvexlande sol o regn de sista dagarna. Allt har ju kommit sent i jorden dels på grund af att jag ej varit hemma o dels på den sena våren förstås. Dock är jag ganska glad åt att det börjar arta sig. Min nya trädgårdspojke är duktig, jag behöver ej följa för att något skall bli gjort.

Så nu kommo då Malo o jag hem i måndags o Malo kan ju vara uppe 6-7 timmar om dagen, svag var han i vristerne förut o i dag sade han att han tycker han ej får någon kraft i ben eller fötter. På lazarettet ville de att han skulle gå så mycket som möjligt. Men det är ej, vackert sp om han kan gå ut i solen om jag stöder honom, radio-nyheterna locka, annars blefve det kanske inte den promenaden. Godt att hufvudet är fullt klart.

Jag hade i går besök av Elisabeth Palm med barn o då telefonerade vi till Ingrid. Elisabeth skall i morgon resa ned till Helsingborg o hoppas träffa Thede der sedan på tisdag far hon till Lund på några dagar o sen till Thede öfver nästa söndag och ?. Hedvig Palmqvist kommer till Ingrid på lördag. Så skola de båda fllickorna hjälpa Ingrid att få våning, om möjligt redan nu. Sen tror jag hon med tacksamhet tar emot er inbjudning att komma till Vallsnäs. Hon undrade om hon kunde göra nytta här. Men jag skulle nog mer slitas mellan henne o Malo. Dessutom kommer nog Sunes Eva o Ulla hit omkring den 15 juni. Eva har varit på på brukets kontor sen i vintras, men blir ledig den 15 december. Möjligt och att Margareta Rosencrantz f. Wrangel med en 15 års dotter kommer hit i det draget. Möjligheten att ta emot evakuerade skall och finnas. Jag tror ej att det skall behövas, trots det frufliga som sker i verlden. Ha edre norrmän rest åter? De äro nog glada få stanna när de ej tyckas vara jordbruakare. Kung Leopold fick nog kämpa med sitt samvete innan han kunde bestämma om hans land skulle ödeläggas av tyskar, engelsmän o fransmän för Englands skull. Nu skall jag gå till Malo. Tusen t'helsn. Till er från oss. Hvar äro edra söner nu? Inge i Boden o Luleå, Folke i Svalöf o Sune i Klippan.

Er tillgifna Eva

Ingrid Wrangel till broder Robert och svägerska Gunni

Lund den 8 november 1943

Käraste Gunni och Robert!

Av varmaste hjärta tacka vi, Henrik och jag, för allt gott som Henrik hade hos Er under de veckor han fick tillbringa på Vallsnäs och särskilt all omvårdnad Gunni egnade honom när han var mer eller mindre dålig. Jag har varit orolig att han gjorde dig ganska mycket besvär, kära Gunni lilla, under dagar och nätter och kan inte annat än innerligt tacka för allt. Han hade inte varit hemma mer än ett par dagar så fick han känning av njuren igen och under ett par nätter hade han svåra plågor och stenar, blod och var, kom fram och plågade honom. Man kan ej mycket göra för att lugna honom, men troligen har det ej varit mera stenvid rötgen fotograferingen, men i går e.m. var det dock 39.7 i temperatur. I dag morse var det ej mer än 38 grader så det skall väl bli bättre så sakteliga! Han ligger i dag också. Här är i dag strålande väder och ej kallt—har inte fruset alls ännu.

Hur har de unga det i sitt lilla hem—hoppas allt står väl till och jag förmodar att allt är gott om upppackningen av diverse grejer knappt är avslutad ännu. De som flickorna äro duktiga och Elisabeths lilla minsta är så duktig, fyllde 1 år i början av september, springer omkring i rummen, pratar och har bråttom värre. Hedvigs lilla minsta fyller 1 år under jultiden och hon varken kryper eller ens försöker stöda på sina små ben—men är glad och kvittrar på sitt lilla språk!

Nu skall jag ut ett litet tag och Lillan är så glad när hon kommer ut i sin lilla vagn, somnar snart och är så rar i alla fall.

Nu varma hälsningar till Er kära syskon, och så också till alla andra ungdomar de må vara hemma eller i arbete här eller där! Och än ett hjärtligt tack för min Henriks vistelse hos Eder! Er så tillgivna syster

Ingrid

Henrik skriver, när han kommer upp, sitt tack!

Eva von Schantz till broder Robert

Lunnaby 22/3 1947

Käraste "Bob"!

Genom bref från Brita har jag fått reda på att du ligger på Linköpings lazarett o det brukar vara litet förströelse att då höra af de sina något så nu gör jag visst på detta sätt. Det var ju ej roligt att di måste in, men blir man bättre och väl skött går det ju an, man får vara tacksam att det finns hjälp, i synnerhet om man haft plågor. Brita skref ockdå att det varit så kallt på Wallsnäs, i så fall hade du tyckt det svårt att ligga still och ej kunna hjälpa Gunni. Endera dagen kommer väl Gunni in och helsar på dig då skall du helsa henne så mycket från oss har på Lunnaby. Tankarnan gå ofta upp till dig. Brita har nog skrivit till dig om hennses o mina planer. Vi få väl hoppas att få en annan nu i stället för den de lurade oss på. Denna våning är ju i samma hus fast på nedre botten. Inge o Gunnerl ha tänkt resa till Uppsala Marie-Bebådelsedag för att Inge vill titta till sina möbler etc. Och så för att helsa på moster Brita. När Inge skref sist visste han säkert var han skall hamna i sommar, antingen i Norköping elller möjligen någon annanstans. Det är svårt att ej veta hvar, allt beror på regeringen—allas våra förmyndare!!

När Folke skall gifta sig är ej heller bestämdt, beroende på arbetsomständigheter, som ännu ej äro kalar. Till Påsk kommer emellertid hans fästmö, Tore Nilsson, hit och det gläder jag mig åt. Så har jag Sune fqvar att tala om. Han har nu lemnat Klippan och flyttat till Boksholm, samma A.B., har haft mycket att föra. Bland annat har chefen lemnat och en ny kommit. Hoppas att Sune skall tycka lika bra om den nye som han tyckte on den gamle. Eva o barnen äro qvar i Klippan så Ulla får sluta terminen i skolan o sedan resa de ut tull kusten der Sune har en liten stuga. Deras bostad vid Boksholm skall repareras innan de kunna flytta in der.

Så har du väl sport att lille Elise från Thorsvi eclaterade sin förlofning i söndags, men kontrahenterna skola klara sina kurser innan det blir bröllop. Jag har sport att Hermelinska slägtmötet skall samlas i sommar och att det gäller Vadstena eller Upsala. I senare fallet för att ordna en Thorsvi dag.

Nu har jag squalrat om hvad jag vet, här händer ej mycket, som väl är ha vi hafte vatten hela vinter, t.o.m. varmvatten. Folke gjorde iordning ett skönt badrum förra sommaren. Nu börjar här ju bli blidare, hela vintern har ju varit barvinter fast vi sista veckorna haft snö.

Nu kom posten, alltså farväl, nu har jag ej hunnit fråga om dina barn.

Din egen

Eva

Robert till sonen Nils

Vallsnäs den 2-9 1956

Käre Nils!

Nu kommer jag med en sak, som tål att tänka på för oss litet var i familjen. Sten tänker sluta som jordbrukare och slå sig på vägbyggen o dylikt istället fr.o.m. 14 mars 1957.

Han säger själv att jorden aldrig intresserat honom och det har nog märkts allt för väl under de 12 åren han stått för rusthållet. Ett arbetsområde som man behärskar och helt råder sig själv blir ju mer tilltalande, vi hoppas på en lyckosam framtid för Sten med familj!

Kanske det kan tyckas vansinnigt att mor o jag ta hand om jordbruket själva den 14 mars? Min tanke är den, anställ tre arbetare o driv kreaturslöst, d.v.s. utan kor, första året en häst o några ungdjur bör vi däremot ha. Under detta år bör utloppen fördjupas o igenläggas där så anses riktigt, samt en större del åker trädas ordentligt. Till 1 oktober har jag fått en skogsarbetare med goda rekommendationer från Gullberg o Åkerbo häradsallmänningar i 15 års tjänst.

Ja detta var detta, den som lever får väl se! Kära Nils o Brita tack för allt vi fått dela i glädeje som i sorg! Jag tänker allt ibland på äldste sonens äldste son i detta sammanhang. Nu ha vi fått ett önskeväder som vi hoååas får bestå så skörd o sådd går med en fart.

Ni komma väl hit så småningom när tiden tillåter. Om 14 dar får vi troligen Lena hem på en titt. Häsla Brita o barnen från gamle

Far

Brita till broder Robert och svägerska Gunni

Lunnaby 18/8 1958

Mina kära syskon Robert och Gunni!

Först vill jag tacka Er så varmt för den--som alltid—goda tiden på Wallsnäs! Det är den allra bästa tiden för mig, när jag är hos Eder. Visst är det blandat med vemod, när man ser hur syskonen har det mer och mindre svårt av krämpor och sjukdomar, men det är nog så i regel, när vi bli gamla. Jag hoppas att käre Bob haft det jämförelsevis lugnt och gott denna veckan och att han nu fått hem sin rara efterlängtnade Gunni. Likaså att Ni haft goda och rika dagar i Söderköping!

Min resa hit gick fint, och det var snälla hjälpsamma medpassagerare som tog den tunga väskan både vid upp- och av- stigandet från tåget. Eva satt i sin nattrock och tog emot mig. Tora, som den dagen varit hos sin mormor, kom hem på kvällen. Folke var redan då på Hallands-åsen för att mäta sina skogs-planterinar. Tora reser dit i morgon för att hjälpa honom med skrivingar o.d. och sedan komma de båda hem om lördag kväll. Det växlar mycket med Evas hälso-tillstånd. Ena dagen kan hon sitta uppe och vara rätt så pigg, men sedan kan hon ligga till sängs ett par dagar, särskilt o det är åska och dåligt väder. Det är synd om henne, att hon bara tycker att hon är till besvär och har svårt att finna sig däri. Jag tycker att Tora ändå är verkligen snäll och omtänksam mot henne och små rara barnen äro ju Farmors glädje. Fr. Hultin är snäll och omtänksam men inte så rolig kanske. Eva och jag tala mest om gamla tider och om den som kommer "sedan". I söndags voro Sunes hela familj och Lizinka Ask f. Wrangel (brorsdotter till Evert) här till middagen. De lockade mig att stanna vid **Bökshom** en halv dag och fortsätta morgonen därpå till Wallby. Jag stannar här denna tiden som Tora är borta och reser på måndag, ev. Som Sune föreslog. – Från Madeleine har jag haft ett litet brev där hon säger att Stellan är på bättringsvägen och att han o Dagmar rest upp till Sthlm. Madeleine var glad åt besöken på Wallsnäs och Marieberg. - Nu skall väl Lena snart resa till sitt arbete igen. Hälsa henne och samtliga i flygeln så hjärtligt! De jubilerande Rimforsa-kamraterna hade väl roligt med kräftkalas m.m.? Så fort jag kommit upp till Upsala och fått tag i Dr. Zetterström skall jag låta höra av mig. – Syster Eva hälsar Er så varmt – likaså Tora.

Än en gång tack kära syskon!

Er egen Brita

Gunni till mamma Emma och syster Ebba

Askov den 16 juli 1908

Lilla Mor!

Det bara sjunger inom mig. Är det sant! Är det verkligen sant! Det har varit som en hård hand, som hållit om mitt hjärta och hindrat mig nästan att andas under flera dagar. Skall Magda och Fredrik till kusten så tror jag att Arild i Skåne är en bland de bästa platserna, eller också Lyckorna. Fanö är ju också härligt, men Magda vill nog vara i Sverige och det vill jag med. Efter 1sta Aug. kommer jag till dem om ej mor då vill ha mig i Sättra eller någon annan stans.

Till Ebba. (Forts. fr. föreg brev)

Det är utfärd i dag. Hela skolan, både lärare o lärarinnor manliga o kvinnliga elever samt betjäningen skall med. Klockan 5 på morgonen ringer stora klockan. Det är 1-2 timme tidigare än vanligt, men ändock äro alla i en hast på benen. Idag är ingen sömnig. Man klär sig i en hast städa sitt rum och så ned till frukosten. Det är en stor sal med 5 långa bord, och där sitta alla de 150 flickorna och några av lärarna och lärarinnorna. Sen fort dricker man sitt kaffe och äter sina tre smörgåsar, tar det lilla matsäckspaketet, som ligger vid ens plats, och så beger sig hela skaran av, tillsammans över 200 personer, ned till Vejens station. Så på tåg 1-2 timme och så 2 timmars båtfärd. Äntligen klockan 10 är man framme vid Skamlingsbanken. Skamlingsbanken är kanske den vackraste plats i Jylland, typisk dansk natur med hav och kullar, fält och bokskogar. Klockan 12 är det middag och då samlas man i den högtidsklädda salen. Längst upp i salen sitta läsarpersonalen och utlänningarna. Efter något sång och ett välkomst tal av Föreståndaren reser sig Poul Bjerger, geografiläraren, den rödhåriga Juten upp och talar för Finland. Han uttrycker Danmarks sympati för det av Skandinaviens länder som för närv. har det mörkast och han beklagar att den ljusare tid som varit endast var solskenet mellan 2 åskmoln. Talet är riktat till den enda Finskan fröken Staven (en ivrig fenoman och utpräglad mongol.) sedan man sjungit "Vårt Land" reser sig Doktor Christensen och nu är det Sverige som talet gäller, landet som gått i spetsen för de andra, som varit den kulturbärande staten i Finland, Östersjökprovinserna och senast i Norge, landet som man ännu har mycket att vänta av. När glaset höjas är det Siri och jag som får ta emot skålen. Så jag följer "Du gamla du frisa" och tal och sång för Norge. (Det var med uppriktigt hjärta jag skålade med min norska sidokamrat.) Det märkligaste talet är ännu kvar. Det är kandidat Fängers tal för Island. Du vet kanske att Island nyligen begärt och fått en förändring i sin författning, som ställer det mer vid sidan av Danmark.

Gunni till svärmor Elise

Nu hälsar Askovs högskola Islands folk välkommet bland de fria folkens tal. Island är ganska rikt representerat, men talaren vänder sig särsk till dess främsta represent fru Brynjolfson. Henne skulle du se. Det är en kvinna som bestämt kommer att uträtta något. Efter middagen följer lekar i det gröna och så samlas man vid talarstolen. Den är omgiven av alla tre Skandinaviska ländernas flaggor. Under sin blågula fana står svenska kolonien Siri en ung snäll man som går på husflitskolan och jag. Nu stiger Föreståndaren herr Appel upp på talarstolen. Hans väldig stämma höres vida omkring. Han talar om det första möte som hölls på Skamlingsbanken 1842, om slesvigiska frågan och Danmarks andliga pånyttfödelse.—Efter ett kort besök i Kolding, varvid vi besågo den gamla ruinen, jag skickade hem en vy av, begav sig hela skolan tillbaka till Askov.

Ja, det var en högtidsdag på Askov, men där finns också vardagar, Du tror inte sådana föreläsningar här är. Det är absolut universitetsföreläsningar. Siri och jag äro med om näsan allting till o med om gymnastik och handarbete och vi taga därtill extra lektioner i Dansk innanläsning. Siri har förundransvärda anlag för danska uttalet och även jag är ej alldeles ohjälplig. Vi få lektioner för kandidat Fenger, som är den finast och mest sympatiska av alla lärarnan. Vi komma in på alla möjliga roliga ämnen och danska och svenska förhållanden och egendomligheter. Om lördag äro vi bjudan på the till honom o hans fru. Det glädja vi oss mycket åt. Vi få ju the också på högskolan, och jag vill visst inte klaga över maten, men ibland är det roligt att inte äta a la kasern. A propos mat så måste jag vara tacksam för vissa gåvor, som jag fått av naturen. Och bland dem är den relativt bästa en god mage. Min mage är verkligen förstklassig. Den säger ingenting fast den får börja sin dag med kaffe o sura smörgåsar och sen leva på det (från klockan 1-2 8 till klockan 12.) Vad smaken angår har jag lärt mig att tycka att allting är gott, till och med bovetegröt med smällt smör och dricka. Var glad att inte bovete växer i Sverige. Jag lär mig för var dag mer och ser mer o mer.

Nu måste jag sluta. Hälsn från Siri.

Gunni

Jag behöver ej nu pengar. Jag har betalt på Askovs högskola till 1 Aug. Allt som jag har givit ut (hatt, tavlor, brevkort, resor, logi, mat, dricks, etc) har gått till 150kr.) Är det inte billigt? Jag vill ha många och långa brev.

Gunni till mamma Emma Pauli

Wallsnäs, Nykil, Den 2 december 1910

Lilla älskade Mor!

Nu tar matmor på Wallsnäs sig ledigt, och det fast hon egentligen borde göra en hel del, hon borde kanta mattorna i sängkammarn, göra i ordning gardinerna till gästrummet, fålla två dukar till salen och stoppa sin gubbes strumpor, men allt det där får vara, nu måste Gunni prata med lille-Mor. Vi blevo allt bra långnästa både Robert och jag förra post dagen; inte något brev hade vi från något av våra två hem. Sorgligt! Kommer kanske om lördag. Vi undra allt hur det är med vår lille-Mor, om Mor ännu är hemma eller om det blivit resa av till sjukhuset. Låt oss få höra hur allt är.

Men nu skall Mor höra litet om allt. Vi ha våra fyra bebodda rum, d.v.s. lilla matsalen, vardagsrummet, sängkammaren och förmaket färdiga. Mer behöva vi just inte heller. Vi stiga upp kl. 7, min make försvinner till magasin och ladugård och själv övervakar jag städningen och dammar. Kl. halv nio ätes frukost och sedan har det alltid varit en del stök inomhus, och så skall man se till middagen. Min Alida är snäll och trevlig, men inte kan hon just så mycket matlagning. Häromdagen skulle vi steka hare och det var nu ett djur som ingen av oss förut behandlat. Jag hade bara Ingeborg Schagens kokbok uppe ännu. (Numera ligger mamsell Zetterstrands kokbok bredvid Bibeln och psalmboken på mitt nattduksbord) och Ingeborg har ingen harbeskrivning. Ingen annan råd än att laborera med haren efter bästa förmåga. Inte blev han väl stekt efter konstens alla regler, men nog åt Robert och jag den med god smak. Förövrigt så få vi alltid äta vad som finns och som skafferiet är fullt är det bara att välja. Efter middagen ha vi för vana (som dock inte alltid blir av) att gå ut på besök i ladugården och stugor eller också bara på vandring i skogarna. Klockan halv fem dricka vi kaffe med mycket dopp och klockan halv åtta kvällsvard. Nio halv tio krypa vi till kojs. Ja, där har Mor vår dag. På kvällarna sitta vi tillsammans, sy och läsa eller prata. Vi ta det inte så strängt första tiden, utan tycka vi ha lov att vara litet lata ibland.

Jag undrar så vad Mor skulle tycka om vårt lilla hem, men nog tror jag, att Mor skulle tycka här var trevligt. Jag försöker hålla ordentligt, och som Robert är mycket ordentlig, så kanske det går. Vi ha också, när vi lägga ihop bådas våra egodelar, så mycket vackra och trevliga saker. Rummen här äro stora och ljusa, och saker och ting ta sig bra ut. Fasters förmaksmöbel är riktigt vacker, och så ha vi också pianot och bokskåpet i förmaket. Vackra tavlor ha vi där, en del fina småsaker och några blommor. En utväg, som vi ta till, när vi ha brist på möbler i någon vrå, är att sätta dit något vildt djur, Rober har en del sådana. I förmaket ha vi t.ex. en häger och i stora salen en örn och diverse annat.

Gott och varmt ha vi det på allt sätt och tycka bara att allt är så lyckligt. Lille-Mor, vad det vore roligt att få rå om dig här. Nog skulle du trivas här. Kanske skulle du tycka att din flicka var en stor slarv i somliga fall och att hon inte sköter sig ordentligt, men det vore nog nyttigt för mig för det är allt bra mycket som jag borde kunna men inte kan. Matlagningen är jag mest ängslig för, men Robert är då snäll att äta vad man sätter för honom. Fortsätter han med det så går det väl.

Många hälsningar till lilla Ebba från Mors egen
Gunni o Robert.

En behaglig bekantskap har jag gjort i lilla Wallsa och i en liten söt katt, som går i köket. Tack för dagens rader från Ebba. Vi äro så glada att Mor ännu är kry.

Wallsnäs den 16 januari 1911

Älskade Lille-Mor!

Detta brev är blott för att Lille Mor skall veta att den 19de alla barnens tankar äro i gamla hemmet. Jag skall fira Fars och Mors porträtt med grönt den dagen, och i tankarna kommer jag nog att många gånger gå igenom de högtidsdagarna då vi alla voro samlade. Det är så många minnen, som knyta sig till den 19de Januari också för oss barn. Det var hemmets gladaste fest, Fars och Mors lyckodag. Nu är den dagen blott en minnesfest, men den är och förblir vårt ljusaste minne, hur mycket vemod som än må blanda sig däri.

Lycklig du Lille-Mor, som har den dagen att blicka tillbaka på! Gud signe Dig, och låte oss länge, länge få behålla dig, älskade lilla Mor!

Din Gunni

(Brev med bred svart sorgkant)

Wallsnäs Söndagen den 21 December 1913

Älskade Mor o Osses!

I år är det första julen på över 40 år som ingen jul firas i gamla Pauli hemmet. Jag undrar vad Carl XV där han sitter på väggen och farmors stol och de blå vaserna egentligen tänker om saken. De är vana att den dagen se gran och ljus och nu få sitta i mörkret. Men de sörja nog mindre för sin egen skull, de undra bara var Mor och Ebba är, kanske, om de ha gott minne, undra de också var de båda yngsta, Magda och Gunni finnes. Jag skulle vilja lugna dem. Familjen Pauli tänker fira jul, fira jul tillsammans. Den har bara delat upp sig litet annorlunda än vanligt. Gamla frun skall till Magda och Fröken Ebba (sakerna säger bestämt fröken åt Ebba, Magda och mig ha de aldrig sag annat än namnet åt) ja fröken Ebba hon skall till Wallsnäs. Hela huset är uppsyst sedan mer än en timma bordet är dukat och Mor och barnen gå och vänta. Redan klockan 11 i morse for pappa för att hämt, men tåget var försenat flera timmar och därför ha vi ej kunnat ha dem här förr. Men mu måste hon komma snart, vår efterlängtede julegäst.

Lilla Magda, tack för deken till min födelsedag! Den passar så utmärkt till ett litet bord jag har i salen o där jag alltid brukar duka kaffebord, när jag har främmande. Den skall nog komma till användingi i julhelgen. Nils strumpor är utmärkta. Säkert bli de riktigt starka, och det behöver han. Lådan från Mor står bakom pianot inne i förmaket och väntar på julaftonen då den skall öppnas.

Det är så roligt att tänka ? firar jul i sitt eget vackra trevliga hem i Södertälje och att Mor är hos dem. Jag tycker vi kan få det så got alla.

Det är usla julklappar från Wallsnäs i år. Men en liten bok och ett porträtt av gamal Farbror Olof kanske Mor ändå vill ha. Gunni har inte haft tid att sy något. Men kommer det inga klappar, så kommer det i stället julönskningar från Wallsnäs-barnen. En stilla, glad och ljus och god jul ville vi önska Mor och syskonen i Södertälje. All julens välsignelse ville vi bedja om för eder. Carl Gustaf och Magnus är bra lyckliga som få ha Mormor hos sig. Tack lilla Magda för senast of för att du följde mig till Sattskog. ?

Robert, Gunni, Nils o Rolf

(Brevpapper med svarta sorgkanter)

Wallsnäs den 27 Februari 1917

Lilla kära Mormor,

Nere i Nykils kyrka står en liten vit barnkista, och i den ligger vår lilla Gustaf. Han ligger så stilla och fridfullt, har bara somnat in. Döden kom så stilla. Ingen kunde märka att han var sämre än förut, han bara drog en liten suck, och så var det slut. Det var på söndagsmiddag, solen sken o himlen var klar och blå. En liten ängel tog lille Gustafs hand o de svävade upp mot skyn. Och däruppe fanns förut morfar o farmor att välkomna den lille gästen. Han hörde så väl hemma däruppe. Det fanns ännu ej minsta stoftgrand på hans lilla barnasjäl. Han visste ännu ej av något ondt, hade aldrig annat än gjort glädje o hade alltid varit välkommen, vart han kom.

Far och Mor kunde inte låta bli att gråta ibland. Det är så tomt att inte mer höra Puttes små steg och inte se hans lilla glada ansikte med den ljusa skyn av hår omkring, men på samma gång måste vi småle. Lille Gustafs minne är så alltigenom ljust. Vi minnas hur han alltid vid kaffebordet gick från den ene till den andre o neg för att få en skorpa, hur han sprang emot pappa och mamma med öppna armar o gömde huvudet mot deras knän.

Jag kan inte gå i krusflor och göra hemmet mörkt o tungt för min lille solstråles skull. Far och jag ha tvärtom lovat varandra, att lille Gustafs soliga, vänliga ande skall leva kvar här på Wallsnäs. Men vi ha fått en liten hållpunkt som drar våra blickar uppåt och hindrar oss att bli för jordbundna. Vet Mor, att sista natten han levde, jag vet ej om jag sov eller var vaken, men jag kände så tydligt, att jag hade min lille gosse i famnen. Jag kände hans lilla kind emot min och hans mjuka hår. "Hur är det med mors lilla vän," sade jag. Då klappade han mig, som han brukade, hälften smeksamt, hälften litet på lek, och så var han borta. Det var min lille gosses farväl till sin mamma.

Han har nog haft det bra på sjukhuset, sköterskorna äro snälla och Putte var deras favorit. Och doktor Schog var också mycket vänlig. Mina andra små får jag nog hem snart hoppas jag. Men min lille Rolf vad det gjorde mig ondt om honom. Han har riktigt fått känna livets allvar, och nu behöver han litet fadersvård och litet moderskärlek.

Lolo är ännu nöjd, när han har bullar o leksaker o kamrater, min Rolf behöver något annat. I morgon blir begravningen, kl. 2. Vi ha köpt oss en gravplats här på kyrkogården. Jag vill ligga hos min lille gosse en gång och vi bli nog kvar på Wallsnäs. Allt husets folk följer med. Jag tror aldrig att jag haft så snälla hjälpare som i vinter. Om intet vidare stöter till, komma Robert o jag kanske upp till Mormor något, om vi få ta Nils med. Jag ha så svårt att resa ifrån honom.

Gunni

(Skrivet på brevpapper med bred svart sorgkant)

Wallsnäs, Nykil, Den 1 April 1917

Älskade Mor o Ebba!

Tack för Mors långa vänliga brev i går! Tack för alla vänliga tankar. Tänk att Mor ser lille Gustaf. Sedan han tog farväl av Mor, natten innan han dog, har jag inte ens drömt om honom, och det fastän han nästan jämt är i mina tankar. Min lille glada soliga gosse! Jag har beställt några förstorade kort av den där lilla gruppen och även av min lille Gustaf ensam, om det går. Rolf talar så gärna om lille-bror. Han dog med lilla tummen i mun alldeles som han brukade somna in, säger Rolf. "Tror mamma Putte ser oss nu?" undra han, och så säger han: "Tänk vad det blir roligt när vi få komma till Himlen o får se lille Putte." I går kväll lågo Rolf och jag en lång stund och pratade om lille-bror om Himlen o Gud. Rolf är så intresserad och frågar om så mycket då. När vi så släckte ljuset sade han: "Godnatt Mamma. Godnatt Gud!" För Rolf blir det andliga verkligt och levande, så som det inte alls blir för Nils. Lille Nils ja, nu skickar jag upp honom till Stockholm, så att Mormor lite skall lära känna honom mer. I prostgården ansåg de honom livlig o försigkommen. "Det är en liten matematiker," sade prosten om honom. "Och han har verkligen lätt att lära sig en hel del och är vaken och intresserad." Rolf och Lolo taga sig för var dag. Lolo är sig lik som förr i världen. Han har bara blivit väldigt envis o svårhanterlig ibland. Dessemellan är han god och snäll. Men när humöret kommer på honom, sparkar han, slåss och bits. Sådant har aldrig hänt honom förr. Får Lolo smäll, så gråter Rolf. Men när Rolf en dag fick en klatsch av tant Brita, grät inte Lolo, men han flög på henne o slog henne med knytnävarna och skrek: "Brita får inte, Brita får inte!" Det är allt olika lynnen, som visar sig på mina små pojkar. Självt har jag haft det ganska svårt ibland, men just idag har en stor förbättring inträffat. Barnet har sjunkit. Mor vet, att det gör så sista tiden. Nu kan jag andas o sova o har inte den där hjärtklappningen längre. Pulsen var uppe till 120 i minuten förut, o då mår man inte bra. Men kan mor skicka med Robert något mot hämoröjder. Jag har så ondt av dem. Magda har visst haft något.

Jag är så glad att Robert farit upp. Han behöver få träffa de sina litet. Ack, han har varit så god och snäll vid mig denna sista tid, så det kan ingen tro. Farväl älskade Mor o Ebba!

Hälsa ? Allas Er Gunni

Wallsnäs den 20 December 1921

Älskade Mor o Osses ?

Vad det är gott att veta Er tillsammans på julen. Det är bara litet synd om Ebba och mig som är litet långt ifrån Er. Ebba är det mest synd om, mig egentligen inte alls, för jag har det så bra och är så lycklig, men skall jag bikta sanningsenligt, så längtar jag allt ibland gruvligt mycket efter lille-Mor och syskonen mina. Det blir värre år från år. Första åren längtade jag inte alls, men nu gör jag det, och alltid mest vid helger. Och ändock är jag så lycklig. Förklare det den som kan!

Nu ville jag önska Er alla en god jul, jul med frid och glädje och hälsa. Måtte Carl Gustaf och Nils snart bli krya. Förra julen var så rolig för Er, om denna ändock kunde bli det också! Här kommer mycket enkla små presenter till barnen. De skulle bara ha en liten hälsning från kusinerna. Lisas arbete har hon sytt alldeles själv och bereder det Mormor hälften så mycket glädje som henne, så vore det storartat. Hon har varit så flitig med det, och så ivrig så Mormor skulle ha sett henne. Lisa har blivit så rar på sista tiden. Store Nils är hemma och njuter storartat. Allting är så bra på Wallsnäs.

Ja, Mormor, nu är jag 38 år. Tack för alla åren och tack för all kärlek!

Robert har packat en låda med äpplen och han säger, att han har lagt ned sina bästa julönskningar omkring äpplena, så han tror inte de ska bli stötta. Mina barn ha varit särskilt intresserade av missionen i Eritrea. Kanske kan Mags också bli det? Det är så roligt att tala om missionen med barn. Nej nu måste jag sluta. Alla gamla julminnen vill tränga sig på mig. Jag pratar om annat men jag ser bara för mig granen på Nygård och Ebba spelande julpsalmen och vi sjungande med alla statbarnen. Jag ser Karlsson o madam Karsson med sina lindebarn. Minns Ni jularna i fattigstugan? Tänk vad man hann med mycket till jularna på Nygård och ändå var där aldrig jäkt, arbete, men inte jäkt som så ofta hos mig. O, lilla Mor, vi barn ha allt mycket att lära av dig. Mor kan skapa stämning, ???. Det är en stor konst. Ack om Mor ville lär mig den! Det är väl för att Mor lever sitt andliga liv så starkt. Mor kan kalla Goda andar omkring sig. Jag undrar om Betlehemsstjärnan—nej Jericorosen menar jag—fått komma fram till den här julen.

Och minns Ni julen vid V. Ängsgatan då Fredrick och Magda klädde granen? Vad den julen var rolig! Tänk vad vi voro glada då! Minns du hur vi stoppade konfekt i postbudets brevväska?

Nej, jag skall skriv fler jultrev, och Robert har redan gått och lagt sig. Han skall upp tidigt och fara in på tinget. Sista gången han sitter som nämndeman! God Jul!

Allas Er Gunni.

Svägerska Brita till Gunni

Thorsvi 26 jan. 1914.

Käraste lilla Gunni!

Just nu har jag talat med Ebba och fick då höra att Magda hade tänkt sig ner till Wallsnäs i morgon, men att hon nu i dag svimmat ett par gånger, så att det lär väl ej kunna bli någon resa af. Det var ledsamt, men jag hoppas, att det ej är annat än att hon varit oförsiktig och ansträngt sig för mycket. När jag för ett par dagar sedan talade med henne var hon så förkyld, att hon kanppast kunde tala i telefon, men sade att de voro borta hvar kväll och roade sig, så att de ej kommit i säng före kl. 2 någon natt. Det kan ju inte vara så bra så ovan som Magda är vid ett sådant liv.

Och du, lilla kära Gun, som skrämde oss här om dagen! Jag försökte lugna Ebba och mig själf med att det nog bara var ett skrämskott, som ju lätt nog kan inträffa.. och tacksamma äro vi nog litet hvar att så var. Måtte det nu bara inte upprepas! Du går väl inte och knogar för mycket med dina små ungar, och hur är det med förkylningen? Det tycks höra till för dig, att den blir envis vid sådana här tillfällen.

Tack käraste för ditt bref! Det var så roligt höra litet om Er jul. Det var minsann inte litet folk ni haft, så mycket nattgäster på en gång och så middag med köksan sjuk. Du är duktig lilla Gunni! Jag hörde, att det nu är bestämt att Ni snart få en flicka från Norrköping, och det var då väl. Som du ju hörde hade lilla Margit Berg hört efter vid Barnavärn i Göteborg, (? hon gått igenom), och där funnos två flickor lediga som föreståndarinnan rekommenderade, men då hade Ni ju redan underhandlat med Norrköping och nu få vi hoppas att du får en riktigt bra och snäll flicka. Margit själf blef alldeles "sjuk" af längtan att kunna få komma till Er, när hon fick höra om detta. "En som är 2.5 år, en som är litet öfver året och en liten nyfödd. Hon kunde inte tänka sig något mera förtjusande. Det är en präktig flicka, arbetsam o rar, så att jag tror, att Ni å båda håll skulle ha varit glada. Men nu måste hon vara hemma i vinter, ty Elin, hennes mamma, har måst fara till Bomanäs. Måtte det göra henne godt, stackars liten! Hon lär ej ha så mycket uppfattning om hur hon för sköta sig hemma, så att Prof. Berg vill, att hon skall komma till ett sanatorium. --Det var roligt att Max varit hos Er.

Pappa har en tid haft ondt av sin nerv. Värk i ansigtet, men nu har den åter gifvit med sig, så att han är sig lik igen.—I onsdags voro tant Maria och ungdomarna, Anna, Gunhild, Sebastian och Erik här till kvällen. Gunhild sjöng några små visor på e.m. och sedan spelade jag någon känd sång, så att de kommo med allesammans och sjöngo unisont. Pappa också, när vi till sist på ett värdigt sätt avslutade afton-underhållningen med "Du gamla du fria". --Det är riktigt tomt efter de snälla grannarna, när de nu åter flytta in till Sthlm....

... En dag var jag tillsammans med Ekmans bjuden på middag till Pastor Åmarks. Jag tycker så bra om den unga familjen och sådana rara små barn ha de. Pastor Åmark väckte förslag, att vi här i Uppland ochså skulle anskaffa härads-fanor till bonde-tåget. Så bildade vi en liten "kommittee". Anna Tamm och jag, (de andra båda de verksamma o energiska, jag mera som intresserad "tredje man".) Men det blef litet missförstånd med fruarna i Uppsala, landshöfdingen m.fl. som tyckte, att förslaget borde ha utgått från dem, men det var ju ingen tid att fundera länge på saken, utan skulle det blifva gjordt, så måste ju någon börja. Nu har det emellertid jämnat ut sig till allmän belåtenhet. Fruarna i Uppsala få sända ut upprop och stå för insamlandet af medel, och Pastor Åmark anskaffar och ordnar med fanorna. Bob kommer ju med på bondetåget! Det är allt en märkvärdig och storartad händelse.

Vet du, syster Ingrid har fått lägga sig till sängs på några veckor. Hennes mage har varit dålig hela hösten, och nu säga läkarne, att det är sår på tolfumtarmen. De tillrådde operation eller en liggkur med sträng diet eller rättare svältning. Ingrid föredrog att försöka det senare, får ju ligga hemma, så att hon kan ha litet tillsyn om hem och barn. Hon röntgenfotograferades, och utom detta såret, funno de äfven, att i den njuren som opererades för några år sedan, fanns nu åter en stor sten, ungefär på samma ställe som sist. Det är allt förfärligt synd om lilla Ingrid. Det hade varit bättre att slippa veta det. Nu kan man ej låta bli att tänka därpå och gå och vänta att den skall låta känna av sig. Hon har dock en förunderlig själs-styrka och förmåga att visa sig lugn och nöjd.

Nej, nu får jag väl inte sitta och språka med dig längre, kära lilla syster!

Jag har fått hem linne till gästrum—örngott, (som mycket väl behöfves.) Nu blir det nog en lugn tid, då man kan få sy litet, hvilket jag ej gjort på hela detta året.

Det är förfärligt roligt att få höra litet från Er, men om du är trött, lilla Gunni, så bry dig ej om att skrifva. Jag kan ju få höra genom Ebba då och då, och när Bob kommer till Sthlm så ringer han bestämt på hit hem någon gång.

Pappa hälsar så innerligt till stora och små på Wallsnäs, likaså

Din tillgifna syster

Brita

GUSTAF Mauritz Pauli

16/4 1808 - 6/3 1839

Gustafs hustru tyckte han var för frikostig med sina pengar och att han i stället borde tänka på barnen. Då lär Gustaf ha svarat: "Det kommer nog igen till dem på något sätt."

Pauliboken

Innehållet i detta avsnitt är hämtade från från Pauli boken som bygger på beskrivningar av släktingar och anförvanter, skildringar av honom i ett arbete om "Gymnastikens Märkesmän i Sverige" av kaptenen m.m. G. Moberg, i Heikels: "Gymnastikens Historia, och från August Blanche bok "Flickan i Stadsgården" –Blanche var skolkamrat med Pauli och "hans framställning torde i allt huvudsakliga drag vara riktig" — detta enligt James Pauli i Pauli boken.

Föräldrar: Gustaf Adolf Pauli 1757-1816 (Öfverstelöjtnant, Larum, gift med Vendela Trafvenfelt död 1818);

Gustaf Mauritz blev föräldralös vid 10 års ålder. 1822 (14 år) gick han i Clara Trivialskola. 1826 krigsrätt och avsked från kungliga Svea artilleriregemente. Han försörjde sig som simlärare - en av de första simlärare -Lindska siminrättningen - på sommaren och som fäktnästare och lärare i gymnastik. 1829 skrev *Proceptor i Simm-konsten, Stockholms simsällskap tillägnad*. Under de två sista åren mer eller mindre hemlös - "dagdrifvare" och Sthlms störste slagskämpe på sin tid. Nov. 1829 flydde från kreditorer till Ryssland via Finland. 1830 i Helsingfors där han lade in ansökan till universitetet att få starta "en gymnastikinrättning till allmänhetens och den studerande ungdomens tjänst." Ledde ej till något - brist på pengar och lokaler. Han inrättade en privat gymnastikinrättning och med simskola i Helsingfors, den första i Finland av sitt slag och Pauli den förste gymnastikläraren i Finland. Institutet kortlivat men kom att betyda mkt för

gymnastiken i Finland - skickade finsk elev till Ling. Kom till Petersburg hösten 1831, som resebetjänt till engelsk lord med utmärkta kontakter som t.ex. Narowski, den kejserliga fäktnästaren i vars sal Pauli blev introducerad till Kejsaren och storfursten. Undervisade i fäktning och gymnastik; skicklig florett och värjféktare. 1834 anställdes han som gymnastik och fäktlärare vid de kejserliga kadettskolorna för utbildning av officerare inom ryska armén, hans lycka gjord. Lings rykte nått Ryssland nu och Pauli undervisade Lings metod, lärde upp 'de Ron', som kom att spela viktig roll efter Paulis död. Enligt Blanche bodde Pauli i furste palats på Wosnessenskaja nära Isakstorget, en av tre radier som utgick från Isakstorget. Gymnastiklärare vid kejserliga Gardes kadettskolan i Petersburg, detta kom också att omfatta överseendet av gymnastikundervisningen vid alla ryska statens undervisningsanstalter – gymnastikinspektör. Mest uppskattad i Petersburg som fäktare, minnestavla med hans namn fanns före första världskriget i Gardeskadettkårens gymnastiksal. Genom förbindelser med kejsarhuset erhöll han

flera ryska titlar och ordensutmärkelser samt överstlöjtnants rang. Gifte sig 15/8 1835 med Klara Katarina Bergström född 1816—1869. 1839 skulle just bli överste då han dog 31 år gammal, enligt arvsägen dog han efter att ha besökt en svensk smittad i kolera som ville skicka en sista hälsning till sin familj. Klara var då 21 år, Karl Gustaf född 26/6 1836 var 3 år när hans far dog, systemen Wendela var född 1838 till 1910. Båda flyttade till Stockholm efter studier.

Pauli efterlämnade ingen förmögenhet. Barnen, som erkänsla för Paulis insats, fick fri utbildning av ryska staten. Klara gifte om sig med reformerte schweiziske prästen Alfred Ansbach i Petersburg.

Kolerasjukhuset på Newski prospekt invid låg Kasanska kyrkan, där tsaren lugnade pöbeln (och räddade Axner), närmre Isakstorget på Newski prospekt **Urusofs palats**, som figurerar i Blanchés bok.

Tsar Nicholas I 1825-1855

Pushkin 1799-1837

Flickan i Stadsgården

Roman av August Blanche, Sthlm, Albert Bonniers Förlag, fjärde upplagan 1891, illustrerad av Georg Pauli född 1855, 1920-tals upplaga illustrerad av Ejnar Nerman och saknar förord.

Förord

”Den berättelse, vilken nu öfverlemnas åt allmänheten, hvilat, liksom de flesta av författarens, på verkligheten, och utgår från ett blad av de anteckningar, som han i tidigare år nedskrifvit. Åtskilliga af dessa anteckningsblad hvilka sålunda hafva minnet af barndoms- och skoltiden att tacka för sin tillkomst, hafva flere år derefter eller under författarens mognare ålder vunnit en viss fullständighet derigenom att han stundom varit nog lycklig att få förnya bekantskapen med just samma personer, hvilkas barndomsöden riktat hans anteckningsbok. Denna lyckliga tillfällighet gjorde för författaren möjligt att, med stöd av dessa personers egna berättelser om hvad som sedermera händt dem, bringa de förut lösa osammanhängande utkastet till någorlunda hela taflor, utan att han behöfde alltför mycket begagna sig af den torftiga diktarpensel, som fallit på hans lott.”

Vidare i texten står det att koleran utbröt i Petersburg 1834 men i en fotnot säger författaren att han här tagit sig en ”licentia poetica, hvarför han anser sig böra bedja respektive läsare och läsarinor om tillgift. Koleran var i Petersburg redan år 1831 och har, såsom det påstås, sedan dess aldrig upphört att gästa derstädes, mer eller mindre elakartad, allt efter omständigheterna.”

Första tidskiftet

1822 gick Pauli i Clara Trivialskola, ”utmärkte sig för sin längd o befallande utseende, ovanlig styrka och vighet”. Där gick tre ynglingar som kom att bli livslånga vänner: Axner, Hök och Pauli. Enligt Pauli boken var Blanche en yngre skolkamrat. ”Axner var älskad av alla, då deremot Pauli endast var fruktad”.

Ynglingarne

1825 sitter ynglingarna i Tallbergs Spisqvarter vid Regeringsgatan för att säga adjö till Axner som reser till Upsala för att börja sina studier till läkare. Pauli och Hök i Svea Artilleris underofficer uniform. Och Pauli, som vanligt, bjuder frikostigt på mat och vin. Axner till Pauli: ”Men hur du fått så mycken

kredit?“..”Genom mitt ärliga ansigte, bror,” svarar Pauli....”bättre att dö som bra karl än att lefva som stackare.”

Sedan diskuterar de framtiden inom det militära: ”Lefve friheten!” jublade Pauli, ”en musselman på hvar bajonett och åt hvarje segrare en sultaninna på hvar arm! Lefve de gamla greker!...lefve Miltiades, Themistkles, Cimon och Epaminondas, ypperliga i striden, men f-n så tråkiga i Cornelius Nepos!...Vi skola blidka deras skuggor, bort med slafvares kedjor från frihetens vagga!... de besudlade tempelruinerna skola renas med blod!”...Om vi gå qvar här i Sverige, detta arma Sverige, som inte törs bitas, sedan det släppte tänderna i det finska kriget, hvad blir det väl då af oss? Jo på sin höjd tvänne luggslitna kapåten, dåsiga som sköldpaddor, tvi tusan, bröder! Men ut i kriget bara och inom ett år major och öfverste...inom två general husch, hvad det skall gå mellan blanka vapen och hvinnande kulor!”

Pauli blir arresterad och satt under krigsrätt då han räddade Axners liv medan han skadade förövaren. Han fick till sin stora sorg ta avsked från krigskonsten. Kunde ej längre resa till Grekland. Hade bara ”två tomma händer” Under cirka 2 - 3 år livnärde han sig på att sommartid ge sim lektioner vid Linds bad. Han var en av de första simlärarna. Som en skicklig fäktare gav han också lektioner. I Stockholm fanns det knappt något slagsmål som han inte tog en versam del i och han gjorde det med framgång för ”han var lång some en flygelman vid Svea Garde och axelbred some en spannmålsbärare.” Hade han lefvt i näfrättens tid hade han bestämdt blifvit en annan Richard Lejonhjerta.” Han hade dessutom ”ett ansigte som kunde göra den klokaste qvinna galen. Alla fruntimmer förbannade honom, men alla sökte honom icke desto mindre.” (162-163). De enda han fruktade var slottskansli-betjenterna , men de kunde inte nå honom för han hade aldrig något eget hem, bodde hos bekanta eller ”sov på sköld.” Pauli hade fortsatt att leva på kredit och var väldigt skicklig i att undvika sina kreditors (slottskansli-betjänter). ”Med alla olater hade Pauli sina goda sidor. Lika vänfast som trofast, punktlig, för stolt för att kunna förfalla--alltid fint klädd och i bästa sällskap—kunnig i lefvande språken, lätt för att uttrycka sig. Aldrig syntes sorgsen eller ens modfälld. Ibland inget att leva på för dagen, likväl ville han inte vara en objuden gäst. Pauli var känd i Sthlm som den störste ”äfventyraren och dagdrivaren på sin tid.”

En Afton i slutet av november 1829 (sid. 167).

Vännerna hjälper Pauli fly Stockholm och slottsbetjänterna som var på alerten att Pauli skulle fly och bemannade alla tullar ut ur Stockhom. Flydde vid porten mellan Bellevue och lilla Stallmästargården med hjälp av sina vänner. Axner hade gett honom sitt pass och vilket innebar risk för Axner men Axner sa att han hellre tog den risken än att se sin vän i gäldstugan, han räddade mitt liv och förlorade sin karriär. Hök menade att det inte var rätt att fly från sina skulder ”han blivit fattad av sin vilda demon.”

15 juli 1831 Brev från Pauli till Axner (sid. 224)

Berättar om sina öden, mår ypperligt väl. Vid jultiden 1829 kom han till Finland som resebetjänt till en engelsman för pengarna han fått av Axner hade tagit slut. Sedan till Petersburg. Lärde engelsmannen— en lord—att fäkta och han i sin tur lärde Pauli att brottas. Engelsmannen introducerade Pauli för Narowski, den kejsarlige fäktmästaren, i hans fäktsal tillbringade Pauli mycket tid och en dag kom kejsaren och storfursten upp i salen. ”Min figur föll kejsaren genast i ögonen. Jag var some en saul bland de hedervärda ryssarna, kejsaren och storfursten likväl undantagna. Kejsaren bevärdigade mig med några ord. I lämpliga ordalag berättade jag, att jag var flykting från Sverige och att jag fått afsked ur

krigstjensten för det jag vid ett tillfälle begagnat min sabel mot en mängd pack, som ville massakrera min bästa vän. Min frimodighet tycktes behaga kejsaren. Slutligen vågade jag hos honom anhålla om nåd. Jag anhöll nämligen om den äran att inför högst densammes och storfustens ögon få slå floretten ur hand på den kejsarliga fäktmästaren. Narowski bleknade och kastade på mig en vredgad blick, men det hjälpte inte. Han måste fram på styfva linan. Stackars Narowski! Linan slaknade vid de första stegen. Längst bort till andra ändan af den stora salen flög Narowskis florett.....Jag bugade mig ödmjukt inför de kejsarliga personerna. Narowski bugade sig också, men djupare än jag, ty han föll afsvimmad till golvet. Min lycka var gjord. Jag tackade Gud och välsignade Ling, min läromästare i fäktkonsten. Jag blev storfurstens lärare i fäktkonsten. Denne yngling är en älskvärd och förträfflig yngling, kanhända något för vek för det land han en dag skall behärska. Jag håller på att inrätta en gymnastik efter Lings metod och anlägga en simskola efter egen. Alla spå mig mycket godt deraf, och jag ser redan silfverrublerna.” Pauli skickar med 200 riksdaler som han lånat av Axner och skriver: ”När så lägligt blir skall jag tänka på mina öfvriga kreditorer i Stockholm.” Sedan uppmuntrar han Axner att komma till Petersburg och hälsa på.

Signerat ”din evigt oföränderlige vän och trofaste bror”

15 februari 1834 Brev från Pauli till Axner (sid. 316)

Broder och vän!

”Vivat, vivat! Ropar du, och halleluja! Ropar Hök, ty den som skrifver dessa rader är icke någon mindre person än er f.d. anförare i de Jakobinistiska, Katrinistiska och tyska krigen, har nu den äran att vara ordinarie öfverlärare för alla gymnastikinrättningar idet stora ryska kejsardömet, med flere tusen rublers inkomst om året samt rang, heder och värdighet af professor. Titeln behagar mig ej, ty jag kan aldrig tänka mig en professor utan svart rock med tobaksbroderier på, krokig rygg, gult ansigte och röda ögon, som en skraddargesälls. Men tålamod bara! Till nästa sommar har jag löfte om öfversterang med dithörande uniform och ordnar till dussintal” ..... Pauli är angelägen att Axner ska komma och hälsa på honom. ”Jag brinner af otålighet att få visa dig, hur jag har det hemma hos mig. Jag eger och bebor ett palats, två gånger så stort som öfverståthållarhuset i Stockholm.” Pauli skriver också att han inte är så lycklig som han ville och borde vara fast jag lever i furstligt överflöd.....Vidare berättar Pauli att koleran börjat härja i Petersburg och om inte annat borde Axner komma för att som läkare hjälpa sjukhuset här. Här skriver Pauli kan Axner också hitta en rik ryska, men tillägger en mustig beskrivning om att de är fula som stryk.

Furstinnan (kapitlet handlar om Paulis furstepalats på Wosnessenskaja gatan, Axners besök, pöbel upplopp utanför kolera sjukhuset, kejsarens ingrepp och Paulis död vid 31 års ålder.

”Icke mycket långt ifrån det ofantliga Isakstorget, der Peter den store på klippan tumlar sin väldiga bronshäst, vid Wosnessenskaja eller Kristihimmelsfärdsgatan, en af de trenne från detta torg, eller statens hjerta, utgående radierna, står det hus eller palats, som egdes och beboddes af professor Gustaf Pauli. Det är på förmiddagen. I den vidsträckta våningen en trappa upp i detta hus är ett stort kabinett med prydliga tapeter och de dyrbaraste möbler. Öfverallt på väggarna hänga vapen af alla möjliga slag, pistoler och bössor efter nyaste engelska modell, skarpslipade ryska huggvärjor af svenskt jern,

kossackpikar från Dons strand, cirkassiska svärd och damaskerade persiska sablar. Här och hvar mellan dessa krigets och dödens hotande instrument framglindrar den spensliga floretten med sin knapp av stoppadt rött marokin och sitt förgyllda fäste. I detta kabinett ser man tvänne ung män, bäge i morgonrockar af purpurrod sammet och med rökmössor af samma tyg, öfverlastade af guldbroderier. Den ene af dessa herrar intager den höga mahognydivanen, på hvars gungande sidenbeklädda ressortdynor han makligt utsträcker sina lemmar, underdet hans läppar begärligt omsluta den håliga bernstenskulan, som fulländar en väl konditionerad tobakspipa. Det är den vackre doktorn läsaren der återfinner. Den andre mäter med stora steg fram och tillbaka den turkiska matta, som helt och hållet betäcker kabinettets golf. Det är en hög, atletisk figur, med det skönaste manliga ansigte och en furstes befallande hållning. I honom igenkänner läsaren claristernas generalissimus i striden i sista styfverns trappor, artillerisergeanten, hvars knoppande fältmarskalksstaf på Kungsholmen krossades mot muraren Storks jättkropp, dagdrifvaren på Stockholm gator, flyktingen i Bellevue park samt slutligen professorn och öfverläraren för det östra kejsardörets samtliga fäkt- och gymnastikskolor.” Efter en diskussion med Axner om sin ungdoms ideal och drömmar svarar Pauli: ”Man börjar med att rätta sig efter omständigheterna, så lumpna de ibland än förefalla oss, och vänjer sig slutligen att dyrka dem, liksom egyptierna fordom dyrkade oxar, kattor, med mera dylikt af det lägre djurriket .. och förtjena de ej hela vår dyrkan? ..Är det ej omständigheterna vi hafva att tacka för allt, för guldets i vår byrå, steken på vårt bord, myrten vid vårt bröst och lagern kring vår hjessa?” Axner påpekar att aldrig kunde han tro att omständigheterna skulle göra Pauli till en så äkta ryss och glömma att han var född i Sverige. Pauli svarar: Nej, Axner, jag är icke ryss, icke heller svensk ... jag är kosmopolit, för att därigenom samla grundstenar för min egoism, ty egoister och avtokrater blifva vi alla, om vi få lefva.

..Tala aldrig om Sverige, bror ty hade jag der dröjt qvar, vore jag för längese’n tiggare ... och vad skall man väl för öfrigt säga om ett land om hvilket Fredrik den store sagt, att det i sekler arbetat på sin undergång, utan att ännu hafva lyckats deruti, hvilket han ansåg för vårt lands största märkvärdighet!”

Axner försökte kurera en furste Urusof, vars hustru han i hemlighet avgudade sedan hon var en liten flicka i Sthlm och han en ung tonåring. Axner arbetade också som läkare på kolera sjukhuset ”Cholera Morbus” som liksom Urusofs palats låg på Newskij prospekt, men längre ner från Isakstorget. En dag kom pöbeln mot kolera sjukhuset. Folket trodde att tsaren med flit ville förgöra folket med läkarna som verktyg. Axner ser läkare kastas ut från fjärde våningen och sedan slits i stycken av pöbeln. Plötsligt när Axner trodde att hans tur kommit hördes ryttare och med kejsaren i spetsen rider dessa fram och pöbeln viker. Han talar till dem och leder dem till fots in i närbelägna Kasanska kyrkan.

När Axner sönderriven kommer hem till Paulis palats ser han förberedelser för en stor fest. Pauli har fått sin öfverste titel. Klädd i den ryska stabofficer uniformen med grön botten och med ”St. Anne ordensstjärnan vid sitt röda band” är Pauli en vacker syn, men strax upptäcker Axner att allt inte stod väl till med Pauli och inom timmars förlopp tid avlider han i kolera.

Axner återvänder till Sverige och får den han älskat hela sitt liv.